

ÎN CĂUTAREA OMULUI - METAMORFOZE
AURELIA RÎNJEA, „Metamorfoze”,
Editura Printeuro, Ploiești, 2004.

„Nicăieri nu mai vezi / ceea ce cauți.../OMUL” – mărturisește autoarea Aurelia Rînjea, pierdută parcă într-un „ocean în care mereu te reîntorci pentru a rămâne, oricât de multe fețe ar lua, căutând să te încorporezi în rădăcinile Umanității.”

Este un destin tragic la urma urmei, asuprit de lipsa de comunicare – vitală pentru oameni. Comunicarea verbală – singura care-l distinge pe om de celelalte specii.

Cartea Domniei sale „METAMORFOZE” –este un strigăt, o chemare, o șoptă, un semn, o mână întinsă, o tâmplă jinduind o alta, un umăr de sprijin, un sipet curat către inimile care până acum refuzau să se deschidă.

Poeta bate neauzit dar temeinic la ușile inimilor noastre, cu inima dumisale în palme. Ne-o arată, ne-o întinde. Ne iese în întâmpinare cu inima pâlpâindă precum candela, oboșită de așteptări în van, de stat în răscruci în calea drumeților.

Din inima Domniei sale se poate sorbi ca dintr-un izvor fermecat, apa vieții. Trebuie să vrei doar. Să știi să vrei. Din lupta cu tăcerea a ieșit biruitor, Cuvântul. Setea acestui cuvânt nu poate șterge geamul prin care se vede realul. E vremea de a ieși din crisalidă. E vremea de zbor temerar în văzduhul amețitor. Dă-i Doamne aripi durabile să se înalțe cât mai sus, pe culmile de unde se poate contempla fericirea de a fi om, fericirea de a fi creator și creat, muritor care și-a câștigat deja veșnicia.

Cartea este, după spusa autoarei, o provocare a realului, dincolo de care spiritul poetului plutește liber.” În această carte, „singurătatea se plimbă cu inima-n dinți” și „sângerează cuvintele”. Autoarea asistă cu neputință la un fapt insolit: „oamenii-oglinzi/...se-ndepărtează unii de alții./ Viteza mașinăriei umane/ a scăpat de sub control. / Arcușului i-a fost furată/ Vioara./ Labirintului – cheia / Seminței – pământul./ Mă-ntreb/ Când rânduiala/ Va intra în normalitate?” Disperarea se acutizează când, cu ochii lucizi privește : „Curgem prin arterele planetei./ Fluid straniu, / Plin de viruși/ Și atomi metalici, /Sună în mințile nefolosite/ Ale roboților nou născuți./ Cine să ne aducă frânturi/ Din povestea cu oameni?/ Cine să le sădească?” (**Întrebări III**).

La poarta mileniilor lumea se află, mai mult ca oricând, în cumpănă: „Cioplești neputința cerul care plânge./ Florile-și adulmecă albul./ Locaș de rugăciune/ Caută pași pe străzile/ Fără trotuare./ Roboții amestecă/ Suflete rătăcite. / Unde să te-ascunzi?”

Până și timpul și-a pierdut răbdarea. Aproape toate poemele sunt rechizitorii, sfârșind printr-o întrebare, strigându-și mută, neputința, angoasa, îndoiala, rătăcirea. Și ca un laitmotiv spintecă pagina, nedumerirea, strigătul care sfășie cerul : „de ce atâta durere?” (**Întrebări XI**).

Într-un spațiu în care nu există porți, nu există intrări, uși, ferestre pe unde să te strecuri, la adăpost de războiul lăuntric doar „zidurile anoste ale prezentului”, desenate-n grafiti, în spatele cărora, oamenii se ascund, fiecare de sine însuși, în închisorile înstrăinării. Într-o viață mereu amânată/ curge nestingherită, singurătatea. „Drumurile desenate/ în palmă/ se dilată-n cuvinte” (**Gară**). Și ca o ironie a sorții, „Trenul cără memoria virtuală/ Cu ușile închise./ Am uitat parola.”

Poate că aici ar trebui săpat mai adânc în pământul de sine. De fapt, ce te-ar face să-ți amintești parola de intrare-n firesc, te-ntrebi : „Oare-am pierdut drumul?” „Când se vor limpezi apele?” „Strig. Strig./ Dar cine să mă audă?” „Când rânduiala va intra/ în Normalitate?”

Ce ne rămâne după ce am șters baza de date a computerului? Amintirea unui virtual umanism? Vagi urme de oameni... „Lupi scăpați/ din fișiere imorale/ sfășie colecția de iarnă/ a înstrăinării.” (**Colecție de iarnă**).

Singura scăpare, spune poeta : „Mă prind de umbra zilei/ Și nu îi dau drumul” (**Disperare**).

Ce ar fi de salvat când „inconștienți/ Alunecăm/ Spre dezumanizare./ Hidoasă boală/ Pândește./ Înghite oamenii/ Și face din ei/ Cochilii/ Fără trecut” (**Cochilii**).

Nota predominantă a volumului este tristețea, disperarea, iluziile rătăcite neunde, căutarea, așteptarea, setea de zbor, frântura pâlând de lumină : „Cu lacăt de argint/ Am închis/ În chivot aurit/ Setea de dragoste./ Sunt frunză/ Fără arbore, / Ram fără trunchi, / Trunchi fără rădăcini,/ Rădăcini fără Cuvânt.” (**Tristețe**). Sau: „Se zămislește/ O nouă suferință/ Iluzorie, nostalgia/ Se transformă-n pulbere/ Pe asfalt.” (**Dar neștiut**).

Cu sentimentul zădărniceii, poeta : „Ascultă durerea luminii/ Ce vine din inima/ Cuvântului” (**Zădărnicie**).

Există și pagini iluminate de Duh ca acestea : „Aud răsăritul./ Ridic biserici albe,/ Caut prezentul” (Ultima viteză). Sau : „Ochii cad/ În oglinda așteptării/ Într-o disponibilitate/ Frenetică / A clipei/ De mâine.” (**Plimbare**).

În accente de speranță este scris și poemul : „Sprijin cerul/ Să nu cadă./ Vreau un alt/ Prezent!/ Dumnezeu/ Să fie fericit/ Când copiii lui/ Se joacă.” (**Speranță**).

Așa cum e și firesc, volumul se încheie cu imaginea Luminii proiectată-n prim plan peste toate angoasele și tristețile trăite sau numai închipuite. „Lipesc literele/ Pe fruntea ta./ Scriu O și M./ Vreau să te treacă/ Fiorii, / Să te transformi,/ Să ieși în lumină./ Îmbracă-te în credință, / Speră!” (**Încercare**).

Poetă și pictoriță în același timp, Aurelia Rînjea a transformat culoarea-n cuvânt și cuvântului i-a dat temei de rămânere în posteritate.

**PATRIARHUL SĂRII LA TAIFAS
CU PIATRA FILOZOFALĂ**
**PAUL SÂN-PETRU, “Cine face liniștea”, Editura
Muzeul Literaturii Române, București, 2006**

Ilustrație coperta I și interior: **Paul Sân-Petru**

Ilustrație coperta IV: **Nuni Anestin**

Atemporale și aspațiale, rupte parcă dintr-un **noland** – dintr-un spațiu târziu al nimăului – la jumătatea distanței dintre două trăiri care ar trebui să fie gemene, ori măcar asemănătoare, crâmpiele de gând risipit ca semințele-n țarina campestră ale lui Paul Sân-Petru, scrise cu o încărcătură emoțională aparte, își fac loc precum izvoarele freatice ale sufletului minții, să tragă o gură de aer de la suprafața existenței, lăsând urme înscrise pe șira spinării de bazalt a memoriei noastre afective. Întâmplările se petrec “de-a lungul așezărilor, de pe valea pârauului” sau dincolo de “pădurea dintre dealuri”.

Structurate magistral pe canavaua schițelor sau poveștioarelor în care realul fuzionează inteligent și fermecător cu imaginarul, prozele ilustrează fidel lumea paradoxală a satului, areal din ce în ce mai de neînțeles chiar și pentru țăranul însuși care, lăsându-și de o parte legile ancestrale, rămâne adeseori perplex în fața tăvălugului istoriei, în stare să ia la vale, să răstoarne, să izbească toate valorile știute și moștenite și chiar altele noi, abia silabisite de pe etichetele scrise în limbi din ce în ce mai străine. Singurul reper temporal, faimoasa revoluție care mai mult a deformat, a schimonosit în rictusuri amare obrazul țăranului, decât a îndreptat lucrurile, așa încât confuzia lui e tot mai adâncă, iar mintea, înțepenită totuși în niște canoane, încă mai are bunul simț să le refuze. Realități care-l vexează de-a binelea.

Pe un traiect bine stabilit, drumul țăranului de la naștere la eternitate, pe scena ancestrală a satului, ca matrice spirituală, incumbă etape de creștere și maturizare asemănătoare copacului care mai întâi e copăcel, apoi se înalță falnic, mereu cu crengile spre înalt, până i se adună anii în cercuri concentrice, ca niște inele succesive de logodnă, apoi de nuntă, de argint, de aur, de platină, până la cununia definitivă cu Înaltul.

Universul sătesc, cu tot ce implică el, cu împlinirile, dar mai ales cu neîmplinirile rămase intacte în vis, descins parcă din realismul lui Marin Preda,

departe de a fi totuși același, capătă nuanțe amestecate, cosmopolite, cu iz de “străinătate” – sau mai bine zis de înstrăinare.

Anecdotica satului, păstrată în sîpet sau în lada de zestre a bunicii, iese din când în când la iveală să împrăștieze, ca o ploaie de rouă, obrajii ofiliți de griji ai localnicilor. Porecle devenite renume provoacă, dacă nu hazul de odinioară, măcar uimirea și curiozitatea copiilor și nepoților care, scormonind prin amintirile “celor vechi” stârnesc fantomele unui timp, nu neapărat mai prielnic, dar mai întemeiat.

Românul e un băsmuitor înnăscut. Neîntrecut în snoave și ziceri din bătrâni, adaptate ad-hoc, după împrejurări, nu vrea să renunțe la singurul bun ce i-a rămas nealterat, în pofida nenumăratelor dezamăgiri.

A trecut el și prin vremuri mai vitrege, numai pace să fie, că în rest...

Personaj principal, pământul, singurul reper statornic, răbdător, confundându-se deseori cu țaranul care, “a pățit destule, iar ultima (pățanie! n.n.) – nici unul nu i-o dorim, oricât am zice că-l urâm, tocmai pentru că aceea ar fi cea din urmă” (“**Genealogia familiei Stan**”) – își trage seva mustind, din adâncul ființei.

Stan Pățitul e un fel de Moș Scornici al satului, care “le-a pățit cam pe toate” – pentru că “singur le căuta cu lumânarea”, păstrează în el sămânța pășaniilor, îngrijindu-se și de urmași precum moșnegii, “grâul de sămânță pentru viitoarele primăveri din care nu se știe câte mai apucă” (“**Genealogia familiei Stan**”).

Eterna suduială în barbă a românului obidit de nevoi, pățit în fel și chip, capătă în prozele lui Paul Sân-Petru “iz de spray pentru năduf” – „peste hăuiala împielitaților de copii, obișnuiți cu munca dar și cu zbenguiala”. După un cod moral care include dimensiunea caritativă ca și prilej de muncă în folosul aproapelui, “claca de bătut pălării de răsărită” este una din puținele bucurii care nu costă nimic, că de altele nu mai e chip! și printre puținele tradiții rămase, dar și ocazie de aflat știri, de comentat, de formulat opinii, de rostit sentințe morale, de pus țara la cale, ca odinioară țaranii silișteni la fierăria lui Iocan. Hazul involuntar e ridicat la rang de rege neîncoronat, specific firii mucalite, șugubețe, a țaranului de aici și de aiurea, recuperând prin umor, ceea ce i-a rămas din demnitatea de a fi.

Ca și maladiile sângelui, răsul se transmite ereditar peste generații și copiii trăiesc întâmplări apuse și rămase în conștiința bătrânilor – semn că lumea e aceeași, reacționează aidoma, stările afective suprapunându-se până la identificare. Interesant de remarcat aceste reacții similare la persoane de vârste și condiții cu totul diferite, semn că nimic nu e întâmplător în lumile cele două și că există o comuniune extraordinară între cei plecați și cei rămași. Într-o lume în care oamenii parcă și-au pierdut busola și simțul măsurii, doar pietrele mai rostesc, din când în când adevărul, înțelepciunea lor nu sperie pe nimeni, fantastice noime, iar sentințele pe care le dau, întrec instanțele civile.

Trăitor într-o dimensiune mai mult orizontală, dar jinduind într-o spațialitate a înaltului, cele două dimensiuni, întretăindu-se sub formă de cruce, eroul lui Paul

Sân-Petru se află răstignit în cumpănă înclinată, cu o mână atingând țărâna mamă care l-a zămislit, sub boarea Duhului Sfânt, cu cealaltă agățându-se cu disperare de aer, într-un elan frânt precum zborul legendarului Icar, pe care nici pământul nu l-a mai răbdat, nici cerul nu s-a grăbit să-l primească.

Tragismul existențial este presărat îndeobște cu picături de sudoare și sânge ca o câmpie stropită cu maci sub soarele nemilos al nămiezii.

Țăranul, până la moarte îndrăgostit, nu de pământul, frate geamăn, asprit de tălpile la fel de crăpate și bătucite ale veacului – ca la scriitorii realismului interbelic, ci de aerul pur al privirii zvârlite pieziș spre deplina lumină a înaltelor piscuri.

Autoritate de necontestat, ca și-n Scriptură, stăpânul familiei, patriarhul, domină masa uneori rotundă, la care stau împrejur, cu lingurile-n mână sau în aer, în așteptarea borșului de ștevie cu corcodușe, ca-n antologicele prânzuri moromețiene, când toți se frigeau cu fasolea până la lacrimi, dar nici unul nu se dădea de gol, pentru ca și celălalt s-o pățească, spre hazul tuturor. Și în tablourile domestice ale autorului de față, tatăl prezidează cu discernământ și demnitate adunarea familială, așteptând, înainte de a gusta mâncarea, celebra solniță, prilej de filozofie țărănească, expusă cu argumente de necombătut.

“Sarea atrage umezeala din atmosferă înainte de a se înnora - un adevăr bine știut din strămoși” (**“Sarea de început”**). Pretextul “sării-n bucate” care dă Savoare și gust “ideeții neastâmpărate ce-i bântuie pe tineri” – e punctul de plecare al unui întreg excurs filozofic despre Creațiune – iar tata, “patriarhul sării” – se avântă, transmițând propria gândire fiului, așa cum meșterii încredințau cu sfințenie și legământ de păzire cu limbă de moarte, tainele meșteșugului, urmașilor.

Idea că sarea a fost la început în “fostele trei lichide, întinsă trei părți din pământ, când toate apele erau sus, cu adâncul spre stele, iar apele erau înconjurate doar de vânt, când într-o parte, când în cealaltă” (**“Sarea de început”**), își trage seva din Sfânta Scriptură.

Iar fiii, călătorind alături de pater familiae, până “în pânzele albe ale ideii”, preiau ștabela unei înțelepciuni și a unor tâlcuri pe care trebuie să le folosească judicios spre știința celor ce vin.

Ritualuri vechi, teme biblice, cum e cea a oiței pierdute și regăsite, cu blana încâlcită în mărăcini, readusă la staul, primejdia haitei care dă târcoale turmei, iubirea Păstorului cel Bun care-și cunoaște oițele după glas dar și oile care-și cunosc Păstorul și-l urmează, sunt reactualizate și repuse-n drepturi, pretext pentru povățuirii morale și didactice. Autorul amintește rânduielile ancestrale privind viața păstorilor, păstrate intacte, “într-o suită molcomă de ceremonii” – în care fiecare pășunat, adăpat, înnoptat își avea doina lui”.

Remarcabilă și de un farmec aparte e în acest sens Parabola Păstorului care-și iubește turma și-și conduce oile către ape limpezi și “către apele cele mai de odihnă”. (**“Doina găsirii oilor”**).

Privit în dimensiunea sa cosmică, pământul, personajul central al prozei lui Paul Sîn-Petru s-a dovedit a fi, nu numai zămislicitor de viață, germinând sămânța dătătoare de pâine, dar și izvor mistic al unei fantezii populare fără limite, care-și are sorginea în Sfintele Scripturi dar și în baladele, doinele și basmele care ne-au definit ca popor și cu care țaranul s-a identificat în trăire, simțire, alinându-și cu ele dorul mistuitor.

“Nobil încă” – dorul de sat se face simțit îndeobște în sufletul celor plecați peste mări și țări din varii motive, oameni dezrădăcinați care jinduiesc o viață mai acătări, dar sfârșesc prin a spune că “tot mai bine-i acasă”. Acasă – acel spațiu edenic – uneori pierdut pentru totdeauna, de cele mai multe ori regăsit, cuvânt neprețuit și apreciat doar atunci când te îndepărtezi de matrice. Singurul păstrat intact e spiritul și plămada lui va crește neobosit spre rotundul care nu poate fi ciopârțit de nimeni.

În aerul “bun de oftat” (“**Teofilia**”), parcă și timpul se măsoară altfel, nu cu secunda și minutul, ci “timp de trei cruci” – în care “limbile ceasului urcă precum un plod năzdrăvan în vârful șurei, până spre miezul nopții”, frânturi din lumea complexă și complicată, “exasperantă și vijelioasă ca un râu cu pietre imense”, sunt frunzărite minuțios, cu parcimonie, “pe jgheabul roșcat dintre două văi”. În felul acesta viața și moartea își schimbă neîncetat înțelesurile, izvorăsc și curg una din cealaltă și una spre cealaltă, îngemănându-se în vârtejul oniric și uneori se confundă. Și totuși, “de unde se adună, într-o albie a zilelor, timpul?”

Cu toate acestea, printre acei oameni “bolnavi de suflet” funcționează legile junglei: “întristează-te tu, ca să mă bucur eu, mori tu ca să trăiesc eu, hai, care pe care”. Și acest implacabil și nemilos **qui pro quo** face parte din tragismul existenței umane (“**Teofilia**”).

Nu lipsesc din aceste pagini colocviile cu Dumnezeu în care se dezbate tema recurentă a morții (“**Migrație de seară**”), a somnului ca anticameră a morții. Somnul “în care omul e un trup care nu-i acasă. El este o casă încuiată, aproape suspendat în inexistențial”. (“**Migrație de seară**”).

Și astfel, “niște zăvoaie de bărbați” care au murit încălzindu-se cu slobodă otravă de flacără stinsă, fiind și acum într-o inconștientă așteptare a dimineții pentru o întâlnire cu prietenii și cu mirii”.

“Somnul cotidian – o ușă pe care se intră și se iese lejer, de mii și mii de ori deodată, ea nu se mai deschide și rămâi dincolo...”

Și vremea se odihnește și ea undeva în dreptul lor” (“**Migrație de seară**”).

Operând inserții în scriitura autorului remarcăm dimensiunea onirică, atât de prezentă în prozele realisto-fantastice. La jumătatea drumului dintre somn și trezie, omul, suspendat în zăduf și neclintirea hamacului existențial, fură cu ochii mijiți “ceva din realitatea din jur”. E un “vis pe muchie de cuțit, realitate pe muchie, totul urmează a fi dincoace sau dincolo de ea.” (“**Sunamita**”).

Eroii nu au nume ci reprezintă arhetipuri. Ei apar emblematic : bărbatul, femeia, fata, flăcăul, profesorul, doctorul, omul, actorii, prisăcarii, visătorul, orbul, argatul, tipologii pe cât de specifice genului, pe atât de speciale în unicitatea și originalitatea lor, care fac prozele cu totul inedite.

Țăranul, cu intuiția lui genială și cu bunul simț ancestral rostește sentințe care uneori devin peceti pe viață, jucând în acest sens, rolul de ursitoare. Chiar înainte de naștere, după comportamentul părinților, copilul poate deveni, dacă fantezia populară își spune cuvântul, “a cincea roată la căruță”, fapt dezonorabil, căci instanța rurală nu cunoaște clemență. Și atunci, făptura care abia s-a născut cunoaște oprobiul public, fără să-și poată depăși limitele. Sentința, o dată rostită, cu greu poate fi ispășită ori învinsă. E nevoie atunci de trăsături extraordinare care să poată învinge și rupe implacabila mentalitate. Sătenii se tem prin urmare, de o eventuală caracterizare din partea colectivității și fac totul ca să demonstreze contrariul. Este o luptă pentru a te învinge pe tine însuși o dată cu impresia provocată în jur. Ca și în cazul poreclelor care, purtate toată viața, sunt transferate urmașilor. Acest lucru nu are neapărat un caracter distructiv, ci, mai degrabă, stimulator, ziditor. Lupti ca să-ți învingi destinul, condiția și a te depăși pe tine însuși, ajungând în felul acesta la un alt nivel de creștere spirituală, cât mai aproape de țelul propus și deseori, chiar în vârf (“**Căruța cu geometrie variabilă**”).

Parabola timpului scurs, risipit implacabil și ireversibil este evidentă și în meditațiile orbului “argat la trei mori”, pretext pentru a arăta cum se joacă unii cu timpul.

Orbul, cel cu ochii pierduți aproape din pânțele mamei, “doar în vis vedea niște priviri ca niște dâre de avion alburii, de fapt, propriile priviri” – “acelea sunt privirile mele care trec, nu știu încotro”.

Magistrală este intuiția orbului în această secvență aforistică:

“Așa cum intră vântul prin aripile acelea de șindrilă sau apa vadului peste zbaturi, timpul intră în ceas ca să-l învârtă.”

“Și în timp ce curge timpul – se întreabă orbul – argat la moară, ca să țin eu de gura lor și să-l umplu, pentru fiecare cât vrea sau cât porumb de ceasuri mai are podul Celui de sus? Și de fapt ceasul, de unde știe el cât e ceasul?” (“**Argat la trei mori**”). Interesantă este dialectica timpului – în viziunea acestui original autor.

“La ultima ei suflare, ora borțoasă față un pui. Puiul orei este o secundă frumoasă și slută, o șleampătă, pentru ca în tot locul să o întâmpine mila noastră, ca ea să rămână mai departe cu aceeași nesătulă poftă de viață. Puiul orei crește cu ochii pe ceas și deodată îl vezi și pe el oră ca toate orele care față și ele pui. Ora își trăiește din plin clipele, nici una pe alături nu-i scapă. Doar inima asta doarme pe ea, de nu mai știe când merge în gol precum moara aia de vânt”. (“**Argat la trei mori**”).

Paul Sân-Petru este și un fin observator al minunilor creației, al naturii în infinitatea speciilor și formelor de existență, fascinat îndeobște de cât de bine au fost gândite toate lucrurile, încă dinainte de început și, pe măsură ce erau întocmite de Măinile Supreme, cât de bune și desăvârșite se dovedeau a fi, ce chip perfect avea omul dinainte de cădere, aidoma chipului Dumnezeuului Treimic.

Spre perfecțiunea originară se îndreaptă speranțele omului, căruia amintirea paradisului prim, nu-i dă pace, până la întoarcerea în locul de început, în fericirea de unde plecase.

Valabile de azi într-o mie de ani și mai bine, “pe caruselul prelung al veacurilor”, dovada universalității și eternității Cuvântului, scrierile despre sat au farmecul și parfumul inedit al germinației grâului în pământul smerit, răspândind un duh blând de împăcare cu sine, cu soarta, cu Dumnezeu și cu ceilalți semeni, chiar și cu surioara moarte, necesară îndeobște, pentru a ne naște din nou și a începe, de fapt, viața adevărată.

**“AL PATRULEA PĂCAT” AL POETULUI
DIONISIE DUMA, “Al patrulea păcat”.
Editura Scorpion, Galați, 2003**

Răstignit – cum altfel decât pe o lyră? – cu sângele curgând abrupt în poeme, Dionisie Duma face parte din falanga acelor poeți generoși cărora le place, mai mult decât orice, să facă daruri și să-și împartă în jur monadele sufletești. Și ce alt dar ar putea fi mai nimerit decât un poem cu dedicație, lecție învățată de la bătrânul Nichita care spunea : “fi dăruiești cuiva o poezie, la fel cum i-ai dăruit o floare”.

Dionisie Duma dăruiește imortele, flori perene înveselind câmpia dar și însoțind pelegriinii de-a lungul căilor ferate, flori care, chiar fără miros îmbietor și fără belșug de culori și catifea în frunze, au calitatea unică de a nu muri înaintea noastră. Sunt florile (poetul însuși trăiește alături de o Floare) – cele mai puțin spectaculoase, dar din ele se împletesc coronițe pentru a încununa creștete din vremelnicie în veșnicie. Și nu e lucru puțin să știi că floarea va supraviețui după tine. Îți împrumută ceva din gustul și culoarea eternității. Cuvintele de care ne folosim, îndeobște, au și ele acest har miraculos, de a te face să întrezezi, marginile eternității.

Aici și acum trăiește omul, cu meandrele lui sufletești, dincolo, se înveșnicește Poetul.

Multe boli a lăsat Dumnezeu pe pământ în urma păcatului primordial, dar “boala de poezie” – e apanajul sufletelor care trăiesc la alte cote, în alte dimensiuni spirituale.

“Haideți să ne împoezim!” – spunea Nichita. Cu alte cuvinte, hai să deschidem portița de Rai, în brațe cu crinii, oficiind la altarul Luminii! Haideți să ne îmbolnăvim, să zăcem de lingoarea frumosului și a miraculosului, să alăptăm pe Însuși Mesia, pogorându-se în chiar Poezia, cea pe care-o iubim, în Numele Sfintei Treimi, Amin! Acesta ar fi îndemnul poetic, adevărat crez artistic, de care vrea să ne molipsească Dionisie Duma. El ne împoezește, ne îmbolnăvește cu har, cu dor de drag, de-acel meleag în care, se știe, cresc florile miraculoase și nemuritoare cu nume curat : Poezie!

Este cea mai dulce boală și cea mai ușor suportabilă și care, din veac, n-are leac!

Dionisie Duma cade-n **păcatul** (al patrulea?) lesne iertat, al atingerii sacrului prin cuvânt, chiar dacă uneori sacrul ia forma unor sentimente etern omenești din

care nu lipsesc: generozitatea, deschiderea față de oameni, integritatea morală, iubirea gingașă, suavă, tandrissimă, învăluită discret în aburii melancoliei, tristeții ireversibile, convertite-n poeme, simplitudinea absolut necesară decantării de gând și alte asemenea, din recuzita Poetului.

Autorul, pe care de-o vreme îl încearcă “rana Timpului în trup” (Toamnă tecuceană), vede “zidul luminii cum se surpă” și aude, atunci când plouă, cum “toamna picură-n caval” (Corabia de lemn). Nu e de mirare că, în vârtejul năucitor al frunzelor, căzute parcă din pletele toamnei, poetul își adresează întrebări de felul : “și ciutura din vârstă cum s-o scot/ când în fântână a rămas doar sare?” (Sonet semifinal II).

Lirismul său, adânc împlântat în oase, în sânge, în simțuri, țâșnindu-i prin pori, precum otava dimineții, e de sorginte bacoviană uneori, mergând la esențe, de o puritate a expresiei cum rar întâlnești la poeții grăbiți și nervoși care-și fac o profesiune de credință în a profana icoanele sufletului.

Cu acel ochi special pe care doar creatorul de frumos îl are, el vede ceea ce omul comun, nici măcar cu dioptrii forte nu distinge și aude, ceea ce alții nu aud nici măcar cu sonorul plesnindu-le timpanele, percepe ceea ce simțurile noastre obișnuite și tocite de îndelungă și barbară folosință, nu percep.

Trecute prin filtrul său, durerile dor până la sângerare, mângâierile alină până la uitarea de sine, vecină cu fericirea. Dar cât de rare sunt clipele uitării de sine-n cuvânt, când teroarea abisului îți năruie gândurile!

Valorile nepieritoare ale prieteniei, demnității, solidarității și frăției launtrice sunt cultivate ca virtuți morale înalte, absolut necesare, care măsoară dimensiunea spirituală a omului, situându-l deasupra celorlalte făpturi create de Dumnezeu.

Este cert că poetul așează între virtuțile teologale, la temelie: dragostea și apoi speranța și credința, tinzând spre infinit, cu ferma convingere că nu ne vom prăbuși în Neant, atâta timp cât axa vieții noastre este clădită pe ele. Pe o astfel de piramidă, cu fruntea atingând Cerul, Dionisie Duma își sapă trepte, scări, aidoma Scării lui Iacob, populată de îngeri, care te pot prinde de mână sau de subțiori, înălțându-te, sau te pot îmbrânci în abisuri.

Un volum antologic, este pentru un autor, așa cum și Dionisie Duma mărturisește, “sinteza inimii sale”, semnul mistic al trecerii pe pământ, unde cuvintele, uneori, au devenit și “păcate”.

Cuvântul, “cămașa de mire” în care poetul se înveșmântă îl va păstra mereu curat ca înainte de nuntire, cu ochii prelunși de dor rememorând “paradisul pierdut.”

“O poveste de dor/ care nu te mai miră/ Versul meu călător/ Răstignit pe o liră” (Cămașa de mire).

Veșmântul de taină al cuvântului în care poetul “bolnav de poezie”, doarme

“cu capul într-un colț de stea”, “fără oase și umbră/ în camera fără pereți” (Închipuiește-mă), are menirea de a-i lega pe viață pe îndrăgostiți, cu firele freactice ale dragostei, pentru că : “Robiți mereu de-aceeași culoare/ Ardem mereu în același cuvânt” (Șuieră vântul).

Aidoma Meșterului Manole care zidește în temelie floarea vieții sale drept ardere de tot, pe altarul zidirii sale și poetul se mistuie pe sine, conștient că : “Apoi prin iarnă iar trecând/ Ne-om pregăti pentru-nfloriri/ Din brazde tainice arzând/ Să răsărim în noi zidiri” (Anotimp rodind).

Și nici nu se poate un crez mai înalt, mai răscolitor, mai profund, mai adevărat, mai adânc împlântat în plămada de suflet.

Vine un timp – și, nu numai pentru poet, dar poetul percepe acest timp mai acut -, când “pădurea-i mută” și “mor cuvinte reci în colțul gurii”. Pentru a ieși neprihănit din pădurea “ca un zid fără lumină”, din “ochiu-i sterp și gândul plin de vină”, - e nevoie de mâna aceea curată a prietenului despre care Nichita spunea : “A murit Enghidu/ prietenul care ucisese cu mine lei”.

Plecarea celui drag de aproape, este resimțită ca lovitura crâncenă a securii pe care tăietorul de lemn o aplică totdeauna cu precizie și cruzime, lăsând ca sângele frunzelor să țâșnească din obrazul scrijelat al celui rămas. De altfel, tot Nichita spusese: “A avea un prieten e mai vital decât a avea un înger”.

Și totuși, “când țipă singurătatea și îți macină trupul” ; când “numai sufletul călătorește/ pe aceste străzi pustii” și “timpul s-a stins/ în candelile dinăuntru” (Atâta doar) – poetul imploră muza : “Mai lasă-mă să te visez o dată/ Trecând ca un Orfeu cu lira-n spate/ Să văd în somn oglinda ta curată/ Că nu ți-am spus (mă iartă ca pe-un frate)/ De ceasul meu, tăcerea s-o străbată/ Ca lebăda către eternitate.” (Plecări).

Cu toate că poetul simte arsura toamnei în oase, “lucrarea primăverii-n muguri/ Așterne-n zile începuturi” și “Mă doare ochiul de lumină/ Și trupu-i numai vâlvătăi/ Pe coapsa gândului străină-i/ Zăpada umerilor tăi.” (Lucrarea primăverii).

Și iată : “Ce minunăție!/ În ochiul meu stâng/ este încă ziuă./ Pasărea Paradisului/ totuși mai cântă” (Lacrime ta în ochiul meu drept).

Poezia frumosului sau frumusețea poeziei, acea “frumusețe care va salva lumea” – este exprimată prin pana măiastră a lui Hölderlin, în care Dionisie Duma își găsește corespondentul modern:

“Scrisoarea primăverii trimisă într-un plic/ Cu libertatea florii de-a se-așeză-n semințe/ Cu urletele ploii când ora dă în spic/ Și îngerii-și dezbracă mantaua de credințe// Cu glasul pe o frunză poetul stă de pază/ Sub cerul care-și spală culorile în mov/ Alunecă pământul, poetul delirează/ Și zeei plâng alături durerile lui Iov”... (Hölderlin).

Remarcabilele poemele în stil clasic, de câte două strofe, adevărate bijuterii de gen : “Fruct de oră” ; “Scrisoare; “Ego”; “Un fel de anotimp”; “Arc de zi” ; “Fugă

de cai”, etc., dar și poemele lungi : “Elegie în septembrie”, “Scrisori din Roxania”.

Ca niște respirații de gând, ca niște fulgurații delicate, aceste versuri în spirit de haiku: “Pe pajiștea/noptii/eu/fără inima mea”; sau : “Hei, cineva/ se face/fântână” – din aceeași poezie (Dincolo).

Ori aceste perlissime: “O, aerul unde/ singurătatea/ înflorește gândind” (În noaptea); și “Ninge peste întuneric./ Prinde-mi aripile/ în umerii tăi” (Nu învăța să plângi”).

Poezia – se știe – are darul special de a transgresa oboseala, târziul, tăcerea, însingurarea, confuzia: “Am înțeles tot golul dintre lucruri/ Și soarele întors în altă zi/ Revin adânc cu echilibru-n muguri/ De dor aprins, spre-a nu mai asfinți” (Un fel de anotimp).

Așa cum mărturisește: “În suflet iar am refăcut lumina/ Și-am prins-o-n zori – năframă la catarg” (Marină), poetul se recunoaște în imaginea semănătorului care, aruncând sămânța în pământ bun, așteaptă peste timp, roada pământului de suflet :

“Semițele visează ziua/ să se desfacă în lumină/ O muzică de pretutindeni/ Balanța timpului o-nclină.// Pe pleoapa de singurătate/ Ninge cu alb dintr-un cais/ Și intră pasărea-n Cetate/ Din largul cerului deshîs.// Iar ochiul zilei luminează/ În lucruri arde-un început/ Semițele mă săgetează/ Când urcă nunțile de lut.”(Semițele).

Toamna e timpul celor mai multe iluzii. Ea deschide ușa masivă și grea a catedralei singurătății, sculptată în filigranul aducerilor aminte : “Să știi că/ în sufletul meu/ s-a lăsat toamna./ Zilele le măsoar/ după căderea frunzelor”.(Iluzii).

Nici un alt anotimp nu e mai nimerit pentru ca :

“Să te gândești la lucrurile sfinte/ Așa cum fac, în nopți adânci și eu/ C-am fost în Catedrala de Cuvinte/ Unde-am avut același Dumnezeu”. (Catedrala de Cuvinte).

Cuvintele cele care rămân, după toate plecările, după toate trecerile cu, sau fără trepte, cuvintele pentru care am răs și am vântuit mori de lacrimi, pentru care ne-am dat sângele, singurele cărămizi la edificiul sufletesc și care ne întorc spre începuturi, spre timpurile în care nici nu eram, nici nu visam să fim, cuvintele, singurele care nu ne-au trădat, și, cum altfel, căci “La început a fost Cuvântul. Și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul” (Ioan 1,1).

Dincolo de aceste sfoase cuvinte, Dionisie Duma rămâne un poet și un om de spirit remarcabil, care adună și focalizează în jurul său oameni devotați culturii și artei, până dincolo de sacrificiu. Și câtă vreme vor exista astfel de oameni care-și găsesc anumite comuniuni spirituale, afinități electice, lucrarea-mpreună a harului sfânt va fi săvârșită în armonie și pace deplină, va înflori și va aduce roade în paradisul pământesc, spre binele și belșugul sufletesc al tuturor.

Mărturisind că acest volum antologic mi-a procurat un confort sufletesc cu totul special și o bucurie sfântă care nu se aseamănă cu nici o alta, îl felicit pe autor din adâncul de suflet, dorindu-i și alte reușite care să-l reprezinte.

MIRESME DE CUVÂNT STROPITE CU AGHEAZMA IUBIRII

DIONISIE DUMA, “Oceanul de stres. The Ocean of stress” –
poeme – poems. Traducere : Mike Frölich. Prefață: I.D.Goia, Ediția a II-a,
Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2005

Toamna asculți sunetul patetic-viril al trompetei printre liniile neparalele ale unui portativ de ocazie, ceea ce te face să cazi în dragoste subit și definitiv, ca-ntr-o ambuscadă unde perechile, proaspăt căsătorite se-amestecă și prin mulțimea de ei înșiși, nu se mai regăsesc, fiecare nimerind alt mire, mireasă, cu poezia agățată en-coeur sau la butonieră, ca untrandafir japonez abia înflorit în pământul de glastră.

După miresmele sinelui, cuvântul se caută și se regăsește vădit, fără nici un risc de confuzie. Pentru zenit și nadir nu sunt margini destule iar cele care ar fi, zdrențuiesc în colții stelelor dimineții.

Ceea ce ne învață distinsul poet Dionisie Duma - e cum să te cufunzi cu răsuflarea lipită de val, în “oceanul de stres”, fără să te uzi, apoi, cu privirile learcă de vise, să te ridici, să țâșnești peste linia orizontului, cu unghiile agățate de sângerosul nisip fugind de sub tălpi, direct prin colul clepsidrei. Ce curaj temerar, ce năzbâtie! Cum să-l reții, cum să alergi fără să te împiedici, după fiecare bob prefirat dinadins în bătaia de valuri?

În vechile-noi zidiri se vede anotimpul rodind chiar “când din cerul negru stele se rup” (“*Bună seara, Doamnă*”).

Umbra albă a ploii trece suflând prin cuvintele stacojii de iureșul toamnei, când gându-i pierdut în uitare și eoul suav amăgește azul.

Nu “pe lângă plopii fără soț” – ci, ca un nou Orfeu, purtându-și lira cu strunele rupte pe străzile vegheate de bătrânii salcâmi, poetul se furișează ades “prin nopțile corupte”, “spălat în zori cu lacrimi pe sandale” – să mai cânte serenade iubitei “cu ochii de petale”, luând teiul din poartă drept martor credincios declarațiilor tacite dar înflăcărare de dragoste. Însă, împărțășind soarta poezilor (ne)pereche, poarta rămâne închisă și surdă la înfrigurarea lui, căci, “drumu-i greu și steaua nopții doare” (“*Sonet semifinal III*”).

Obraz tatuat cu neliniști, cu melancolie și florile de ciulin ale spleen-ului bacovian, prezent în “ore banale” și-n “lucruri absente”, pe care poetul nici nu mai

are puterea să le alunge, ci le îngăduie treptat să-l sugrume, este sedus de gândul doar al plecării, “m-au vlăguit plecările din gări/ cu spaima că mi te-am lăsat acasă” (“*Plecări*”).

Atent la paradigmele iluminării lăuntrice, “când prin teișuri căutam tăcere/ avid de păsări și singurătate” (“*Elegie la Nârtești*”) poetul nu cere “o oră” eminesciană de iubire, după consumarea căreia urmează inevitabil “și să mor”, ci, măcar “mai lasă-mă să te visez o dată/ trecând ca un Orfeu cu lira-n spate/ să văd în somn oglinda ta curată” – pentru a fi în stare “trecerea s-o străbată/ ca lebăda către eternitate” (“*Plecări*”).

E ora bilanțurilor provizorii și a notelor de plată mereu amânate, ajunse demult la limita scadenței și poetul își numără, își prefiră, își vântuie toate trăirile într-una neasemuită, de neegalat și cu atât mai prețuită, propria zidire-n cuvânt, precum zidirea jertfelnică a meșterului care durează biserici. Până și umbra amintirilor revendică acest cuvânt venit a rămâne înscris pe frontispiciul de cer cu un colț de stea sau cu secera lunii.

Cuvântul – el este bănuțul de trecere, ortul, care-ți câștigă dreptul la nemurire. Osândă și mântuire – Cuvântul înfipt în meningele posterității, când “privirea din neguri se face culoare/ Și soarele șterge cuvântul târziu” (“*Toamnă tecuceană*”).

Lieduri, elegii, sonete, romanțe, întreg repertoriul romantic, indiferent de vârstă, este concentrat într-o ardere care crește puterea timpului însuși, sortit să rămână în “poemul de stea” și care “coli de clipă-nfrunzește” (“*Cântec*”).

Tonul elegiac și suav melancolic, aproape obosit de arderea-de-sine-n Cuvânt, e presărat cu atribute specifice genului : vânt mut, cer gol, foarte multe plecări, frunze ostenite, gări, trenuri, lacrimi, ploi, corăbii, inimi ude, umbre, statui, cai sălbatici, zări târzii, fum și o toamnă “care se va sfârși în zăpezile eterne”.

Pe fondul unei muzici străine, rugina de pe foi cade-n fântâni precum “picurii albaștri de lună”, cu “sunet de aripi rănite” dar și cu “miresme de gutui, osii de stele, perdele de rouă, pale de vânt, sintagme ce aduc o blândețe aparentă, o calmitate resemnată, senină, în care uneori răbufnesc dorințe perfect îndreptățite : “Mi-aș dori un vin preacurat în pahar/ ca să-l sparg de o tâmplă cu pumnul amar” (“*Oceanul de stres*”).

Așadar, această pojghiță de liniște în “oceanul de stres”, nu face decât să sugrume trăirile care odinioară țâșneau până la nori, spărgându-i în milioane de picături și de țândări.

“Sângele nostru-n copii va-nflori” – e nădejdea de care se-agață omul, singura lucrare menită să dăinuie.

Dionisie Duma prin această nouă ediție a lucrării “**Oceanul de stres**” – apărută în condiții grafice excelente la Pax Aura Mundi în 2005 și care beneficiază

de o traducere profesionistă în limba engleză făcută de prestigiosul traducător Mike Frölich – și o prefață de I.D. Goia, ne oferă miresme de cuvânt stropite cu agheazma iubirii, demonstrându-ne, dacă mai era cazul, că menirea poetului este de a se dărui până la ultima suflare. “Ard pe-un rug de poezie” – și că poezia-i respiră prin sânge, precum plasma: “Mi-e teamă iar că n-am să-ți spun/ Că-mi merge sângele-n poeme” (“*Poem*”), și că această luptă, deși este vlăguitoare, îl motivează. “Simți cum se zbate gândul meu în poeme” (“*Poate-a fost*”).

Limbajul trubaduresc, cavaleresc este presărat cu elemente de gen și de epocă, aducând un farmec aparte și un zefir de sfințenie, făcând din poemele scurte, de cele mai multe ori melancolice, triste, icoana unui petec de rai visat de orice îndrăgostit, un cadru romantic și pur, unde zburdă îngerii și unde ar putea să-și întâlnească persoana visată.

Toate aceste elemente ne plasează într-o stare de confort spiritual specific poeziei autentice care își atinge în acest chip nobilul scop de a senzibiliza, de a îmbunătăți sufletele.

**ENTROPIA LUMINII ÎNTR-O
STEA FĂRĂ ASEMUIRE**
**STELA POPESCU TEMELIE, “Frunzele plâng toamna”,
Ed. N’Ergo, 2005**

Din galeria figurilor arhetipale contemporane și clasice existente, vehiculate, închipuite sau însușite prin rolurile variate jucate de-a lungul unei jumătăți de veac “de scândură”, Stela Popescu Temelie face o notă aparte. Ea este fără asemuire și totodată, își găsește corespondent în fiecare personaj întruchipat. Într-atât de autentică e trăirea încât persoana reală se confundă cu personajul. Și nu e de mirare căci, stofa de actor în care s-a îmbrăcat pe dinăuntru îi conferă o multitudine de posibilități de manifestare a propriului sine.

Se zice că un actor trăiește atâtea vieți câte roluri interpretează. Ce bogăție de trăiri poate dobândi un actor după 50 de ani de teatru! După zeci sau chiar sute de personaje interpretate, cu care s-a confundat, cu mii de poezii recitate și o infinitate de gesturi semnificative îmbrăcate-n tăceri pe măsură și rămase în inventarul memoriei proprii sau în cea a colegilor și a spectatorilor care au urmărit orbita acestei “Stele” a Teatrului românesc.

Demnă urmașă a marilor maestre ale scenei, Stela și-a luat în serios rolul vieții sale, acela de a sădi bucuria în suflete, de a aduce stropi de rouă și speranță în cât mai multe suflete însetate de Înalt. Generoasă profesie! Să mângâi, să alini, să ștergi lacrimi!

Având șansa unui fizic agreabil, ceva între o Cosânzeană autohtonă și alura zânelor dansând în rochii străvezii, voalate, ori consistența deosebit de armonioasă a modelelor Rubens-iene, chipul într-o perpetuă uimire privind ingenuu lumea, seninătatea și zâmbetul de copil, învăluie de fapt, adâncimi insondabile de spirit, nevoia acerbă de Înalt și Profund, în ipostazele lui sacre. Aș îndrăzni să o asemui cu frumoasa și candida Giulietta Massina, cea care a rămas nemuritoare prin rolul Gelsominei din “**La Strada**” și prin rolul, nu mai puțin reușit al Cabiriei din “**Noaptea Cabiriei**” în regia lui Federico Fellini.

Poate cea mai de preț constantă a vieții sale cu sinuos traiect, a fost dimensiunea spirituală, perpetua raportare la divinitate, sentiment desprins din primii ani de viață și nu atât din zestrea familială, numărând mulți preoți și diaconi, cât din fibra intimă, încolăcită definitiv în spațiul de grație al divinității.

Unii oameni îl cunosc pe Dumnezeu într-o mare răscruce a vieții, alții, în ultimele clipe de viață iar alții, din nefericire, nici măcar atunci. Stela a fost hărăzită a-L cunoaște, prin genitorii săi, încă din primii ani ai vieții și cadou mai mare nici că putea primi.

Sentimentul religios transpare din ființa sa în orice clipă și se poate spune că nici nu putea respira alt aer decât acela al sacralității. Acest duh i-a imprimat pe chip o lumină cu totul specială, alta decât a reflectoarelor cele mai puternice, alta decât a rampei la care, de mii de ori a fost aclamată, aplaudată, ovaționată, chemată cu feroare.

Lumina dobândită astfel îi iese și azi prin toți porii, îi strălucește în ochi, pe obraji, pe şuvițele de păr, se reflectă în infinite nuanțe în straie și formează în jurul său aura pe care e imposibil să n-o vezi și pe care nu i-o poate lua nimeni, oricât de palid i-ar deveni chipul. Omul se schimbă, dar aura nu, ea rămâne la fel de frumoasă, luminoasă, strălucind și reflectându-se pe chipul celor din jur.

Dacă n-ar fi atât de materială, Stela ar fi o ființă hieratică, gata oricând să se ridice de-o șchioapă de la pământ, în răpire duhovnicească.

Și iată că Dumnezeu i-a hărăzit încă un talent (citiți **talant**) copleșitor de simplu: acela de povestitor, de narator, de băsmuitor, de povestaș. Cu o simplitate cuceritoare, născută din ani de frământări și plămădiri lăuntrice, cuvintele sale, par să-și ia zborul o dată cu visele. Înzestrată cu un acut simț de observație și cu o imaginație precoce, autoarea ia cunoștință de propria sa existență, încă de pe când nu știa să vorbească.

“Poate o să vi se pară straniu, dar eu vedeam de mică toate lucrurile, cu mai mare înțelepciune decât le văd acum. Deși eram de câteva luni, eu mă puteam privi pe mine însămi. (...) Jumătate din mine privea făptura în care am intrat din curiozitate și interes.

Am gândit așa până la vârsta de șase ani când brusc am pășit în copilărie.”

Alți copii la această vârstă părăsesc copilăria maturizându-se brusc. S-ar zice că Stela s-a născut matură și treptat și-a revendicat vârstele pentru că nu voia cu nici un chip să le piardă, să renunțe definitiv la ele. Spectrul războiului cu foame, bombardamente, sirene, avioane, sânge, violență, răniți, spitale, toate acestea însă îi răpesc copilăria. E ca și cum un căpcăun fioros ar fi amenințat-o din întuneric că dacă o găsește, o mănâncă. Asemenea spaime cum numai în coșmare apar, își lasă amprenta uneori, toată viața.

În ochii copilei, mama apare ca un personaj mistic, fabulos, cu nume unic : Atintel. Frumoasă, misterioasă, tăcută, “uneori stând cu ochii prioniți departe, desprinsă de cei din jur, scriind versuri, alteori râzând, dansând, iar chipul delicat, căpăta în acele momente o nuanță străvezie și ochii îi deveneau triști”.

Lubindu-și fetița cu o dragoste pătimasă, o învăța tainele vieții. Era proprietara

unei sălcii lângă care stătea ea. Stranie e și contopirea celor două ființe. “Atunci o simțeam pe mama ca și cum aș fi făcut parte din ființa ei, eram un tot și gândurile noastre depășeau orizontul.”

E ciudată cel puțin această prelungire a vieții intrauterine, când copilul, în sânul matern, se simte foarte bine și uneori, refuză să iasă la iveală. Fetița prinzând de mică gustul stranietății, de bună seamă moștenit, se plimba singură printre morminte și vorbea cu morții, prietenii ei, din ale căror trupuri îngropate “creșteau corcoduși cu nemiluita”.

Și mai ciudat e acest loc de refugiu pentru un copil, predispoziția la cugetare, la meditație. În plin război, copila părăsește joaca pentru citit, descoperind o lume fascinantă și plină de farmec în care intra când timidă, când intempestiv, când îndrăznește să scrie o piesă de teatru, pasiune care mai târziu o va subjuga și căreia i se va dedica, o va sluji cu sfințenie, “cât va fi voia lui Dumnezeu”.

Revelatoare sunt, de altfel, și versurile pe care le scrie : “Eram o pasăre cântătoare ce-și găsise alinarea în propriul cântec./ Eram un copac, ce-și găsise adăpostul în propria lui scoarță./ Eram o stea mică, ce-și găsise strălucirea în propria ei lumină”.

Paralel cu lumea fascinantă a cărților, descoperă mirajul muzicii clasice, ascultă voci celebre, trăiește emoții indescrivibile.

Interesant de remarcat e la fetița, apoi la adolescenta Stela, comuniunea intimă cu Dumnezeu, pe care-L interpelează, îl ia martor la toate întâmplările vieții, împletind munca și rugăciunea ca și călugării care au drept program de viață : “Ora et labora”.

“Repetam când nu erau slujbe la biserica Sfântul Ene.

Iubeam liniștea din biserică și mă simțeam în elementul meu acolo, printre icoane, în biserica binecuvântată. Repetam cu voce tare, de nenumărate ori, monologul Ecubei și, parcă icoanele cu Domnul Isus repetau o dată cu mine!”

O mărturie de valoare artistică inestimabilă este și examenul la Institutul de Teatru unde îi întâlnește pe marii maeștri ai scenei românești : Maria Filotti, Victor Bumbescu, George Vraca și mulți alții.

Aceștia i-au remarcat virtuțile interpretative, care ies la iveală firească, fără eforturi speciale, parcă aida sângelui care curge nestingherit prin vene, ori oxigenului care aerisește creierul.

Când un dramaturg ca Horia Lovinescu, la sfârșitul unei reprezentații, te mângâie pe creștet și-ți spune că vei deveni o mare actriță, poți zice cu temei că “ți-a pus Dumnezeu mâna în cap”. Poate că venirea providențială a lui Ion Petrovici – directorul Teatrului din Petroșani la maestrul Victor Bumbescu, unde se pregătise tânăra Steluța, a fost factorul declanșator al evenimentului care a urmat : propunerea de a juca în Valea Jiului pentru oameni care aveau puține bucurii în viața lor, mai

mult subterană, steaua ce se ridică la orizont pe crug promițător, pe urmele uneia dintre cele mai mari stele ale teatrului românesc : Maria Giurgea, au determinat părăsirea Bucureștiului și plecarea într-un ținut necunoscut aparent ostil și străin. S-ar zice că minerii din Valea Jiului și de oriunde, petrecându-și o bună parte din viață în măruntaiele pământului, capătă nu numai pe chip, dar și în caracter, trăsături aspre, dure, întunecate. Greu pătrunzi la inima lor, dar și când o faci, este pentru totdeauna. Stela le-a cucerit inimile definitiv, așa cum astăzi ne-a cucerit inimile cu aceste frânturi de gânduri din propria existență dar și din lumea teatrului, amintiri ce și-ar găsi loc în orice Istorie a Teatrului Românesc. A fost un prag trecut cu brio de tânăra actriță care s-a integrat ușor în colectiv, dar, în același timp și-a propus să cucerească inimile spectatorilor.

Acei ani au rămas încrustați în memoria afectivă a Stelei sub forma unor gânduri ritmate, retorice :

“Un mănunchi de vise pentru oameni”:

„Cine sunt eu? Durerea? Bucuria?

Timpul? Cine e fata care așteaptă zorile? (...)

Cine e fata care stă de veghe și păzește răscrucea?

Eu sunt fata care a văzut și a înțeles iubirea dumnezeiască”.

Cine poate spune, cu mâna pe inimă, că a văzut și a înțeles iubirea dumnezeiască? Doar celor aleși le este dat să simtă, să perceapă, conștient sau inconștient, o infimă parte din iubirea dumnezeiască. Pentru că dacă am putea percepe deplin această iubire, am muri noi înșine de atâta iubire. Ceea ce facem este să întrezărim ca prin văl, căldura și imensitatea acelei Iubiri care nu se aseamănă cu cea a oamenilor.

Încă de la începutul carierei artistice, Stela a intuit perfect menirea actorului: “dar noi, neobosiți, dăruiam sentimente spectatorilor din sentimentele noastre.”

Iată ce nobilă menire are arta : de a dărui iubire din iubire, fărâme de suflet învăluite în zâmbete și candoare. La rândul său, actorul își umple sufletul cu dragostea spectatorilor. E un schimb mirabil de care au parte cei norocoși, cei aleși. Și în donator și în beneficiar curge apoi același fluid benefic de energie care împrumută o aură sacră pentru că vine direct “din mâinile milostive ale lui Dumnezeu”, care atât ne-a iubit încât s-a făcut aidoma nouă, în afară de păcat, pentru ca noi să ne facem aidoma Lui.

Și iată că “un nod de fată”, cu “zulufii bălai răvășiți de vânt”, “cu un glas de clopoțel ca al copiilor”, așa cum s-a exprimat Dumitru Capitanu într-o cronică din 22 septembrie 1957, - cuteza să devină o vestală a Thaliei. Și – adaugă același critic și secretar literar al teatrului – cutezanța și-a găsit împlinirea.”

O dată botezul rampei trecut, în scaldă reflectoarelor, au urmat alte și alte roluri.

Există fără îndoială în lumea teatrului și a literaturii, afinități spirituale, există căi freactice, inefabile prin care poți comunica și prin intermediul cărora te poți întâlni, există transmițători și receptori, primitori și beneficiari ai acelei plămăde, ai acelei energii binefăcătoare care are darul de a te revigora și de a te face să te simți confortabil. Acestea sunt spiritele congenere care se potrivesc până aproape de identificare și care-și ajung loruși.

Rareori mi-a fost dat să întâlnesc oameni mai deschiși la suflet și o casă mai primitoare decât cea a cuplului Stela – Lucian Temelie. La ei, orice om se simte “acasă”. Cu o franchețe pe care doar persoanele de bună calitate o posedă, ei te invită în universul lor, în intimitatea casei lor de intelectuali de marcă și te fac să te consideri de-al lor. Greu te hotărăști să întrerupi vraja, magia acestui cămin.

Personal am beneficiat de multe ore de neuitat în care ne-am îmbătat cu aromele poeziei, ale muzicii, ale picturii, ale teatrului. Respect, delicatețe, finețe, discreție, modestie remarcabile și o căldură binecuvântată te cuprind și te moleşesc în brațele fotoliilor, încât n-ai vrea să pleci curând. Și faptul că ai gustat din deliciile acestui rafinement intelectual te motivează și te stimulează să faci și tu ceva bun și frumos pentru oameni, să dăruie ceva din sufletul tău, celorlalți.

Îmbogățindu-se spiritual din comoara de nesecat a cărților, simțeau la rândul lor nevoia de a se dăruie, de a-i îmbogăți și pe alții din prinosul dobândit. Astfel au format un colectiv artistic, dublat de unul tehnic, care au alcătuit, la sfârșitul anilor '60 și începutul anilor '70, corpusul Teatrului Nostru” – un încheșat grup de actori amatori și profesioniști care au avut un repertoriu artistic remarcabil încă de la început, jucând după toate canoanele artei teatrale, piese de scriitori clasici : Gogol, Dostoievski, Moliere și piese contemporane, distingându-se la Festivalurile bienale “Ion Luca Caragiale”, cu premii și medalii de aur, la concursurile de interpretare artistică, pe scenele din oraș și din țară.

Alături de acest colectiv au jucat actori în reprezentație de la Dramaticul Gălățean, cum au fost: Minodora Condur, Vlad Vasiliu, Mihai Mihail directorul teatrului în vremea aceea, Lucian Temelie, care a semnat regia artistică, dar și actori din București : Horia Șerbănescu și Radu Zaharescu și alții.

O veritabilă pepinieră care s-a transformat curând în Școală de teatru, ridicând talente care au jucat apoi la teatrele profesioniste : Mariana Vasile, Rodica Panu, Cristian Cornea ș.a. Remarcat de critica teatrală și dând reprezentații la radio și TV, colectivul artistic al Teatrului Nostru, în ultimii 16 ani s-a transformat în trupă particulară de teatru, numită frumos: “Trianon”, cu repertoriu adecvat copiilor și maturilor.

O notă distinctă l-au dat spectacolele literar-muzicale dedicate lui Eminescu, lui Emil Botta, originale, cu o regie remarcabilă, jucate de asemenea, de actori profesioniști dar și de debutanți.

Revenind la cartea “**Frunzele plâng toamna**”, remarcăm că față de această carte nu poți rămâne un observator detașat. E necesar să te implici. Și nu în zadar, căci, după ce ai parcurs-o, devii mai bogat, vrei să faci ceva, nu poți rămâne indiferent. Ai vrea să afli tot mai mult, dar spațiul și cuvintele rămân limitate, încerci să citești, să te strecoari printre rânduri. Și ceea ce afli e dincolo de orice închipuire. În străvezimea apelor adâncate poți găsi comori de frumuseți ascunse, dureri înăbușite, sentimente înghesuite, refulate, poți întrezări frânturi de gânduri care imediat ce se alcătuie, se risipesc. Trebuie să iei tu inițiativa, să îți ritmul, condeii și să le creionezi după propria-ți trăire, sensibilitate, dispoziție. Important e că te zgândăre, nu te lasă rece.

Poate că nici un alt gen literar nu cucerește mai definitiv ca genul memorialistic. Prin sinceritate și concretețe, dincolo de orice plăsmuiri, acest gen a dobândit adepți din toate categoriile vieții sociale, fiind îndrăgit de cititori pentru că nu înșeală, nu minte și nu induce în eroare. Dureros de sincer, el poate șoca uneori, dar e mai bine să afli un adevăr despuat de podoabe decât o minciună înzorzonată.

Citind paginile de față, desoperi o actriță veselă, surprinzătoare și veșnic surprinsă, cu spirit ludic, cu aplomb, așa cum îi stă bine oricărui actor. Ea s-a remarcat de-a lungul carierei artistice și în rolurile din registrul dramatic. Multitudinea de valențe interpretative, i-au îndreptățit pe cronicarii de teatru să o califice drept o actriță remarcabilă.

În Stela Popescu Temelie, lumina parcurge un crug vizibil de la oameni, primită și transformată în chip haric în lumina duhovnicească în persoana dăruită cu atâtea virtuți, ea se întoarce îmbogățită spre oameni, de unde a plecat și acest schimb fantastic, această trecere dintr-o stare în alta a luminii, de la un om la altul, este de-a dreptul miraculoasă, căci produce prefaceri și pe chipuri și pe suflete. Este ceea ce și-ar dori orice om pe pământ ca arvună și zestre pentru viața viitoare, semn că și-au împlinit menirea.

Galați, 1 februarie 2005

COPIII MARIEI – COPIII PARADISULUI

IN MEMORIAM: ȘTEFAN MUNTEANU, “Spre neștiut tărâm”, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2005

„Spre un tărâm neștiut” – astfel și-a intitulat, de bună seamă în chip premonitoriu, volumul de versuri Ștefan Munteanu, cu doar câteva luni înainte de marea călătorie înspre acel meleag de neaflat decât în clipa supremă.

Sunt întâmplări care ne marchează fundamental existența. Sunt clipe care rămân scrijelate pe orologiu și când îți arunci privirea, vezi urme roșii încrustate pe acele de ceasornic.

Sunt amintiri care dor până la os, până-n măduvă, până dincolo de cuvinte, mai departe de orișice gând, străbătând spațiul dintre un suflet și altul aidoma, într-un micron de secundă.

Cu ce te alegi după trecere?

Cu ce rămâi după ce durerea mai ațipește;

Un pumn de cuvinte color strălucind în vitralii.

Un mănunchi de flori înmiresmate, a căror adiere se simte de departe.

Flori care refuză vestejirea.

Nu putem accepta murirea bobocului înainte de a înflori, înainte de a rodi și de a face semințe. E prea dureros. Prea multe stihiiile. O floare ruptă din lujerul încă fragil, ne întristează. Nu și-a împlinit menirea. Nu i s-a îngăduit să bucure ochiul, inima, nările cu frumusețea, cu gingășia, cu parfumul sau cu dulcețea.

Ai fi îndreptățit să ceri o explicație. N-o faci. Nici Iov n-a făcut-o. A acceptat tăcut și grav, voința divină. Deci, asemenea lui Iov, când toate erau împotriva lui, când nu mai înțelegea nimic și pe nimeni, n-a murmurat, nu s-a revoltat, n-a întrebat „de ce eu?” S-a supus și a laudat Numele Sfânt al Domnului.

Nici moartea, nici sărăcia, nici bubele, scărpinate cu un ciob pe movila de gunoi, nici prietenii cercetători și curioși, nici nevasta gălceavă care-i cerea să-l blesteme pe Dumnezeu și să moară, n-au mai avut putere asupra lui. Câștigase VIAȚA. Și Dumnezeu l-a răsplătit înzecit, l-a ridicat din nou, i-a sădit iar speranța – floare de chihlimbar - în suflet.

„Nu înțeleg, dar cred” – la aceasta s-ar putea rezuma întreaga sa experiență care, prin grozăvia ei, nu se aseamănă cu nici o alta.

S-ar putea spune că Iov a atins chintesența durerii și a suferinței asumate.

S-a învăluit în ea și și-a făcut-o drept cale de mântuire. Din suferință și-a făcut scară și punte spre înălțime.

Nu mi-e ușor să vorbesc despre Ștefan. Despre el ca despre cuvinte. Căci el a rămas cuvânt, literă, semn de neșters, scris pe inimă.

I-au fost hărăziți doar 24 de ani. Atât a poposit el în „valea de lacrimi”. Și Sfânta Tereza a Pruncului Isus tot atât a trăit pe pământ. Și n-a făcut fapte mărețe, demne de admirația mulțimilor, de așezat în rame aurii sau înscrise în diplome frumos ornamentate pe margini. O existență simplă dar intensă, incandescentă prin trăirile autentice, prin sensibilitatea acută și o nevoie imperioasă de certitudine.

Abia se înfiripase. Abia înflorise. Sta gata să dea roadă. Dar dintr-o dată, copacul s-a scuturat din rădăcini până-n vârf de frunze.

Și floarea, - și aici stă minunea -, în loc să cadă-n țărână, s-a făcut fluture. Și a zburat, albă, spre înălțimi, dusă de adierea zefirului iscat într-o clipită.

Când noi cântam Mariei Litaniile lauretane și meditam la vesperele mariane în luna cea mai frumoasă din an, dedicată Fecioarei, Ștefan de lupta cu stihiiile. Maica cerească i-a făcut atunci un mic semn discret, de îmbiere. Și el a urmat-o, uimit peste poate de strălucirea, de frumusețea ei aproape neomenească. L-a condus înspre marea și unica Lumină, cea care ne hrănește pe toți cu razele sale.

Ultima zi a lunii mai a însemnat și ultima, a vieții sale plâpânde. După trude și zbateri, sfâșiată, plămădită din nou, iarăși zdrobită și ruptă-n bucăți, inima lui a intrat în repaus. Obosise să lupte de-a surda. I se părea în zadar tot zbuciumul efemer și era atras tot mai mult de marea liniște albă. Acolo unde îl aștepta Lumina neînserată, doar acolo își va găsi pacea, odihna.

Privea deja totul cu detașare, uimit de sine, de cât luptase și de lupta însăși.

Oricum, tot acolo ar fi ajuns. Ce mai conta când?

Doar neîmplinirile mai strigau din urmă și visurile rămase-n batista fluturând ca o pasăre zgribulită, a mamei.

Îl chema tatăl lui plecat în mod neașteptat și nedrept cu șase ani în urmă, exact când ar fi avut mai aprigă nevoie de el. Marcat crunt de această pierdere, când abia pășise pragul adolescenței, Ștefan a început a privi viața cu alți ochi, dintr-o dată maturi, gravi, obosiți înaintea de vreme. Îl visa deseori strigându-l sau făcându-i semne desperate cu mâna.

Marea care-i răpise brutal tatăl, îl atrăgea cu mirajul ei și zdrobirea ei repetată de stânci i s-a părut o premoniție. Cum putea ea să sufere atâtea lovituri, să se zbată, să mugească, să se sfărâme în miriade iar apoi să revină la țarm, neobosită.

Cât cuprinzi cu privirea o săgeată țâșnită din arc, atât i-a fost zborul. Poate că aripile i-au fost prea scurte. Poate că i-ar fi trebuit alt aluat pentru aripi.

În urma lui a rămas o lumină, cât o fosfenă sub pleoape, de la arcul voltaic al crugului.

Atât cât să ne aducem, o vreme aminte. O vreme sau câteva vremi sau din vreme în vreme.

Și pumnul acesta de cuvinte strânse cu migală, cu teama reverențioasă că un vânt oarecare le-ar putea zburătăci în cele patru zări, într-un departe fără de chip și fără de nume. Să facem liniște în noi să nu speriem îngerii.

În lacrima mamei lui, văduvă de soț, văduvită de fiu, stăruie vie, lumina caldă, revărsată de Duhul Sfânt în zi de Rusalii, ziua plecării la cer a lui Ștefan - 31 mai 2004.

Vegheat a doua zi de Prea Sfânta Treime cea de o Ființă, care i-a deschis calea, Ștefan a purces pe drumul cel lung spre acel tărâm neștiut și fără de întoarcere.

Nu era singur. Îl conducea, așa cum îi promisese, Maica Cerească de mână, prin hățișuri, prin umbre și vămi spre blânda și imensa Lumină.

Așadar, să ne bucurăm împreună, să ne bucurăm lăcrimând și să-i îngăduim ca, de pe neștiutul tărâm visat sau poate doar presimțit, să ne trimită un semn spre împărtășire.

Deocamdată, tot ce avem de la el sunt aceste cuvinte palide și durute, fără pretenții, care, ca niște pietre șlefuite de râu, sclipesc uneori în lumină, păstrând în ele reflexele aceluși aur curat care nu poate fi aflat decât în adâncul de suflet.

**UN TRUBADUR LUCID DANSÂND PE
CUIELE SUFLETULUI**
**ALEXANDRU CVITENCO, "Dansând pe cuiele sufletului",
Editura SINTEZE, Galați, 2006**

Ilustrații interior: **Emeric Chvala**

Desen coperta IV: **Angela Holca**

S-ar putea crede că Alexandru Cvitenco este un homo duplex, sfâșiat de antinomii, ale cărui acorduri exprimă o gamă întreagă de trăiri în care se străvăd urmele devastărilor lăuntrice, de la lirismul elegiac la cel expansiv, de la cel ludic la unul adânc înfipt în realitate, mesajul său poetic trecând de la clasicismul și înfloriturile barocului la expresia nudă a postmodernismului ancorat în limbaj underground și iar la explozia metaforică a liricilor autentici. Depinde din ce parte privești și câte dioptrii îți pui pe cristalinelul de inimă.

Și în acest al doilea volum de versuri, intitulat inspirat „Dansând pe cuiele sufletului” – poetul cutreieră „făgașe mirosind lacom a flori de munte”, „cu faguri adânci de speranțe – pe brațe”, „prin iarba auriferă, cu palma zmeurită și vinul abia dat în sânge”.

Timpul – „șarlatan pitic” îi trimite voluptoase chemări, pe când noi, „orbi la plată” suntem ființe – nisip – hrănite cu stele cuibărite-n curcubeu, treziți de „sufletul unui sărut”, proiectându-ne într-o veșnică lumină” când încă mai avem „cadențe simfonice pe conturul pleoapelor” („Să fiți ca o fulguire roză”).

„Pe treptele iertării” – poetul clădește neobosit „cu degete de iarbă”, „palate de emoții” din „praf de cometă”, prins în „gene de rouă”. („Iertări târzii”).

Poezia lui Alexandru Cvitenco este „un geam prin care te privești/ - nu, nu o oglindă – oglinda este prea vorace./ prea crudă/ când nu ne permite să pășim dincolo de ea”. „Sub liziera iluziilor”, spune Alexandru Cvitenco, „așteptăm să răsară în sfârșit soarele, ca un gând bun/ivit din ceață”. Sătul, ghiftuit de „lumea ca o fiară ce se hrănește din noi” – din când în când, cu ochi jinduiți poetul evadează „în gara fără șine, - în tranzit” – spre „lumea soarelui cu dor de ducă unde piticii peticiți cu buline roșii, cântă, dansează și-și aruncă micile fesuri spre înalt”. Acolo, - spune poetul, „de-ar fi posibil, să cadă fulgii în neștire pe visele mele albăstriei, c-o nebunie albă în irizări suave”.

Nevoia de alb, de neprihănire, ca și de Înalt, îl face să roage steaua: „O, stea, veghează-mi visul, într-un sărut” („O...stea, veghează-mi visul!”).

Uneori spune: „Trudesc pe un gârbov curcubeu/fără scară” („Enigmatice dorințe”).

„Pom îngreunat de roade” – cu „dor de toamnă vie, în rostul pâinii noastre” autorul declară : „Am aruncat podoabe pe umbrele cununii” („Podoabe”).

Așa cum a semnalat criticul Constantin S.Dimofte, „Spre o ieșire din fluviu năzuiește Alexandru Cvitenco, în tentativa de a-și izola orgolios ființa de ecourile destrămate ale acestei lumi, pe care și-o simte străină. „Visul” poetul și-l adună din „pulberea primordială”, din risipiri și întremări fantomatice care încing focul, fără îndoială, prin retortele alchimice ale pândeii sale, în imaginea „singurei icoane” pe care încearcă s-o salveze. E vorba, desigur, de proiecția ideală a nădejzii sale.”

Poet „ales cu dar de ambrozie” – Al.Cvitenco dorește „acolo, undeva, unde cerul și pământul /se vor uni cândva, dând naștere: /Din seara-dar, cu dar de dor/ albastr-a cerului lumină/ un lup să fiu pe-acel ogor/ să pasc din flăcări/ mult prea plina vină” („Scrisoare netrimisă încă... Dragă Daliana!”).

La prima vedere, prozo-poemele lui Alexandru Cvitenco ar părea pline de artificiozități, de prețiozități, de clișee, dacă n-am observa o încărcătură emotivă aparte – un prea plin ce se cere împărțit, filtrat prin dioptriile inimii, până la o anumită nuditate, deloc stingheritoare. Poetul se golește pe sine cu frenezie, cu nerăbdare, febrilitate, parcă din dorința de a nu rămâne nimic nedeslușit.

Din păcate, nu întotdeauna, semenii sunt dispuși să primească prinosul sufletesc al semenului lor ca pe o ofrandă, pe tavă. Adeseori, darurile sunt ignorate, dacă nu cumva azvârlite de-a binelea și ele devin pentru mulți, de prisos. Neatingerea fibrelor celor mai intime ale cititorului, nu este însă, neapărat, din pricina autorului care se nevoiește să ne facă daruri cu tot dinadinsul, ci, mai degrabă pentru că suntem prea neatenți, prea grăbiți, (ne)răbdători și de aceea, neîngăduitori. Mulți resping aprioric ceea ce nu le aduce profit imediat, sartișfacții răsunătoare, vădite. Ori, profitul adevărat cu care ne alegem, nu imediat, este îndeobște, cunoașterea semenului nostru, și, în acest fel, dacă suntem onești cu noi înșine, privind în adâncul nostru, cunoașterea propriului sine.

Ploaie căzută-n belșug de metafore, aburind de frumusețe încât te dor ochii, fruntea, urechile și buzele, de atâta privit, auzit, rostit, simțit, a mii de cuvinte nerostite „care curg șuvoi către/izvorul luminii în care/vrei să mă botezi” – ne relevă de fapt „Palma ospitalității”, metaforă sugestivă , căci nu întotdeauna suntem răsplățiți după merit, ci dimpotrivă.

Pentru iubire întotdeauna deschis ca un „fluviu fără maluri” poetul recunoaște: „îmi simt arderea aripilor sfintei firii” („Jurământ de dragoste”).

Într-o mirifică, nudă „noapte aleasă”, când „pe trepte de catedrale/mulțimi aruncă jerbe/ închise-n albul iernii/ pe statuia transparentă a miresei”- poetul roagă: „tu înger, dăruiește-mi sărutul penei tale/ e ultima ta țintă/ iar eu voi fi vânatul/ voi cădea fără milă/răpus în noaptea nunții” („Noapte nudă”).

Așa cum mărturisește cu alt prilej autorul, „speriat de singur”, este „legat în celula metaforei”.

Alexandru Cvitenco are un singur cusur : este rob al iubirii de semeni, al dăruirii până la arderea totală, ceea ce azi, din virtutea teologală cea mai înaltă, așa cum ne-a lăsat-o Cristos, nu mai rămâne pe terezia anilor, decât preț de un ocean de trădare – concretizată în lacrimi. Lacrimi care pot deveni uneori, de sânge, oțet, vin și fiere, ce nu potolesc setea Crucificatului, ci îi sporesc caznele.

Ori altceva este prizonieratul propus benevol, pe altarul în formă de cruce al Iubirii hristice. Asumată ca vocație caritativă, așa cum Sfântul Francisc își asumase tămăduirea leproșilor, iubirea înaltă pe cel ce o practică la cinstea altarelor. Dar, dincolo de această dimensiune socială, chiar dacă este pecetluită cu inelul logodnei sau al cununiei, ea se disipează în zeci de mărunte și meschine interese individuale, devine marfă de troc, bună de așezat pe tarabă.

Ori, împotriva acestei iubiri de vânzare, scoasă la mezat se pronunță autorul, care dorește, ca orice om normal, un sentiment total și definitiv, mai degrabă definitoriu pentru calitatea de om investit cu haruri divine.

Expunerea și configurația în câmpul neprihănit al paginii a versurilor sub formă de calupuri, hălci de cuvinte, dau aspectul unei rame albe în care pictura abundă de culori vii, pastel ori estompate, figurative, împodobite festiv cu ghirlande, beteală, paiete, sclipici, sticle colorate în chip de pietre prețioase, tablou de ritmuri vegetale ce pulsează ritmuri de azur („Cu dar de dor”). Dincolo de toate acestea, ghicești un suflet uriaș, cât o țară, dar extrem de sensibil și vulnerabil, ca un hulub alb sub ochii hulpavi ai vulturului ce se profilează la orizont, tocmai pentru că stă permanent cu ușile deschise larg spre oameni, descoperit. Iar năvălitorii, profitorii de cele mai multe ori nepoștiți, intră intempestiv și lasă urme groțesti de rugină, noroi, mazăgă și cenușă.

O armură mai trainică i-ar asigura și o anume stare de siguranță, o putere pe măsura staturii impresionante îndeobște, într-o lume plină de lupi tineri și flămânzi, cu ochii injectați, care aleargă unul după altul în cerc, încolăcindu-se ei înșiși și ajungând să-și muște din propria coadă.

Poezia lui Alexandru Cvitenco nu este una convențională, atât prin mod de transmitere a mesajului, a sentimentelor, cât și ca aspect filocalic, de natură să iște flăcări și jerbe de scânteii ca dintr-un rug uriaș, spectaculos care, după ce țâșnește-n tărie în puterea nopții dând bolții o aură sacră, se revarsă în mii de cioburi de scânteii, peste pământul cenușiu, avid de lumină.

„Dar mai întâi de toate, noi suntem semințele” – spunea Nichita Stănescu în „Elegia a 11-a. Intrare în muncile de primăvară”. Noi suntem semințele în mâna semănătorului, la discreția vântului, a ploilor, a pământului arid, a rădăcinilor firave. Nouă ne este menită ploaia de steluțe multicolore, învăpăiate, arzânde într-o eventuală noapte „îngrămădită de lumină”. Și dacă uneori nu putem ține ritmul acestor cascade fastuoase de cuvinte, acestor reverii de sunete superbe, mirifice, imberbe scânteind în irișii uimiți de câtă frumusețe poate exista în mod gratuit, într-un suflet, nu ne rămâne decât să ștergem „lacrima lutului cu ștergarul părului fluviu într-o baie de alb, plină de speranța unei seri parfumate.”

Acest gen de exprimare poetică poate fi un amalgam sacru din șoaptele luminii, înviere și rouă în suflet, „foc verde ca o taină, o fructă albă/ de care se sparg bule/umplute cu viață”. Poezia sa este „orgă cu note profunde/ mătase de ape/clavir din aer gotic/ și totuși/ liniște de sân speriat” („Și vine luna mai”).

Această modalitate de scriere (des) și (îm)podobită cu nuanțe azurii și telurice, poate constitui, de ce nu, o nouă paradigmă a creației literare transgresând coordonatele spațio-temporale, eliberându-se ca din niște chingi de lumină deasupra frunții celui ce poartă deja, pecetea veșniciei.

Deși este primit adeseori cu suspiciune și reticență, aurul sufletesc, fie-n lingouri modelate artizanal, fie-n pulberi așternute pe gene, - el continuă să se reverse spre noi, profani și neofiți, sperând ca în acest chip să ne primenească cel puțin gândurile, dacă nu întreaga ființă. Demersul său generos, gratuit, jertfelnic e de natură să ne confere un binecuvântat confort spiritual, atât de necesar, cu o singură condiție, să-l receptăm cu aceeași deschidere și seninătate și să-l împărțim la rândul nostru. E greu, e ușor, e posibil? Depinde de fiecare din noi.

Ajuns demult la poarta maturității și pășind apăsător și temeinic în acest „hronic și cântec al vârstelor” blagian, autorul ascultă hohotul revolut al anilor, de ecoul căroră, nu-și poate desprinde auzul precum Ulise, de cântecul ademenitor al sirenelor.

Când Penelopa, când nimfa Circe îi dau târcoale, făcându-l să se cufunde în regatul uitării de sine, cu nostalgia meleagului-leagăn de unde s-a ivit în lumină.

Întoarcerea însă e inevitabilă, pe urmele primilor pași, având tâmpla casei drept reazem. Temeiul acestei întoarceri la matcă e ca o „speranță de candelă sfântă” – ce pâlpâie-n noapte, arătând calea pribegilor peregrini risipitori de timp, de frumuseți și averi în vârtejul lumesc numit viață.

E timpul retragerii însă. E timpul pentru fiecare, al intrării în sine. E timpul bilanțurilor, când adunăm și scădem, să vedem ce-i de prisos și ce-a mai rămas de făcut.

Structurat tematic în patru secțiuni aproape egale începând, firește, cu tema predilectă - iubirea, volumul continuă lupta cu inerțiile vremurilor, apoi aruncă o privire peste umăr la „hohotul anilor” care parcă-i dau cu tifla pentru ca în sfârșit să

se pomenească „dansând pe cuiele sufletului” cu ecoul numit Daliana-n auz, fachir și acrobat vulnerabil, prins mereu descoperit la trapez, fără plasa de protecție, dar riscând totuși saltul mortal în arena devoratorilor de himere.

„Cui, ce-i pasă”? – O urmă – fie ea și de sânge, oricum va rămâne în nisipul manejului de sub cupola albastră împodobită mirific cu stelele miezonoptice și ale dimineții. Ea este bănuțul de trecere spre nemurirea la care tinde fiecare sculptor de cuvinte.

Faptul că Alexandru Cvitenco își lasă deschis pieptul și ne permite a-i pipăi pasărea zgribulită a sufletului, apoi ne îngăduie să alergăm ca niște mustangi liberi prin întinderile fără de graițe ale adâncului său sufletesc, constituie o autentică dovadă de încredere și de iubire necondiționată care trebuie răsplătită ca atare.

Dacă însă vom avea și înțelepciunea de a-l recepta cum se cuvine, vom câștiga încă un colțisor din univers, concretizat într-o carte, într-un suflet și, neîndoielnic, încă un prieten de nădejde.

Galați, 15 august 2006

Solemnitatea Adormirii Maicii Domnului

ADEVĂRUL DESPRE LUMINĂ
ALEXANDRU CVITENCO – “Blestem
gălățean la ne iubire”, Editura ISTRU, Galați, 2005

Sunt lucruri care se rostesc și lucruri care se tănuiesc, lucruri care tulbură și altele care alină. Cele despre care ne aducem aminte cu drag și unele care se agață de memoria noastră, scormonindu-ne liniștea. Sunt fapte, lucruri, vorbe și gânduri împlântate ca niște pumnale, pe care dacă le scoți, riști să țâșnească sângele până la pierderea vieții. Sunt cercuri de foc prin care nu poți trece fără să te arzi. De fapt, cum e mai bine să trăiești, cu un cui înfipt în inimă sau cu urma lui sângerândă?

Poate că, odată smuls răul, rana se cicatrizează, apoi organismul poate reveni la normal, învingând durerea suferită. Toate durerile se estompează cu timpul. Cine, în afară de Dumnezeu, are măsura potrivită a

tuturor lucrurilor?

Sunt în același timp oameni care zgândără acele răni cu bună știință, pentru a simți acut durerile vechi, adormite, răsucindu-și cuțitul în ele și nereușind să se elibereze.

În procesul vindecării, timpul scurs are rolul esențial. Dacă nici timpul nu mai ajută, o maladie incurabilă pune stăpânire pe organism, slăbindu-l, urățindu-l și, în cele din urmă, ucigându-l.

Autorul de față dorește să se elibereze prin scris de toată mâzga care, de-a lungul anilor s-a depus în straturi consistente, pe sufletul său, odinioară genuin, dar care a învățat bob cu bob ce înseamnă să fii trădat, mințit, înșelat, asuprit, alungat, dat la o parte. Când paharul s-a umplut cu aceste dezamăgiri și experiențe traumatizante a încercat să se ridice. Din nou a căzut, din nou s-a ridicat, pentru ca imediat să se prăbușească. Și așa, din căzături și ridicături, din mers târșit până la zburarea spre înălțimi, și-a alcătuit propria scară de valori, care să-i fie drept sprijin. Uneori, scara și ea se prăbușește singură, la cea mai mică adiere. Și omul, sătul de căzături, refuză să se mai prăbușească și ca un nou Icar stă nemișcat, suspendat, agățat cu putere de aer, căutând cu ochii și inima, un punct de sprijin. Acel ceva care să se agațe ar putea fi un om, un înger și de ce nu, Dumnezeu?

Ca o întoarcere repetată în sine, spre sine, are datoria să caute numai acel lucru care-l edifică și-l face să acceadă spre patria celestă, cea adevărată, al cărei locuitor va fi, nu pentru vremelnicia aceasta, dar pentru eternitate.

Că drumul e dificil și hățișurile existențiale ca niște capcane subtile și tind să te-nghită, că te poți pierde pe cale, înainte de a întrezări Lumina, aceasta e partea fiecăruia, de aflat, de trăit, de lăsat mărturie. Mărturie stau și rândurile acestei lucrări, că nimic nu este posibil fără o luptă aprigă pentru cucerirea demnității de om pentru care am fost creați, ne-am ivit în lumină pentru a mărturisii despre Lumină.

“Să n-avem memorie pentru urât,/ ori, ceea ce trebuie uitat/ nici să nu se întâmple” spunea Gheorghe Tomozei, Prințul Tom, în poemul său . **“Legenda îndrăgostiților”**, (volumul **“Altair”**, poezii (1956-1966), Editura Pentru Literatură, București, 1967).

De ce vor oamenii, îndeobște, să-și descrie cu lux de amănunte viețile, cu o scrupulozitate uneori dusă la extreme, nedorind ca lectorul să piardă nici un amănunt, inclusiv acele picanterii împinse de cele mai multe ori până la marginile trivialității? De ce, din multitudinea de urme pe care le pot lăsa urmașilor, alege această formă de manifestare, destul de penetrantă, de altfel, dar care obligă în conștiință. Nu spunea maestrul Arghezi în **“Testament”**: “Nu-ți voi lăsa drept bunuri după moarte/ decât un nume adunat pe-o carte...?” Un nume lăsat drept moștenire, nu e puțin lucru, dacă e cinstit pe măsură.

Nu poți să-ți înveșmânți propria amintire, propria memorie, decât dacă ea a fost la înălțimea demnității de om spre care tinzi și pentru care lupti să-ți menții standardul.

Felii de suflet (nici măcar sufletul întreg!), felii de viață, de cele mai multe ori, nu tocmai frumoasă, nici măcar acceptabilă, transpusă frust, fără menajamente, cu o economie a mijloacelor de expresie care frizează o parcimonie, o zgârcenie stilistică. E adevărat că acum, literatura se scrie în limbaj stradal, nici măcar boulevardier, iar cartierele, gangul și subsolurile iau locul întinselor câmpii imaginative. Parafrazând sloganul **“Viața bate literatura”**, putem spune : **“Literatura bate viața”**, iar viața bate filmul, bate soarta, bate cu bâta, cu pumnul, cu biciul, cu parul, cu amarul, cu ploaia și ninsoarea, cu uraganul. Dar oare soarele nu va răsări și pe strada noastră?

Și totuși, să nu fi văzut autorul și partea plină a paharului, faptul împlinirii prin cei doi urmași care au ajuns astăzi niște **“zăvoaie de bărbați”** – așa cum se exprima un distins autor contemporan? Să nu fi existat și momente înălțătoare, frumoase, pline de gingășie, de tandrețe romantică, măcar atunci când primii fiori ai iubirii străbăteau inimile celor ce urmau să alcătuiască **“mica biserică”**; **“biserica domestică”**, familia – rost și înțeles al omului lăsat în lumea aceasta să o întemeieze, să se bucure de ea, să-i culegă roadele. Dar câți, din nefericire, mai reușesc această performanță? Prezentul ne ucide spiritul, mintea și trupul poate, iremediabil. Dovadă stau sutele de mii de divorțuri încât s-ar putea spune că se încheie mai multe divorțuri decât căsătorii.

“Să mori din dragoste rănită” – sună refrenul unui șlagăr arhicunoscut. Dragostea, această virtute pusă mai presus de toate în panoplia virtuților teologale, așa cum reiese din Sfânta Scriptură, devine marfă iar copiii, obiecte de șantaj în lupta înverșunată când ultimele picături de sentiment s-au scurs precum firele de nisip în clepsidră.

Aceasta se întâmplă îndeobște când omul îl așează pe om mai presus de divinitate.

De această stare, anticipată chiar din titlu, Alexandru Cvitenco încearcă să se elibereze ca de propria angoasă, de propriile uimiri (eroul este tot timpul mirat, perplex, rămas cu gura căscată), transferându-le ca și mesaje evidente sau subliminale, cititorilor.

O carte din care putem reflecta cum nu trebuie să fim, în care neputința, angoasa, anxietatea, persiflarea și uneori cenușa rămasă de la rugul iubirii, rup zăgazarile și se revarsă-n zăpada paginii care suportă orice ofensă.

Se știe, doar cei puternici găsesc tăria să ierte, să uite (ofensele). E greu, dar nu imposibil, și mai ales, e creștinește.

Cei slabi, cu adevărat se agață de singurul gând, care le dă forța să continue : întoarcerea monedei, legea talionului.

Slăbiciune sau tărie de caracter? Rămâne de aflat.

Autorul transpune în pagină întâmplări și stări semnificative doar pentru sine și pentru persoana la care se referă și care-l lasă cel puțin indiferent, dacă nu contrariat, pe cel ce le citește. Universul e plin la refuz de mici sau mari tragedii personale. Dacă s-ar scrie toate, universul ar deveni neîncăpător, încât ar da pe afară și s-ar produce adevărate dezastre psihologice, ecologice, fizice.

Modul de adresabilitate direct la cititor, luându-l martor și uneori obligându-l să se implice, să-și spună părerea, să emită judecăți de valoare, să concludă, fac din această carte-dialog, o carte vie, o carte amară despre o viață de om învins, dar nu îngenuncheat încă...

Cu toate acestea, cartea trebuie citită, în pofida scenelor dure (cum e cea a violului în grup), cu rezerva cuvenită pentru gingășia sentimentului patern care crește precum un lujer de crin în pământul din glastră!

PERIPLU ORFIC PRIN INIMA UNUI POET “Plânsule, șterge-ți genele!” – Pax Aura Mundi, Galați, 2004

Povestea acestui Orfeu se confundă cu aceea a tuturor celor care și-au imprimat privirea în azur, cu sufletul precum lacrima stelei, refuzând să facă negoț cu pletele vântului. Un om contopit cu ființa timpului înfruntă furtuna revărsând puritate. Are pana topită în flacăra lacrimilor iar cuvintele sale arse pe jarul misterelor, evadează din sfera luminii. Sărutul său – busuioc cu miros de Luceafăr, întors către Cuvânt. El e îngerul blond al greierilor, tăvălit în argintul asfințitului, iar numele său, țesut în efluvii parfumate, e o rugăciune sculptată pe covorul mării de muzele, hrănindu-se precum firul de iarbă din ochii săi și potolindu-și setea cu sângele și carnea lui, răsărite la puține clipe de după moarte. Cerându-și dreptul la coordonate universale, cerul îi deschide cărări paralele. Dincolo de..., mai există ceva; timpul va intra în..., iar moartea va muri de vie în “Turbinca lui Sașa” într-o noapte ca oricare alta, cu bătaii undulatorii de inimi, când barca va luneca printre luceferi tremurători ca undele fluviului, născător de istorie. O pâine flămâzită zilnic îi este tainul, dar în loc de ea, soarbe amărăciunea nevoii de colivie, el, însetat de zbor, însetat de Înalt, devorator de sublim. Un singur fir îl mai leagă de veșnicie. Și acela subțire, cu “noduri și semne” încrustate cu sărutul amar al nostalgiei. Singur, cu săgeți topite-n inimă, își umple cupa nesperat, cu roua ochilor, cândva căutători de curcubeie căzute-n genunchi. Sfâșiat de focul gheții, plângând cu miresme de tei, un înger albastru rămas fără aripi, călătorește într-o nacelă de păpădie sub vraja de lună, purtând la subsioară o cunună de spini.

Poemul care îl reprezintă, care ne reprezintă pe fiecare din noi luați separat și împreună, este “*Firule de iarbă...!*”, o parabolă bobului care, numai murind, încolțește și dă roadă bogată și dulce, poem pe care ne îngăduim să-l redăm integral:

“Firule de iarbă ce-ai răsărit din soare/ Te rog să mă miroși/ Să mă guști!//
Firule de iarbă n-ai înțeles oare/ Că ochii mei lăptoși de după naștere, îți aparțin?/
Ai răsărit din mine, nici n-ai crede/ Firav, de iarbă verde/ Suntem – puțin spus – ca
doi frați/ Ba mai mult, precum soarele și luna, cununați// De rouă, firule de iarbă/ Te
rog să mă miroși cu verde/ Și să mă guști de roșu/ Când sângele meu are culoarea ta/
Iar pielea miros de brad!// Te-ai înălțat deasupra mea/ Hrănindu-te din ochii mei/ Și
ți-ai potolit setea cu sângele și carnea mea.”

Acolo unde lumina unei melancolii își strigă neputința, cel fără de vârstă, poetul, smuls din casa închipuirilor, cu genunchiul plecat cortegiului de cuvinte, întoarce filele infinitului înlănțuit, sugrumat, copleșit și bolnav incurabil de strălucirea Acelui Luceafăr în raiul de poeme adăpându-se din izvorul său sacru. Icoana dorului târziu, când foșnetele au “înmuieri pitite”, mirosul de dragoste străbate încă prin geamul ud, precum cântecul de lebadă al copilăriei...

Într-un sălaș liber de iluzii, unde pura cunoaștere devine eliberare, azurul fără hotar născut din singurătatea lumii, îl va purta neuzit, acolo unde toți îndrăgostiții suspină și unde nectarul devine o mare lacrimă a iubirii.

În poemele lui Alexandru Cvitenco, șoaptele sufletului lovesc cu fulgi de zăpadă mireasma copilăriei. În această cascadă de chemări neînțelese, aflabetul iubirii devine coloana unei speranțe spre lumină.

Poetul și-a creat propriul paradis terestru plin de fluide simfonice, unde adorația divinului se presimte în fiecare petală de trandafir. Deși bătut cu pumnii cuvintelor, sufletul său respiră ca un soldat cu țeava armei plină de flori, îndumnezeind până și huma. Când în casă e frig și afară plouă cu cercei poveștile au iz de calendar romantic, iar mirosul de dragoste deloc rușinos, capătă aroma sărutului cast al copilăriei. În poezia sa, aerul albăstriu rostogolește acordurile nedecise ale unui pian cântate pe surdina clipelor revolute. În aerul dintre miresme, limbajul mâinilor e un rotund ce răstignește ispita. Luceferi enigmatici cad în abisul lăuntric ca niște puncte pe inimă. Este știut, starea de grație se dobândește prin “Arderea de tot”, și poetul știe aceasta, jumătățile de măsură nu au loc. El jinduie doar o mână de cer și sub “Poarta sărutului” să schimbe, cu femeia sortită, inele selenice.

Cea de a doua parte a volumului cuprinde poezii de revoltă socială și națională, multă dezamăgire și un simț civic, ale unui om care, încă mai jinduie, vibrând, la cuvântul sublim: libertate. Iar nevoia de adevăr și de înaltă demnitate morală, fac din autor, ceea ce ar trebui să devină orice creștin stând drept și conștient la picioarele crucii. Ca un cânt de fluier pe frunzele albastre ale eterului străluminat e poezia sa. El e cel care iubește oamenii gratis, cu mâna pe inima lor, o dragoste percepută ca o infirmitate, în pofida jocului serios numit muză, aruncându-se în apa Lunii și învolburând lumina cu diademe de șerpi și cu roua furată din plânsul îndrăgostiților.

Să nu ne mirăm. Cândva, “un alt crin își va deschide aripile, iar vremea, cu alt preț al nemuririi – nimb, va ninge cu neuitare către cel veșnic.”

Vinovat și neprihănit ca nașterea de cuvânt, timpul rostogoli-va erele, iar gutuile vor cădea parfumat, mereu de pe polița străveche și sacră a bunicii.

În cartea “**Plânsule, șterge-ți genele!**” Alexandru Cvitenco are tragismul sincerității, el, un cristal artificial al nopții care stă aplecat pe mucul lumânării și-și taie venele în numele descoperirii suferinței, care acuză, strigă, alintă și plânge, în limba poeziei sale, pe care ne-o dăruie...

Ianuarie 2004

**LACRIMILE CRUCIFICATE ALE UNEI IUBIRI FĂRĂ
VACANȚĂ sau Radiografia singurătății**
MARIANA VIKI VÂRTOSU, “Iubire fără vacanță”, Editura
Pax Aura Mundi, Galați, 1999

Orice naștere este un prilej de neasemuită bucurie spirituală. Profit de această nouă naștere pentru a face o pledoarie pro domo asupra unei teme care dintotdeauna a suscitât interes : aceea a singurătății. Numai o singurătate geamănă poate pleda despre o altă singurătate aidoma ei, în esență, dar aparent deosebită. O singurătate vorbind despre altă singurătate. O singurătate în interiorul căreia, altă singurătate, în interiorul căreia, altă singurătate – mezină - fiecare tinzând să-și depășească propriile limite.

Dacă Augustin Buzura a scris “**Fețele tăcerii**”, Mariana Viki Vârtosu ar putea descifra fețele singurătății, văzută din orice unghi, din orice punct cardinal, de aproape și de departe, văzută prin geam, prin oglinzi de toate mărimile, strecurată prin colul clepsidrei neiertătoare. Singurătăți de o zi sau de o viață, singurătăți bântuite de himere, de temeri, de femei cu chip eteric trecând ca o muzică nefirească printre crengile brazilor, strecurându-se între bărbatul și femeia mușcând din fructul interzis, dar atât de ispititor și de dulce, fructul adulterului, singurătăți de după dragoste, singurătatea amiezilor de sărbătoare când nu aștepti pe nimeni și zămislești caiși pentru livezi străine, singurătăți dintâi dar și cele de pe urmă, persistente sau abia ghicindu-se, insidioase, apăsătoare, stranii, maladive, și enumerarea ar putea continua la infinit, căci nuanțele singurătății sunt inepuizabile.

De unde vin, din ce ținuturi pline de **mituri înzăpezite**? Din ce abis al ființei răzbat la suprafață în toiul vieții, în vârtejul, în tumultul trăirii, înconjurate de alai de nenumărate ființe? Poate că nici una nu se compară cu **singurătățile petrecute împreună, singurătățile din mijlocul mulțimii** din toiul sărbătorilor, singurătăți de carnaval, de isterie generală, de dans frenetic, singurătatea **alergătorului de cursă lungă**, singurătăți domestice când nimeni nu vorbește cu nimeni, când nu mai ai ce să spui și ce să-ți spui...

“Știu. Fiecare e singur în naștere, în iubire și-n moarte. Știu. Am experimentat-o eu însămi. Zadarnic. Lasă-mă să vin cu dumneata” – spune cea pe care nu o mai rabdă casa, pereții, aerul, pianul – în poemul “*Sonata clarului de lună*” a lui Iannis Ritsos.

Și ea, singurătatea – o amforă fără fund – care nu se umple cu nimic, oricât ai turna acolo fapte, întâmplări, amintiri, iubiri, prietenii, regrete, e mereu acolo, prezentă, ca să-ți aducă aminte de faptul uitat, că nimic nu e de ajuns ca să scapi din mrejele ei, uneori ucigătoare.

Ne aflăm într-un cerc magic în care ființa este azvârlită în dulcea rătăcire a unei clipe. Zăvorâtă în cerc, în **“cercul de cretă caucazian”**, atmosfera concentraționaristă a **“camerei galbene”**. Ce rămâne după – e doar cenușa încă moccind de albul păcatului – cenușa trăirilor noastre diurne ori nocturne.

Iată cum, pusă sub microscop, sub lupă, sub dioptriile foarte puternice ale inimii, singurătatea-și relevă radiografia. Operând selecții, secțiuni, felii, paliere, segmente din această singurătate impusă sau nu, vom ști sau, nu vom afla niciodată, de unde vine această senzație de **“noland”**, de țară a nimănu, de ținut pustiit, care e sufletul omului, îndeobște.

Sâmburele de înțeles al prozelor de față rămâne căutarea unei iubiri perfecte, așteptarea îndelungă și solitară și, în cele din urmă, părăsirea în fugă a acestui decol, cu dorurile în devălmășie, anapoda, nepereche și de prisos. Către ceva mai înalt, mai sublim aspiră gândul autoarei, ceva fără nume, fără chip, dar intens simțit. Scriitoarea sapă stăruitor și adânc destupând cu febrilitate izvoarele tănuite ale sinelui.

O continuă băjbăire, o căutare a drumului, a acelu **“ceva”** în care să creadă. Îndreptatea spre divinitate, cu spatele, deocamdată, așa cum se întâmplă adeseori cu sufletele care tânjesc după Dumnezeu, îl caută cine știe pe unde, dar nu observă că el se află deja, dintruinceput, înlăuntrul fiecăruia dintre noi, așteptând supus, clipa când va ieși la lumină.

“Cu setea de mântuire a lutului viu” – autoarea devine purtătoare de cântec etern. Se înveșnicește.

Dincolo de aparentele arderi, consumate în mărunte sau mari iubiri efemere, dar care par – toate – în felul lor, unice, autoarea descoperă marea ardere, arderea supremă, care nu putea fi pentru ființe și lucruri, ci pentru Divinitate, temeiul oricărei trăiri. Dincolo de timp și de spațiu, dincolo de moarte.

Această carte este ca o simfonie pe o singură strună. Un menuet, un rigaudon, o sarsuelă, o ciconă de Bach, cu accente dramatice, patetice, cântată pe cea mai sensibilă coardă a omului, pe coarda inimii incendiată de doruri fără nume, de chemări continue.

Într-o lume invadată de vulg, de prost gust până la lehamite, cartea e ca o gură de aer proaspăt izvodit din rărunchii unui suflet purtător de cântec prin fața unor porți închise. Această carte vine tocmai la timp, să ne vindece, să ne aline, să ne trezească surpriza, să ne facă să medităm, obligându-ne în conștiință să o luăm în seamă. În ea se întâmplă lucruri normale, pe care le știm prea bine cu toții, pe care le trăim în chip firesc, le simțim permanent, dar autoarea nu a avut gustul pervers al

descrierilor vulgare și licențioase, al incitării și surescitării fizice și nervoase atât de gustate pe piață (citiți: tarabă!), ci ne lasă să le întresimțim, să le ghicim, prin voaluri albe de inefabil, prin voalurile sfinte ale castității. Vorbele autoarei sunt ca niște fulgi de nea prinși în palma fierbinte.

Nora Iuga, poetă la 76 de ani, cântă în poemele sale “sfânta spermă”, cu voluptate suspectă și aproape hidoasă. Și e chiar premiată pentru asta, se caută, se cere, se adulează acest gen de literatură.

Nina Cassian, într-un poem absolut remarcabil, descrie actul intim cu mare finețe și delicatețe, vrednice de o poetă ilustră : “Ea se desfăcu de ea însăși/ de câteva ori la rând/ pentru a-i ajuta lui/ să-și facă loc prin mulțime/ până la ea./ El veni încet, melodios necunoscut/ veni mereu, mereu ajungând/ și ei i se păru că dintotdeauna/ el făcuse acest drum către ea/ prin ea către ea./ Și suind și ea către el/ trecu prin el/ regăsindu-se undeva în afara lor/ dar întâlnindu-l și acolo/ tot pe el venind spre ea/ venind mereu, mereu ajungând/ și o mare continuitate/ îi ținu împreună până la țipăt.” (“*Prima și ultima noapte de dragoste*” – în volumul “**Cronofagie**”).

Sintagme ca: “umbrele se aprind”; “lumina cântă îngânat, ca flacăra unui opaiț cu toartă”; “viața avea pentru noi un miros de iarbă tăiată”; “visele au clipe de tămâie și de in curat”; “păsări sfinte trec prin crengile brazilor, ca niște suveici”; “întunericul începuse să aprindă lumina”; “să ne dăruim unul altuia precum cerul se dăruiește apelor”; “Trăiam setea de mântuire a lutului viu”; vifor nebun de lumi colorate”; “mirarea pe care o trăiești când vezi cum sare curcubeul din rouă”; “voia să se scuture de ea însăși, ca o lebădă, care a ieșit din apa unui râu blestemat”; „liniștea era ca o dreptate făcută pământului” și alte multe asemenea imagini, de o prospețime aparte, care încântă și surprind și, în aceeași măsură, trădează poeta.

Ele vin dintr-o meditație pe seama destinului de pelerini și străini într-o vale de lacrimi, din care rămâne dreaptă ca o statuie a solitudinii, concluzia : “Să rămânem drepti în fața sorții, ca niște plop, toamna când devin flăcări, în pâcelele de sub cerul plin de nouri.”

Admirabilă forța de sugestie cu care autoarea ne introduce în atmosfera unor ritualuri bizare săvârșite la flacăra iubirii încă vii pentru cel plecat pentru un timp, dar prezent clipă de clipă în gândurile făclii, lacome, crude, flămânde de așteptarea solitară și chinuitoare.

Se știe că iubirea e cea mai înaltă virtute creștinească. Dar se pune întrebarea dacă putem face totul în virtutea acestui sentiment, dacă ne este permis să încalcăm regulile bunei cuviințe și ale moralei, păcătuiind grav și având ca scuză acest sentiment. Recent, la emisiunea “Din dragoste”, de pe Antena 1, avându-l ca moderator pe Mircea Radu, o tânără susținea sus și tare că iubește un bărbat căsătorit, cu doi copii. N-o deranja cătuși de puțin că-i lipsește familia de prezența tatălui, că-l obligă să mintă sistematic când o vizitează, noaptea, că soția acestui om **știe și acceptă**

situația, ba s-au întâlnit și au discutat. Tânăra a recunoscut că are o relație cu soțul acesteia și aceasta a fost tot. În fața acestui grav act de inconștiență și de încălcare a normelor moralei și a preceptelor Scripturii (Poruncile a VI-a și a IX-a), singura scuză cu care venea tânăra, era iubirea. Iubirea permite totul? Se știe, că totul ne este permis dar nu totul ne este spre edificare, spre mântuire.

Din nefericire sunt milioane de astfel de cazuri, căci instituția căsătoriei este aproape pe cale de dispariție și s-a inventat o nouă formulă de escamotare a păcatului preacurviei și adulterului care poartă numele de **uniune consensuală**, acceptată ca atare care, poate în curând va fi legiferată, cu drepturi depline, ca și Sacramentul Căsătoriei.

Citești cartea Mariane Viki Vărtosu cu sacră uimire și auzi “cum razele lunii se izbesc de vitralii”. Te afli în sfântul lăcaș al Cuvântului veșnic. Gândurile autoarei sunt **duhuri încete**.

Un duh de iubire străbate paginile, gradându-ne emoțiile, un duh tainic și îngăduitor – pentru că iubirea este întotdeauna îngăduitoare și îndelung răbdătoare, vine să ne amintească faptul că orice am face, orice ni s-ar întâmpla, suntem înfășurați în mătasea acestei iubiri blânde și milostivnice – în închisoarea de iubire a Inimii Divine – ca niște coconi într-un stup de albine.

Mărturie stau “pruncii nenăscuți înveșmântați în hăinuțele pruncilor botezați”, aluzie la păcatul avortului ispășit prin botezarea și îmbrăcarea unor copii nou născuți, canon dat de preoți pentru femeile care cad în această ispită a pruncuciderii. Dar martoră este raza de speranță, crâmpeii de lumină de la capătul drumului – primăvara care vine chiar și de n-o chemi, care vine, orice ar fi... în pofida tuturor stavilelor. Mărturie stă raiul luminat de flăcările iadului.

O, dacă i-am putea naște din nou pe aceeași prunci pe care i-am lepădat... Doar atunci cred, s-ar putea ispăși acest păcat...

Citind prozele Mariane Viki Vărtosu – vedem că însuși cerul se dăruiește apelor, dar numai în oglindă, numai în reflecție, altminteri, distanța dintre cer și ape rămâne de nestrăbătut și doar într-un punct ideal – la orizont – cerul se unește cu pământul și aspele, acolo unde ființe senzuale, telurice, tandre, veșnic tânjind după un gest de iubire, acolo unde o stranie ființă eterică, inefabilă, se strecoară între cupluri printre brațele, piepturile, gurile celor înlănțuiți într-o părelnică iubire – în toiul sărutului sau al patimii – este chiar Madona Soledad, Domnița Însingurare.

Aceste proze sunt scrise pentru un timp etern pentru că și valorile pe care le propagă sunt eterne: iubirea, dăruirea de sine, candoarea, curăția, prietenia, încrederea, sinceritatea.

Cu migala orfevrierului, autoarea alcătuiește aceste stampe nipone urmând ritmurile capricioase ale gândului, când senin ca un cer azuriu, când turbure și seducător ca un miez de echinoctiu, în care smaraldul și topazul se întrepătrund, amenințător și surdinizant ca o descărcare de nori dinaintea furtunii de iulie.

Cât privește maniera de organizare a discursului epic, se pot spune multe. Autoarea trădează o fire sensibilă, lirică, profund lirică, având determinări sufletești pronunțate spre reverie, evaziune în imaginar, spre pudoare și teama de desfrâu verbal. Ea suferă de prea mult suflet. Indiferent de adevărata vârstă biologică, ea scrie pur și adevărat. Proza domniei sale se înscrie între liniște și neliniște. Suntem confrunțați cu o proză a senzualității care nu devine vulg, nu se transformă în patimă oarbă, în viciu, care nu se pervertește și nici nu pervertește. Cartea este un adevărat jurnal liric interior. Citind, ai sentimentul tulburător al miracolului propriei existențe reflectat într-o oglindă pură – în oglinda cuvântului magic, zămisitor de comori neprețuite.

Această carte reprezintă pentru mine o reconfortantă surpriză : nu atât prin originalitatea temei, căci despre singurătate au scris varii autori de prestigiu, dar prin originalitatea stilului, caracterul frust al confesiei, modul de abordare inserțional, cu planuri paralele și suprapuse: imaginar-real, o stare de oniro-luciditate.

Structural senzitivă – autoarea este îngrozită de ideea de dezvăluire. Starea de grație cu care Mariana Viki Vârtosu a scris căci, fără îndoială, este vorba de o stare de grație, o stare de har, o stare de înger, dar și una de aspirare, de exasperare existențială, de mal-de-vivre, ceva de care nu te poți elibera decât printr-un singur mod : scriind, devine starea predominantă a cărții. Un cerc aproape vicios, în care personajul tinde să-și anihileze autorul. Personajul devine mai puternic, îl manipulează. Scriitorul se află deja la dispoziția, la bunul plac, la cheremul personajului său, care-l mână încotro vrea, tinde să-l domine, să-l sugrume, să-i ia locul.

El exercită presiuni psihice asupra autorului. Numai în cărțile lui Julien Green este foarte pregnant acest lucru, eroul își devoră personajul și rareori se ajunge la o empatie.

Iubirile fără vacanță ale Mariane Viki Vârtosu devin însă adevărate ceremonii incantatorii, proprii ritualurilor păgâne la care participă iele și parce, ondine și știmate ale apelor, iubiri ce trec dincolo de conveniențe, dincolo de real, în pofida zidurilor dintre tărâmurile, devenind eterne. Transced spațiul și timpul și rămân ca niște piroane înfipite pe o cruce care sălășluiește în inimă. După ele se cascadează un gol pe care numai divinitatea îl mai poate umple ca pe o amforă de lut fără fund, așa cum a intuit Sfântul Augustin când a scris: “Ne-ai creat pentru Tine, Doamne, și neliniștită este inima noastră până când nu se va odihni în Tine!” Consider această lucrare o izbândă a maturității expresive a autoarei.

SUFLETUL LOCULUI ȘI SUFLETUL OAMENILOR
sau popas la casa dintre ape
ANA CĂLIN „Pensiunea Doamnei Varvara”,
Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2002

Lumea fantastică a Deltei cu frumusețile și farmecul ei, cu locuitorii ei de un pitoresc insolit, provocator, punându-ți întrebări descumpănitoare cu acel firesc propriu oamenilor apei, aproape șocant, aproape brutal, riscant de sincer, dar tot atât de esențial ca însuși înțelesul de a fi, și se perindă-n aproapele ochiului și al gândurilor, în pagini de o senzuală prospețime, în cartea de față.

Cu înțelepciunea vorbelor deosebit de simple, dar potrivite cu meleagul în care s-au statornicit, eroii acestor povestiri fruste, te cuceresc de-a binelea. Ai vrea să le dai ghes să-ți depene povești la gura vetrei îndopate cu stuf și coceni galbeni, în mirosul de saramură și fum, de mujdei

și de borș picant, dat în clocot.

Ademenitoare priveliști, ademenitoare miresme de viață!

Provocatoare apă care de-abia așteaptă să fie provocată!

Înveșnicitele unde, calme și supărate, neliniștite și agresive, lacome și nesățioase, uneori de-a dreptul neiertătoare, poartă cu ele istorii vechi, parcă antediluviene. Viața e la fel de simplă și rostuită după nebănuite înțelesuri ca la începutu-nceputului. Nimic nu te face să-ți închipui că s-au revărsat spre mare, milenii, o dată cu tonele de nisip adus de aluviunile timpului. Fiecare fir de nisip prelins prin gâtul, ca un lujer subțire, al clepsidrei, poartă în sine, pudra de aur a legendei vii, transmisă de pe buzele sfărțecate de sare și tăbăcite de vânturi potrivnice și arșițe nemiloase, ale urmașilor.

Nimeni nu are dreptul să le adăpostească definitiv în tainița inimii, numai pentru sine.

S-ar zice că, adevărata obligație de conștiință a oamenilor care s-au statornicit aici, este cea de a duce mai departe povestea, așa cum fluviul duce cu el, întregi, amintirile, spălându-le mai întâi de mâzga memoriei învârtoșate, dar păstrându-le izul de algă putrezită, de carne zdrobită de stridie în care s-a zămislit mărgăritarul promis, perla râvnită, pentru care s-a vânturat cu un ciur fermecat, noianul de nisip de la gleznele mării.

Și cum nimeni nu e scutit de poverile uitării, trebuiau consemnate cu fidelitate și minuție, întâmplări despre “bравii fii ai deltei”, acei ucrainieni așezați aici cu

secole-n urmă, adaptați și statorniciți, reîntorcându-se pe acest meleag, “ca la prima dragoste”, în ciuda peregrinărilor prin lume, căci, “dorul de apele dulci-sărate” le încinge inimile, așa cum nisipul verii le încingea tăpile bătătorite.

“Marea vindecă totul” – spune autoarea. Aici natura cea mai aridă păstrează în depozitele sale comori nebănuite. Îți trebuie doar o clipă de atenție.”

Prin sufletul oamenilor se întrezărește sufletul locului, pe care autoarea îl cercetează minuțios, cu acele antene specifice însetatului de adevăr și flămândului de cunoaștere. Ea adulmecă realul cu toate simțurile în alertă și fapta banală, domestică, o înobilează, conferindu-i o aură sacră.

Amintirile însă, iscă amintiri ca-ntr-o fidelă oglindă. Imagini încețoșate din copilărie își cer dreptul și, cu grație, invadează retina și gândurile devenind mai clare decât clipa prezentă.

Undeva, pe grindul dintre Dunăre și mare, în casa dintre ape, legendele se ivesc din negurile timpului, în aura de lumină a lunii sau alunecând pe razele de la far care se succed după un program prestabilit.

Vuietul mării pătrunde în unda de vis, cuibărindu-se în adânc de ființă.

Noști miraculoase învăluite în miresme de petunii, în spațiul feeric unde fluviul se îmbrățișează cu marea.

Varvara, Senca barcagiul, Ștefanov Ermogher, martori discreți ai farului din împărăția apelor, trăind simplu, decent, “într-o lume în care știința supraviețuirii se poate constitui într-o Academie”, deslușind rosturile naturii în chipul cel mai firesc și mai benefic; pentru că aici, în acest spațiu unde se îngemănează briza marină cu cea fluvială, credința și iubirea de oameni sunt ridicate la rang de virtute și unde “reazemul cel mai solid este credința în bunul Dumnezeu”.

“Micul paradis poate fi oriunde acolo unde omul sfințește locul” –, spune autoarea, după timpul petrecut aici și concludă :

“Pasageri pe aici, rămânem cu icoanele oamenilor și locurilor a căror puritate nu se lasă întinată.”

10 noiembrie 2002

“UN LOC PENTRU FIECARE”

sau

virtutea iertării aproapelui.

**ANA CĂLIN – “Un loc pentru fiecare”, - teatru, Editura Pax
Aura Mundi, Galați, 2002**

Piesa “Un loc pentru fiecare” face parte din genul de Teatru-dezbateri, teatru-document, angajând conștiința spectatorului sau a cititorului și obligându-l să se implice în desfășurarea acțiunii, să ia act de greșelile istoriei dar și de ticăloșia celor care au provocat daune fizice și morale de nereparat, semenilor lor.

Și pentru că justiția civilă, pângărită de jocul perfid al istoriei și constrânsă de un regim totalitar nu și-a mai îndeplinit menirea sacră de a împărți dreptatea imparțial, săvârșind erori și trimițând la ocnă suflete nevinovate, omului nu i-a mai rămas decât să se încredințeze Justiției divine, Tribunalului Suprem, din fața căruia nimeni nu se poate sustrage.

Astfel, călăii ajung să-și ceară iertare și să implore îndurarea propriilor victime, căci muștrările de conștiință și regretele tulbură și pot duce pe vinovat în pragul nebuniei.

Este vorba de un război mai aprig și mai perfid decât cel abia încheiat, atât de subtil încât omul nu mai știe la ce să se aștepte nici chiar din partea casnicilor săi, când cel de aproape devine dușman, în stare să te vândă.

Acțiunea se petrece așadar, la marginea pădurii Drăgușanilor, la câțiva ani de la instaurarea regimului comunist, perioadă dificilă și tulbură din punct de vedere politic, când drepturile omului au ajuns o adevărată batjocură, balanța dreptății înclină după cum ajunge unul sau altul la putere.

Trei destine sunt frânte în chip nedrept de justiția vremii.

Dicu Polizu, floarea satului, fiul Marandei, cade victimă autorităților în urma denunțului propriiei sale soții. A greși e omenește, dar, a stărui în greșală, e cu adevărat diabolic.

Dicu este singurul vlăstar al unui neam de răzeși trăind din truda pământului, pe vatra “dintotdeauna”. Neamul răzeșilor a stat de strață la pădurile acestea încă de pe timpul Domnului Ștefan cel Mare și Sfânt. Datoria lor sacră este să îngrijească de mormintele strămoșilor și să ducă mai departe tradiția.

Maranda Polizu, mama lui Dicu, o femeie în care nu există “vicleșug”, nu concepe trădarea, și pentru ea, “munca era aprigă, dar sfântă, curată.”

Înțelepciunea iscată din simplitate, îi dictează Marandei să-și pună băiatul la adăpost, în acele vremuri aprige. Însă Dicu, harnic și priceput, dârz și drept ca și tatăl său, nu concepe să ajungă fugar din vatra unde a văzut lumina zilei. El nu crede în ticăloșia oamenilor și neștiindu-se vinovat, nu-l lasă inima să-și părăsească vitele, “care-l recunosc după cum le cântă și fluieră” și nici pământul, căci “țăranul fără pământ este ca ostașul în fața inamicului dezarmat.”

Faptele se consumă “ca după o perdea în spatele căreia, adevărul se risipește”. Dicu e prins și condamnat pe viață pentru fapte nesăvârșite de dânsul, după un simulacru de proces. “Rușine a fost pentru justiție, nu proces” – va spune Claudiu Vatrân, avocatul.

În actul II, la o cârciumă din cartier se conturează caracterele.

Parvenitul, omul fără scrupule, Drângoii Onofrei, șeful postului de jandarmi, cel care calcă peste cadavre ca să-și ajungă scopul – pe de o parte și Claudiu Vatrân, avocat, ajuns în pragul vârstei a treia, pentru care școala e un lucru sfânt și împreună cu biserica, alcătuie “stâlpii sufletului” – pe de altă parte. Două tipologii de personaje antitetice, care-și relevă principiile în discuții.

“Să nu lași să treacă momentul. Ai prins unul gras la ananghie, jupește-l bine” (Drângoii)

“Să înșel oamenii? Să fac falsuri? Am depus jurământul pe Sfânta Cruce să lupt pentru adevăr. Sunt om cu frica lui Dumnezeu.” (Vatrân).

Drângoii : “-Ce-mi pasă mie de principii? De libertate? Io execut”.

Vatrân : “Oricum nu cred că avem noi dreptul să călcăm peste sufletele oamenilor”.

Drângoii recunoaște că are sufletul pângărit. Vatrân este chinuit de conștiință că nu-i poate ajuta pe cei nevinovați, condamnați chiar înainte de proces. Neliniștea-l macină pentru că știe că luptă cu stafia nevăzută a justiției nedrepte.

Alte arhetipuri antitetice : Lizica, vârstă nedefinită, machiată strident, vopsită și împopoțonată, bând rachiu și fumând, o clientă fidelă a cârciumii, îi dă o usturătoare lecție de morală Tincuței, soția lui Dicu, care acum trăia cu șeful postului de jandarmi, Drângoii.

Tinca Polizu – Dacă la începutul acțiunii îți crează impresia de nevastă bravă, apărându-și bărbatul, pe parcurs, sufletul i se pervertește, devine alunecoasă, labilă. Cum de ajunge să-și denunțe bărbatul, căruia îi este datoare, după propria mărturisire : “Omului ăștuia ce mi l-a dat Dumnezeu îi sunt tot eu vândută și tot pentru păcatele mele muieresti. Că și copilul ăsta, i l-am adus ca zestre când a fost de m-a luat cu cununie.”

Ea se roagă în fața icoanei Sfintei Fecioare să n-o lase să săvârșească o nelegiuire : “Nu mă lăsa să ajung la pierzanie. Rupe-mi gleznele să nu pot pleca în pădure. Uplete-mi limba cu bube să nu pot scoate o vorbă. Azvârle-mă în apa de gheață a fântâni. Fă să piară lumina ochilor mei. Să nu mă pot mișca din bătătura sfântă a casei ce mă adăpostește.”

Cum ajunge, deci, să-și ruineze puținul de suflet, căci fapta sa nu e motivată nici de sărăcie, nici de iubirea pentru altul. Este un posibil motiv de reflecție.

Stamate Nae – este tipul creștinului, care se implică. Meseria pe care o practică – e felcer -, îi dă prilejul să ajute oamenii, să aline suferințe. Dar peste toate acestea, caritatea este trăsătura sa principală de caracter, el sare în ajutor, este un om cu suflet, se oferă să o ducă pe Maranda la spital, să aibă grijă de nepoată.

Dintre personaje se evidențiază Maranda, femeie-martir care a îndurat “sacrilegiile înscrise pe crucea destinului său” – spune autoarea. Ea e încredințată că, orice s-ar întâmpla, “Dumnezeu e acolo sus, de veghe”. Gândul acesta o face să străbată noianul celor 20 de ani, cu făclia candeliei mereu aprinsă, în așteptarea fiului. Maranda a tânguit mii de rugăciuni, a ars faguri de ceară aleasă și a păstrat făcliile aprinse zi și noapte. A îngrijit troița din crucea drumurilor și icoanele batjocorâte, ca să ceară îndurare. În cele din urmă, Dumnezeu o ascultă.

Mesajul piesei este rostit de Dicu, reîntors în urma unei amnistieri : “În lumea asta se va găsi un loc pentru fiecare. Dumnezeu îl va așeza pe fiecare la obârșia lui. După fapte și potriveală. Vremea este aceea care-și cerne și alege neghina de sămânța cea curată.”

Maranda este pentru Dicu, “legătura lui cu pământul”. Ei au rămas săraci, dar demni. Regăsesc durerea de a învinge firea umană, de a se depăși pe ei înșiși, de a se ridica din nou din cenușă și, mai mult, după preceptele cristice, de a se ruga pentru dușmanii lor care le-au cauzat cea mai mare suferință.

Este greu a ierta pe cel ce ți-a greșit, dar, și mai greu este să te rogi pentru dânsul. Este o adevărată piatră de încercare pentru creștinul adevărat, o probă de foc pe care puțini o trec, îndeobște. Căci, natura umană are limitele ei. Cele trei victime, Maranda, Dicu, Ștefania, în douăzeci de ani cât a durat supliciul comun, detenția fiului, ruina mamei, nimicirea speranțelor fiicei, deși au strâns multă obidă gândindu-se la dușmanii lor, Drângă, Tincuța, noul regim care i-a nedreptățit și marginalizat, au învățat să ierte din toată inima. Și poate în asta constă adevărata libertate, descătușarea spiritului, față de eliberarea propriu-zisă a lui Dicu. Chiar în cea mai crâncenă clauzură te poți simți, totuși, liber. Liber de simțăminte ostile, de ura care-ți îneacă gâtul, de dorința aprigă de răzbunare. Liber de toate slăbiciunile și limitele condiției umane.

Înălțat la o nouă demnitate, aceea de creștin care, aidoma modelului suprem, Isus Cristos, își iartă dușmanii pe cruce, întorcând și celălalt obraz și implorând îndurare pentru ei.

Iată adevărata victorie a omului asupra lui însuși mai întâi, și apoi asupra celorlalți!

12 noiembrie 2002

ADEVĂRUL DESPRE LINIȘTE
VASILE SEVASTRE GHICAN, “Cratere și lacrimi”, Editura
Pax Aura Mundi, Galați, 2002

Coperta și grafica: **George Iacob**

În toracele veacului, printre cratere, se întrevede o adevărată oază de liniște aparentă, izvoditoare de lacrimi fecunde și de clipe de spaimă, de cuvinte carnivore agățându-se precum lianele, de templele soarelui. Liniștea scânteiază ca un rug însângerat, prin viscerele căreia încă se mai văd urmele unei raze de speranță, lângă inima unui muribund.

Și-i atâta lumină pe străzile cutureierate de poeți, încât pe cei cu suflete de rouă Dumnezeu i-a îmbolnăvit de fericire.

În taverna mohorâtă a unui crin, stau îngemănate ca-ntr-un univers paralel: liniștea, moartea, speranța, păcatul, durerea, așteptarea, sufletul, lacrima, singurătatea, rana, copiii eternității.

Bărbații – doar ei mai duc din când în când la spălat, cearșaful pătat de cuvinte color, bântuind precum pricolicii-n pădure, noaptea pe lună.

Când peste lucruri se aștern muzici eterne, poetul Vasile Sevestre Ghican – forează după azimile curăției în zona diamantiferă a sufletului omenesc.

Faceți liniște să auziți inima lui cum vă iubește!

Peregrinând prin patrii de somn, ucis de propria-i umbră, s-a prins de pieptul unui vultur să caute zborul.

Poezia, fiică a infinitului dintre cuvinte, reverberează silențios în aerul văduvit de sacralitate, descoperă aura fiecărui obiect și a fiecărei ființe și le învăluie tandru.

Cu o mireasmă de cuvioșenie, poetul luptă cu lumina și cu pulberea razelor de stele, între clipă și clipă, așa cum luptă Iacob cu Îngerul, rămânând însemnat.

Acest poet care aude luna urlând ca un lup știe : ca să te pui bine cu tăcerea, trebuie să înveți să urli!

Când se sparge un clopot moare un poet iar în acel loc se ivește un schit. Din el mai rămân întregi pe frontispiciul luminii, aceste cuvinte bătute cu nestematele aducerii aminte.

Aceste versuri care miros a veșnicie ca strugurele a tămâie.

Și totuși, el va rămâne visând pe aceste fierbinți trotuare, sub care vă îngropați gândurile până la următoarea zăpadă!

5 noiembrie 2001

AMINTIREA PARADISULUI ÎNTR-UN MĂNUNCHI DE “CUVINTE RĂSFIRATE”

Mihai Zaharia, “Cuvinte răsfirate”, Editura Pax Aura Mundi,
Galați, 2003

Ne-am întâmpilat cândva, la ceas de vecernie, pentru a celebra “**Cuvintele răsfirate**” ale poetului Mihai Zaharia, un tânăr înzestrat cu un har deosebit care, cu zâmbetul aleșilor pe chip ne propune frânturi din Lumina de sine, ce se lasă adușmecată și în cele din urmă, cuminecată pios. Caii albi ai acestei Lumini pătrund nărăvaș în sufletele noastre, răscolindu-le.

Este un volum de debut în care descoperim, dintr-o ochire, cu uimire și încântare interesul autorului pentru “acel ceva plăpând, înaripat și sacru” – așa cum definește Platon poezia. Dovada certă a interesului predilect pentru poezie, este bibliografia consistentă și diversificată din care poetul s-a înfruptat cu voluptate, gustând din poezii clasici și contemporani, români dar și universalii, cei care i-au marcat zborul spre înălțimile amețitoare și frumos miroitoare ale Olimpului, acolo unde doar zeii se pot bucura cu esențele de mirt și cu ambrozie dătătoare de fiori lirici.

Așa cum mărturisește în postfața proprie, după rătăcirii prin câmpiile vaste și iluminate de culorile sacralului, poetul a încercat să-și afle “o manieră proprie”, cultivând diverse tipuri de forme, de la cele fixe : distih, terțină, catren, sextină, la versul liber, în cele din urmă, mărturisindu-și predilecția pentru poezia scrisă în stil clasic.

Melancoliile și tulburările sufletești specifice vârstei și primilor fiori de emoție în fața persoanei iubite și-au găsit expresia în tonul elegiac al poemelor de față pe care aș îndrăzni să le numesc : ”Dureri iluminate de sublimul din Lacrimă”.

În realitate ele sunt exerciții de stil în care poetul își încearcă neobosit, condeiu.

El ne propune o coborâre în sine într-un univers populat de vise (prezentat în fiecare poem), fantasme, himere, năluci, umbre ruginii, stele întristate, lacrimi, iluzii deșarte, speranțe zadarnice, lumini reci, gânduri rătăcitoare și triste, renunțare, neputință. Un univers straniu în care singura realitate palpabilă e proiecția unei dorințe, a unui vis neîmplinit. Și totuși, de ce poetul ne lasă să pătrundem indiscreți, în acest univers intim, în care orice prezență străină este inoportună? El ne invită,

ne roagă să îi împărtășim neliniștile creatoare, să luăm parte ca la o masă euharistică din propria substanță care nu e altceva decât fărâma de suflet care se dăruie, care nu concepe să plângă sau să se bucure singur, ci, într-o fericită comuniune cu noi, prietenii săi cunoscuți și necunoscuți. Prin aceasta, el nu-și mai aparține, durereile și neliniștile sale nu mai sunt doar ale lui, ci ne face părtași la ele.

Ca un nou Icar, îndemnat de aventurile juventuții, își definește speranțele, dorințele : “Către o altă stea ce se naște în albastrul senin/ Speram a mă-ndrepta pe-aripa zborului divin./ Asemeni unui vultur pe-o cale fără sori,/ Nimic nu m-ar putea opri, nici vânt, nici nori.// Și tot mai sus înspre abisul cerului întins/ Zburam pe neștiute raze de ideal cuprins/ Ca și stăpân al universului, al soarelui nestins/ De-a mele aripi tot mai sus învins”. (Observați licența poetică). Dar cutezanța zborului trebuie plătită uneori cu jertfe de nedescris : “Focul dorinței aripile mi-a topit,/ Și a cădea încep din zborul mult dorit./ Precum o stea ce moare arzând chinuit/ De ce? Căci doar un lucru îmi doream: / Să zbor...” (“Icar”).

Visul e o temă obsedantă care revine în aproape toate poemele, dar, în definitiv, nu spunea Calderon de la Barca : “La vita e un sogno”? visul, atât i-a rămas, și acela este efemer și uneori se dovedește ucis și atunci, zilele sunt triste, cerul lacrimile își toarnă, “Orașul e învăluit într-o ceață de argint și, mai tăcut ca niciodată – un mormânt”, vântul șuieră sinistru, crengile-s pustii, stelele sunt solitare, lumina – rece, orizontul negru sângieru, în schimb, umbrele, deși întunecoase și pline de mister, sunt “calde în simțiri”.

În acest peisaj, poetul nu e decât “o inimă dulce, dar pustie, ce-aprinde în jur negre lumini” și presară “flori înlăcimate”. Se observă aici jocul alternanțelor : lumini și umbre care adeseori se unesc, se contopesc, se nasc una din alta.

Dar iată o imagine surprinzătoare : “tremură liniștea”. Nu lipsește din peisaj nici “singuraticul călător” ce se pierde în “magicul decor”. “Și-n a nopții scurtă feerie” (imagine autentic eminesciană) – are loc un spectacol magic: apariția reginei nopții, luna, cu a sa lumină pură.

Stelele sunt singurele puncte de sprijin real de care te mai poți agăța. Dar și ele cad, arzând în vânt. Uneori, stelele-n ploaie se prăbușesc și se aprind.

Poetul apare în acest univers insolit, ca un destin singular și nefericit, îngândurat și tăcut. Iubirea pierdută îl face să spună : “Iar eu lipsit de tine sunt ca o floare pală”.

Și totuși – stelele se mai și înalță în crug, își proiectează zborul spre înalt, pe razele lor te poți ridica și tu, ori măcar te poți agăța de pletele lor, de coamele fluturânde. Steaua nu este doar un vehicul al prăbușirii, al căderii-n abis, ci și al înălțării în țării și omul tinde îndeobște să se ridice, atunci când pe pământ nu se simte în siguranță. Când vezi o stea, privirea și inima ți se înalță, steaua te obligă să-ți ridici capul, nu-ți poți coborî fruntea. Iar cu strălucirea lor pală și tremurătoare, stelele îți pot ține statura în echilibru, te călăuzesc, îți arată drumul, te scot din rătăcirea și bezna în care te cufunzi câteodată. Adâncit în contemplarea lor, poți

visa nestingherit, te îmbie la contemplație și la dulce reverie. Nichita Stănescu spunea: “Nasc stelele copii”.

Însă mai lesne e să vezi o stea murind în cădere, stingându-se, lăsând în urmă o suviță albă pe boltă, care se pierde și ea treptat, decât să vezi născându-se o stea și ridicându-se pe boltă.

Uneori transpare o rază -, “o clipă de credință – eterna ta speranță”, când, ridicat pe un pedestal, poetul dorește să se scuture din visul neputinței, s-atingă chiar – ideal înfiripat în inimă -, libertatea absolută, care-l face să exclame : “Ești ca un vultur dominând seninul de cristal”, teama se risipește și, în aerul pur al Înaltului, apusu-nflăcărât îl poartă “spre alte zări”, spre alte speranțe.

Se pare că gustul cel mai pregnant al poetului este cel amar.

Tributar lui Eminescu – și nici nu se putea altfel – pentru că nu s-a desprins încă de marsupiu – încă mai folosește expresii ca : “în a nopții reverie”, “lacul fără nuferi”; “și-n a nopții scurtă feerie”; “și-ngână tremurânde șoapte”; “ca umbra pe recile morminte” ș.a. De asemenea, se observă un retorism pregnant în poemele: “**Delir**”; “**Poezia**”, “**Cine sunt eu?**”

Versificațiile mai suferă de locuri comune și de stângăcii în ceea ce privește rima și metrica.

Dar uneori apare câte o metaforă de o prospețime neașteptată cum ar fi: “privire azură” și multe licențe poetice: “doar a mele visuri” ș.a.

Câteva versuri remarcabile se disting: “Triumful așteptării e Pierdut pe Drumuri./ Și parcă Viu mă simt în Arca Morții.” (“**Spre amintire**”) iar “**Catren**” este o mică bijuterie de gen: “Cum răul poate fi un bine./ Așa și adevărul – o minciună./ Frumosul este-adesori urât/ Iar ura, uneori e dragoste ascunsă”.

De remarcat că fiecare poezie poartă un moto din marile spirite ale lumii, de la Victor Hugo la Ion Minulescu, la Alfred de Musset, Nicolas Guillen, G.G. Byron, Percy Bysshe Sheelly, Michelangelo, dar și poeți mai puțin cunoscuți precum : Saadi, Catull, Louise Labé, Edwin Muir, Anatol Donea, Adam Mickiewicz, Iannis Ritsos, Paul Eluard, Rafael Alberti, Omar Khayyam, Ady Endre, și în mod repetat Victor Eftimiu. Aceștia, prin “motto”-urile scurte, semnificative, esențializează conținutul poeziei, fiind de cele mai multe ori, punctul pe litera “i”. Sigur că și fără aceste nestemate universale, poezia lui Mihai Zaharia s-ar salva prin intensitatea și acuratețea sentimentelor, prin dorința acută de comunicare, prin frumusețea imaginilor, chiar dacă uneori sumbre, bacoviene.

Apăsarea timpului vremelnic este resimțită de tânărul autor, în mod paradoxal, cu acuitate vrednică de un artist ajuns în plină maturitate, dacă nu la senectute. El se simte prizonier al timpului, în capcana clipelor, orelor, zilelor și anilor, cum de altfel suntem cu toții, dar unii dintre noi nu conștientizăm acest lucru decât atunci când se produce ireparabilul. Singura șansă de evadare, de a sparge coaja tare și dură a clepsidrei sunt aceste “**Cuvinte răsfirate**”, prefirate și sădite direct în inima noastră, ca niște semințe de aur, ca niște mărgelile de chihlimbar, ca niște boboțe de rouă înflorind în căușul amintirilor și înmuiate în mirul abinemirositor al harului.

9 mai 2003

LACRIMILE UNUI TÂNĂR POET CONDMANAT LA REALITATE

Liviu Perjeru “Lacrimi”, Editura Pax Aura Mundi,
Galați, 2001

Deschid cartea și pătrund fără veste într-un univers romantic, fantast, din care nu lipsesc naiadele pădurii, faunii și nimfele închipuirii, în rugul de liniște care-și întinde flăcările lungi către stele, un poet abia mijit dintre **lacrimi**, încearcă să ne fascineze cu frumusețea de netăgăduit a iubirii.

Alergând mai repede decât propriile idei prin hățșurile umbrei, el ne conduce într-un luminiiș în care doar pasărea măiastră a iubirii se ridică deasupra grijilor, coșmarurilor lumii, așa-zis civilizate.

Deși e un poet condamnat la realitate, Liviu Perjeru “arde ca o torță, ale cărei flăcări sunt sânge”. El se simte exilat pe tărâmul tristeții fără frontiere unde locuiesc doar muzele, și ca orișice poet, râvnește să atingă cu mâna infinitul. El știe intuitiv că unicul sprijin e “credința în iubire” (alăturarea celor două virtuți teologale nu este întâmplătoare), și această iubire nu este altceva decât “adevăratul Suflet al lui Dumnezeu”.

Și pentru că nimeni până acum nu și-a pus întrebarea cum e “adevăratul Suflet al lui Dumnezeu”, nu-i rămâne decât poetului, care are un ochi special, o ureche specială, un simț special, haruri speciale, să descopere, să afle în propriul său suflet, “adevăratul Suflet al lui Dumnezeu”.

Această empatie, acest schimb mirabil între sufletul omului și Sufletul divinității, prin firele nevăzute ale imaginației, străbate întraga carte a acestui tânăr poet, purtător de făclie nestinsă care ne poate duce mesajul mai departe... Un Departe care poate deveni tot mai Aproape, pentru că inima poezilor bate un ritm divin și într-o infuzie de speranțe, doar ei, salvați de muze pot oferi “iubirea ideală spre păstrare”.

Poeții, **acești frumoși nebuni ai orașelor** riverane montane ori campeste, acești mucenici ai Cuvântului, care devin din ce în ce mai frumoși, din ce în ce mai nebuni, din ce în ce mai singuri în acest Paradis iluzoriu în care dau buzna îngerii de tinichea și de staniol, cu nemiluita.

Singurul comandament care ne poate salva este IUBIREA ca “zestre de nemurire a speciei umane” Iubirea care, dacă nu e, nimic nu e” – parafrazând pericopa Sfântului Apostol Pavel din Scrisoarea a I-a către Corinteni, așa cum frumos a

parafrizat Marin Preda, în romanul său magistral “Cel mai iubit dintre pământeni”.

Iubirea, această melodie suavă pe care poetul, încercând să o definească, sfârșește prin a se prăbuși în ea ca într-un adânc de fântână.

În fața mării eternități, ne vom prezenta, fiecare, cu această iubire de mână, dând seamă dacă am irosit-o în zadar sau dacă sufletul nostru a înflorit ca un crin, pe “zidul neputinței de a iubi divin”.

În hățișul amintirilor, înfrângerilor inerente, alunecărilor când înainte, când înapoi, al staționărilor nedorite dar și al acumulărilor de puncte luminoase, benefice, singurul câștigător, așa cum declară autorul, este POEZIA!

Să-l declarăm câștigător pe acest tânăr care ne-a făcut surpriza de a ne oferi acest volum care poate deveni pentru poezii generației sale, unul de referință.

**ANTOLOGIA “ZĂPEZILOR DE ALTĂDATĂ”
ÎN AERUL DE APRIL, VINDECÂNDU-NE RĂNILE
SÂNDEL STAMATE, “Antologia zăpezilor”,
Editura Sinteze, Galați, 2005**

Cine altcineva decât un Poet ar fi ispitit să alcătuiască o “antologie” a zăpezilor, a ninsorilor caste întruchipând neprihănirea?

Nevoia de alb, de Înalt, de Sublim sub toate aspectele și nuanțele esteticului, dorința de purificare, de scăldare rituală în apa sacramentală este – de asemenea – apanajul celor care tind spre alte dimensiuni decât cele materiale.

Către villonesca “Neauă de mai an” – ne duce gândul retrovers ca spre Paradisul pierdut și răvnit din nou, acel paradis de unde-am purces de dinainte de cădere. Și nu în zadar, căci, protopărinții noștri, cunoscând Lumina edenică și acea liniște în care se auzea doar foșnetul moale al frunzelor printre rodiile

date în pârg și adierea Sfântului Duh care plutea încă, - după acea “Felix culpa” – sau nevoit să-și redobândească locul, liniștea, apartenența de copii ai Creatorului Suprem, de custozi ai grădinii cunoașterii binelui și răului, privilegiu pierdut într-o clipă de dulce restrîște și mai ales să-și recapete starea de Rai pe care desigur, doar Duhul-poet a construit-o.

“Școala de viață” pe care a urmat-o apoi, perechea adamică, uneori trecând probele, altele rămânând la același nivel sau chiar mergând înapoi, i-a întărit în convingerea că “Doar poetul...” “în fiecare zi condamnat/ să vină să înfrunte/ comandouri de cuvinte/ asiduu antrenate/ săucidă...”; doar el, “prizonier al metaforei” (...) “implorând ajutor/ de la stea/ de la fluturi copii iubite - / Îngeri ai Domnului/ Eliberatori” – doar el – nimeni altul (și aici i se recunoaște statutul, carisma) – ca o “cămilă purtând/ în cocoașă/ tristețile lumii” (“Doar poetul”) – poate reclădi Paradisul. Și pentru aceasta fi-va îndreptățit a fi răscumpărat, mântuit de toate păcatele săvârșite cu voie ori fără de voie.

Săndel Stamate nu-și dezmente Crezul poetic, acele “melancolice tratative/ cu îngerii/ din pururi feciorelnicul hotar/ al celuilalt tărâm” (“Școala de viață”).

Discursul său liric pare a se rosti singur “dintr-o tăcere în alta trecând” doar “Până când soarele va atârna/ în cuie de aur răstignit// Până când noaptea/ fi-va

metresa cuminte a poetului/ fără pungă de arginți// Până când vântul va rupe/ din mine/ cuvinte fără de timp” (“*Scoala de viață*”); în timp ce, într-un succint exordiu : “Până și îngerii se-ntreabă/ Poezia de unde vine” (“*Exordiu*”).

Din “ieșirea din somn”, din ”intrarea-n tristețe?” – din “Nodurile țesute în pânza Penelopei?”

Pentru poet nu există ființă mai seducătoare, mai râvnită decât Poezia, poezia mântuită și nu cea de mântuială, astfel că “În coliba iubirii îndrăgostitul/ Așteaptă cuminte un semn” de “peste marginile firii” în “Lumina prea înaltă a fiecărei nopți”, când “Firul de iarbă a adormit iepurește/ lângă botul cailor sloboziți” – atunci, ca în mijloc de noapte ielele fantastice încing o horă nebună sucind mințile celui ce le privește. Abia atunci când “Cuvântul își suge degetele prin somn” – va apărea lumina tainică a lunii, ca o “tulburătoare nădejde-de-fum” (“*Lumina preainaltă a fiecărei nopți*”).

Majoritatea poemelor cuprinse în volum sunt alcătuite la rândul lor din alte 3-4 poeme mai mici – respirări, străfulgerări de blitz care, în autonomia lor, împrăștie o lumină serafică, învăluitoare, chiar dacă pare compusă din țândări.

Spre exemplificare : “Ca un pui de căprioară/ Expulzat violent în roșul de aur al pădurii/ Ziua se ridică șovăind în picioare” (primul poem); “Amforă răsturnată cerul varsă lumină/ Peste creștetul semințelor adormite” (al doilea poem); Sfâșiindu-și cămașa cu paftale-aurite/ Via-și arată banii sânilor/ Grei de căldura verii” (al treilea poem); “În chivotul cu umbre/ Zeul cel lacom petrece : / Cu laptele luminii se îngrașă” (al patrulea poem). Toate aceste patru mici bijuterii alcătuiesc frumosul tablou numit : (“*Pan se îngrașă cu laptele luminii*”).

La fel: “*Lacrima are conturul inimii*” (3 poeme), respectiv : “Când moare un țăran/ Îngerul de bronz și-a ars aripile/ Trecând peste trupul luminii” (1) “Amurgul îi spală ochii/ Cu iarbă verde/ Turnată din tăișul coasei...” (2); “Când moare un țăran/ Pământul cutremurat/ Își înghite o lacrimă” (3). “*Anamorfoză*” – cuprinde de asemenea 2 poeme : “Când tu ești / O lumină curbă/Icoană cu îngeri trompeți/ Vestind Decăderea/ Întuneric umil/ Cadavrul luminii” (1); “În geana mirată a zilei/ Clipa noastră moare/ Stăpână, suavă ruină” (2).

Excelentă definiție : “Întuneric umil/ Cadavrul luminii”, – prilej de noapte obosită pe masa de vivisecție a cerului!

De asemenea, “*Marină*” cuprinde 5 asemenea nestemate lirice : “Pietre leneșe duc ziua în spinările goale (curg)/ Oglinzile se lipesc cu disperare de pereți” (1) “Aur însingurat lumina de septembrie cioplește statui” (2) “Când se întorc din larg albatroși osteniți/ Poartă în aripi fantoma corabiei înecate” (3); “Pasărea ce săgetează pieptul cerului eram/ Ori săgeata întoarsă cuminte în arcul mării (nu știu)” (4); “În albastrul ochilor tăi pirați îndrăzneți/ Abordează uitate fregate regale” (5). Desigur,

aceste jocuri din cuvinte pot fi aleatorii dar pot naște la infinit formule fericite și inspirate. Menționăm și alte poeme din care se iscă ca dintr-un izvor – apele limpezi ale metaforei de sine stătătoare : “*Marină II*” ; (3 poeme) “*Narațiune cu înger bolnav*” ; (3 poeme) ; “*Ca o fată goală, clipa înalță altare de ninsoare*” ; (3 poeme) ; “*În zori, moartea...*” (6 poeme) ; “*Ochi închis*” (3 poeme).

Nu mai puțin reușite sunt poemele scurte de 3 versuri care par deprinse din înțelepciunea niponă care ne-a dăruit atât de fermecătoarele haiku-uri și tanka tradiționale. Astfel sunt: “*Miracol*”: “Sub pod de palme/ Umerii tăi/ Antologia zăpezilor”; “*Mirare*”: “Ochii tăi/ Coșuri cu iarbă amară/ Hrană zeilor”; ca și distihul care încheie volumul, de o simplitate esențială care sugerează geniul poetic: “Credința-mi e că TOTUL vis nu e/ Ci doar un lung *nesațiu* întru TOTUL” (“*Zăvor uitat netras*”).

Și totuși, uneori, intimitatea, contopirea dintre Poet și Muza lui se sfarmă, se destramă, nu fără durere, nu fără lacrimă transpusă-n Cuvânt : “Cine-a pus între noi/ muntele acesta de gheață/ de-mi sfâșie, iubito, genunchii/ și coatele și barba și fruntea/ de nu se mai sfârșește odată// Sunt totul o rană./ Venele poartă bolborosind/ Grăbite, înmiresmate, îmbătrânite cuvinte// Cine a pus între noi, din ce basm/ Muntele acesta de sare/ De-mi sfâșie subțire ființa/ Până dincolo de carne”.

Fără emfază, poetul se autodefiniște : “Sunt Timidul rebel/La Cetatea Tristeții/ Constructor/ Plată îmi e ziua/ Care-a trecut” (“*Suava durere a despărțirii de trup*”).

Un poem care prin frumusețea sa atinge perfecțiunea este “*Când fragede clipe*”: “aproape aici lângă noi/ doar la o viață de moarte/ un anotimp în declin/ aruncă nisip/ în orbitele timpului/ mut/ ca o lebedă/ navigând/ pe binecuvântatele ape/ ale Realului”.

În cadrul realist idilic poetul surprinde scena tulburătoare și insolită a unei “vânători” despre care dau mărturie până și firele de pădăie : “Maiestuoși bătrânii lupi treceau - / Corăbii ostenite-n lumina de-aramă a asfințitului - / Incendiind pupilele orașului/ Cu mândra lor însingurare.// Vremelnic retrase în sihăstria de asfalt/ Firele de pădăie mai povestesc/ Ultima cumplită vânătoare : // Cu parul vecinul își omoară câinele/ La gard puștii chicotesc de încântare”. (“*Ultima vânătoare*”).

“*Tablou cu două personaje*” – este un pastel înscris în linia postmodernismului : “Cu bucurie barbară adolescentul bate/ nucul din mijlocul ogrăzii/ înmormântat în piramidă de frunze./ Dezvelindu-și pulpele aurii/ în care a strâns întreaga lumină a verii/ tânăra țărancă adună în poalele pestelcăi/ meteoriți verzi”.

La fel de reușite sunt poemele: “*Eclipsă de suflet*”, “*Pastel sumar*”, “*Rondelul celui răătăcit în iarnă*”; ș.a.

Se remarcă belșugul de metafore, abundența mijloacelor și a procedeelelor de stil, proștețimea, iscusința de a folosi cuvântul, măiestria artistică. Aidoma florarului

care aruncă semințele în brazde ca să răsară flori de har, floarea preasfântă a Cuvântului, semănătorul-Poet se apleacă și o culege, în timp ce tălpi indiferente o calcă fără măcar s-o privească și fără să-i simtă parfumul, îmbătat doar de miasele zilei.

Prin diversitatea temelor, prin paleta nuanțată a mijloacelor de expresie, prin multitudinea formelor abordate (rondel, pastel, elegie, distihuri, terține, catrene, poeme într-un vers, poeme clasice și moderne), scrise într-un ritm alert, susținut, ca și prin frumusețea, puritatea și autenticitatea stilului, Săndel Stamate și-a câștigat și ne-a câștigat, cu acest volum, locul cuvenit în inimă. El face parte din galeria acelor poeți extrem de discreți, onești și de bun simț care nu-și dau în vileag propria personalitate, nu se dezînveșmântă pentru a se prezenta nuzi în fața cititorului, mai curând se lasă descoperiți. Ponderat, sensibil, cu o capacitate de expresie uimitoare și cu o bogată experiență livrescă, el te invită în laboratorul său de creație, în universul propriu, aflat în spațiul și timpul dintre cuvinte. Acolo, dacă-l afli, în mod tainic, l-ai câștigat și te-a câștigat definitiv, înveți să-l admiri, să-l prețuiești și de ce nu? să-l iubești, așa cum, fără doar și poate, merită. Până atunci, el te așteaptă să-l cauți, cuminte, timid să-i descoperi misterul, să-l cultivi, să-l înțelegi, să-l accepți ca pe un har, într-o societate de oameni din ce în ce mai grăbiți care nu prea mai pun preț pe cuvinte.

Drept pentru care, în spiritul acelor afinități paronimice, atât de obișnuite în fascinanta lume a cuvintelor, să-l dedicăm autorului *“Antologiei zăpezilor”*, un poem scris cu propriile Domniei sale cuvinte :

“Dacă moartea ar fi un poem”, “suava durere a despărțirii de trup” ar fi un *“zăvor uitat netras”* peste un *“Ochi închis”*, la *“Ultima vânătoare”*. *“Pentru un pumn de cuvinte”, “Mai sunt speranțe, mai sunt.”*

“Un anotimp bolnav se plimbă în voie prin lume”, “Dintr-o tăcere în alta trecând”, în *“Lumina preainaltă a fiecărei nopți”*, când *“Timpul dragostei, al păcii și al poeziei”* are *“Mereu neștiuta substanță”* a unui *“Sentiment orbitor”*. *“A mai rămas puțin”*. *“Lacrima are conturul inimii.”* *“Doar poetul”, “Cu moartea pre moarte”* trăind *“Ieșirea din somn, intrarea în tristețe”, “Când smiorcăie toamna în ghiozdanul fetelor cumiși”,* iar *“Cuvântul din urmă”* e un *“Pastel sumar”, “Rondel melancolic”, “Tablou cu două personaje, “Eclipsă de suflet”, “Rondelul celui rătăcit în iarnă”, “Narațiune cu inger bolnav”*. *“Pan se îngrașă cu laptele luminii”* la *“Școala de viață”*. Și totuși *“Dorința, mânz cu picioare frânte”,* devine *“Reportaj patetic”, “Amăgire”, “Mirele Paserei Liră, Mireasa fluturilor de noapte”,* jucând la *“Nuntă în Hiperboreea”*, pe când *“În zori moartea... e un “Poem pierdut”, “Poem suav”, “Epifanie”...*

Așteptându-l cu noi dovezi ale frumuseții și nobleței sufletești care motivează demersul liric, ne alăturăm acelor admiratori sinceri întru Domnia Sa, Poezia...

Galați, 31 octombrie 2006

UN UMORIST ȘCOLIT LA ÎNATELE ACADEMII ALE VIEȚII.

**IONEL ADAMESCU, “Haz de florile cucului”, Editura
Arionda, Galați, 2004. Ilustrații: Emeric Chvala**

Autorul acestor producții literare a fost mai mult decât un justițiar.

Înzestrat nativ cu un simț al măsurii și dreptății care întrece normele etico-religioase convenționale, uneori de tip fariseic ale contemporanilor, el a surprins cu un ochi de Argus aspectele satirice, curioase și mai puțin curioase ale vieții, transpunându-le în chip hazliu, în cuvinte. Autodidact, școlit la înaltele Academii ale Vieții, lovit cu creștetul și de sus, și de jos, și din dreapta și din stânga, el a învățat una și bună : să îndrepte, chiar și prin acel “haz de necaz” specific românului hâtru, ceea ce i s-a părut strâmb, nu de la natură, dar, din viața și moravurile semenilor.

Căci, dacă în natură, toate-și găsesc rostul și măsura, omul, creat a fi deasupra naturii, a încălcat involuntar sau, cu bună știință normele atât de firești, create de la început, când “toate erau bune”, așa cum scrie în **Geneză**.

O imaginație debordantă și un umor greu de egalat, au făcut din autorul de față un original umorist, demn de atenție. Fără pretenții stilistice, fără podoabe de prisos sau cuvinte prețioase, filonul comic atât de frust, se prelinge printre zăcămintele, de multe ori neexplorate judicios ale minții, pe canavaua incomodă uneori, a satirei mușcătoare, dar neotrăvitoare, specifică marilor spirite ascuțite. Floreta și nu buzduganul i-au fost arma, de o eleganță zveltă, pe care a folosit-o autorul. Versul său, tăiat în stânca de bazalt a cotidianului, te face să-ți reconsideri atitudinea, fără să te lezeze câtuși de puțin și te așează la răscrucea existenței în fața indicatoarelor dus-întors și stânga-dreapta, obligându-te parcă să alegi un drum. Și care drum ar fi mai potrivit decât cel luminos, al adevărului și al credinței?

Dincolo de aparenta facilitate a temelor propuse și abordate, cititorul sau auditoriul este cucerit de franchețea și dezinvoltura cuvântului apăsător și de punctul pe “i” – de la inimă, fără îndoială, pe care nu mulți, au curajul să-l pună atunci când situația o impune.

Cuvintele cu tâlc, frazele devenite șarade, jocurile măiestrit construite de cuvinte și nelipsitul “ac” înfipt delicat, până în străfunduri în epiderma uneori mai groasă decât cojocul anumitor personaje sau caractere, fac din autorul amintit un demn urmaș al lui Păstorel Teodoreanu, în care verva se împletește cu surâsul de migdală amăruie, strecurat ca praful de sare pe o musaca apetisantă, aburind pe un platou de faianță, îmbătându-te cu aroma pipărată a poantei bine amplasate în context, ca mărarul în borcanul cu murături.

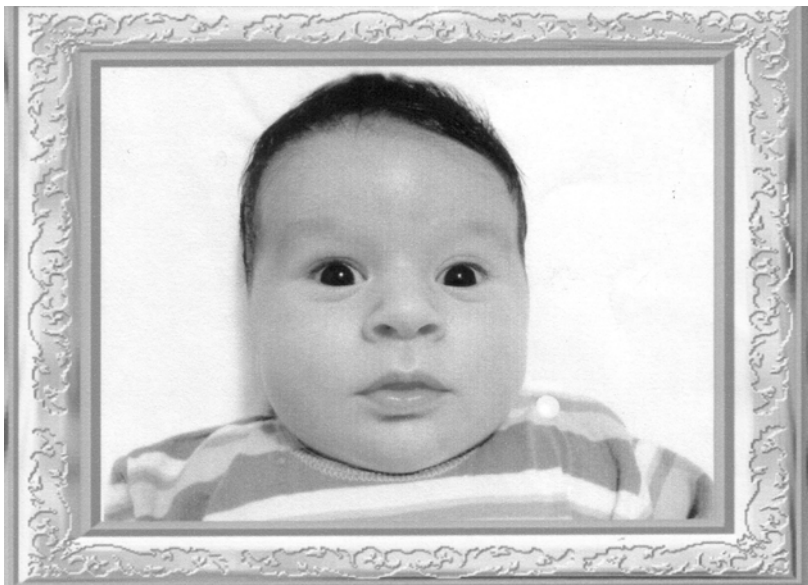
Cine nu a învățat să râdă îmbătrânește prematur. Să-l cunoașteți așadar și să-l savurați pe îndelete, ca pe un vin dătător de culoare-n obraji, aducător de speranță și stenic, atât cât mai poate fi de stenică viața de care ne agățăm clipă de clipă.

Galați, septembrie 2004

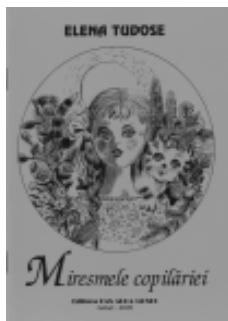
CAPITOLUL 3

CANDOAREA CUVÂNTULUI

UN CRÂMPEI DIN UNIVERS ÎNTR-O CARTE DESPRE COPILĂRIE – Elena Tudose “Miresmele Copilăriei”, Editura Pax Aura Mundi, 2005.

Ilustrații: Angela Cioltan-Zainea

Un crâmpei firav din Universul fermecat al vârstei ingenue, nicicând uitate, veșnic jinduite, ne oferă autoarea în cărticica de față intitulată sugestiv „Miresmele copilăriei”.

Răsărite parcă din lacrima lunii, poemele respiră aerul pur al neprihănirii, al paradisului dintru început care, de când se știe, se numește : Copilărie ! Și cum altfel, când, în colțișorul stâng, s-a păstrat intactă, icoana mamei, a bunicii, a matricei familiale, loc ideal pentru visare, pentru jocurile nevinovate și pentru cele dintâi învățăminte pe care dascălița, figură luminoasă a acestui univers, le-a sădit în sufletul

copilului.

Lucruri de neșters, urme de pași lăsate-n caldarâmul întoarcerii, ca-n oglinda fermecată unde te vezi, așa cum erai : cu stângăcii, cu temeri, cu plânset înăbușit, dar și cu multă gingășie, sensibilitate, nevoie aprigă de iubire, de ocrotire maternă, fără de care n-ai fi întreg, nu te-ai putea menține mai târziu, pe picioare. Statura dreaptă și semeția privirii, temeritatea în tot ce faci, onestitatea și acel simțământ neasemuit, care le cuprinde pe toate, al prieteniei, de atunci le-ai învățat și le păstrezi în lacra inimii ca pe odoarele de nuntă ale bunicii.

Șoptele vântului adiind printre frunzele agonizând, îți trezesc deseori amintiri – imagini niciodată pierdute, întipărite concret și insistent pe umorile clipei de-acum, nici bune, nici rele, dar cu rădăcini adânc înfipite în devremele vârstei. Totul își trage seva de-atunci, se conturează treptat, alături de chipuri impalidate, tresărind de viul devenit dintr-o dată acerb ca-ntr-un film derulat înapoi cu încetinitorul, până la stop-cadru pe o imagine-icoană. Blitzuri puternice și bucurii străluminând inimile. Parfumul discret al copilăriei retrăite învăluie pelicula, fotografiile, apoi întoarce clepsidra la timp potrivit, răstoarnă imagini mișcate.

Piatra nestemată a senectuții, de știi s-o șlefuești, vei răzbi, dacă ții seamă de virtutea răbdării, îndeobște, virtute cultivată cu sârguință și har, fără de care, înțelesul devine de neînțeles și viața se goleşte de sensuri.

Universul domestic, atât de familiar, este populat de prieteni buni : Fulga, cea darnică de lapte dulce, răfuște cu târlaci, căței, găze și vietăți minuscule, invadate fără veste de personaje imaginare din poveștile de atâtea ori repovestite, încât le știi

pe dinafară : Scufița Roșie, Făt-Frumos în atâtea ipostaze, totdeauna pozitive, Prâslea familiei dar care îi întrece pe toți în voinicie. Și care copil, nu s-a dorit măcar o dată Prâslea cel Voinic în căutarea merelor de aur pe care să le dăruiască prințesei ?

Se disting din tabloul în care intri sfios, ca într-o odaie curată mirosind a busuioc, a flori de iasomie și a gutui, figura luminoasă a bunicii, cea a bunicului, chipul neasemuit al mamei, figura preocupată a tatei, mătuși, veri și prieteni. Dar dintre toate, chipul dascăliței strălucește în rama aurită a sufletului.

O familie în care, miresmele iubirii adie, răzbat, pătrund insidios, aromesc și dăinuie peste timp, ca o boare de tei ce se pogoară-n Arminden, ca o rapsodie enesciană sau un vers nemuritor de Eminescu.

Toate acestea și alte minunate taine izvorâte din chihlimbarul de suflet, devin splendori de vis convertite în cuvinte de virtute, care se cer împărtășite-n răscruci, fiecărui om rămas cu sufletul intact, semn al primelor sacramente creștine, fiecărui om însetat de cunoaștere, frumos și iubire.

CU LITERE DE DOR – COPILĂRIA
GETA MOCANU, “Legănați de anotimpuri”,
Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2005.

Ilustrații: **Angela Cioltan-Zainea**

De vremea care doar aparent a apus – se leagănă dorul Getei Mocanu care și în acest al patrulea volum de versuri pentru copii, **“Legănați de anotimpuri”**, ne face părtași la această lume fermecată și fermecătoare a copilăriei. Pe un hamac de petale ne poartă gândul și dorul de universul candid cândva părăsit și doar în vis regăsit aieva. Nimic mai minunat decât să-ți lași întreaga viață tutelată de Măria Sa, Cuvântul! Care, neobosit de timp, în toate-atotcuprinzător, pătrunde în sufletul deschis și, ca o sămânță de har sădită-n adânc, încolțește, dă fir, înflorește și aduce roadă bogată. Florile de spirit se numesc poeme, care răzbat și dincolo de timp, **“Căci sunt menite veșniciei/ și-n suflet fără anotimp”**.

(“Miresmele copilăriei”).

Cartea – a doua noastră mamă, plină de taine și surprize, ne îmbie cu desene, cu povești și poeme, unde eroii, să vezi și să nu crezi, suntem chiar noi, copiii, ori mama, ori bunica; de cele mai multe ori Azorel, câte un bobocel rătăcit pe baltă, vreun motan cu ochelari, furnicile roată la mușuroi, vreun șoricel, licuricii și iepurașii, somnoroșii pușori abia ieșiți din găoacea de gălbenuș de la care au împrumutat culoarea și catifeaua, deseori cu prieteni și frați, verișori și mătuși, unchi și nelipsiții bunicuți înțelepți și sfătoși, care știu toate tainele naturii, așezați toți în pagină unul lângă celălalt, fără să se certe, între coperte frumos colorate. Cum de se înghesuie ei acolo, claie peste grămadă, fără să se sfădească, numai autoarea și desenatoarea lor știu.

Spiritul ludic, joaca jocului, de-a v-ați ascunselea, de-a v-ați vatelea, de-a prinselea, de-a ninselea, de-a ploaia și de-a puia-gaia, de-a toamna și de-a iarna, de-a înflorirea și vestejirea, de-a creșterea și murirea, toate fac parte din ființa noastră.

Fiecare din noi, avem sub ochii sufletești și ai minții, orașul, satul lăuntric unde-am deschis ochii spre lume și am copilărit. Pe el îl purtăm agățat cu un fir nevăzut de aur pe dinlăuntru. Ca-ntr-un hamac stăm să ne odihnim și să visăm pe ulițele lui prăfuite, pe străzile pavate ori nu, prin scuarurile cu băncuțe și cu un scrânciob uitat, ori cu bărcuțe care te leagănă cu gândul înainte și înapoi, după pofta dorului.

Prea înceți, ori prea repezi, pașii colindă potecile poveștilor, legendelor, feeriilor de demult, strălucite-n frânturi ca niște sclipiri de stelute. Și-atunci visul se animă, toate încep un dans fantastic, ca un vârtej de frunze toamna, pe o alee.

De altfel, în fiecare Cuvânt stă pitit un Pui de Vis învăluit ca un cocon în razele blânde ale luminii mirifice, împletind leagănul ca un cuibușor al Închipuirii precum și al surorii sale gemene, Fantezia, născătoare de aduceri aminte și de imagini năstrușnice. Fie cu ochii deschiși, fie în brațele lui Moș Ene, Puiul de Vis își scoate un moț ciufulit și cârlionțat și cercetează curios împrejurul. După o noimă numai de el știută sare : Țup! în odaia mirosind a gutui, a busuioc și levănțică unde se află lacra cu minuni, a bunicii. De aici își găsește un loc potrivit, în livadă, într-o petală de ghiocel sub ploaia de primăvară, într-o șosetă pierdută dar care a împrumutat numele unui pisic, în lămpașul unui licurici, în cușca hulubilor albi din copac, în mugurii de rouă ai primăverii abia mijite, în liniștea albă a omătului atârnat de crenguțele pomilor, în țopăitul unor vrăbiuțe nerăbdătoare și în genere, acolo unde nu te aștepți. De altminteri, e știut, în fiecare Cuvânt sălășluiește o pasăre rară, e de prisos să puneți zăvoare la uși; mai degrabă să-l ademiniți sub streășina genelor să încuibească acolo.

În toate răzbate nostalgia anilor dintâi, paradisul deloc uitat când nu existau alte griji decât pentru jocuri și jucării. Exemplu : *“Mai rămâi, copilărie”*; *“Amintire trează”*; *“Din depărtare...”*; *“Mi-e dor!”*; *“Cuvânt cu litere de dor”*; *“Îți mulțumesc!”*; *“Mă rog să exiști”*; *“Doar gândul...”*; *“Un gând pentru Eminescu”*; *“Printre străini”*; *“Flori de măr”*; *“Pe malul mării”*, *“Caut” ș.a.*

Cum era și firesc, icoanele mamei, a bunicii, a învățătoarei, sunt așezate pe iconostasul lăuntric, la loc de cinste, alături de Maica Precista, de Mântuitor și de Sfinți : *“Dăruire”*; *“Scrisoare pentru mama”*; *“Mama...în așteptare”*; *“Mă-ntorc în satul meu, mamă” ș.a.*

Tradițiile de sărbători sunt inserate printre obiceiurile păstrate, cultivate de părinți și de copii, transmise apoi peste generații : *“Colindătorii”*; *“Daruri”*; *“În așteptarea lui Moș Crăciun”*; *“Plugușor”*.

Un loc deosebit îl ocupă Pastelurile care aduc cu ele un aer proaspăt, o undă de tristețe, dar care sunt străbătute de fiorul cald al metaforei bine amplasate în context : *“În zori de zi”*; *“O zi de vară pe câmp”*; *“Amurg”*; *“Înserare”*; *“Ploaie de primăvară”*; *“Din loc în loc”*; *“O nouă zi”*; *“Prima zi de toamnă”*; *“Frunze în degrade”*; *“Liniște albă”*; *“Soarele...”*; *“Ai venit din nou” ș.a.*

Sunt de asemenea evocați cu emoție și reverență titanii literaturii noastre, nume de referință ca Mihai Eminescu, Ion Creangă :

“Minunea noastră cu drag nume/ din Humulești./ În mugurit în primăvară/ Și înflorit în veșnicie./ Păstrat, precum o floare rară./ De-a pururi în copilărie (...)” care ne ia martori la principalele peripecii și năzbâții de care-și aduce cu drag aminte, în nemuritoarea sa carte : *“Ne-ai curs prin vene ca Ozana!/ Copilăria ta-i un imn,/*

Rămasă sfântă, ca și mama/ MĂRITE CREANGĂ, te iubim!” (“*Mărite Creangă!*”)

Predominante în lirica Getei Mocanu, sunt pastelurile descriind natura cu subtilitate și nuanțe diversificate, așa cum este de fapt în realitate. Construcția limbajului artistic, de asemenea, este nuanțată și deosebit de expresivă, folosind structuri semantice adecvate vârstei ingenue.

Spiritul ludic e prezent în toate poeziile stărnind uneori hazul și pofta de a intra în joc a cititorului, laolaltă cu eroii: “*La horă-n sat*”; “*De vorbă cu vântul*”; “*Vântul jucăuș*”; “*Bine ai venit!*” ș.a.

Chiar și titlurile a trei cărți ale autoarei sugerează melancolia, dorul după copilărie: “*Mai rămâi copilărie*”; “*Zăpezile copilăriei*”; “*Legănați de anotimpuri*”.

“Și s-au topit de-atunci, multe zăpezi la rând!/ Chiar și copilăria pitită stă-n album./ Dar numai vocea mamei și azi e vie-n gând/ Când primii fulgi de iarnă, se joacă iar pe drum”(“*Zăpezile copilăriei*”).

Respectul chiar și față de cele mai mici fapte create de Dumnezeu este inclus în educația copiilor printr-un mănunchi de sfaturi morale care răzbat dintre rânduri, ori ca mesaje subliminale. Fiecare copil poate învăța o sumedenie de lucruri de la însăși natura și de la faptele care o populează: să nu furi, să fii cuminte, să-ți aștepți rândul și să nu intri în față, disprețuindu-i pe ceilalți, mila față de viețuitoare și de cel mai mic și mai slab decât tine.

Imaginile șterse aproape din tablouri purtând patina vremii păstrează, puțin încețoșată figura copilului, dar parcă o altă faptură privește cu ochii ficși și cu surâs atent, persoana care a crescut pe care o lămurește : “-Tu ești eu!..Dar am crescut!/ Și-mi păstrezi doi anișori”(“*Tabloul*”).

Și astfel suntem invitați în această carte : pe-un legănuș de stele să fim aninați și în vise-mbrăcați și să purcedem o călătorie până-n minunata copilărie!

Pe-un legănuș din flori de crin să adormim în sunete de clavire pentru ca nici un bunic să nu se mai mire!

Pe-un legănuș de flori de cais, să călătorim spre Paradis, spre acel Rai numit Picior de plai unde, ca un făcut, ne-am născut, unde-am trăit, am iubit și mai ales, ne-am copilărit!

Legănați de câte un anotimp, peste spațiu și timp, fără veste, să ne trezim în poveste!

Pe leagănul de petale până în visul dumitale.

Pe leagănul de curcubeu, să mă trezesc și eu din visare-n visare, pe-o nuielușă călare. Pe-o nuielușă de-alun, foarte subțire să nu cumva să constat că totul a fost o mare dezamăgire. Să zbor pe aripi de feerie, până în copilărie!

Și așa, **legănați de anotimpuri**, cu puișorii de vis înflorind în surâsuri primăvăratice, ne înălțăm copăcel-copăcel, șchioapă cu șchioapă, să ne prindem perechile de cireșe la ureche în această carte fără pereche...

Galați, 12 noiembrie 2006

BUN GĂSIT, COPILĂRIE!
GETA MOCANU, “Zăpezile copilăriei”, Editura Pax Aura
Mundi, Galați, 2002.

Ilustrații: **Angela Cioltan-Zainea**

Nu știu de ce, am avut impulsul de a intitula această mică prezentare : **“Câșlegi într-un picior”**; ori **“Copilărie într-un picior”**. Dar am avut o scurtă ezitare, deoarece mă temeam că va fi confundată copilăria cu un oarecare grad de handicap, ceea ce ar fi fost cu totul impropriu.

Cea de a doua carte a poetei Geta Mocanu cercetează universul candorii “cu toate meandrele și fantasmelor lui”.

Încă o carte despre copilărie... vă veți spune ușor contrariați... Dar oare fi-vor vreodată destule, pentru a stinge dorul mistuitor de acel Paradis al candorii? Autoarea chiar ne îndeamnă încă din motto : “Bucură-te copile, în lumea ta nevinovată și reține-o cât mai mult... Fiindcă nu se întoarce

niciodată!”

Cercetând și iubind această lume, cutreierând-o fie și cu gândul, vom deveni mai bogați, cel puțin cu o lume. O lume de câștigat, o lume pe care o putem descoperi încă. Și atunci, toate neînțeleșurile vor deveni înțeleșuri, tainele pot să se distaine, legendele și basmele pot reînvia iar visele de odinioară se pot împlini pe neașteptate! Și asta doar dacă deschizi o carte, o frunzărești, încerci să pătrunzi în lumea de dincolo de cuvinte!...

Albul curat al amintirilor din primii ani de viață predomină și în acest volum, despre un univers feeric, populat de îngeri la tot pasul, aglomerat cu tot felul de jocuri și jucării, clăie peste grămadă, cu vise năstrușnice, cu daruri sfinte, cu sărbători vesele și cu ghidușii, pe care, dacă le-am exersa alături de copiii și nepoții noștri, nu se poate să nu ne reușească a le face, așa, ca în copilărie. Toate scrise cu pană măiastră, din dor de drag, de-acel meleag care, de când lumea e lume, se știe se numește neuitata Copilărie!

Pana măiastră a Păsării Lyră a scris aceste poeme izvorâte parcă din inimă de zână, care te poartă pe aripile îngerești ale imaginilor scumpe precum ochii icoanelor, strălucind deasupra candeliei sfinte.

O șansă pentru acest volum, ca și pentru toate celelalte, este că a fost ilustrat foarte sugestiv de artista Angela Cioltan-Zainea, întărind textul și stimulând fantezia copiilor la maximum, încât uneori, se pare că nici nu mai e nevoie de cuvinte. Dar, textul și imaginile se îmbină atât de armonios încât par făcute de aceeași persoană.

Și în aceasta constă misterul în care pătrundem tiptil, cu pași de pitic sau în zbor de flutur, să nu speriem cuvintele ori picturile. Căci, ce s-ar întâmpla dacă toate s-ar trezi deodată la viață și ar pătrunde intempestiv în casa sufletului nostru? Și Moș Crăciun, și Omul de zăpadă, și furnicile și iepurașii și un bobocel plimbăreț, un cățeluș al nimănu, doi cocoși, un voiajor, o păpușică din multe altele dar care se plimbă cu sania, o rățușcă, niște pușori rătăciți, vântul, o fetiță cu o gărgăriță, Crețulică așteptându-l pe Ionel de la școală, pomii supărați că li-s rupte crengile și li se iau fructele verzi, mugurii de primăvară, ploaia, cerul și pământul și câte alte minunății și curiozități pe care, doar uimirea din ochi și cuvinte le pot descifra la vârsta când totul este semn de întrebare...

Aceeași privire fugară peste umăr rememorează cu nostalgică duioșie timpul ferice când, singurele griji erau : joaca, buzunarul cu turtă dulce și trăistuța cu povești a bunicilor.

În sufletul fiecărui om ar trebui să stăruie în chip inefabil, zăpezile fabuloase ale copilăriei cu miracolele ei blânde și suave, cu duzinele de candori izvorâte din sufletul pur, cu nelipsitele semne de întrebare mijite în ochișorii rotunzi și cu setea nepotolită de cunoaștere care-i legea de aur a copilăriei.

Un duh păstrat mereu curat își revendică uneori dreptul la amintire. **“Zăpezile copilăriei”** – niciodată nu vor fi prea reci, prea sărace pentru săniuțele cu clopoței clinchetind suav, trase de reni și conduse de Moși Crăciuni darnici, încât, la întrebarea lui Francois Villon pusă într-un cu totul alt context, dar valabilă și aici : **“Mais où sont les neiges d’antant?”** – Unde sunt zăpezile de altădată? – putem răspunde : în sufletul nostru. Ele rămân intacte, oricât s-ar strădui arșița vieții să le topească. Ele vor stăru, fie și sub chipul steluței de nea strecurată sfios pe geana mătăsoasă a mamei, pe obrazul ferm al tatălui, pe tâmpla buncii sau pe mustața stufoasă și falnică a bunicuțului.

Așadar, în loc de “rămas bun, copilărie” – s-ar cuveni să spunem, după citirea acestui fermecător volum de versuri dedicat celor mai fragede vârste, dar și celor care nu vor să uite Paradisul candorii: “Bun găsit, copilărie, Paradis al amintirilor veșnic tinere!”

6 decembrie 2002

Noaptea Sfântului Nicolae

ÎNTEMEIEREA DE SINE-N CUVÂNT
GHEORGHE ANTOHI, “Cocorul și bătlănița”,
Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2006.

Copertă și ilustrații: **prof. ing. Elena-Liliana Fluture**

Învățător, părinte, poet, întemeiat prin Cuvânt – Gheorghe Antohi a ajuns la o deplină conștiință de sine, proprie celor care trudesc cu stăruință la plămada spirituală a lor și a altora.

Fără doar și poate, profesiunea de dascăl care-i îngăduie să formeze mintea și spiritul, este una dintre cele mai fascinante, mai profunde, mai nobile și mai alese profesii vocaționale pentru că un copil e minunea noastră cea de toate zilele. El întrece închipuirea, depășește limitele iubirii de oameni, deschide cerul, oprește ploaia, cheamă soarele să suradă, înmugurește caișii, dezleagă izvoarele și câte alte minuni nu poate face cu simpla și gingașa prezentă.

Gheorghe Antohi, prin dubla sa profesiune, de la care nu se dezmințe, una socială și cealaltă morală, aceea de învățător și de părinte de copii, iar de o bună bucată de vreme de autor de versuri – e conștient că tot ce e mai bun pe lume se află întrupat în mica făptură dăruită de Dumnezeu celor care se iubesc și alcătuiesc din ființele lor, un TOT de neseplat de voință de om, pentru că uniunea a făcut-o Dumnezeu, în fața altarului.

“Tu ești apa de izvor/ Necesară tuturor./ Tu ești pâinea, tu ești sarea./ Tu ești muntele, ești marea./ Tu ești roua dimineții./ Tu ești elixirul vieții./ Tu ești boarea vântului/ Și rostul pământului.” (“*Copile, tu ești*”).

Cu un tact și o răbdare vrednice de marii înțelepți, Gheorghe Antohi le deschide copiilor porțile cunoașterii dimprejur și de ei înșiși, pentru a deprinde învățămintele necesare vieții prezente și viitoare. Totodată îi conștientizează, cu aceeași mială și răbdare despre îndatoririle și drepturile pe care le au în calitate de școlari, într-o țară liberă și democratică, în care drepturile acestea trebuie respectate.

Transpuse în versuri, aceste învățături au darul de a se deprinde mai ușor și de a se fixa în memorie mai bine.

Nostalgic și, pe cât de visător, pe atât de lucid și sensibil, dând micuților din preaplina sufletului său genuin, Gheorghe Antohi evocă în paginile sale personalități de referință ale culturii române: Mihai Eminescu, Ion Creangă, dar și acel timp ferice numit copilărie, de care veșnic îi e dor:

“Mi-e dor să răsfoiesc din nou albumul/ Cu neuitate, vechi fotografii./ La ceas de seară să citesc volumul/ Cu dragi și preafrumoase poezii.// (...) De cer senin, de stele sclipitoare,/ De luna ce apare printre nori./ Mi-e dor de florile mirositoare,/ De calde ploii, de albele ninsori.// De ciocârlia care cu-ndrăzneală/ Străpunge aerul către pământ./ De mâna ce frământă cu migală/ Ulcioare și-ulcelele de lut.// Mi-e dor de tine, scumpă primăvară/ Ce faci popas pe românesc meleg,/ De cântecul, de doina noastră dragă./ De tulnice-ngânată, de caval.// Mi-e dor de dalba pomilor beteală/ A zilelor de-aprilie și mai./ De-a pomilor și florilor podoabă/ Ce pleacă în bejenie pe plai.// Mi-e dor de dulcea limbă românească,/ De dealuri, munți, de ape și câmpii./ De țarina cea veche, strămoșească,/ De glasuri cristaline de copii”. (*“Mi-e dor”*).

Ca un bun român el cultivă sentimentele înalte ale dragostei de neam și țară, de cinstire a melegului natal și de prețuire a istoriei sfinte a patriei, ca și gustul estetic care trebuie să existe în fiecare ființă, pentru că el ne formează ca oameni și ne diferențiază de celelalte făpturi.

Acest sentiment pur, înălțător al patriotismului autentic, este insuflat în versuri gingașe care fac referință la marile personalități : “Eminescu-i torța vie/ Pentru țară și popor.// El e glorios trecut/ E prezent înălțător./ Eminescu este zborul/ Ce ne duce-n viitor.// El e limba românească/ Este doină și e cânt./ E iubire și durere/ Este un străvechi colind// El e pâine și e sare/ El e dor și e izvor./ Eminescu e Luceafăr/ Luminând nepieritor.” (*“Eminescu”*).

De asemenea, despre Ion Creangă, spune : “Nică, o frumoasă floare,/ Floare făr’ asemănare,/ Moștenire ne-ai lăsat/ Un tezaur minunat”. (*“Nică”*).

În șăgalnicul joc de-a copilăria, în care adeseori suntem prinși, autorul ia martor vântul, neîntrecut în năstrușnicii : “Scoate găzele la soare/ Și le-nșiră pe cărare./ El ridică pe câmpie,/ Zmee, puf de păpădie.// (...) El în ape se-oglindește/ Și apoi le vâlurește. Freamătă păduri de fagi/ Și sărută dulcii fragi.// Seara, obosit, pribeag./ Se oprește lângă prag./ Vine-aicea cu un rost.../ Să găsească adăpost.// Se strecoară-apoi, ușor./ De la prag, în dormitor,/ Furișându-se tiptil,/ mai ceva ca un copil.” (*“Șăgalnicul vânt”*).

Având rădăcini rurale ancestrale împlântate în teritoriul ființial devenit spațiu sacral, Gheorghe Antohi reînvie în lirica sa, obiceiurile, plaiul natal, cântecul, hora, portul popular, strigăturile, doinele și baladele rămase nemuritoare. În patria limbii române ținut mirific și fascinant, el îi invită pe toți copiii și îi îndeamnă cu glas sugrumat de caldă emoție : “Păstrează-n sfințenie dulcele grai,/ Limba română e ruptă din rai.” Alături de țară, limba sfântă este reperul fundamental, de neuitat, de nepărăsit, de netrădat, de nemistificat și de nebatjocorit, așa cum nu-ți poți trăda copiii sau mama. “Iubește-ți, copile, iubește-ți și glia,/ Țara cu numele sfânt, România.”

De asemenea, îi stă pe buze îndemnul permanent de a fi grijulii cu natura mamă care ne oferă sursa principală de viață: pământul, apa, verdele crud, oxigenul: “Cu verde curat, cu verde curat/ Și aerul proaspăt, înmiresmat./ Cu soare cald și luminat/ natura-ntreagă s-a îmbrăcat.// În inima noastră-i sărbătoare/ Dacă plantăm un pom, o floare./ Naturii vitali îi suntem noi./ Nu stați pe gânduri, plantați și voi” (“*Verde curat*”).

Ideea năstrușnică născută în căpușorul lui Ionică de a prinde luna cu mâna și a o aduce la el acasă, a născut o poezie: “Știe că luna-i divină,/ Că e a nopții regină,/ Vrea ca somnul să-i vegheze./ Curtea să i-o lumineze.// -Stai cuminte, Ionică!// Îi vorbește Azorică./ Tu nu vezi că luna n-are/ Nici mânuțe. Nici picioare?// Luna e ca un dovleac/ Ce se odihnește-n lac./ Înăuntru cred că are/ Multe, multe felinare.// Sau...are o lampă mare/ Cu lumină de la soare./ Cum vrei s-o aduci de sus/ Dacă scară n-ai adus?// Ionică-i dă dreptate./ S-o aducă-acum, nu poate./ Dar e sigur că- ntr-o zi/ Negreșit va reuși.” (“*Ionică și luna*”).

Dar nicăieri, spune autorul, nu-i mai bine de petrecut și de jucat ca în căsuța fermecată cu povești, unde dai la fiecare pas de un prieten și unde e loc pentru toți: “Rața cântă la vioară./ Greierașul - la chitară./ Broasca saltă sus pe scară.// Veverița sparge-alune./ Coțofana-ndrugă glume./ Cucul, ora-exactă spune.// Vulpea găini jumulește./ Melcul căsuța-și zidește./ Gaița ploaie vestește.// Maimuța e-n leagăn, uța./ Găina culcă păpușa./ Azorel păzește ușa.// Iepurașul împletește./ Ariciul țepi bărbierește./ Vrăbiuța ciripește.// Pisuța lână toarce./ Albina plăcinte coace./ În căsuța fermecată/ Munca e planificată.” (“*În căsuța fermecată*”).

Nostimă este și povestea lui Cri, vestitul greieraș care :

“Cri a încropit în grabă/ O orchestră la mansardă./ Cu chitari, cu mandoline./ Tuturor le pare bine.// Cri-cri-cri, din zori în seară./ Va cânta și la vioară/ Și din fluier va doini/ Minunate melodii.” (“*Cri*”).

Cu dorul veșnic în mugure, autorul de față s-a decis să-și cânte în slovă muiată-n azur, dragostea de om și de meleag: “Dor îmi e de dorul bun./ Dor îmi e de dor nebun/ Și de dragoste curată./ Buze dulci și sâni de față.// Dor îmi e de omul **om**./ Dor îmi e de pomul **pom**./ Și de roadele din muguri./ Și de stelele din ruguri./ (...) Dor îmi e de cântul **cânt**/ Și de mierea din cuvânt./ De elanul tinereții./ Prins în simfonia vieții.// Drag, mi-e drag și mult mi-e dor/ Și de steagul tricolor./ De limba cea românească/ Și datina strămoșească.// Dor îmi e și de izvor./ Care-n lume-i călător./ Călător e și-al meu dor/ Și de el nu scap ușor.” (“*Dor călător*”).

Însă dorul uneori prinde chip în albastrul curat al zării, dulce-chemătoare, în florile de nu-mă-uita, în picturile murale de Voroneț, în zâmbetul marin, în albastrul de privire curată, în metafora și sintagma poetică născătoare de vise și de stări de reverie. (“*Mi-e dor de albastru*”).

Din ele se iscă o “*Simfonie în albastru și violet*”: “O simfonie în albastru curat/ la cumpăna nopții m-a fermecat./ Domnița nopții, marea regină/ trimite-n eter **eterna lumină**./ Privirea-mi caută prin ram despletit/ Spre policandru cel nemărginit./ Aștrii tot picură Terra discret/ O simfonie în ton violet./ Raze firave în licăr prelung./ La florile dalbe, toate ajung./ Le mângâie sâni și, foarte discretă/ Luna le cântă ca o poetă.”

Starea de grație poetică are multe subterfugii și nuanțe. Una din ele e dorința, transpusă liric, răsfrântă-n petalele unor metafore catifelate și plăcut aromitoare. Poetul Gheorghe Antohi – își atârnă visele de steiul străpungând azurul și dorește, nici mai mult nici mai puțin: “Dac-ar fi pe gustul meu,/ M-aș preface-n curcubeu.../ Despletindu-mă-n culori,/ să mă regăsesc în flori” (“*Dac-aș fi...*”).

Recentul volum de fabule pentru copii, intitulat, mai puțin obișnuit, “**Cocorul și bătlănița**”, în tonul specific al fabulei, prilejuiește înfruntarea în dibăcie și istețime a eroilor, nu neapărat antagonici, dar care au deprinderi de viață diferite: iepurele și ariciul, măgarul și calul; cocorul și bătlănița; iepurele și broasca țestoasă; vulturul și pisica; vulpea și tigru; șarpele și ariciul; furnica și porumbița; puișorul și vulpea; câinele și lupul, într-un noian de întâmplări inedite, cu un tâlc adânc și presărate cu pilde și învățături care pot constitui un cod moral pentru fiecare om, esențializate în morala de la sfârșitul fiecărei fabule.

Dar și întâmplări hazlii despre “*Câinele și umbra sa*”, despre “*Ciobănașul minciunos*” – motiv preluat din folcloristica românească, constituie un prilej de sfaturi didactice.

Lăcomia, trufia, minciuna, lenea și alte vicii sunt înfierate de autor care scoate în același timp în evidență virtuțile și normele morale, de bun simț, ale învățăturii creștine: să nu minți, să nu înșeli, iar aceste povățuiri, așa cum am mai spus, constituie morala fabulei.

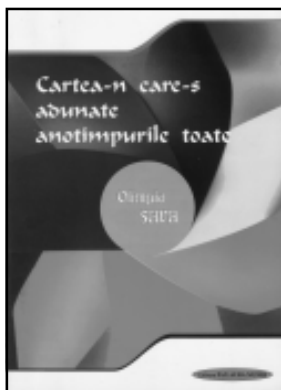
Având forța și abnegația necesare pentru ca ființa sa socială dar și cea poetică să se construiască mai bine în conformitate cu menirea ei, Gheorghe Antohi a înaintat, de la un an la celălalt, de la un volum la altul, încet, dar sigur, pe drumul cunoașterii și al desăvârșirii spirituale, într-o continuă primenire de gând și cuvânt care, decantate au ajuns la limpezimea și acuratețea râvnită de toți creatorii care și-au dat prin cuvânt, proba de virtuozitate.

Și aceasta după o continuă și neobosită căutare de sine și o disciplină a minții care au condus la o sistematizare a materialului poetic, după lungi exerciții de luciditate și migălos exercițiu.

Căutător – cum altfel? – al perfecțiunii, în propriul spațiu de creativitate, acest artizan s-a întemeiat pe sine în chip fericit, iar noi suntem martorii privilegiați ai acestei întemeieri prin Cuvânt, faptă și gând, deopotrivă.

ÎMBLÂNZITOR DE CUVINTE SUB CUPOLA LIMBII ROMÂNE

OLIMPIA SAVA, “Cartea-n care-s adunate anotimpurile toate”, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2006

S-ar zice că de o bună bucată de vreme, Olimpia Sava, orice face, orice drege, fie că vorbește, fie că lucrează ori visează, o face în versuri, așa cum un pictor învață să gândească în imagini color. Ea a încetat demult să-și mai exprime sentimentele și ideile în limbaj normal și dintr-un spirit veșnic pus pe glumă și joacă, le transpune în versuri ludice, la îndemână, lesne de înțeles, plăcute și, de cele mai multe ori, didactice, instructive.

Acest mod de abordare a interlocutorului are menirea de a-l deprinde cu universul plin de surprize unde toți se simt în largul lor, stăpâni pe metaforă, pe sintagmă și pe orice figură de stil pentru a-și îmbrăca discursul, căpătând în același timp o deprindere în arta elocinței. Totul însă foarte lejer în spațiul mirific al poeziei, însă numai poeta știe de cât travaliu este nevoie ca să țevi, să coși, să brodezi, să împodobesti, să decorezi o frază astfel ca ea să devină vers. Și nu un vers oarecare banal, neinteresant, ci unul inedit, proaspăt, remarcabil și bine formulat, ancorat în spațiul imaculat al paginii ca o bijuterie rară, prinsă în dreptul inimii.

Cadența sonoră a versului, atât de proprie firii sale, se pare că se potrivește de minune disciplinei pe care autoarea, în calitatea pe care o are, dorește să le-o insuflă copiilor, fără să-i forțeze ori să-i constrângă în vreun fel.

Îmblânzitoare a Cuvântului, la fel ca marii dresori, Olimpia Sava stă de veghe sub cupola Limbii Române, urmărind fiecare respirație a sunetelor rebele, blânde ori fioroase, orientându-le pe fiecare la locul său, cuminiți, disciplinate.

A dezîmblânzi armatele de cuvinte și a le înșirui pe regimente, pe grupe și pe căprării, nu e un lucru lesne de înfăptuit. Îți trebuie cel puțin alură de comandant, voință, putere de muncă, spirit de jertfă, abnegație, curaj, generozitate peste măsură și, lucrul cel mai important – să iubești aceste cuvinte necondiționat și fără limită, să te împrietenești cu ele, să le faci aidoma ție, într-o comuniune empatică, fără teama de a fi folosit de ele.

Se pare că Olimpia Sava posedă aceste atribute ale unui general de oști pe care le supune fără crâcnire, nu sub cizma cazonă, dar atingându-le coarda sensibilă cu un arcuș invizibil, adică a le sensibiliza acea zonă de inefabil numită îndeobște

suflet, cu bagheta magică a sensibilității și candorii sale. Căci despre candoare este vorba aici. Sufletul candid al domniei sale împlânzește până și monștrii indiferenței. Ea practic, te dezarmează cu un surâs, cu uimirea moștenită-n privirea curată, cu întrebările nerostite dar ghicite, de pe buze.

Și aici îmi vine în minte, atât de sugestiva frază moromețiană : “Pe ce te bazezi?” Pe ea, pe Olimpia Sava te bazezi pentru că ai pe ce. Și n-am întâlnit un reazem mai solid ca acesta, umăr mai temeinic, spate mai drept și mai adăpostitor ca ale acestei femei, delicate și vulnerabile în esența sa ontică, fizică, psihică și emoțională, așa cum îi stă bine oricărui poet.

Dar ea găsește resurse pentru cei din jur cu o generozitate cristică, după principiul: “Nimic pentru mine, totul pentru ceilalți”.

De fapt, este vorba de capacitatea de a se implica total în problemele altora, nu cu acea nerușinată curiozitate morbidă de a-i afla tainele, ci realmente, din dorința de a ajuta. Și-i reușește de fiecare dată, căci o ajută îngerii răbdării și ai carității. De altfel, dacă n-ar fi atât de generoasă, n-ar putea să-și exercite profesia atât de nobilă de bibliotecară, de împărțiitoare de haruri spirituale, existente în cărți, pliante, reviste, albume. Și cultura, de astfel de oameni are nevoie. Generoși peste măsură și peste poate.

Tot dintr-o generozitate excesivă și nu din trufie deșartă s-a hotărât Olimpia Sava să-și dezgroape talantul dăruit la naștere de Dumnezeu și să-l înmulțească, să-l împărtășească în cele patru vânturi, în răsuciri, în drum, în văzduh și sub apă, în genere, acolo unde-ntâlnește suflet de om însetat și flămând de spirit. Și nu în zadar, căci roadele nu au întârziat să apară. Foarte receptivi, copiii s-au mobilizat și și-au canalizat resursele mentale și afective, realizând și ei creații proprii, concretizate într-o revistă numită frumos : “**Glasul pinului**”, ajunsă deja la numărul 12 și a cărei tematică generoasă ar trebui să suscite interesul absolut al tuturor trăitorilor pe planeta pământ, căci, îndeobște, de felul cum vom avea grijă de el, așa îl vom stăpâni. Sănătos ori bolnav, pământul este al nostru și nimeni nu are dreptul să-l pângărească și să-l batjocorească. De aici o campanie susținută pentru apărarea pământului, iar soldații, cine alții decât copiii sunt, stând de veghe la fruntarii pentru ca intrușii care ar dori să-l îmbolnăvească, să-l strice, să-l distrugă, să nu aibă nici o putere. Un întreg arsenal folosesc în acest scop nobil. Martoră este sceneta “*Să învețe fiecare totul despre poluare*”, ori poezii ca: “*Să iubim pădurea!*”; “*S.O.S. – Pământul!*”; “*Să ajutăm natura!*” “*Nu murdăriți strada!*”; “*Prietena noastră, apa*”, “*Coșul de gunoi!*”; “*Composterul!*” ș.a. care au fost însușite, reprezentate în școli, Grădina Botanică, comunele județului Galați, grădinițele de copii și alte locații. În ele și-au dezvăluit talentul și sensibilitatea, copiii școlii dar și cadrele didactice care i-au instruit.

Într-o structurare foarte riguroasă se desfășoară temele lirice ale poetei Olimpia Sava. Mai întâi, așa cum am văzut, cu teme Ecologice despre apă, poluare, aer, pământ, apoi cunoștințe despre mamifere, plante, păsări, fluturi, din colecția “*Desenăm și colorăm, împreună învățăm*”, urmând să fie editate și cărțile despre pești, reptile, insecte.

Nu de puțină importanță sunt și cărțile despre *Circulație, SIDA, Droguri, Corpul omenesc*, din colecția “*Împreună învățăm*”, urmând să apară altele despre “*Viețile sfinților*” și despre “*Sărbători*”.

Foarte apreciate sunt și “*Personajele tâlcuite*” în care aflăm întâmplări moralizatoare despre cum e când “*Bine faci, bine găsești*”; dar facem cunoștință și cu personaje precum: “*Învingătoarea*”; “*Neascultătorul*”; “*Leneșul*”; “*Lăudărosul*”; “*Mincinosul*”; “*Hoșul*”, aflăm pășaniile lor și învățăm cum să ne ferim de aceste defecte.

Cu totul deosebită, “*Cartea-n care-s adunate, anotimpurile toate*” – care face obiectul rândurilor de față ne oferă cunoștințe despre rotirea ciclică a anotimpurilor, care prilejuiește în mod firesc transformarea naturii pe măsura timpului. O modalitate extrem de agreabilă și de eficientă de a-i deprinde pe copii cu noțiunile astronomice de solstițiu, echinocțiu, fenomenele astrale cum sunt cel al rotirii pământului în jurul soarelui, al rotirii astrilor, durata zilei și a nopții și alte noțiuni. Definițiile versificate sunt un bun prilej de memorare. Cartea scoate în evidență și fenomenele atmosferice : brumă, ninsoare, promoroacă, rouă, chiciură, precipitații, prilej pentru copii de a și le însuși mai ușor.

În decorul hibernal, pășim sfioși pe tărâmul magic al Otiliei Cazimir, în acel încântător volum care ne-a mângâiat copilăria și pe care și astăzi îl citim cu plăcere: “*Baba Iarna intră-n sat*”.

Copiii fac cunoștință cu flora, fauna, cu noțiuni de geologie, cu noțiuni despre circulație.

Îndemnul la caritate răzbate din poezia “*Scrisoare către Moș Crăciun*”
“Tu ești moșul fermecat,/ Ce intri neobservat/ În case unde-s copii/ Ce te-așteaptă iar să vii.// Te rog, dacă-ți faci un plan/ Special pentru-acest an,/ Să ai grijă și să treci/ Prin subsolurile reci.// Unde oameni fără bani,/ Oameni simpli și sărmani,/ Își trăiesc viața mizeră/ Și nimic chiar nu mai speră.// Moș Crăciun, cu bunătate,/ Mută-i tu în altă parte,/ Scoate-i chiar pe toți afară/ Și le fă viața ușoară!”

Reînvierea tradițiilor de iarnă este un bun prilej pentru copii de a se aduna și a merge prin sat la colindat. Se conturează în acest volum personajele cunoscute : Moș Crăciun și Omul de zăpadă. În poezia : “*În seara de Crăciun*”- copiii sunt invitați să împartă din bunurile lor și celor care duc lipsă: “Cred că fiecare știe/ Cât de mare bucurie/ Vezi pe fața cuiva/ Care a primit ceva.// Astfel, cel ce dăruiește/ Singur chiar se răsplătește./ Căci în inimă el are/ bucurie, nu-ntristare.”

Similitudini și trimiteri la viața omenească și la comportamentul copiilor sunt mai în toate poeziile care au ca subiect lumea văzută și nevăzută a făpturilor create de Dumnezeu, fie că sunt fluturi, insecte, animale, păsări, ori din regnul vegetal: plante, flori, copaci.

Cutreierând paginile vom afla și povestea găștei care a rămas fără papucelul, mai mic decât laba sa lătăreață, drept pentru care s-a descotorosit de el, iar de atunci suratele caută cu disperare în râu papucelul răătăcit, (*“Poveste”*), sau povestea soției celei grijulii care îngrijește de creasta cocoșului și cum vede o găză o ciugulește (*“O soție grijulie”*), dar și povestea fetei cățărata în agud, care s-a trezit la rădăcina copacului stârnind zarva în grădină. (*Zvăpăiata”*).

Documentată foarte minuțios, Olimpia Sava oferă cunoștințele cu mult mai lejer și mai spre înțelesul copiilor decât un manual abstract din care sunt constrânși să învețe noțiuni greoaie și necunoscute.

Această modalitate didactică este lăudabilă prin disponibilitatea autoarei care face ca totul să pară un joc, un cântec, un poem amuzant, o istorioară cu tâlc, o anecdotă.

Facilitatea în versificație, imaginația debordantă, reies și din povestea cățelului rebegit, nimerit lângă o haită înrăită, gata să-l încolțească dar care a avut noroc cu prietenul său Lăbuș, câine respectat deși umblă doar în trei picioare, și care le amintește că “i-a omenit” – în urmă cu un an, dându-le câte-un ciolan și nu se cade așadar să fie răi, ci să se poarte bine cu orice nou venit. (*“Inimă de câine*). Și aici sunt puse în evidență virtuțile omeniei, milei, generozității, bunătății.

În sfârșit, în *“Toi de vară”* se întâmplă multe aventuri și peripeții în lumea celor care nu cuvântă : un cocoș mai tinerel face băi de soare, un cățel pe prispă se visează detectiv, Azorel ronțăie un covrigel, un motan și-a găsit loc de joacă într-un papucel, un purcel guiță cât poate de tare, un fluture se odihnește pe o floare, un stânjel se albăstrește foarte tare, un greiere își acordează chitarele și în cele din urmă, Sorinel udă cu îndestulare florile din grădină pe timp de secetă.

Spirit enciclopedist, abordând teme atât de diversificate și de incitante, Olimpia Sava s-a impus în literatura didactică și nu numai, editând cărți remarcabile care o vor continua dincolo de timp, atât cât va exista copilărie, curiozitate, candoare, uimire și frumusețe spirituală.

Galați, 12 noiembrie 2006

POEZIA CARE FACE LUMEA MAI BUNĂ
OLIMPIA SAVA, “Poezii Eco-Logice”,
Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2002

Darurile simple și minunate ale lui Dumnezeu sunt darurile vieții însăși: lumina soarelui, stelele, pământul, iarba, arborii, apa, nisipul, vântul și norii, animalele de tot felul pe care le-a hărăzit să viețuiască pe această planetă. De aceea, fiindcă sunt create de Divinitate și ne ajută să trăim și noi, trebuie cu atât mai mult să le prețuim. Titlul atât de sugestiv, împletind darurile naturii cu logica firească a vieții, relevă faptul că *“îmbină simplitatea cu naivitatea și veritabilul cu puritatea”* așa cum subliniază reputatul traducător al cărții, Prof. Dr. Constantin Frosin, Membru al Societății Poetilor Francezi, în Prefața acestei cărți bilingve. Tot domnia sa mai precizează :

“Această mică bijuterie ecologică are darul de a ne face să retrăim copilăria, de a rememora zilele în care părinții noștri ne învățau și ne sfătuiau să protejăm natura, să respectăm regulile de bună conduită și să trăim într-un mod sănătos și civilizat.

Autoarea acestei cărți, d-na Olimpia Sava, își asumă rolul de părinte-educator desăvârșit și readuce aceste sfaturi prețioase în fața copiilor de astăzi; acestea rămân valabile și pentru copiii de mâine. Versificația sa îndrăzneată este remarcabilă, dar ceea ce contează mai mult la poezia sa nu este atât forma, cât fondul, pentru că mesajul este dintre cele mai umane și umaniste în același timp.

Noi, autoarea și traducătorul, dedicăm această carte de poezii ecologice Europei; ea constituie, de asemenea o dovadă și o mărturie a europeismului și europenismului nostru. Între noi fie spus, mai sunt încă țări europene care ar putea profita de lecțiile date într-o manieră atât de aleasă și poetică, de Olimpia Sava, pentru educarea propriilor copii...” (p.4).

Olimpia Sava trudește la Apostolatul Cuvântului scris și rostit, nu de acum, ci de foarte mult timp, de o viață. Și pentru că nu i se părea de ajuns să ofere copiilor, în nobila calitate de bibliotecară, cărțile autorilor clasici și contemporani, s-a gândit să le ofere propriile gânduri transfigurate-n versuri, scrise cu talent și dragoste maternă.

După acele năzdrăvane **“Pisicuțe răsfățate”** – carte care a avut un succes deplin în foarte multe școli din orașul nostru și din țară, ea vine cu aceste poeme eco-logice la fel de plăcute și instructive, făcându-ne cunoscute foarte multe lucruri

pe care trebuie să le deprindem încă de mici pentru că ne vor folosi apoi toată viața.

Cu măiestrie și grație, cu o pană subtilă, Olimpia Sava ne sugerează să iubim și să respectăm tot ce se numește natură, toate darurile simple pe care ni le-a făcut Dumnezeu pe acest pământ, chiar dacă la un moment dat nu le înțelegem rostul. Dar acestea au fost create cu un scop anume care ne va fi dezvăluit mai devreme sau mai târziu. Și în primul rând, ne învață să iubim acest pământ pe care locuim. Ne învață să respectăm pădurea, copacii, florile, iarba, apa, natura înconjurătoare care ne oferă prilejuri minunate de a ne simți bine și de a crește sănătoși, voinici, viguroși.

Olimpia Sava își face cunoscută motivația încă din primele pagini : scriind aceste versuri pentru voi, vă invită ca împreună : elevi, profesori, părinți, prieteni, frați, **“Să facem lumea mult mai bună” (Motivație).**

Asemenea scop nobil o onorează și-i conferă un statut de apostol în spațiul cuvântului. Aidoma copiilor care, cu sufletul lor curat, cu mâinile lor micuțe dar cu inima foarte largă și generoasă, Olimpia Sava vrea să clădească o nouă lume, mai curată, mai bună. Ea ne arată că orice plantă sau viețuitoare apărute pe acest pământ, sunt necesare pentru ceea ce se numește **echilibru ecologic**. Și prietenii pământului o știu deja. O dată stricat acest echilibru, natura însăși va suferi mutații care ne pot dăuna și nouă, de pildă se pot schimba clima, reliefurile, pot apărea perturbații grave în aer, în apă, în sol, poluări careucid tot ce e viu și ne pot îmbolnăvi grav și pe noi.

Cât de edificator este faptul că natura nu trebuie călcată în picioare, distrusă, ignorată, vedem zilnic la TV, auzim la radio, că se întâmplă atâtea accidente ecologice, provocate de omul ignorant sau de inconștiența celor care ar trebui să se ocupe de acest important domeniu, nu doar pentru interesul propriu, ci și în cel obștesc.

Ită și deviza pe care autoarea a ales-o pentru orice copil care trebuie să se considere PRIETENUL PĂMÂNTULUI: *“să consideri ceva sfânt/ tot ce există pe pământ”*.

Ce înseamnă acest lucru, ne învață tot autoarea : tot ce am primit gratuit de la natură, trebuie să prețuim, să nu consumăm fără măsură, să nu aruncăm la întâmplare resturile care ne prisosesc.

Apelul pe care ecologiștii îl adresează tuturor, sună așa : *“să prețuiți/ mediul în care trăiți”*. **(Apel).**

Știm cât de neplăcut impresionați suntem atunci când mergem undeva, în natură, la pădure, la malul unui lac sau la munte, ne așezăm pe o bancă să ne odihnim și privind în jur vedem copacii distruși, scrijelați, tăiați fără milă, cu crengile rupte din joacă, inconștiența sau pentru a le pune pe foc.

Cât de inestetic, cât de îngrozitor arată o pădure mutilată! Ea nu mai oferă ochiului acea plăcută priveliște și răcoare de care avem nevoie în vacanță sau în scurtele popasuri pe care le facem în natură, dar nu mai poate produce nici oxigenul

absolut necesar vieții.

Poeta dovedește o delicatețe și o dragoste fără limite, nu numai pentru generațiile de astăzi, dar și *“Generației de mâine/ să-i lăsăm cum se cuvine/ o natură sănătoasă/ îngrijită și frumoasă” (Apel).*

Pornind de la înțelepciunea populară conform căreia nu te poți numi OM dacă n-ai sădit un POM, poeta ne îndeamnă să plantăm fiecare : *“dacă nu un pom, o floare!”(Apel)* –arătându-ne apoi că floarea ne va răsplăti cu frumusețea și mireasma ei proaspătă, iar pomul cu roade bune, cu umbră la care ne putem odihni, cu aerul curat pe care-l inspirăm în preajma lui.

Despre floare, Olimpia Sava ne arată că are nevoie ca și omul de mâncare, adică de lumină, de apă și de soare. De asemenea, floarea suferă și-o doare, dacă o mână de copil o frânge sau o calcă în picioare. Atunci e ca și când ea s-a născut degeaba, pentru că nu mai poate să ne îmbete cu mirosul ei și să facă să se nască din petalele sale, iubirea. Și apoi, floarea simte cel mai bine pe omul care o iubește. Oricine poate vedea când își udă plantele, că acestea se înviesc și degajă parfumuri proaspete și îmbietoare.

Într-o poezie foarte instructivă, asistăm la discuția cu Doamna Igienea, care e, de când lumnea, prietena copiilor curați, aflându-se în slujba sănătății însăși a umanității. Igienea duce o luptă acerbă pe tot globul cu dușmanul ei cel mai perfid : microbul. Ea are pentru acest război crâncen, un întreg arsenal pe care omul harnic îl folosește zilnic : coșul de gunoi, (*“un prieten bun ca voi”* – spune autoarea), săpun, periuță de dinți, apă, prosoape, detergenți, dar în primul rând : hărnicia, trăsătura caracteristică și virtutea celor care vor să fie prietenii naturii – izvorul vieții.

Suntem antrenați astfel fiecare în munca de igienizare. Prietena noastră apa, ne va ajuta negreșit.

Un cod natural de conduită morală și civică ne învață să nu facem fapte rele nici chiar atunci când nu ne vede nimeni, dacă dorim să ne respectăm pe noi înșine și pe cei din jurul nostru. Nu e suficient să fii cuminte și harnic numai când ești în preajma cuiva, dar tot timpul, pentru că astfel vei căpăta deprinderi sănătoase pentru întreaga viață și o să te comporți civilizată în societate.

Nu în ultimul rând, Olimpia Sava ne arată cât de folositor este de a ne iubi aproapele ca pe noi înșine, de a trăi în colectivitate ca într-o familie mare, frățește, respectându-ne și întrajutorându-ne la nevoie pentru ca la rândul nostru să găsim sprijin atunci când ne vom afla în cine știe ce împrejurare. Astfel, în poezia **“Frații”** aflăm sentimentul scump care este dragostea frățescă.

Cu grijă maternă Olimpia Sava ne învață cât de dăunător e tutunul și alte tentații pentru copiii care ar fi curioși să încerce, iar apoi să constate că-și pierd sănătatea iremediabil.

În sfârșit suntem puși în gardă că Pământul este în pericol și este lansat un SOS împotriva acelor care consideră pământul ca un bun personal, luându-și dreptul de a face experiențe de-a dreptul fatale pentru ființele nevinovate, oameni, animale, plante. Acesta este și apelul pentru a milita neobosit în organizații de tineret și de copii pentru PACEA LUMII pentru că numai în pace ne putem dezvolta normal, armonios, fără griji, fericiți și puternici.

Și dacă mediul înconjurător s-a depreciat astăzi, noi putem să ajutăm natura și mediul, depozitând resturile și transportându-le pentru reciclare, unde pot fi transformate în pământ pentru plante, în uleiuri rafinate utilizate în industrie în aproape toate domeniile.

Totodată suntem sfătuiți să iubim deopotrivă și animalele și să fim prietenii lor, să fim buni și grijulii cu orice găză, furnică sau gândăcel, pentru că nu noi le-am creat ci bunul Dumnezeu. Mai aflăm că orice muncă este demnă și că orișicare meserie are poezia sa și dacă e înfăptuită cu dragoste, din porunca inimii, ea ne va răsplăti cu roadele ei. De asemenea, cum să fim politicoși în orice împrejurare, să mulțumim celor care ne oferă ceva și să sărim în ajutor, ori de câte ori este nevoie.

Respectul de sine se învață respectându-i pe alții din jur, respectând părinții, profesorii, educatorii, respectând natura și pământul pe care l-am primit pentru a putea locui pe el și a ne simți bine.

Autoarea s-a dovedit însă și foarte generoasă cu toți copiii, oferindu-le această carte instructivă, dar dându-le și copiilor talentați posibilitatea de a se afirma, astfel încât cartea este desenată nu numai de autoare dar de un întreg colectiv de copii care și-au pus inimile și gândurile în pagini pentru a ne bucura pe noi, cititorii.

**COPILĂRIE-NTR-UN PICIOR LA PORȚILE VISURILOR
NORY BELLU și CAMELIA ELINOR BELLU, “La Porțile
Visurilor”, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2005
Ilustrații: Angela Cioltan-Zainea**

Elegia copilăriei, model al sensibilității infantile ne este prezentată ca microunivers fermecat, populat de personaje de care nu te poți despărți toată viața. Și câți copii nu-și duc cu ei trăistuțele cu amintiri din copilărie sau cu primele basme ascultate ori citite de mămici, bunici sau mătuși? E vorba de nevoia omului de a-și păstra intacte miturile dintâi. Zonele de frăgezime și candoare transpar în vagi ecouri epico-lirice ale memoriei involuntare și Nory Bellu, în complicitate cu fiica sa Camelia Elinor, le scoate la iveală cu nostalgia aferentă, fie sub forma unor amintiri, fie a unor povești al căror parfum împrăștiează sufletul.

Și o dovadă că harurile se împart egal în familie, sora Noricăi Bellu, ilustratoarea Angela Cioltan-Zainea, completează în chip fericit tabloul fără asemuire al copilăriei, exersându-și penița la **“La porțile visurilor”**, cu măiestria artistului format și cu fantezia proprie doar acelor suflete care abundă de miresme. Adieri din aceste parfumuri sunt dăruite copiilor în desenele care întregesc aceste povești, dându-le un farmec aparte, dar și în creațiile originale pe care nu demult le-a pus la dispoziția editurii, ca daruri pentru cei mari și mici, spre împărtășire.

“Sărac e cel ce uită sau părăsește universul miraculos, unic, închis în sine ca într-o scoică izvodită din stele, al copilăriei, al deschiderii spre lume, spre viață, spre cunoaștere – spune ilustratoarea Angela Cioltan-Zainea. Trăim prea puțin pentru a ajunge cu adevărat la maturitate. Bătrânețea nu există... Este o invenție pentru a netezi trecerea”.

Rotundul acesta de vise, care pot fi ale oricui, circumscrise în pagini frumos ilustrate, seamănă cu o cutiuță fermecată din care se aud melodii suave și susur de izvor înlăcrimat. Unde balerine încep dansul zânelor la deschiderea cutiuței, pe muzica aceea lină de vals, rotindu-se, rotindu-se în vârtejul amețitor al candorii.

Intrăm și noi în dansul noptatic, până în licărul zorilor, când toate se ascund și ziua se profilează la orizont, senină și fără de umbre.

De altfel, eposul a fost dintotdeauna un izvor nesecat de comori de neprețuit.

Din izvorul lui și-au potolit setea nenumărați creatori și, precum fântâna cu apă vie nu s-a împușinat, ba a țâșnit și mai intens spre suprafață, din acele ape freatice, așa nu s-a isprăvit duhul comorii de spiritualitate a omului. “**În lumea basmelor**” Noricăi Bellu pătrunzi ca “*într-o poiană scăldată în revărsarea razelor de lună*”. Atunci, să nu te miri, coboară pe razele de lună, “*piticul cu ulciorul plin de darul vieții fără sfârșit, apa vie*”. Piticul îți întinde ulciorul și-ți spune cu glas piticesc, de bună seamă:

“Să nu uiți că basmele din visele tale, trebuie să trăiască veșnic pentru copiii care nu le-au aflat, sau nu au bunicuțe ca tine.”

Piticul îți dă o poruncă cel puțin curioasă : să stropești “*filele albe pe care le ai în față, pe care se vor scrie basmele și visurile pentru a se bucura toți copiii când le vor citi. Sau le vei povesti chiar tu...*”

Asistăm aici, la **misterul creației, care dintotdeauna a fascinat pe toți truditarii condeului**. Pentru că afli întregul proces de osmoză, alchimie, în laboratorul unde se făuresc povești. Și din “fotoliul minții”, cu întregul arsenal de condeie, pene măiestre, creioane, plaivazuri, radiere, stilouri, pixuri, pregătite minuțios, cu un maldăr de hârtie stropită cu apa vie a fanteziei, te așterni pe scris, pe șters, pe mototolit ghemotoace până se umple coșul de gunoi, pe șters, pe refăcut, pe stropit cu sudoare. Dar în cele din urmă apare pe pagină fructul imaginației tale : acel poem, acel basm, acea povestire sau desen în care îți vei regăsi intacte toate visele și năzuințele. Bineînțeles dacă zâna muză nu se lasă prea mult așteptată ori greu înduplecată.

E de ajuns uneori să găsești o ansă ori o nuielușă de alun precum cea a fântânarilor și ea îți va îndrepta pașii chiar pe locul fermecat unde te poți îmbogăți cu resursele nebănuite ale tezaurului. Pentru aceasta, însă, trebuie să ai o fire cercetătoare și însetată de cunoașterea lumii de poveste, de mit și legendă, de istorie, transpusă-n Cuvânt și faptă.

O astfel de fire este cea a Noricăi Bellu, o scriitoare pe cât de discretă, așa cum îi stă bine oricărui om de talent, pe atât de înzestrată cu virtuți de povestitor înnăscut și dotată cu reale calități literare.

Nu lipsite de umor, de franchețe, de spontaneitate, de lirism, cele 11 povești, precum cele 11 **lebede** ale lui Hans Christian Andersen, fac închipuirea să zboare spre o lume în care doar cei cu inima curată pot pătrunde.

“*Copilăria este cel mai fascinant lăcaș al sufletului nostru*” – spune Nory Bellu în mottoul frumosului volum “**La porțile visului**”, care face obiectul rândurilor de față și care este al doilea volum pentru copii, după cel intitulat “**Prieteni noștri credincioși**”, Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2004.

O spumă de povești savuroase, proaspete și pline de învățăminte te întorc în anii cei fără de griji și orice ai afla, nu trebuie să pari deloc mirat pentru că, în

poveste totul, absolut totul e aieva și orice se poate întâmpla. În microuniversul atât de tulburător al copilăriei, pătrunderea, fie și a unui gând matur, pare o împietate. Trebuie să ai cu adevărat suflet și simțire de copil ca să le pricepi și să le guști înțelesul.

Astfel pătrunzi cu pași tainici prin codrul fermecat, argintat de razele lunii, printre arbori înalți, aidoma unor coloane de templu. Luna revarsă fuioare de raze peste lumea miraculoasă în care ai intrat și tu o iei martor. Alături de Făt-Frumos, te adâncești în această lume vrăjită, plină de taine, care te leagă cu fire nevăzute, de parcă-s ar fi fuioarele razelor de lună.

Apar ca prin vis ființe ciudate, uneori cu aspect de vulpi care dansează frenetic în jurul unui havuz uimitor. În mijlocul lui, trei statui de marmură ale unor zâne lacustre. Jeturi cristaline de apă țâșnesc din guri de dragoni împrăștiind în jur irizări diamantine.

Piticul pădurii cu ulciorul plin de apă vie parcă te îmbie să bei. Doar câțiva stropi să reverși spre vulpile cu ochii ca smaraldul și ele se vor preface în fete frumoase.

Nu lipsesc, desigur, din orice poveste, nici palatul, nici stăpâna lui, nici mesele încărcate de nuntă, cu bucate alese, nici orchestra alcătuită din făpturile codrului. Totul e atât de feeric, de minunat, nimic nu poate strica vraja.

Dar iată că se luminează de ziuă și glasul mamei te cheamă blând. O nouă zi începe ca un vis care cândva, se poate împlini, căci unele vise devin aieva. (**La havuz**).

Vei afla taina frumoasei Arela, cea menită de ursitoarea vrăjmașă să trăiască în inima de piatră a munților.

Fiecare poveste e moralizatoare, are și o concluzie la sfârșit. “Să învățăm să prețuim și să păstrăm ceea ce avem, fără a râvni la mai mult, sau chiar la țeluri de neatins, căci atunci am putea pierde totul” – se spune în finalul poveștii **Taina munților de piatră**.

Poveștile încep ca toate poveștile și se petrec pe timpul când se mai petreceau minuni pe pământ sau “*pe vremea când ursitoarele coborau printre oameni și trasau ursita noilor născuți*”, ori *pe vremea când mai existau oameni săraci*”.

Limbajul posedă întreg bagajul fantastic legat de povești, basme, mituri, legende, balade ori doine, care au legătură cu etosul românesc, obiceiuri, tradiții, port popular. În toate poveștile luna e prezentă ca un martor argintiu și tainic. O față cu mâini palide, de crin, pătrunde pe poarta maiestuoasă a visurilor, deschisă parcă de o mână nevăzută.

Îl întâlnim desigur pe tânărul care suspină cântând dintr-o vioară fermecată, ori, altădată, din fluiet. În zori, visul se destramă și totul dispare. Ceea ce rămâne este povestea care, prin definiție, este nemuritoare.

Sărăcia, modestia, milostivenia, înțelegerea față de alții, sunt virtuți apreciate ale eroilor care nu vor întârzia să primească răsplata cum se cuvine.

În povestea **Eol – Zeul Vânt**, protagonistă, o copilă orfană trăind *“la margine de codru pustiu”*, dar foarte vrednică, îngrijind singură de căsuța rămasă de la părinți și de viețuitoarele de pe lângă casă, dorea să întâlnească o ființă alături de care să-și îplinească rostul, să aibă cu cine vorbi și se sfătui, să audă glas blând în jurul ei.

O făptură a cerului, nu a pământului, Zeul Eol – Vântul venit în chip omenesc, o vizitează pe tânăra Samona și-și cere să-l urmeze. Este motivul eminescian al lui Hyperion, îndrăgostit de-o pământeană ori motivul *“Zburătorului”* lui Ion Heliade Rădulescu. Dar, în chip cu totul neașteptat, Eol dorește s-o poarte pe Samona, în Haos, pentru a cere Demiurgului, **nemurirea**, nu pentru sine, dar pentru ea. Fata încuviințează să-și părăsească lumea sa, nu fără oarecare reținere, căci îi era drag ținutul de baștină și căsuța ei modestă.

Înfășurată în mantia ocrotitoare a lui Eol, care împrumută pe rând nuanțele de azur ale cerului, auriul cald al soarelui și purpura răsăritului, Samona e purtată la Polul Nord, pretext pentru autoare de a descrie acele fenomene naturale precum Aurora Boreală, Noaptea polară.

“Trecuseră în zbor peste munți de gheață și zăpadă, peste întinderi nesfârșite acoperite de nea sclipitoare, prin furtuni cum nu-și închipuise că pot exista, și acum se afla deodată în fața acestui uimitor fenomen natural. Cerul iluminat feeric revărsa în adâncă noapte polară curcubeie de culori, ploii de beteală, aur topit, ridica perdele de purpură care cădeau în valuri de smarald. Coloane de argint se topeau în abisuri de violet, se amestecau culori strălucitoare, luând la nesfârșit alte și alte forme, un spectacol de o măreție și frumusețe nemaivăzute.”

Este visul nopților polare, care durează șase luni, până când începe ziua polară, ce aduce ca răsplată lumina aurie a soarelui, îi explică Eol arătându-i negrăitele frumuseți ale lumii. Surprinzător pentru înțelegerea comună, când oamenii tânjesc după măreția și splendoarea lucrurilor inaccesibile, în acest basm, Vântul împrumută ceva din trăsăturile de caracter ale pământencei. Învață mila și alte simțăminte umane. Dragostea Zeului Vânt pentru pământencească este nemăsurată. Pentru ea a construit o planetă aidoma pământului, pentru care a muncit mii de ani. Însă nici chiar în poveste nu e totul perfect.

“Rămasă singură a început să cutreiere împrejurimile castelului. Erau parcuri întinse ca pe pământul ei părăsit, dar nimic nu se clintea de la locul său. Nu se mișca nici o frunză, nici o floare nu se rupea, nici o pasăre nu ciripea pe ramuri și nici un val nu unduia în oglinda neclintită a râurilor și lacurilor. La atingerea ei a văzut că totul era cioplit în smarald, safir, ametist, rubin și alte pietre prețioase. Toate acele magnifice frumuseți erau făurite de Eol pentru dânsa ca să creadă că se află pe pământul ei iubit. Tocmai aceste iscusite sculpturi o întristau peste măsură prin încremenirea lor.

De multe ori se oprea pe marginea unui lac, sub o salcie plângătoare de smarald, sub umbra unei stânci de alabastru, printre mii de flori sclipind în toate culorile și i se părea că aude cum se lovește un talaz de mal, cum foșnesc frunzele. Auzea cum cheamă un cuc, sau un tril de privighetoare, dar... iluzii erau toate. Nimic nu se putea auzi în acea natură moartă, nici măcar pașii ei nu stârneau un răsunet cât de mic. Rătăcea pe poteci neștiute sub coroanele arborilor neclintii, încercând să-și ostoiască năvala de tristeți și durerea pământeană ce o cuprindea la amintirea știutelor sunete din jurul căsuței ei. Se simțea cu mult mai singură decât în căsuța ei împresurată de codru adânc, de viața adevărată.

I se părea Samonei că este prinsă într-o vastă închisoare ca o găză pecetluită în cleștar. La ce-i foloseau toate acele palate mărețe, frumusețea grădinilor, când totul era nemișcare? Și munții aceia cu creste înalte pe care nu putea urca. Ah, de-ar auzi măcar un ciripit mic de pasăre, un murmur ușor de val, un fremăt lin de frunze, poate s-ar mai împăca cu acea lume în care a fost adusă. Cum se îndurase ea să plece așa, în necunoscut, să-și lase lumea ei? Nu există un dor mai cumplit decât cel de locul de baștină în care ai văzut lumina soarelui. Ea fusese dornică să cunoască lumea, cerul, stelele, dar cât de înșelătoare pot fi visele chiar atunci când s-au împlinit! Visele te fac adesea să suferi...(...)

Ce să facă ea cu nemurirea? Nu și-o dorea. Viața printre acele pietre mute și nemișcate ar fi mai rea decât moartea.” (Eol – Zeul Vânt).

Călătorim și noi “**La porțile visurilor**” - alături de eroii cărții și aflăm taina munților de piatră, povestea micii spălătorese, a bobocului de trandafir, a fluturașului și a florilor, a sirenei, a bătrânului grădinar.

Și avem acest privilegiul datorită unei bunici.

A fost odată - și mai este și azi, că dacă n-ar fi, nici nu s-ar pomeni - o bunică. Avea ochi senini de copil, surâs de fetișcană timidă, mâini dibace de mămică, și nelipsiții “ochelari de scris povești” - de bunică...

Bunica Norica a avut patru copii - Florile Vieții sale.

De la toți a strâns o duzină de nepoți și strănepoți. Este așadar o bunică cu B mare.

Nu fusese dintotdeauna bunică. Dar fusese mereu inventatoare. Prin ce colțișor al minții pitea ea povești, nu se știe. Cert e că avea în plus, față de ceata imensă a celorlalți bunici, darul de a ști să inventeze povești. Până aici nimic neobișnuit, căci s-au văzut atâtea bunici totuși care sunt născocitoare, stând la pătucul nepoților și scotocind prin memorie ca într-o fântână vie, să afle taina poveștilor. Ca oricărei bunici serioase îi plăcea să se joace, să se copilărească, să povestească și să se sfădească.

Rezultatul acestor invenții bunicești este cartea de față pe care vă invită s-o citiți pe nerăsuflăte și să o povestiți la rândul vostru și altora.

Galați, 27 noiembrie 2006

UN GLAS ÎN CĂUTAREA TONULUI
CONSTANTIN DOCA-TRINCU, “Jenică și Stanca”,
Editura Phoebus, Galați, 2006

Este greu să descrii în cuvinte iubirea. Ca și inefabilul, ea e dificil de văzut, de pipăit, uneori chiar și de atins. Hainele ei sunt țesute din fire subțiri de nemărginire. Sortită Înaltului cast, ea ne poartă pe culmi, anevoie atinse.

O astfel de întreprindere temerară o constituie cartea de față care, în tonuri uneori patetice, ne descoperă totodată frânturi de istorie învăluite-n voalul inefabil și prețios al aducerilor aminte; frânturi de frumusețe lăuntrică păstrate-n sipetul așezat cuviincios în odaia curată, sub icoana Preacuratei, frânturi de vis cu alonjă subtilă către un viitor care se promite cât se poate de înfloritor; frânturi de gânduri întoarse spre sine. Toate aceste frânturi compun

un univers care ne invită a-l acerceta cu de-amănuntul.

Părăsind nivelul senzorial, purtat de firul ideatic al formei perfecte, scriitorul aspiră cu asiduitate să pășească pe calea pe care atâția au străbătut-o deja, a salvării, a mântuirii prin iubire. O iubire perfectă (cine spune că nu există?), o iubire care nu se micșorează în intensitate, strălucind la fel ca la început precum o stea pe firmamentul bolții celeste.

Desigur, o infinitate de povești, mai mult sau mai puțin triste s-au scris și se vor mai scrie până la sfârșitul veacurilor. Nu e creator să nu fi atins acest subiect generos în diversele lui forme, pentru că Însuși Creatorul Suprem ne-a lăsat drept moștenire iubirea invitându-ne să ne iubim unul pe altul, așa cum El ne-a iubit și că prin aceasta, prin iubire se va cunoaște că suntem ai Săi.

Nimic nou sub soare. Ce ar avea special, în stare să mențină atenția trează, visul prospăt, speranța că nu e totul pierdut, dorința arzătoare de viață, de împlinire, de comuniune trupească și sufletească, aptă și zămislitoare de rod care să dăinuie peste viață și peste moarte?

În strigătul de timp aruncat ca un arc de curcubeu peste oameni și lucruri, se deslușesc imagini clare sau puțin impalidate, chipuri cunoscute și străine, întâmplări neîntâmpate, vechi icoane pe scoarță.

Și în acest luminiș existențial, se profilează precum aurora, vestind astrul zilei, o iubire ca de început de lume. Indestructibilă, neclintită, statornică, pură, transgresând timpul și spațiul, dincolo de toate, dincolo de viață și moarte.

Într-un timp când jurămintele de la sfântul altar sunt călcate-n picioare la ordinea zilei, cțând promisiunile sunt uitate chiar în clipa următoare rostirii, când iubirea a degenerat în trivialitate și vulgaritate care, din păcate sunt ridicate astăzi la rang de virtuți, doi oameni deținând același „capital de iubire” drept unică zestre, pe care-l vor păstra ca pe o comoară de preț, hotărâsc să-și unească destinele și chiar o fac. Da, iubirea poate înflori și crește în orice colț al lumii, în cele mai vitrege condiții. D-a demonstrat că în plină conflagrație mondială, au răsărit iubiri nemuritoare. De undeva, de pe această planetă, doi oameni vin unul spre celălalt cu brațele deschise. Inimile lor se contopesc la unison. Dragoste, înțelepciune, căldură sufletească, tandrețe, delicatețe, câte comori poate omul dărui ființei iubite?

Autorul, prin mijloace specifice artei condeierului vrea să dea răspunsul, deloc simplu, la următoarea întrebare arhicunoscută : Mai e posibil să trăiești drept într-o lume strâmbă? Dimensiunea morală împletindu-se armonios cu dimensiunea spirituală ar putea fi o cheie.

„Nihil sine Deo” – „Fără Dumnezeu, nimic nu e posibil”. Alături de El și cu El, poate par lesne de înfăptuit.

Calchiată pe canavaua tulburătoarelor evenimente care au zguduit mapamondul și au lăsat urme dureroase și de neșters în istorie, cea de a doua conflagrație mondială, pare a fi providențială și ruptă total de tragedia și dezastrul din jur, ca o floare răsărită-n cenușă. Mai târziu, în anii regimului lipsit de lumina credinței, în pofida tuturor privațiunilor, dragostea lor izbucnește dezinvolt, făcându-și loc prin labirintul diurn ca un firisor de apă prin pământul bătătorit de cizme potrivnice.

Epoca descrisă conferă autorului unprilej propice pentru a strecura ca niște profunde mesaje subliminale, simțământul patriotic, de o înălțime și vibrație în stare a mișca munții din loc. Informații folositoare ne sunt oferite firesc, prin gura unor veterani de război sau a unor tineri participanți la marea conflagrație, însă nu ostentativ sau obositor, ci, din dorința de a ne readuce în suflete, sentimentul uitat al iubirii de patrie.

Dumnezeu și patria. Patria și mama. Repere fundamentale și scumpe de care orice om ar trebui să țină cont, căci ele fac parte din însăși ființa umană.

Autorul uzitează însă și alte mijloace pentru a atinge sensibilitatea cititorului și acelea țin de folclor și etnografie, de arealul în care s-a născut și dezvoltat ca om, une și-a descoperit rădăcinile. Sărbătoarea creștină Drăgaica sau Sânziennele devine pretext pentru o relatare amănunțită a datinilor, încă în vigoare la sate, unde tradițiile nu s-au denaturat. În imagini de o prospețime deosebită – ne sunt prezentate și descrise amănunțit aceste sărbători sătești, recuperând ceea ce are poporul nostru mai de preț și care-l definește ca națiune: cultura și tradiția creștină.

Pe acest fundal, tandemul Stanca-Jenică, de notorietate în sat, își trăiește cu intensitate și neprihănire povestea de iubire. Pe măsură ce sentimentul lor crește și înflorește, devenind tot mai fervoros, mai intens, mai profund, într-un plan paralel (sau poate în același plan), ca într-o lege a compensației, se dezvoltă nefericirea celuilalt tânăr, pricinuită de dragostea neîmpărțită pentru aceeași Stanca.

Dacă ar fi să devenim puțin cinici, dragostea celor doi este invers proporțională cu nefericirea și singurătatea, fără posibilitate de alinare a lui Alexandru. Și-atunci? Fericirea își clădește temelia pe nefericire? Cine să le împace pe toate?

Ar trebui să dormim liniștiți știind că undeva, cineva suferă și plânge din pricina noastră? Sau să ne refuzăm propria fericire și propriile îndemnuri și trăiri ale inimii, din teama de a nu răni pe altcineva? Iată întrebări, mistere, - nu mai mari decât infinitul, firește, - dar care ne-ar putea provoca serios la o meditație profundă, ceea ce a fost și în intenția autorului.

„Noi nu putem face nici măcar un pas în această lume fără riscul de a-i face pe alții să moară” – spunea Albert Camus. Și tot în același context : „Necentenit, pe câmpuri, în firide, pe străzi, în codri, în altar, în pat și zi și noapte, cineva ucide” – spunea ilustrul academician, poet și traducător Ștefan Augustin Doinaș în poemul „Alibi” – ca apoi să conchidă : „Ca Dumnezeu, prin ubicuitate, suntem complici la tot ce-a fost ucis”. (vol. „Seminția lui Laokoon”, Editura Tineretului, București, 1967).

Conflictul lăuntric se consumă atât în sufletul fetei, care nu ar vrea să rănească pe nimeni dar își apără cu ardoare iubirea, cât, mai ales, în sufletul celui nefericit, care nu se consolează nicicum cu pierderea iubitei.

Poate că unii cititori s-ar putea întreba ce s-a întâmplat după nunta ca-n povești descrisă cu lux de amănunte, în stilul nunților tradiționale moldovenești, cu datina peștitului, împodobirea miresei, despetelirea ei și alte frumoase obiceiuri demne de un dicționar etnografic. Ce s-a ales de iubirea lor jurată la Sfântul Altar?

Aceasta ar fi, însă, o altă poveste și cum poveștile pot deveni realitate, de ce nu? – am afla că și astăzi trăiesc fericiți, înconjurați de copii și nepoți care le luminează în chip binecuvântat bătrânețile...

Travaliul fanteziei este infinit și poate broda orice scenariu pe acest calapod, după propriile dorințe și aspirații.

Poate că e o poveste nesfârșită, ca și iubirea celor doi... Poate avea happy-end sau dimpotrivă. Fiecare e liber să aleagă. Și din acest punct de vedere lucrarea e o carte cu final deschis.

Nouă nu ne rămâne decât să poposim cu gândul, fie și câteva clipe, la o iubire posibilă, năzuită de toți, ca-n basme sau ca-n realitate.

Lucrarea se înscrie în genul prozelor lirice, căutând forma perfectă, mai curând decât conținutul, pe linia calofilică pe care o adoptă atâția autori, fie în proză, fie în poezie. Totodată e o scriere angajată, cu implicații istorice și etico-morale care, în pofida anumitor improprietăți semnifică mai mult decât simpla cotidianitate. Nu se poate să-ți cunoști viitorul fără să-ți afli trecutul, dar mai ales fără să și-l asumi și apreciezi. Cunoscând și asumându-ne acest trecut, putem trece mai lesne spre ceea ce ne așteaptă...

În lupta cu sunetele pure se ascunde bardul care umbrește puțin prozatorul. Poetul este cel care, din boabe de nisip împletește funii de aur azvârlite-n țării, să spânzure luna. Cel care, modelând aerul după chipul neasemuit al iubitei, așa cum sculptorul modelează lutul și marmura, așa cum pictorul modelează culoarea pe pânză, dându-i expresia inimii și simțămintelor sale, dă formă luminii, dirijează stelele, poruncește valurilor, dresează vântul și ploile și, mai ales, grăiește pre limba tuturor făpturilor.

Până la urmă, scrierea de față este un imn dedicat iubirii împlinite în sfântul sacrament al căsătoriei creștine, invitând la puritate și desăvârșire morală, ceea ce se impune mai multca oricând în vremurile noastre.

Ce ne aduce nou, ne-am putea întreba? Aduce bunul simț într-o lume lipsită de bun simț, aduce curățenia sufletească și cinstea la locul lor în panoplia virtuților, într-o civilizație în care acestea sunt pe cale de dispariție, aduce sentimentul iubirii de patrie, de neam, aproape în aceeași linie cu acela al iubirii de Dumnezeu, urmat, firesc, de iubirea de mamă. Cine mai vorbește astăzi de patriotism fără a fi acuzat de naționalism, de șovinism, fără să cadă în vetust, ori, mai grav, în ridicol?

Aflat la cea de a patra carte a sa, Constantin Doca-Trincu este încă în căutarea tonului potrivit pentru o exprimare cât mai fericită și mai expresivă. Limbajul căutat, migălit și, nu de puține ori prețios, ca și mijloacele stilistice mai rar folosite, fac din autor un romantic incurabil, care încearcă prin procedee clasice, recuperarea unui timp revolut, a unei tinereți pe cale de plecare. Este ca o uitătură fugară peste umărul vieții, pentru a nu pleca de tot din locul unde ai simțit că viața îți surăde. Este amintirea paradisului pierdut și mai ales, dorința regăsirii acestui rai de acasă numit copilărie, adolescență și viață.

Se impune pregnant, cu toate acestea, răspunsul la întrebarea cheie : Este iubirea o taină mai mare decât infinitul?

Citind această carte, putem afla sau dimpotrivă, putem trece indiferenți mai departe.

15 septembrie 2005

**PATRIA – A DOUA FIINȚĂ A POETULUI
CONSTANTIN DOCA-TRINCU, “Vlăstare și eroi”,
Editura Istru, Galați, 2005**

Ilustrații: **Adrian și Sorina Fădor Vădeanu**

Un patriotism aparte străbate ca un filon liric, volumul de față răsfrânt în luminile din flacăra nestinsă a iubirii de neam, de glie, de datini, de tot ce înseamnă matcă și albie de fluviu, grâne, brazi și cetăți înălțătoare. Câți sunt astăzi care-și mai iubesc leagănul nașterii, care sunt recunoscători țărâniei de unde s-au ivit, călcată cu smerenie sfântă? Când cei mai mulți o părăsesc, pleacă, se îndepărtează, dincolo de hotare, strivind sub tălpi aducerile aminte dintâi, primele bucurii ale copilăriei, primele semne ale conștiinței de a fi, și cei dintâi muguri de iubire în inimă. Pentru că așa cum mama e unică, și patria trebuie să fie la fel.

Departa de a-și părăsi matricea, poetul Constantin Doca -Trincu, așa cum a demonstrat și în primele două volume, își revendică și în **“Vlăstare și eroi”**, - poate mai accentuat, dreptul la amintire, iar aceste amintiri devin în sufletul său – icoane.

Crâmpai de lume, fărâma de Univers e țara, ca un colț de rai, cu flori rarissime și cu oameni drepti și blânzi, având *“credința-n Duh nemuritoare”*. În acest spațiu etern, stropii vieții se desfiră între suferință și speranță, iar omul, cu trupul cutremurat și cu sufletul licărind în ceață, se-ndreaptă încet spre *“retrăirea fără șoapte”* (**“Suferință și speranță”**).

O patrie în care fiii ei, ca niște pietre vii, mocnesc febril din piepturi străbune. Din toate acestea răzbate aprig îndemnul ca nici un fiu de român să nu uite *“iubirea de neam și morminte”*. Acest pământ sădit de mâini de mame și stropit cu roua lacrimilor, cu sângele martirilor căzuți la datorie, e străjuit de brațele și piepturile viguroase ale fiilor, ca un lanț împrejmuint zarea.

Se spune că un om care-și denigrează patria este ca și cum și-ar defăima propria mamă, sânul care l-a alăptat și mâna duioasă care l-a mângâiat. Și dacă au fost milioane de români care și-au slujit țara, vărsându-și sângele pentru ea, acest fapt denotă că patria este a doua ființă care trebuie iubită, respectată, slujită, apărată cu orice preț. Chiar dacă unora li se pare desuet să vorbească despre patriotism într-o țară democratică în care valorile morale s-au răsturnat, tinzând spre deschiderea universală, ceva din esența acestui patriotism ne definește ca ființe. Patria este **dasein-**

ul nostru, locul de unde survine ființa. Chiar în vreme de pace, apărarea ei este obligatorie.

Apartenența la un neam este esențială pentru personalitatea omului. Un individ fără țară, fără rădăcini, fără istorie, nu e un om întreg. E deformat sufletește și nu se poate împlini decât în sau aproape de sânul matern care e patria.

În iureșul acestui tărâm, cetățile de scaun devin “aștri veghetori”, chemând în sunet de tulnic voievozii la datoria sacră de a-și apăra fruntariile.

Nemuritor este sentimentul iubirii de țară, așa cum nemuritoare au rămas numele iluștrilor voievozi care și-au cioplit numele în andezitul timpurilor astrale. Și așa cum Spiritul Divin coboară din sanctuar să sfințească mormintele eroilor, la fel scânteia de dumnezeire din noi se aprinde cu foc nestins, ca flacăra olimpică, la chemarea patriei. La sunetul acestei chemări, până și cei cu inima de gheață se încălzesc la făclia datoriei sfinte.

Filonul acestei iubiri îi reunește pe cetățenii aceleiași țări străvechi, făcându-i vlăstare și frați într-o eternă primăvară.

Veritabile lecții de istorie versificate, cu învățăminte și pilde având tâlcul în însăși înțelepciunea didactică dobândită în zeci de ani de exercitare a profesiei, dar și în firea aprigă și generoasă, gata oricând de jertfă și dăruire, aceste poeme didactice sunt de un real ajutor pentru vlăstarele care trebuie deprinse cu valorile civice și morale cele mai înalte și mai nobile ca să-și desăvârșească personalitatea.

Ca și în cel de-al doilea volum, “**Muguri de rouă**”, regăsim și aici imaginea scumpă a satului cu valorile lui tradiționale, cu îndeletnicirile specifice muncii aspre a pământului, dar și cu bucuria culesului de roade îmbelșugate. Răzeși, plăieși, clăcași, toți sunt înnobilați cu aura sfântă a sudorii izvodite din trudă. Palmele lor, ca și tălpile lor goale au înscrisă în ele istoria, în cuvinte, linii, desene, sau simple hieroglife, pârjolate de vântoase și arșițe, semne aproape indescifrabile. Dar cine știe să citească aceste “semne”, le descifrează și firea dărză, cinstită a țărănilor-oșteni, care așează onoarea mai presus de alte virtuți.

În arealul natal, în care “*cerul e mai plin de aștri ca nîcînd*” – poetul se simte liber la visare, la imaginație. “*Cu fiecare stea aprind un gând*” (**Brădulețul meu**), spune poetul fascinat parcă de un decor ireal, în care amintirile retrăite “*răsar ca din cenușa arselor cuvinte*”.

Nu lipsesc pastelurile cum sunt : “**Aripi cu scânteii**”; “**Anii trec**” ; “**Licăr de stele**” ; “**Cupele de vise**” - pe care o redăm integral pentru puritatea expresiei : “Pe coline raze blânde/ Leagănă nocturna zare/ Lira Lunii surâzânde/ Surpă liniștea-n visare.// Pe covor de flori și stele/ Unduie iubirea nouă/ Văluri tresărind, zorele/ Ne mângâie-n stropi de rouă.// Un filon răzbate-n mine/ De izvor cu apă arsă/ Cupele de vise pline/ Punte spre destin revarsă...”

Determinant însă este filonul sacru reprezentat prin rugăciuni și adorații către

Cel Preaînalt chemat să mângâie și să apere poporul “**Rugă**”; “**Dacic plai**”; “**Patria și credința**”, care amintește de gânditorul mistic Petre Țuțea care își împărțea dragostea “*între Dumnezeu și neamul meu*”.

Crezul poetului constă-n unirea de frați, unirea cu legământ, mai tare decât stihiiile vremii. Unirea ca năzuință și un vis împlinit. “*Inima noastră de român/ E orologiu-n țara carpatină,/ O punte-n arbore străbun/ Eternă sărbătoare de Lumină.// Până-n văzduh sunt odele cântate/ Răsună clopotul de jar/ Bătând la Alba Iulia-n cetate/ Pentru un vis istoric milenar...*” (**Vis împlinit – 1 Decembrie**).

Toate acestea se încununează într-un vis mai presus de oricare altul, legat de viață și istorie, vis care e apărarea păcii, devenit țel spre care trebuie să tindă întreaga omenire.

Salutăm și acest volum de poeme didactice pentru școlarii mici și de gimnaziu, sperând să fie de folos la completarea cunoștințelor de istorie, dar și pentru dezvoltarea sentimentului patriotic, atât de înălțător și necesar astăzi, mai mult ca oricând.

**UN HIDALGO AL UNUI STRĂBUN MELEAG
CONSTANTIN DOCA-TRINCU, “Lacrima speranței”,
Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2002**

Legat cu un cordon freatic de matricea din care s-a smuls, acest preaiubit pământean împușcând zărilor cu privirea cercetătoare, poartă sigla lutului de vatră pe dinlăuntru.

Ca de o altă logodnică aleasă pe viață, îndrăgostit până peste poate, i se dedică trup și mai ales, suflet, pentru că nu concepe viața fără ea : este istoria nescrisă a acestui neam, pe care Constantin Doca-Trincu o slujește cu abnegație.

Satul cu numele suav, Valea Mărului i-a fost leagănul copilăriei și al adolescenței. Niciodată nu l-a părăsit cu adevărat așa cum nimeni nu-și părăsește propria identitate.

În calitate de fiu al satului, își arogă titlul de proprietate peste toate firele de pădăie răsărite spontan primăvara, pe acest colț de raî, tivit cu lut galben, cu râpe adânci și coline pline de salcâmi care te năucesc cu miresme, stropit cu sânge de infinit peste cioburi de oale, așchii de lună și oase de eroi căzuți la datorie.

Dorul de glie îl doare și îl mângâie în aceeași măsură.

Descins parcă din alte vremi, acest Hidalgo, cu o moralitate și o candoare desăvârșite, cu sufletul străfulgerat de caritatea perfectă proprie spiritelor alese, își îmbracă adeseori armura și pornește la luptă cu morile de vânt, pentru cauze drepte, dar uneori de dinainte pierdute. Idealul, ca orice ideal, nu poate fi atins decât cu privirile minții.

Scumpe inimii sale, îi sunt tradiția, cântecul popular și valorile morale, păstrate peste veacuri și care constituie aurul sufletesc pe care vrea să le lase drept moștenire.

Și-atunci, înlănțuit de ielele cuvintelor, el își deapănă domol firul amintirilor, din care răsare timid “iarba verde de acasă”, cea care nu l-a lăsat să se rătăcească prin lume, pe unde a învățat dascălia și meșteșugul de a iscodi cu sete și dăruire izvoarele istorice ale plaiurilor carpatine.

Ca într-o oglindă se perindă prin sufletul minții lui, personaje și întâmplări, fiecare cu semnificația sa adâncă. Stilul scrierilor sale e simplu și sfătos, limpede ca

pământul și apa, nu lipsit de oarecare umor ingenuu și sănătos, așa cum îi stă bine umorului popular.

Constantin Doca-Trincu se înnemurește cu toți sătenii deopotrivă, socotindu-i spirite congenere. Îi privește cu drag și admirație, se uită la palmele lor “cât o țară”, la încrângăturile de riduri care le străbat frunțile asudate și, parcă stă să-i întrebe, despre tainele conviețuirii și ale spiritului de luptă în vremuri de pace și restriște. Îngândurat reflectează și la unul din îndemnurile veteranului de război Ioan Bogdan (fost comandant de tun în operațiunile militare desfășurate între anii 1941-1945): “Niciodată să nu uiți faptul că numeroși eroi ai neamului românesc și camarazi de-ai mei s-au jertfit pentru întregirea și apărarea fruntariilor țării și le putrezesc trupurile sfârtecate ori zdrobite în cimitire și gropi comune răsfirate din stânga Nistrului și până dincolo de Tisa!”

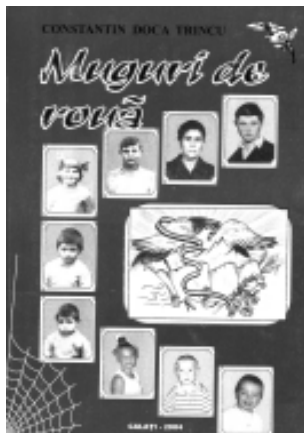
Iar dacă plugarul muncit de treburi care nu suferă amânare nu-i destăinuie totul, autorul, căutător de comori în străfunduri de suflet, își ia desaga plină ochi de cuvinte și se așterne la drum privind nostalgic orizontul, prin colb de cronici, să întocmească temerar, istoria acestor locuri, care-l recunosc ca pe unul de-al lor, talpa țării.

Fericiți cei curați cu inima, fericiți cei însetați după dreptate, căci ei vor moșteni Împărăția Cerurilor!”

30 august 2002

UN ROTUND CARE DEVINE FIINȚĂ
CONSTANTIN DOCA-TRINCU, “Muguri de rouă”, Editura
PHOEBUS, Galați, 2004. Ilustrații: Emeric Chvala

Două lucruri sunt pe lumea aceasta pentru care Constantin Doca-Trincu și-ar da mărturia supremă : vatra strămoșească și istoria.

Universul lui poetic se rotește fecund în jurul acestora cu credință și iubire ca pentru două părți dintr-un rotund devenite aceeași Ființă. Nici una nu-i poate fi smulsă din inimă, căci le poartă adânc împlântate în sine și, dacă nu mi-ar fi teamă de vorbe mari, aş spune că sunt înscrise cu lacrimi de sânge.

Răvășit, copleșit de această dublă iubire care, ca orice iubire supremă, îi cere jertfă peste jertfă și ardere de tot, poetul suferă, cheamă, imploră, insistă să-i împărtășești simțământul. Uneori agresiv, căci iubirea pentru neam cere curaj și temeritate. Alteori tainic și sfâșietor, precum acel dor fără sațaiu care bănuie orice ființă născută cu simțământul dreptății și al libertății.

Ca și la clasici, întreg Cosmosul participă la trăirile eroului : soarele și luna, stelele și râurile îi sar în ajutor, la vreme potrivită, stejarii, câmpia-nverzită sau copleșită de rod ca o femeie căreia i se apropie sorocul de naștere.

În acest spațiu existențial, valorile morale sunt pe treapta întâi și ele sunt transmise din generație în generație : “*Să n-ai nimic, dar să ai Totul/ Dar de ai tot, poți fi nimic*” (**Mă-ndrumă cu har bunicul**).

Mândria de neam “*În bogata-i țară din străbuni/ Cu piscurile carpatе înstelate/ și pruncii vegheați în libertate*” (**Fiii de români**), iubirea de dreptate : “*Duceți torță mai departe/ Renăscută din dreptate/ pe plaiuri cu frați de sânge/ cu-mpliniri și năzuințe*” (**Voi să fiți văpaia vie**), sunt de asemenea valori sacre ce trebuie păzite cu strășnicie.

Leagănul iubirii materne este matlasat cu speranță, cu idealuri și vise senine, pe care, oricâte vifore le-ar băntui, nu vor reuși să le înăbușe, pentru că își au izvorul în maternitatea divină, sentimentul cel mai înălțător, îngemănând fermitatea cu duioșia, tăria cu sensibilitatea. Lucru rar și greu de înțeles în zilele noastre.

Laptele duhovnicesc supt la sânul patriei mumă l-a făcut pe autor drept pentru totdeauna, precum stejarii și brazii, cu sufletul neted și alb ca după o sfântă împărtășanie.

Maica trupească și cea sufletească sunt una și el le împarte dragostea egal, ca nu cumva să le nedreptățească și să se îndreptățească, în felul acesta pe sine. Astfel îndreptățit el însuși prin cuvânt, își urmează calea către vis, așa cum steaua își proiectează crugul lăsând o șuviță albă ca pleata unei comete, în urmă.

Urma luminoasă lăsată printre “*furtunile de stele*” este nădejdea că pe acest plai zbuciumat și cast, scăldat în sângele martirilor și în lacrimile mamelor, a răsărit o “*columnă de muguri*”, care vor duce flacăra iubirii de neam mai departe. Acesta este crezul pentru care dă mărturie, e suprema comoară la care sufletul, trecut prin rugul iubirii, adastă, căutându-și loc de tihnă și pace. Este “**acasa**” din suflet la care ne întoarcem pe înserat mereu, obosiți, prăfuiți de colbul întâmplărilor zilei.

“*Cu umeri de bronz în getica țară/ Stăm pavază vie, columnă de muguri/ Sub pluguri de-argint e suprema comoară/ Ce-n timpuri, eroii trecut-au prin ruguri./ Din ronduri de soare, din raze pe praguri,/ Un murmur de vrere, în visuri sedună,/ Din zori se revarsă Unirea ca-n faguri,/ Cu innuri și glorie rostite-mpreună*”.

(E țara – columnă de muguri).

În “*cuibul de doruri*” tresar vechi licăre ale unui vis străfulgerat, venit din Tărie; sunt chemările de buciem care vibrează “*cu tremur amar*”. Idealul unității naționale, înscris pe Tricolor și izbucnind din piepturile românilor ca o ninsoare “*de fluturi albi în zboruri*”, fac la marea sărbătoare, “*mai românească Hora*”.

(Unirea – cuib de doruri).

Pe flăcările de piatră ale unui tărâm “*cu aștri încropit*”, poetul face “*un legământ de granit*” : să apere “*visul libertății/ din vatra carpatină*” (**îndemn**).

“*Chemarea-n larg e o făclie-n mine*” – mărturisește poetul care se dovedește el însuși “*destoinic mesager pe Oceanul Planetar*” (**Chemarea-n larg**).

În satul așezat în Valea Mărului, fructele cu gust de rodii îmbie precum odinioară pe primii locuitori ai Edenului, cu parfumul și dulceața lor. În acest “*loc de leagăn*” – fermecat, așa cum fermecată este orice copilărie, “*luncile, dumbrava/ ulițele și fântâna*” iau “*chip de vorbe/ din tulpina/ unui măr abia-nălțat*” (**Arminden**).

Acolo unde “*grinzi de stejar/ dospesc lumina*” - rodul iubirii din cuib pulsează surâzător în flori perene. Printre “*rostogoliri frenetice/ plesniri de muguri/ năvalnic fremăt/ chiot/ revarsă cu uimire/ osmotic curcubeu/ lin unduind/ corole/ aripi/ în iarba zorită de prigorii*” (**Flori perene**).

Mirajul sculptor, de neuitat al copilăriei, verigă din scumpul diamant al vieții, reînvie în suflet amintirile și dorul care nu-l părăsesc pe om niciodată.

“*Boare albastră de sub nuc/ reînvie cețurile de ieri*” (**Boare albastră**). Și ca prin vis se întrezărește “*însingurata casă/ izvor de raze-ncărunțind copacii/ naște un șipot curgător/ aur verde*” (**Flori perene**).

“Și-n adieri de liliac/ dinspre lucarne/ sunetul de tulnic” face să tresară în noapte ramul de arminden.

Printre resemnări și speranțe, plutind în derivă, omul a ajuns în deplina maturitate, nu rămâne decât un “*destin în abis/pasăre sfârtecată/meteorit în valuri*” (Derivă).

Și totuși, el se continuă în urmași și în urmașii urmașilor pentru care satul rămâne peste mănunchiul de milenii “*lut și hrisoave/vârfuri de silex/ ideograme*”.

Ca un “*râu purtător/ de rod și vise/ primăvara/ floare de măr/ Comoară de limbă și datini/ suiș-torță/ eternă și vie/ strălucitorul vector/ pe crug de timp eroic.*” (Satul meu).

Simple și limpezi precum țărâna și apa, purtând sâmburele de vis sculptat pe silabe, poeziile didactice cuprinse în acest volum, pot servi micilor cititori drept exemplu de dăruire pentru semeni și pentru vatră, chiar dacă numai pe câmpul presărat cu grâu și cu maci, al istoriei prezente și, în chip deosebit, al istoriei viitoare.

JOCUL DE-A VREMEA ȘI OAMENII LA PALATUL DE VIAȚĂ VEȘNICĂ

NĂSTASE MARIN, "Mărțișor". Basm,
Editura "Școala gălățeană", 2004

Era pe vremea când anotimpurile încă nu fuseseră întocmite, nu se cunoșteau, nu se fugăreau unul pe celălalt într-o ciclică rotație și nu-și erau potrivnice. Jocul de-a vremea nu fusese născocit și zilele erau cu totul egale, plictisitoare, aceleași. Ținuturile erau bântuite de vânturi lătoase, de Nămețilă și Viscorică, sub stăpânirea Generalului Prăpădenie și a lui Ger Sticlos. Locuiau și tremurau zdravăn în cojoacele lor, zeci de babe : Cloanța Cotoroața, Cocârjata, Bulbucata, Țâfnoasa, Clănțoasa, Dochia Friguroasa și fiicele, nepoatele și strănepoatele lor, care făceau numai boroboate : mințeau de-nghețau apele, rupeau crengi sicloase, prăbușeau acoperișuri, făceau să degere oameni și alte făpturi, distrugeau florile și iarba.

Ce mai calea valea, te-apuca jalea dacă întâlneai vreuna din ele, păcatele mele!

Multe minunății se mai petreceau în vremea aceea, dar nici pe departe, atâtea câte se întâmplă în această carte... Nu e de mirare așadar, că oamenii erau sătui până peste cap de vitregiile și năprăsniciile Iernii, cu amăgitoarele ei bijuterii de cristal, gheață și brumă, care la cald se prefac într-o grămăjoară de humă, ba nici atât o baltă murdară, așa că, afară! Afară cu ele că nu-s decât niște minciunile! Sătenii s-au hotărât s-o alunge pe această intrusă și să-i fie până și urma distrusă. Să plece cât mai departe, dincolo de viață și moarte...

Și cine credeți că putea fi voinicul care să purceadă la o asemenea anevoioasă ispravă? Nimeni altul decât Mărțișor, eroul acestei cărți, un personaj îndrăgit, din toate timpurile făcându-i pe oameni fericiți, fiindcă de fiecare dată când vine aduce, o dată cu primii ghiocci, multe daruri delicate, când Primăvara bate pe la uși, în întâia zi a lunii Martie!

Multe fete și fecioare bunăoară, oftează cu dor, după voinicul numit Mărțișor! După înfățișarea lui delicată și după simbolul ce-l întruchiează, atunci când poftit ori nepoftit, se înfățișează. Îl poartă cu toatele la piept în dreptul inimii, ori la rever pe acest vrednic cavaler, până se desprimăvărează, fiindcă aduce bucurie, speranță, căldură, iubire, înflorire, noroc, de simți că-ți ia inima foc. După care l-atârnă-n până la anu-n copaci. Ei, ce să-i faci, așa e un obicei pe care oamenii pun mare

temei... El a reînviat o minunată tradiție care va dăinui, câtă vreme va dăinui Primăvara pe lume.

Pretextul acestei tradiții, transfigurate artistic într-o feerie pentru toate vârstele – îl avem în această carte – care, cu un limbaj adecvat poveștilor nemuritoare de altădat', ne introduce în lumea fascinantă a copilăriei, pe aripile fanteziei și ale închipuirii. Și nu în zadar, căci vom avea prilejul să întâlnim în călătoria noastră de vis, personaje de neuitat, în primul rând pe prințesa Primăvara, fiica Împăratului Soare, o ființă fără asemănare. Apoi pe comandantul gărzilor ei, Zefir, un flăcău care luptă mai abitir decât zece. La curtea lui Soare-Mpărat, vom întâlni eroi cum n-am mai aflat : Rază Fierbinte, Vânt Fierbinte, Uragan de foc, Nor Alb, Rază de Vis, Foc Nestins și alte personaje, fără nici un fel de trucaje...

Această poveste așadar e o feerie; ca orice feerie are personaje fantastice. Să ne așezăm căci vine Ceasul Liniștii Depline. În fine, sub boarea tremurată a nopților de primăvară, florile de cais ning sub sărutarea Zefirului. Zefirul e un frumos trubadur, în veșminte muiate în fire de raze ca de topaze, iar la adierea lui cad toate fetele-n extaze...

Începe jocul de-a vremea și oamenii. Încep poveștile să se deșire, fără conținere...

Jivinele, păsările, florile și copacii prind glas omenesc, căci e ora de vrajă. Nu pot să vă povestesc cât e de frumos. Zarvă, răsete, hărmălaie, bârfe, căci bârfa e universală, oameni și viețuitoare sunt toate învăluite-n beteala argintie a Lunii, ceea ce sporește misterul, spun unii.

S-au adunat la sfat de taină să pregătească Balul Primăverii. Orchestra de greieri își acordează cu scârțâieli sincopate și țărâituri prelungi, scripcile, mai mult late decât lungi. Povestea lui Mărțișor începe când marea Împărăteasă Iarna din Țara Vânturilor Veșnice, cu alaiul ei de oameni de zăpadă, așterne peste tot flori în filigran la ferestre, frunze de argint, țurțuri de cristal pe crengi și la streșini, de-ți vine să leșini de frig și te faci îndată covrig...

La Palatul de gheață veșnică, odată ajuns, trebuie să-i înfrunți pe slujitorii Iernii: Marele Nor Vânat, Viscorilă, Nămețilă. Armata de cotoaroaște din slujba Iernii, numite, care mai de care : Cocârjata, Bulbucata, Țâfnoasa, Clânțoasa, cu gura cât o peșteră, Apucata, în frunte cu Generalul Prăpădenie, marele dregător, împreună cu un vrăjitor numit Ger Sticlos, întorc toate lucrurile pe dos.

Multe primejdii mai riști să înfrunți dacă te-avânți în Valea Troienelor, închisoarea din palatul Iernii. Dar ce prăpăd făcuseră slujitorii ei printre oameni : furaseră sipele pline cu argintul cântecelor, seifuri cu aurul dorurilor și speranțelor, pungi cu nestematele omeniei, duce-s-ar toți pe meleagul pustiei! În fața urgiei, oamenii sunt refugiați în peștera din apropierea Palatului Iernii și își fac planuri.

Există o singură scăpare : la răscrucea vânturilor, în creierul munților, la îngemănarea noptilor cu zilele e chilia lui Moș Vreme, cel care toarce Caietul Ursitei, stăpân pe soarta și pe viitorul omenirii, și pe caietul cu firele vieții tuturor, pe care-l toarce-n fuior, după legile firii.

Și ca în orice basm, din cenușa tăcerii și ceața deznădejzii, se aude un glas subțirel de voinicel. Cu mare zel, voinicul le reaprinde licărul de speranță în ochii oamenilor îngoziți de Iarna cea aprigă. El se încumerează a pleca, pe jos și călare, căci altfel nu există scăpare. Numele lui e Mărțișor și îl recunoașteți ușor. El mai are un tovarăș, pe Norocel, mai mic decât el. Într-o manta care-i face nevăzuți, pleacă în teribila încercare cu neînfricare. Aflăm povestea firului de mărțișor împletit din două fire, pentru ca nimeni să nu se mire. Cămașa pe care-o primește de la o nevastă, te scapă de orice năpastă, căci e din pânză țesută cu lacrimi de dor, după al său fecior. E o cămașă fermecată ca și perechea de cizme care te fac să zbori, până la nori. Și așa cei doi purced la Moș Vreme. Nici unul din ei nu se teme deși un noian de primejdii îi așteaptă pe cei doi voinicuți prin Valea Troienelor Uriășe, dar ei nu sunt firi lașe.

Moș Vreme e un personaj curios. Mi s-ar părea scandalos să nu vi-l descriu, așa cum l-am aflat și îl știu din carte, după regulile celei mai frumoase dintre arte:

“Cum intrară în chilie, văzură un bătrân îmbrăcat cu o mantie albă, cu părul și barba colilii, șezând într-un jilț de aur încrustat cu pietre scumpe. Moșneagul citea o carte iar vârtelnița de argint era învărtită de o fată frumoasă, îmbrăcată într-o rochie lungă, albă. Alături de ea o altă fată dormea obosită. Pasămite fetele erau surori, ajutoarele Moșului în răsucirea veșnicului și nesfârșitului fir tors, dintr-un caiet ce se forma mereu din miliarde de firisoare aduse pe un horn din înaltul cerului, suflate de vânturile sălbatice.”

El le dezvăluie taina cea mare: Numai Primăvara, fiica lui Soare-Împărat, poate alunga Iarna. Încercarea la care e supus Mărțișor e o bună probă morală, fără îndoială, la care el răspunde cu promptitudine. La întrebarea pusă de Moș Vreme lui Mărțișor : *“Ce-i mai lipsește celui care trăiește în fericire veșnică și are tot ce vrea?”* – Mărțișor răspunde : *“N-are Dor, preabunule! Cine-n lume n-a iubit, cine nu a suferit, sau durere n-a avut, cine lacrimi n-a vărsat, cine-n viață n-a sperat, fericirea n-a aflat!”*

Și, bineînțeles, toate acestea se află *“în inima mare și iubitoare a omului nevoiaș, lovit de toate greutățile vieții”*.

De unde concluzia logică: doar o inimă curată de om sărac cu duhul o va îndupleca pe Prințesa Primăvara să vină în împărăția oamenilor. Aventura continuă cu peripeții prin Țara Nisipurilor Fierbinți. Și aici, intervin toate elementele basmului:

pana de vultur se preface-n hamac zburător până în Grădina Fermecată din Țara Nisipurilor Fierbinți, apar stafii de nisipuri mișcătoare, foarte schimbătoare și ușoare, apoi decorul se schimbă după cum eroii se plimbă în Țara Râurilor Secate. Ei îl eliberează pe zănicul Vânt Păstor din crăpătura de stâncă, iar acesta aduce apă râurilor secate, pe săturate. În sfârșit ajungem și noi în țara unde zările strălucesc, unde radiază o lumină orbitoare, fără asemănare.

În Grădina Fericirii Veșnice, iluminată de sfeșnice, într-o priveliște minunată, pe care o descriem pe dată :

“Și-ncepură să plutească lin, deasupra unei poieni minunate, unde valuri uriașe de culori dansau într-un ritm ciudat. De-acolo, de sus, nu deslușiră formele acestor jocuri de culori. Ce puteau să fi fost? Revărsare de flori și de fluturi în cascade de nuanțe? Pomi înfloriți într-un vârtej dansant? Sau un joc miraculos de raze... Iar în acest ocean de culori răsări un palat sclipitor, de aur și de argint, cu scări de jad verzui și gălbui, coloane de smaralde și safire, iar trandafirii în mii de nuanțe se revărsau în cascade de pe acoperișul cu turnuțele argintii pe zidurile palatului, pe pardoseală și pe trepte curgând în valuri pe alei, până hăt, departe de palat.”

În acest decor vrăjit, *“în revărsarea de flori, fluturi și păsări, dansau pomii în floare, dansau izvoarele cu sălcii, dansau căprioare cu iepuri, veverițe cu urși, dansau flăcăi și fete ale căror picioare nu atingeau covorul smălțuit.”*

Înfrățirea naturii în decorul feeric are darul de a molipsi pe toată lumea într-o reverie cum întâlnești dumneata pe hârtie numai și numai în copilărie...

Întâlnirea dintre Mărțișor și Prințesa Primăvara are ceva din măreția și simplitatea întâlnirilor dintre Făt-Frumos și Cosânzeana : prototipurile eroilor pozitivi din mai toate poveștile. Este vorba de o vrajă, de o atracție magnetică, având ca finalitate **o poveste în poveste** tulburătoare cum nu s-a mai auzit sub soare.

Cutezanța, înflăcărea vocii și a inimii, felul curtenitor în care Mărțișor își făcu plecăciunea, mai mare minunea! – avură ca efect o simpatie din partea Primăverii, nu mai înainte de a-l cerceta aspru, căci nu-și putea închipui cum, oamenii pot fi diferiți de cei din țara sa fericită. Uimită, ea socotea tânguirile tinerilor drept îndrăzneală și cutezanță și le punea în balanță. O pildă destul de edificatoare o dă tânărul Mărțișor, spunându-i că flacăra tainică a iubirii este mai puternică decât orice vrajă.

Inserțiile autorului în poveste, destul de pertinente pentru a-și liniști auditoriul, sunt ca sarea-n bucatele alese, dar care n-ar avea nici un gust fără acest condiment. O altă componentă fantastică e aceea că în basme, iubirea poate învia morții, poate înfăptui orice vrajă, mută munții din loc, face să țâșnească izvoare din piatră seacă. Vraja iubirii dezlănțuie feeria:”*O ploaie de petale de liliac și flori de măr îi acoperi,*

o muzică suavă se auzea în depărtări și triluri de privighetori picurau deasupra lor. Vraja dragostei se întinse apoi în Grădina Fericirii Veșnice. Altfel străluceau acum trandafirii și celelalte flori pe care fluturii le sărutau, furându-le nectarul și punându-le foc în petale. Altfel cântau păsările în triluri de dezmierdări și șoapte de iubire, în țipete de dor și chemări de dragoste, în jocuri și alintări, prin atingere cu ciocul, așa cum văzuseră la Mărțișor și Primăvara.”

Nu mai puțin spectaculoasă e intrarea în Grădina Fericirii Veșnice a Împăratului Soare – venit să-și vadă fiica, pe Prințesa Primăvara : *“Din trăsura de aur sclipitor trasă de doisprezece cai înaripați, coborî luminosul împărat îmbrăcat într-o armură din aur scânteietor, pe umeri cu o mantie purpurie cu reflexe liliachii, iar la cingătoarea din nestemate cu un paloș din flăcări albastre. Ținea în mână un glob alb de aur din care țâșneau flăcări, fermecatul glob de foc, izvorul puterii sale.*

Fața sa radia o lumină orbitoare, orice muritor fiind nevoit să plece fruntea la trecerea lui. Numai Primăvara putea să-l privească și să-i zâmbescă.”

Mitul Luceafărului eminescian care cere Demiurgului să-i ia al nemuririi nimb și veșnicia din privire în schimbul unei **“ore de iubire”** este adaptat în mod coresponsuzător, astfel că fericirea veșnică dăruită de Tatăl Soare este schimbată pe miracolul, pe Iubirea cea până acum tănuite.

Autorul aduce în pagină personaje stranii : fantomele nisipurilor mișcătoare, căpcăuni, matahale de nori, namile de vânturi. Cu toate acestea, apar și elemente din viața reală, care fac mai accesibilă înțelegerea de către copii – rachete, calculatoare, mașini, avioane.

E greu pentru un copil crescut cu televizor și Internet să mai creadă că poate cineva călători pe o pană de vultur prefăcută-n covor fermecat sau hamac zburător, învârtindu-se ca un titirez și zburând la comandă după cuvintele magice rostite de Mărțișor, apoi aterizând la punct fix, tot după o incantație. Poate că în cărțile cu Harry Potter, copilul vrăjitor se poate întâmpla așa ceva. Basmelor însă și-au păstrat parfumul și, adaptate simțitor, pot readuce lumea copilăriei. Cuvântul magic care le tutează este Fantezia. Copilul poate, chiar și cu ochii deschiși să viseze la o lume care va fi fost cândva, dar care se și poate reîntoarce în închipuire. Și cine are capacitatea de a transforma realitatea, de a plăsmui cu ochii minții fantasmă, își

poate câștiga auditoriul. Dacă mai sunt și pilduitoare, basmele pot constitui o sursă bună de deprindere și memorare a unor noțiuni și termeni necunoscuți, pot fi didactice pentru diversele domenii de inițiere a copilului în viață.

Dincolo de caracterul lor didactic, basmele rămân un fericit prilej de petrecere a timpului liber, în mod plăcut și distractiv precum și de fixare a unor norme morale, în lupta dintre bine și rău, adevăr și minciună, pe care copilul și le poate însuși în acest mod.

Se știe că bunicuților le place să istorisească povești nepoțeilor. Dar dacă bunicuții le și scriu, e cu atât mai merituos, fiindcă acei copii nu vor uita niciodată că bunicul ori bunica au inventat un basm pentru ei și pentru alți copii.

A-l lua martor pe copil și a-l introduce în universul interactiv al povestirii este un lucru de ispravă.

Nevoia de poveste a fost dintotdeauna cât se poate de acerbă pentru toți oamenii. Fie sub forma orală, scrisă, văzută ori chiar trăită. Mai trebuie subliniată și "starea de poveste" a sufletului, deschis să primească din izvorul de nesecat al închipuirii, acel filon răcoros și benefic care să aducă bucurie și fericire în suflet.

Cine e capabil să primească un basm cu simplitatea copilului și-a păstrat intactă acea candoare a anilor dintâi, când totul în jur părea mirific și se deschidea lumea fermecată în care puteai să intri și să petreci după pofta inimii.

Nu e mai puțin adevărat că povestașul, basmuitorul își pune amprenta sufletească pe fiecare poveste. Codul său etico-moral se identifică adesea cu acela al eroilor săi pozitivi. Un suflet frumos nu poate înfăptui un lucru urât îndeobște. Fapta, starea și vorba devin una.

Folosind întreaga panoplie de elemente de recuzită din basmul clasic: palate, împărați, prinți, prințese, căpcăuni, vrăjitoare, babe cloaște, pitici, vulturi vorbitori ca și pene măiestre, fire de nisip, etc. împletite armonios cu elementele moderne – pentru înțelegerea și gustul copilului contemporan, Năstase Marin realizează un tablou mirific, mișcător, plin de candoare și frumusețe și readuce în amintire crâmpoșele din îndepărtata sau apropiata Țară a Inocenței – unde ne place deseori să ne reîntoarcem, pe aripile de vis ale închipuirii și nostalgiei.

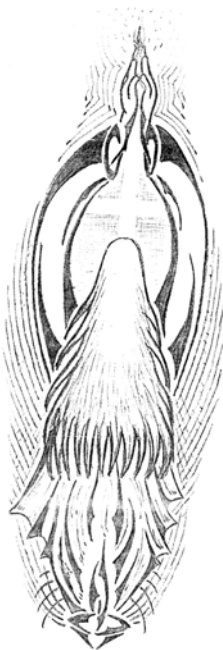
Și așa, din anotimp în anotimp, sărim într-un picior ori suntem purtați pe o plăpumioară de nor, pe o nacelă de păpădie, în plină feerie, până hăăă! în copilărie, meleag descris din dor de drag, cu penița muiată-n azur de privire, pentru ca toți cei ce nu cred să se mire!

Hai deți s-o zbughim de acasă ușor, să aflăm povestea lui Mărțișor! Să ne copilărim până amețim! Și s-o luăm de la capăt, din dor de Frații Grimm, poate întinerim!...

Galați, 24 noiembrie 2006

CAPITOLUL IV

ICOANA CUVÂNTULUI

MARTA COZMIN ȘI CUVÂNTUL CARE TĂMĂDUIEȘTE

Încă năucită de teribila veste primită, vai! abia de Sfintele Paște – încerc să mă adun și să încheg un buchețel de gânduri pentru ființa care, după mama, mi-a fost cea mai scumpă din această lume.

Ciudat și puțin straniu e că, în tot acest timp, cu mult înainte de trecerea ei la cele veșnice și mult după aceea, eu continuam să-i scriu, deși ea plecase de circa trei luni, cu o intensitate a trăirii pe care ți-o dă doar senzația disperată că pierzi ceva scump care îți alunecă ireversibil printre degete, la fel cum nisipul clepsidrei se prefiră în sens unic până la răsturnare și tu nu te poți împotrivi să împiedici scurgerea și cu atât mai acerbă e disperarea...

Și probabil că am să-i scriu mai departe, dintr-o nevoie care nu poate fi înlocuită cu nici o alta și sunt aproape sigură că într-o bună zi, ea se va îndura să-mi răspundă, cu o îngrijorare prevenitoare și caldă, așa cum proceda de câte ori răspunsul, sau poate ingratitudinea mea întârziiau, iar cuvintele ei mă motivau și mă făceau să mă dăruie, smerită, în brațele aceluia revigorator sentiment de neegalat – prietenia.

Nutream o imensă admirație și prețuire față de scrierile sale, atât de măiestrite și savuroase, în orice gen abordat, încă mult înainte de a ne cunoaște și a ne împărtăși gândurile, impresiile, sentimentele. De aceea rămâne pentru mine ca o lumină ce nu se va stinge niciodată. Faptul că mi-a răspuns atunci când mi-am deschis inima, consider a fi unul dintre cele mai mari privilegii pe care mi le-a acordat Providența, deși m-am temut deseori că nu sunt vrednică de o asemenea onoare.

Dar Marta Cozmin care se pricepea atât de bine să “citească” în suflete, m-a descoperit încă înainte de a-i trimite propriile mele cărți, m-a citit pe nerăsuflăte. Deja pentru ea nu mai puteam avea “ascunzișuri”. N-aș ști să spun cum, dar înclin să cred că a intuit faptul că aluatul din care fusesem plămădită, cerea o plămădă aidoma.

Rareori mi-a fost dat să aflui o persoană înzestrată cu un atât de delicat cult al prieteniei, ca distinsa scriitoare Marta Cozmin.

Și m-am împărtășit (vai, numai câțiva ani!) din acest fruct al virtuților de cea mai aleasă ținută morală : credința, speranța, iubirea, virtuți teologale din care izvorăsc la rândul lor, atât de gingașele sentimente ale amabilității, delicateții sufletești, generozității, onoarei, și în chip cu totul deosebit, al demnității.

Ce am avut în comun? Am fost amândouă “contemporane ale lui Dumnezeu”, colege de Duh și de poezie. “Dragă contemporană a lui Dumnezeu” – așa mă gratula Marta Cozmin în scrisorile sale.

Și mai aveam în comun un duhovnic de excepție care ne-a mijlocit apropierea afectivă, căci despre apropierea personală, fizică, nu putea fi vorba, locuind în orașe diferite, având destine diferite. Duhovnic în timpuri și locuri diferite, care și-a împlântat adânc rădăcina în spiritul fiecăreia astfel încât, după plecarea părintelui Eugen Blăjuț Senior din Parohia Cioplea, enoriașii – printre care se număra și familia Martei Cozmin, nu s-au putut nicidecum mângâia. Ca o prelungire a carismei sale, trecând în alții, ca flacăra olimpică purtată din mână în mână, din inimă-n inimă, părintele a devenit duhovnicul meu. O dovadă certă că **departele** poate deveni foarte **aproape**, legate cu fire freactice numai de Dumnezeu împletite, a fost cunoașterea în anul 2000 a acestei persoane, cu totul speciale, fapt ce m-a onorat și a fost ca o rază blândă care m-a întremat și mi-a adus vindecarea, ca după o lungă și chinuitoare maladie de suflet.

Poate că a venit exact la momentul potrivit, când aș fi avut cea mai mare nevoie de o mângâiere, căci pierdusem pe cea mai scumpă ființă din lume, mama.

Da, mângâierea poate veni și de departe, de la sute de kilometri, și poate fi resimțită la fel de real ca și când persoanele s-ar afla alături. Uneori chiar mai mult și mai intens.

Prin mâinile Martei Cozmin am simțit căldura, Lumina, iubirea, grija maternă pe care abia le pierdusem și de care aveam acerb nevoie.

Ce m-a atins atât de mult, încât să-mi doresc cu ardoare acest semn de bunăvoință?

CUVÂNTUL. Iubirea pentru Cuvânt, Jertfa pentru Cuvânt, respectul pentru cuvântul scris, rostit, împărtășit, posedat, absent, învăluitoare și benefic, cel care tămăduiește. Cuvântul care tămăduiește ne-a unit sufletele, fiind la fel de flămânde și însetate față de acest semn lăsat de Dumnezeu ca să-i unească, să-i contopească pe oameni și nu cel care dezbină, alungă, risipește, distruge. Cuvântul – cel de-al doilea sistem de semnalizare – rod al minții organizate și al aceluiași privilegiu unic acordat doar ființei umane de către Creatorul a toate – cel care-l diferențiază de celelalte ființe. Dacă ne-am putea da seama pe deplin de această zestre, l-am folosi doar în chip ziditor și benefic.

Ne-am regăsit în sânul Aceluiași Cuvânt, deși manierele noastre de scriere, precum și mijloacele literare erau specifice personalității fiecăreia. Am bunul simț să nu emit judecăți de valoare asupra imensei opere literare și artistice la care a migălit Marta Cozmin toată viața. Sunt alții abilitați să o facă și sper că o vor face. Eu pot spune doar că am savurat, am devorat, m-am nutrit cu scrierile sale, așa cum te nutrești cu vitaminele care te pot ține pe picioare.

În acest Cuvânt am găsit tot ceea ce aveam nevoie : și Duh și Pâine și Sânge și aer și Lumină și cruce și soare și stele și orizont și lacrimă, uneori și umbră, pe care tot prin cuvânt o risipeam, așteptând zorii ca s-o luăm din nou de la capăt, cu dăruirea de sine specifică celor care știu cu adevărat ce înseamnă jertfa de sine pentru o cauză înaltă.

Marian Popa în **“Dicționarul de literatură română contemporană”**, ediția a doua revăzută și adăugită, apărută la Albatros, 1977, scrie despre Marta Cozmin:

“Povestirile din **“Gemantanul din America”** (1969) și **“Câinele și gramofonul”** (1973), particularizează un umor fin, interesat de contradicțiile mici și mari generate de relațiile casnice și, în genere, dintre sexe.

Fantezia amuzată de propriile ei puteri și procedee apare în cărțile pentru copii : **“Cocoșul de apă”** (1971), **“Porțile vântului”** (1975), **“Degetarul de ceață”** (1976). Teme și procedee ale ficțiunii fantastice stau la baza unei povești de dragoste în romanul **“Marea la ora șase”** (1976”).

Într-o succintă **Biobibliografie** așezată la finele cărții **“Teatru”, volumul III**, apărut la Editura Vitruviu, București 2005 cu circa o lună înainte de plecarea Martei Cozmin în altă realitate – unde, fără îndoială, e apreciată de Cel și de Cei pe care i-a slujit întreaga viață, - aflăm că, această prestigioasă autoare “s-a născut la 31 ianuarie 1930 la București, dintr-o familie de inzelectuali.” Spicuim din această biobibliografie :

“1937-1948, școala primară, apoi Liceul la Institutul Sfânta Maria (Pitar Moș) din București. (...)

1949-1952, lucrează la Institutul de Mecanică Aplicată al Academiei.

1951, intră la Facultatea de Matematici din București. Diploma de Stat în 1957.

1956-1958, bibliograf la Biblioteca Centrală de Stat. În perioada aceea dramatizează “Verișoara Bette” de Balzac și câteva schițe de Cehov, pe care le pune în scenă, cu colegii.

1969, apare la EPL, volumul de schițe **“Gemantanul din America”**.

1971, **“Cocoșul de apă și alte povestiri”**, Editura Ion Creangă.

1973, **“Câinele și gramofonul, povestiri humoristice”**, Editura Cartea Românească.

1975, **“Porțile vântului”**, povești, Editura Ion Creangă.

1976, **“Degetarul de ceață”, povești**, Editura Ion Creangă și **“Marea la ora șase”**, roman, Editura Cartea Românească.

1980, **“Supraviețuitorii”, roman**, Editura Cartea Românească și **“Croitorul de povești”**, Editura Ion Creangă, Premiul Uniunii Scriitorilor.

1984, **“Să vorbim despre palmieri”, roman**, Editura Cartea Românească, premiul Uniunii Scriitorilor și **“Sora păpădiilor”, povești**, Editura Ion Creangă.

1986, **“Umbra poveștilor”**, Editura Ion Creangă. Toate cărțile apărute la această editură au avut ca redactor pe Ioana Ricus și ca ilustrator pe pictorul Gyorgy Mihail.

1999, **Cartea de povești**, Editura Vitruviu. Cele patruzeci de desene de Tia Peltz au rămas și ultimele ilustrații ale regretatei artiste.

2000, **“Povești, povești”**, Editura Vitruviu, colecția de basme.

Câteva cărți de povești au fost traduse : în limba germană **“Cocoșul de apă și alte povești”**, 1977 și 1983, **“Porțile vântului”** (1985) în limba rusă (**“Croitorul de povești”**, 1985 și în limba spaniolă -aceiași titlu-, 1986).

Din 1990 autoarea își îndreaptă interesul mai ales spre teatru. Pentru copii scrie trei piese scurte, grupate sub titlul **“Întâmplări cu îngeri”** din care două au fost jucate de amatori, iar a treia, **“Soulguard”**, a fost transmisă la radio în 1996.

Dintre celelalte piese, destinate publicului adult, două au fost nominalizate la concursul UNITER pentru cea mai bună piesă a anului: **“Înțeleptul și actorul”** (1993) și **“Teatru a murit, trăiască teatrul!”**, 1996.

2000, împreună cu comedia **“Scândura”** au alcătuit volumul **“Teatru”**, Editura Vitruviu, în seria Teatru, nominalizări UNITER. Acesta a fost distins cu premiul Fundației Camil Petrescu pentru cea mai bună carte de teatru apărută în anul 2000.

2001, **“Teatru 2”**, cuprinzând comediile **“Județul patruzeci și patru”**; **“Experimentul Sonderbar”**; **“Schirley și revolverul”**, Editura Vitruviu.

2003, **“Basme și Povești”**, Editura Vitruviu, **“Medalion”** de Luiza Carol, reproducere după ilustrații de Gyorgy Mihail și Anghi Petrescu-Tipărescu.

Aș adăuga volumul **“Teatru 3”**, Editura Vitruviu, apărut în 2005 și reeditarea volumului **“Marea la ora șase”**, roman, Editura Vitruviu, 1996, carte apărută postum.

Cu adevărat, pe scriitor îl poți cunoaște cel mai bine din scrierile sale, acolo nu se dezmințe, nu trișează, pentru că nu te poți trișa pe tine însuși și convingerile tale.

Și Marta Cozmin – având deplin conștiința valorii și demnității sale artistice, s-a comportat cu o mare discreție vrednică de marile spirite, pe care gloria lumii (deșertăciunea!) nu le-a întinat, lume prin care a pășit cu pas mărunț dar ferm, aproape neștiută, dar dreaptă-n convingerile și virtuțile sale și n-a făcut rabat de la propria conștiință.

Cuvântul a fost singurul pe care s-a rezemat ca de un umăr solid, ca de o tâmplă. Și temelia aceasta a fost, fără îndoială Cristos – Cuvântul cuvintelor, “Cel care era la început” (**Ioan, I,1**) și dincolo de început până dincolo de sfârșit. Și nu s-a rezemat în zadar pe El ca pe o stâncă. Pentru că împreună cu amintirea ei luminoasă, dureroasă și caldă încă, ce nu se va șterge din sufletul celor scumpei inimii sale,

Cuvântul ei a rămas și va rămâne deasupra deasuprelor oricărei legi sau cutume, pentru că el reflectă cu adevărat Iubirea – ca o Lege de har care ne leagă indestructibil, până ne vom întâlni, de data aceasta alături.

Deocamdată, ea rămâne, după cum scria Ileana Mălăncioiu, “Sora mea de dincolo”, cea care mă încurajează, mijlocește, mă veghează, mă apără, îmi dă speranță să lupt mai departe până la victoria finală.

MARTA COZMIN. O persoană pe cât de discretă și de o simplitate atât de măreață, pe atât de valoroasă în profunzimea și verticalitatea sa, care așeza, în chip firesc, valorile morale pe cea mai înaltă treaptă a desăvârșirii umane, care-mi mărturisea, într-una din ultimele sale scrisori date 27.VI.2005 : “Credința a fost și rămâne busola noastră. Am putea cere mai mult? Desigur : speranță și iubire. Fie să ai parte, dragă contemporană a lui Dumnezeu din belșug de toate trei”.

“Te îmbrățișez cu mult drag” – formula de încheiere a fiecărei epistole, îmi dădea certitudinea că dragostea există. Și cum să nu mă consider norocoasă cu un astfel de schimb mirabil de afecte, care, culese uneori din gura sfinților și a marilor scriitori creștini, par să-ți străpungă băierele sufletului, să-ți atingă fibrele neștiute ale sensibilității atât de arar scoase la iveală îndeobște, într-o lume sprijinită pe cu totul alte valori.

ICOANA DIN SUFLET ȘI SUFLETUL ICOANEI GETA MOCANU „Suflet de icoană”, volum în curs de apariție

Suflet de icoană, sufletul icoanei sau icoana din suflet, aceste trei sintagme, împreună sau separat, relevă același lucru, deși au nuanțe diferite.

Fiecare om poartă cu el, cel puțin o icoană scumpă în taințele adânci ale inimii, la care se roagă, pe care o cinstește, o venerază, îi cade dinaintea. Icoana e sfântă, nu numai prin ceea ce reprezintă, ci, prin iubirea și venerația pe care o simțim, când o luăm ca martor și părtaș nemijlocit al bunelor și relelor momente din viața noastră. Așa cum un locaș de cult este sfințit, nu numai de Sfântul Sacrament sau de moaște ci și de rugile și lacrimile celor care vin să-și reverse prinosul iubirii dinaintea imaginilor cunoscute sau necunoscute.

Și după cum omul sfințește locul, icoana sfințește sufletul încărcat și adumbrat de greutatea zilnice. Oricât de matur ai fi, la orice vârstă te-ai afla, ochii icoanei te urmăresc pretutindeni. Până și-n vis. Până și-n alb al amintirilor scrise cu steluțe de ger pe ferestrele casei natale. Sau cu fulgi străvezii pe asfaltul cotidianului.

Vine o vreme când nimic nu-i destul, nimic nu-ți ajunge. Nici sarea lacrimilor, nici dulceața mângâierilor părintești, nici amarul pierderilor ireversibile. Vântul năuc spulberă miriștea gândului, împrăștie semințele. Doar cele ce rămân în pământ bun vor încolți mai târziu. Doar cele udate temeinic vor crește tulpini, frunze, flori, fructe, semințe. Ciclul e mereu același. Nu te poți naște bătrân, nici înțelept, nici puternic. Toate se împlinesc la timp cuvenit, rânduite după legi pe care doar Creatorul a toate le știe.

Eternul trubadur se întreabă de veacuri : „Dar unde sunt zăpezile de altădată?” – în căutarea timpului și a sensurilor pierdute. La fel ne întrebăm nostalgici, ce-am făcut cu icoanele din suflet sau cu sufletul pitit în icoane?

Un astfel de suflet ca o icoană – a rămas în memoria fidelă a autoarei, în persoana celei mai îndrăgite ființe care i-a luminat pașii nesiguri prin Țara copilăriei. Care i-a modelat caracterul și i-a imprimat virtuți de neșters în inimă.

Chip luminos el însuși, descins parcă din paradisul cu Feți-Frumoși și zâne bălane și suave, bunica, și-a așternut definitiv amprenta asupra personalității copilului : prin firea voluntară, prin sfătoșenie, prin bunătatea privirii, prin tot ce făcea cu mâinile ei aspre și totodată gingașe la mângâiat, prin faptul că la ea, ca și la Dumnezeu,

„toate erau bune”. Și la mâncat și la privit, cu rostul înscris în legile nescrise ale firii.

Și ca o lege de har a copilăriei, stă desenat pe văzduh, veșnicul semn de întrebare iscat între genele clipind ștregărește, acel „de ce?” – care, ca o baghetă fermecată, deschide ușile cunoașterii, ne poartă în împărăția tuturor posibilităților, împărăția fără de umbre a candorilor fără sfârșit.

Poezia acestei mirări continue este „acel ceva plăpând, înaripat și sacru” – cum spunea un filozof antic.

Cine nu-și păstrează duhul neprihănirii, nu-și poate revendica dreptul la amintirile pioase ale vârstei dintâi – cea de dinaintea căderii – pe care o numim convențional, vârsta primordială.

Și ce ne-am face dacă ne-am trezi într-o bună dimineață, săraci de amintire, jefuiți de imaginile-icoane ale bunilor și străbunilor ? Am fi ca o țară fără istorie. Un teritoriu pustiit, fără viață, un tărâm al nimănui, neanimat, sterp, searbăd, care nu stârnește nici un sentiment. E ca și când te-ai pomeni pe o planetă necunoscută, rece, nepopulată, străină.

Și dorul de meleagul tău pe care l-ai păstrat cu sfințenie-n tine, te biruie mereu și ai dori să te-torci, să mai calci, fie și o dată, cu tălpile goale, țărâna scumpă a uliței, lutul reavăn din vie, să mai faci chirpici cu paie jucând tontoroiul fără să fii certat, singura dată când ți se permite să te murdărești. Și privești cu duioșie casa căzută-n genunchi, povârnită-ntr-o parte, de parcă ar durea-o încheieturile, cu țigle crăpate și pereți coșcoviți, cu podeaua uzată de milioane de pași, dar, cu scoarțele curate, cu acel miros inconfundabil de „curat” de var proaspăt, de busuioc, de izmă, păstrate-n mănunchi și atârinate de grindă. Casa joasă a bunicilor pe care azi o sprijini cu tâmpla, care-ți ajunge la umeri, care se prăbușește încet în ea însăși, ce mică îți pare acum, precum casa piticilor din pădure pentru Frumoasa Alba. Și totuși, ce sfinte sunt toate lucrurile acestea uzate în demnitatea lor fără de margini.

Și cât de sfios pășești, ca să nu trezești din somn aromele, culorile palide ale vechilor fotografii, cam prețioase, cam rigide, cu ramele roase de cari. Și colțul din răsărit împodobit cu ștergere cusute de mâini agere și pricepute, în fire măiestre, care-o înconjoară pe Maica Domnului și pe Sfântul casei. Și alte imagini sacre sprijinite în cuie ruginite și-n smocuri de busuioc și lămâiță sub candela care, nicicând nu s-a stins, cu fitilul abia cât o ață și uleiul gros plutind pe deasupra, cine-o mai aprinde în fiecare dimineață?

Sufletul bunicii vine aici pe furiș și aprinde candela, apoi, o lumânare în sfeșnic, așează busuiocul ce stă să cadă, șterge praful ușor de pe obrazul Preacuratei. Și aerul reavăn pătrunde-n odaia „de curat” și parcă simți miros de cozonac și gutui, miros de smirnă și totul e învăluit într-un nor inefabil de tămâie. Nimic nu s-a schimbat aici. Sufletul locului e același. Doar noi suntem alții.

Mari și mulți, maturi și din ce în ce mai obosiți și mai singuri. Să nu trezim icoanele care veghează, între somn și trezie, destinele noastre. Care ne mai trimit uneori semne, (cine să aibă timp și dispoziție să ia aminte la semne?) – că nu ne-au uitat, că mijlocesc pentru noi, acolo, unde ne vom întâlni negreșit, într-o zi, întregiți și vom reîncepe jocul întrebărilor firești care fac parte din legea de aur a copilăriei.

Ce ar mai fi de adăugat ?

Această carte este o evocare scumpă. A unui chip, a unui suflet sfânt, ca o icoană. Trăsăturile, portul, obiceiurile, datina, evlavia, toate caracteristicile persoanei, dincolo de a dori să iasă în relief, sunt obișnuite, firești ca sângele și apa. Ele au un numitor comun cu al majorității bunicilor din lume. Sau așa ar trebui să fie. De ce seamănă, sau prin ce seamănă bunicile între ele ? Prin neajunsurile vârstei, prin pașii mărunți, prin deficiențe de auz, de văz, de vorbire, inerente vârstei înaintate? Nu. Deși acestea sunt apanajul bătrâneții. Prin înțelepciune, calm, sfătoșenie, bunătate, evlavie, practicarea virtuților creștinești, curăție sufletească aidoma celei a copiilor, înțelegere, tact, tâlcuire, prin rostul lor de a fi lângă urmași, aproape, în orice împrejurare, în pofida timpului și a distanței, dincolo de viață, dincolo de moarte. Sau și mai mult, după dispariția lor pământească, le simțim mai acut prezența, ca a unor îngeri ce ne veghează din înălțimi, nevrând cu nici un chip să ne lase singuri, să se încredințeze că ne e bine.

Ce paradox ! Ca într-o lege a compensației, cu cât se măresc nepoții, cu atât se micșorează bunicii ! Ar părea dureros și nedrept dacă n-am ști că intră-n legile firii. Chiar dacă uneori, granițele dintre vârste se șterg cu desăvârșire, bunica și nepoata jucându-se laolaltă, chiar dacă rolurile, de multe ori se inversează și fetița o mângâie pe bunicuța culcată pe perna din poala nepoatei, un lucru e sigur : acel transfer de iubire propriu omului, nevoia de tandrețe care e simțită din plin de către fiecare și e împărțită egal, nici una nu rămâne datoare, întorcând cu prisosință mângâierile și sărutările nelipsite.

Un astfel de rai care se numește familie și cuib părintesc, întregeste copilăria și-și lasă amprenta asupra întregii vieți viitoare a copilului. Ferice de cine a avut parte de el, căci va deveni om întreg.

Dimensiunea ontologică e completată perfect cu statura spirituală. Nu-i chip de separare între ele, deși trupul, din ce în ce mai fragil, mai micșorat, trădează. Nu mai reflectă adâncimea spirituală, profunzimile aceluia EU care în orice împrejurare rămâne demn sub vremuri oricât de vrăjmașe pentru că și-a câștigat o dată pentru totdeauna respectul și dreptul la demnitate.

Autoarea acestei evocări, cu ochiul atent la frumusețile simple și neasemuite ale naturii, cu nevoia acerbă de alb, nevoie simțită și în celelalte trei volume precedente, înclinată spre pastel, cu sensibilitatea și duiosia specifice firii poetice, ne încântă și de această dată, prin acest gen nou abordat, evocare portretistică a unor chipuri luminoase, cum este cel de față.

Ca din timpuri imemorabile, tabloul de neșters din minte al celor doi bunici, cu nepoțica la mijloc, stând ca la „pozar”, pe trunchiul răsturnat ținând loc de bancă, tocit de vremi și de stat de poveste, loc de odihnă după truda zilei sau după câte un „câpețel de treabă”, niciodată sfârșită, dar și loc de taină și de taifas, unde întâmplările zilei, de obicei obișnuite, banale, căpătau proporții fabuloase. De fapt, acolo se nășteau și sfârșeau poveștile, stârnind doar amintirea lor, ani de-a rândul.

Vocile bunicilor imprimare în trunchiul secular care a auzit atâtea încât nu se mai miră de nimic, parcă sunt auzite și azi, ca un ecou, de către nepoata, pe cale de a deveni ea însăși bunică.

Drumul la bunica de drum ademenitor, de taină, de poveste, promițător de surprize, ce te atrage ca un magnet. Fiindcă știi că ea așteaptă, de fiecare dată, zâmbitoare în poartă, în prag, la fântână, chiar și după ce nu mai e, îi simți prezența aproape materială, ea a rămas acolo, așteptând, fiindcă așteptarea este apanajul femeii.

În „odaia de curat”, nelipsitul șirag de covrigei uscați, buni pentru muiat în ceai dar și de ronțait, fiindcă au un gust nemaipomenit, una din tentațiile copilăriei, alături de bomboane, halva, acadule.

Un obicei pe care doar satul l-a conservat de milenii este salutatul megieșilor în uliță. Nu se pomenește ca vreun trecător să nu dea cuviincios binețe, sătenilor din drum sau de la porți, indiferent dacă-i cunoaște sau nu. Acesta și alte „povățuiri pentru buna cuviință”, țin de firea țăranului, deschisă și cu sufletul rămas neatins de smocul și zgura orgoliului citadin unde , vai, străzile sunt atât de aglomerate, iar oamenii se simt atât de singuri!

Pentru țărani, nașterea, viața și moartea, sunt cele mai firești lucruri cu puțință. Ei se pregătesc cu sfințenie, temeinic, din vreme, aproape din tinerețe, pentru marea călătorie, așezându-și cuviincios , în bună rânduială totul. Pe ei, trecerea dincolo, nu-i sperie, mai mult decât o călătorie cu trenul spre o destinație necunoscută, o așteaptă cu calm, iluminați în duh, cu fruntea senină. Căci, ei nu mor niciodată, ei pleacă în altă realitate, se duc „să moară puțin”, vorba lui Marin Sorescu. Ca la o întâlnire sătească în straiile cele mai bune, în care îi vor regăsi pe moșii lor, pe cunoscuți și prieteni. Și vor avea mare prilej de fericire când îl vor întâlni pe Domnul în Lumina Lui neînserată.

De aceea, nepoții, trebuie să-i bocească, după datină, să le împlinească rosturile creștine și să-i pomenească.

Ei de fapt, rămân să trăiască veșnic, fie și în paginile unei cărți scrise cu evlavie pioasă de urmași, printre zâmbete și lacrimi și care mai poposesc o vreme să le ducă vorbele mai departe, ca un ecou de nestins, în cele patru vânturi.

Să ne bucurăm și să gustăm aceste scrieri stenice, duioase, calde, neprefăcute, ca o mână de copil pe un obraz de mamă.

Căci, prin sufletul ei de icoană, bunica rămâne o părticică de neatins din făptura noastră, în amintire, așa cum copilul este o părticică din trupul părinților, așa cum omul este o părticică din Dumnezeu.

COCULEANA UN BUCHET DE ZÂMBETE PENTRU O CĂLĂTORIE DE VIS -schiță de portret-

Când o vezi de departe, pare o femeie obișnuită. Înaltă, longilină, blondă, aproape diafană, cu trăsături delicate, parcă trase-n penel, cu un aer ștregăresc și un zâmbet care-i conferă un farmec aparte, parcă vrând să facă mereu cu ochiul către viață, să- dea cu tifla, semn că nu se lasă nicicum învinsă, aceasta este Elena, zisă Cocuța, mai zisă Coculeana. Ea și-a câștigat simpatia și admirația prin ceea ce face și prin ceea ce este. Ce este? Un OM. Un om cu majuscule, cu tot ce implică noțiunea de om. Și aici îmi vine în minte celebrul adagiu : “Sunt om și nimic din ce-i omenesc nu mi-e străin” al lui Terențiu – preluat de Dostoievski. Ce face? Cântă-n versuri viața, iubirea, natura, oamenii, florile, copiii, tot ce există pe lume și lasă o amprentă în sufletul său delicat, în căutare de frumos.

Virusată de patima pentru cultură, năstrușnică, visătoare, nebunatică, surâzătoare chiar și printre lacrimi care nu-i sunt deloc străine, un vârtej neconținut de femeie, un taifun care mătură totul în cale iar când intră undeva intempestiv, se așează cuminte, ca și când nimic nu s-a petrecut și intră-n atmosferă ca de-o mie de ani prezentă acolo. Ușurința de a se simți oriunde acasă, de a crea conexiuni, în mod deosebit spirituale, firescul care o definește, face din Coculeana, o colegă neprețuită. Un bun organizator, un om priceput, săritor, bun la toate.

Figură luminoasă, dascălița, căci exercită această nobilă profesiune, e foarte iubită de micuții ei care între timp au devenit foarte mari, unii chiar dascăli și-i sunt colegi de breaslă dar îi poartă un respect fără margini chiar după zeci de ani de la terminarea școlii primare. Prin ce reușește să câștige simpatia și admirația lor? Prin ce-i cucerește și le câștigă inimile? Prin pofta de joacă, prin aerul băiețesc, șturlubatec, prin nemaipomenita îndrăzneală de a se pune-n mintea și la cheremul copiilor, prin a se face aidoma lor în simțire.

Din starea de lacrimă sare ca la șotron, într-un picior, în starea de răs, mai degrabă în răsul plânsu’, de nu știi când e serioasă, când nu.

Gingășie, sensibilitate, nevoie de tandrețe, ocrotire maternă, simț civic, cod moral bine pus la punct și neîncălcăt, statură dreaptă, iată ce le oferă micuților discipoli timp de patru ani, învățăminte care sunt sădite în adânc, pe viață.

Coculeana posedă arta de a ști cum să iasă basma curată din mazăga zilei, de a vedea partea bună și frumoasă a lucrurilor și a se înălța pe scara de Lumină, ba îi mai trage și pe alții în sus, pe acest traiect mirabil, pentru ca nu cumva să-și greșească poteca. Cei care sunt luați sub aripa harului și conduși de mână de această călăuză, vor ajunge desigur, la ținta râvnită. Alții se vor pierde pe cale, în pofida eforturilor, căci așa e în viață.

Profesiunea sa de credință este înscrisă în vorba șoptită cu duh și blândețe, care să semene pace în jur.

Crâmpeul de fire dintr-un noian – luat ca temei ori ca năzuință, transpus în cuvânt, poate deveni veșnic.

“Cuvântul e-aceia ce astăzi mai poate./ Șoptit de-omenire, să facă dreptate”.
Căci : “Și stâncă de veacuri ce stă neclintită/ Când vorba o-alintă, se-upleacă smerită”
(“Cuvântul”).

De asemenea, armonia cu Dumnezeu și cu oamenii, capătă un înțeles covârșitor în structura intimă a personalității sale. Omul e o ființă socială, se știe acest lucru. El nu poate trăi izolat. Doar în comuniune, în conexiune cu alții putem să ne împlinim, să înflorim și să dăm rod, prin alții și pentru alții, de aceea există “biserica domestică” sau “mica biserică”, nucleul primordial, familia adamică. Și rezultatul nu va întârzia să apară, căci “Râsul zglobiu al copiilor e dăinuirea eternității”. (**“Dacă erau”**).

Dar, ceea ce o definește cu adevărat este măreția simplității sau măreția smereniei, conștientă că în lucrurile mărunte poți afla înțelesuri sfinte, înțelesuri depline ale stării de a fi.

Deși pare că ia totul ușor, superfluu, că persiflează, nu este deloc așa. Profunzimea și seriozitatea nu țin neapărat de înfățișare ci de acea structură intimă numită suflet.

Cuvântul care-i iese de pe buze are valoare terapeutică. Energia pe care o degajă este tămăduitoare. Aerul care o înconjoară e benefic. În preajma ei te simți ocrotit, în siguranță.

Înzestrată cu un simț nativ al lucrurilor cu adevărat esențiale, refuză tot ce-i frivol, inutil și lipsit de valoare pentru a-și consacra timpul și energia celor cu adevărat remarcabile.

Cu mâinile “ramuri foșnitoare” – rostuim cu mîgală firele culorii. “Ochiurile gândirii” mai scapă uneori modificând puțin modelul, până când, în vâltoarea vieții, ne contopim cu pământul, în timp ce lumina ne învăluie sufletul... (**“Ochiurile gândirii”**).

Iată un posibil autoportret : “Mă mistuie pofta de știință./ Spulberată sunt de uraganul cunoașterii./ Răscolită sunt de noianul descoperirilor...// Mă arde sclipirea

minții,/ Mă încălzește Lumina credinței,/ Se-aprinde flacăra pocăinței...// M-aplec și ating mâinile celor pierduți./ M-au înzestrat c-un buchet de virtuți.../ Buzele șoptesc : “SĂRUT MÂNA, PĂRINȚII” // Bucuroși îmi zâmbesc de acolo, de sus,/ Sunt mulți, ani mulți sunt de când s-au dus...” (“**Virtuți**”).

“Cu mâna dezmierd raza luni”, spune ea altundeva. “Colind meridiane/ croi-voi lungi poteci printre liane” (“**Printre liane**”).

Dar iată, într-un mic poem : “Dorința de a fi mereu mai bun/ Îmi poartă pașii, mă călăuzește/ Spre visul care astăzi se-mplinește” (“**Nou drum**”).

Ca toți poeții care se respectă, în spirit filozofic, și autoarea de față se întreabă “**Ce e viața?...**” – și răspunsul pe care-l găsește este pe măsura structurii sale lirice: ”Foșnet de frunze așternut pe cărări,/ Clipocit de ape în perpetue căderi,/ Fâlfâit de aripi în zbor diafan,/ Boabele din spice unduite-n lan.// Curcubeu pe mare, după calde ploii,/ Credință eternă, idealuri noi,/ Mâini care frământă lutul strămoșesc./ Gânduri și dorințe care se unesc”.

La întrebările fundamentale pe care și le-au pus filozofii de-a lungul veacurilor, Coca Tudose a găsit singură un răspuns, pe măsură, nu din cărți, dar din observarea cu luare aminte a realității.

Poate că drumul care i s-a deschis nu de multă vreme, a fost intuit în visurile cu ochii deschiși, când întrezărea poarta – simbolul plecărilor și al venirilor, simbolul așteptării, al întâlnirii în prag, simbolul veșniciei. “Poarta-i locul de plecare/ Poarta e nemuritoare” (“**Poarta**”).

Simbolul separării dintre două lumi, simbolul pragului depășit, simbolul visului despărțit sau amestecat cu realitatea. Poarta – gândul călător al omului spre o lume mai bună.

Pe cât de simplă, de atât de profundă în esența sa, poezia pe care o practică și care o definește, seamănă cu apa ce străbate o câmpie, udă țarina și hrănește roadele și făpturile, la vreme potrivită, de aceea e binevenită, fiind binecuvântată cu Duhul iubirii.

Căci, a te consacra, a te dedica – cu toate mecanismele tale intime unei cauze – iată un ideal de urmat. Și Coca Tudose a ales: s-a dedicat cauzei Măriei Sale, Cuvântul, pe care-l slujește cu credință și dragoste.

Notă. Textele alese spre ilustrare a acestei schițe de portret, sunt extrase din volumele “**Buchet pentru cei mici**”; “**Zâmbete pentru copii**” și “**Călătorie de vis**” – volume colective, apărute la Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2006, unde Elena Tudose are o contribuție substanțială.

SEARA DIN CUVINTE ȘI LUCRURI MĂRGĂRINTA -schiță de portret-

Nu are studii înalte. Principala eu îndeletnicire este aceea de mamă, la care s-a adăugat, de-a lungul deceniilor, funcțiile suplimentare de bunică și străbunică. Menirea dată de Dumnezeu aceasta a fost : să nască prunci. Și a născut. Șapte. O fată și șase băieți. Timpuri grele: foamete, lipsuri, boli, necazuri, pe toate le-a trecut având un singur sprijin temeinic: pe Dumnezeu.

Bărbatul – ca bărbatul, mai mult voiajor, abia dacă-l vedeau pe acasă copiii. Lucra în telecomunicații și circula pe bicicletă când într-un sat, când într-altul. Uneori venea cu leafa acasă. Puțini bani la multe guri. Cum să-i împarți? Bunul simț ancestral propriu femeilor de la țară, o bunătate sufletească deosebită și o pietate născută din inimă i-au împodobit ființa.

Măinile ei erau mereu ocupate cu treburile gospodăriei și cu legănatul pruncilor, apoi al nepoților și strănepoților. Măini aspre, muncite, înnegrite de vânt și arșiți, picioare cu tălpi crăpate de alergătură, ba la câmp, ba în ogradă, ba-n casă, ba-s sat după de-ale gurii. Picioarele alergau într-un ritm continuu, n-aveau răgaz nici un minut. Duminica mai respira o țară la Sfânta Biserică. Acolo își găsea tihna și bucuria tainică din suflet. Sub ochii sfinți ai icoanelor, lângă Maica Precista și sub Lumina Tabernacolului, acolo unde locuiește în chip tainic Cristos.

“Numai pace să fie, că toate le trecem, maică!” – încă obișnuiește să spună.

Și-a crescut copiii frumoși : unul inginer, altul profesor, altul maistru, cum i-a rânduit Dumnezeu. Stând “buchețel” pe lângă Mămuca, s-au ridicat cu toții. Apoi i-a văzut la rostul lor, cu neveste, case, copii, funcții, responsabilități.

Mama Mărgarina. În ziua Sfintei Înălțări a Domnului nostru Isus Cristos la ceruri, din anul 2004, din mila Domnului a împlinit 80 de ani. Opt decenii trudite.

S-a împușinat Mămuca. O iei ușor la subțioară și poți s-o duci până-n târg. Din gospodărie i-au mai rămas – ale sale -, doar o cămăruță simplă, cu pat tare, cu dulap vechi, sobă zidită de fii, un mic televizor alb-negru, mai multe icoane și... cam atât. Mai are odaia din față, pentru oaspeți, unde-și ține hainele de îngropăciune frumos aranjate, cu bilețele, după rânduială. Acolo intră din an în Paști. Ea stă în chilia ei, de vorbă cu icoanele sub care arde veșnic, o candelă și smocurile de busuioc uscat împrăștiat-n jur un aer vechi de sfințenie.

Câte milioane de mame nu se regăsesc în acest tablou îngălbenit de jind și uitare? Și cum mai seamănă bătrânele mame între ele : cu voci firave, cu ochi lăcrămoși și cu tremuratul din ce în ce mai perceptibil al bărbiei, cu durereile lor de oase continui și cu acel “of,of,of” sau “vai, maică!”, sau “ah, ce mă mai doare!” ori plânsetul singuratic care ține loc de somn, în nopțile din ce în ce mai lungi și în zilele din ce în ce mai scurte.

Atât de vulnerabile, atât de temătoare în fața necunoscutului care se apropie cu pași repezi și tainici, par jucării uzate în mâinile noastre, sunt de fapt, la discreția copiilor, a toanelor și capriciilor propriilor odrasle, suportând stresul lor și necazurile diurne, bolile și nefericirile care se răsfrâng, neîndoios, tot asupra părinților. Cum să le mai suporte și pe ale altora când ei nu-și mai pot duce pentru ei înșiși poverile?

Când văd un copil plângând, mă apucă mila. Când văd un bătrân plângând mă apucă disperarea.

Împovărați, gârboviți, micșorați, împutinați din ce în ce, ca în poezia lui Adrian Păunescu **“Repetabila povară”**. *“Ce părinți? Niște oameni acolo și ei/ care știu dureros ce e suta de lei.// Coccoșați, cocârjați, într-un ritm infernal/ Te întreabă de știi pe vreun șef de spital.// Ba nu văd, ba n-aud, ba fac pașii prea mici/ Ba-i nevoie prea mult să le spui și explici.// Nu-i așa că te-apaucă o milă de tot/ mai cu seamă de faptul că ei nu mai pot?// Ca povară îi simți și ei știu că-i așa/ și se uită la tine ca și când te-ar ruga.”* (citat din memorie).

Phil Bosmans, preotul flamand, mare iubitor de oameni, care prin cărțile sale a ajutat pe mulți credincioși să-și regăsească bucuria de a trăi, chiar și atunci când orice motivație dispăruse, spunea : *“Îmi sunt dragi oamenii – acesta este hobby-ul meu”*. El a scris **“Binecuvântarea unui om bătrân”** – un poem de o mare frumusețe :

“Binecuvântați aceia care înțeleg că picioarele mele au devenit mai încete, iar mâinile îmi tremură.

Binecuvântați aceia care își dau seama că urechile mele aud greu și că nu înțeleg imediat totul.

Binecuvântați aceia care știu că ochii mei nu mai văd bine.

Binecuvântați aceia care nu înjură când îmi cade ceva din mână și mă ajută să-mi găsesc lucrurile.

Binecuvântați aceia care se uită la mine zâmbind și stau să flectărească un pic cu mine.

Binecuvântați aceia care mă fac să simt că sunt iubit și se poartă delicat cu mine.

Binecuvântați aceia care rămân lângă mine când plec pe drumul veșniciei.

Binecuvântați toți aceia care sunt buni cu mine. Ei mă fac să mă gândesc la bunul Dumnezeu.

Și cu siguranță că nu-i voi uita atunci când voi fi la El.”

(Phil Bosmans, **Raze de soare**. Traducere din limba germană de Eugenia Harapcea. Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București, 2000).

Crezul Măicuței Tereza de Calcutta, a cărei cauză de beatificare a fost introdusă deja, era formulat astfel :

“Omul este irațional, ilogic, egocentric.

Nu are importanță, tu iubește-l, oricum.

Dacă faci bine, vor spune că ai scopuri ascunse, egoiste.

Nu are importanță, tu fă acel bine, oricum

Dacă îți atingi propriile țeluri, vei găsi prieteni falși și dușmani adevărați.

Nu are importanță, tu realizează-le, oricum.

Binele pe care-l faci, mâine va fi uitat.

Nu are importanță, tu să-l faci oricum.

Onestitatea și sinceritatea te fac vulnerabil.

Nu are importanță, tu să fii deschis și cinstit, oricum.

Ceea ce ai construit ani în șir, poate fi distrus într-o clipă.

Nu are importanță, tu să construiești oricum

Dacă îi ajuți pe oameni, se vor ridica împotriva ta.

Nu are importanță, tu să-i ajuți, oricum.

Dă lumii ce ai mai bun în tine și lumea te va lua la bătaie.

Nu are importanță, tu dă ce ai mai bun în tine.”

(Maica Tereza, “Luați aminte”).

Părinți și copii! Cum se mai inversează rolurile! Ajungem părinții propriilor noștri părinți mai înainte de a ne da seama. Și această stare de fapt trebuie să ne inducă o mare responsabilitate. Vom răspunde în fața lui Dumnezeu pentru cei care ne-au adus pe lume ca și pentru cei pe care i-am adus noi înșine pe lume. Curând vom ajunge și noi ca niște copii în mâinile și la discreția propriilor noștri copii și abia atunci vom putea înțelege grozăvia tainelor care se numesc naștere și murire, între care ne ducem existența atât cât ne este dat de Bunul Dumnezeu.

Mărgărinta. O mână de femeie, pare un copil la subsioara feciorilor ei vajnici, încă în putere, înalți și lucizi, care acum își privesc mama cu o duioșie amestecată cu disperarea și spaima că nu o vor mai vedea prea mult aievia, ci doar în amintirile estomate, în fotografiile lor învechite și în golul rămas printre puținele lucruri. Un gol dureros, acut, care nu se umple cu nimic, nici cu scâncetul copiilor sau al nepoților, nici cu bucuriile firave și frământările din ce în ce mai dese și mai apăsătoare.

Curând se va face seară, ea va trage zăvorul pe dinăuntru și va sta cu sufletul la gură să nu vină din nou vulpea sau dihorul la găinile ei împuținate. Va aștepta așa, cu inima a purice până aproape de revărsatul de zori când va ațipi,

toropită de zbucium, de amintiri, de emoția acestei zile când a împlinit optzeci de ani, când ea însăși a aprins o lumânare și a înălțat o rugă pentru bărbatul ei voiajor care de cinsprezece ani s-a urcat și el la cer, lăsând-o cu găinile, cu casa înjumătățită, cu dihorul sau cu vulpea hoată care tot la omul necăjit și slab trage, lăsând-o cu amintirile despre o viață trudită și cu cele câteva fotografii cu nepoți și copii din care ea zâmbește puțin buimăcită, puțin fericită, puțin emoționată, dar foarte, foarte obosită, cu bărbia tremurând și cu boabe de rouă-n ochii împăienjeniți de ani sau de un început de cataractă.

Până când se vor aduna din nou, dacă va voi Domnul, va avea destul timp să aștepte, căci așteptarea e apanajul femeii, să se gândească la toți și îi va vedea iarăși “buchețel”, lângă poala ei mirosind a busuioc, a salcâm înflorit, a merișor, a izmă sălbatică. E singura bucurie care i-a mai rămas, ca să-și facă singură curaj pentru încercarea în fața căreia va trebui să stea, așa cum a stat toată viața: DREAPTĂ!

Cu sfoșenia fiicei care și-a pierdut mama, îi dedic această poezie în loc de floare:

“De șapte ori pe atunci/ ai umplut copaii cu prunci/ înflorind ca o floare/
poala ta roditoare.// Dacă era sau nu sărbătoare/ Veneai la pătucuri tiptil/
Ascultând gângurit de copil/ și dureri și necaz, bunăoară/ parcă uitau să te doară.// Fără pereche
erai/ Regină pe colțul de rai/ Unde râzând te împodobeau/ cu micsandre în păr, flori
de măr/ și busuioc la ureche.// Duminica, mâinile tale curate/ împărțeau pâine, colaci/
pentru copiii săraci, pe săturate.// Alături de ii și pestelci/ zeci de spelci, miros de
pelin/ levănțică, în lada de zestre/ dintre ferestre,/ fleacuri cumiși/ și amintirile
încă fierbinți/ din tinerețe.// La capătul iernii aceste/ cobori ca dintr-o poveste/
așteptând strănepoți/ alături de care să poți/ cu oasele tale trudite,/ să numeri, să
scazi, să aduni/ să împarți, să îmbuni, /chipurile/ toate-anotimpurile”...

Valea Mărului, august 2004

MARUSIA FRANCISCANA ȘI ACEL “ROTUND” CARE SE NUMEȘTE IUBIRE

Fără a fi văduvă, Maria franciscana numită și Marusia face parte din categoria spirituală a virtualelor văduve generoase, “sărace cu duhul”, care vor moșteni Împărăția Cerurilor. Ca și văduva din Sarepta Sidonului care culegea vreascuri la poarta cetății și întâlnindu-l pe profetul Ilie, îi coace o pâine, dând din ultima făină și ultimul ulei din urcior, tainul pentru ea și fiul său, Maria franciscana își dăruiește ultima îmbucătură, încrezându-se în Cuvântul Domnului că “pâinea cea întru ființă” – nu i se va împuțina și uleiul din urcior nu i se va sfârși. (**1 Rg. 17,10-16**).

Sau din aceeași familie spirituală, precum văduva din Templu care a pus în caseta tezaurului ce ținea loc de cutia milei, două monede mici, tainul de pâine pentru ea din acea zi. Ea nu a dăruit ce avea de prisos, ci, în sărăcia ei, a dat tot ce avea : strictul necesar pentru viață. (**Mt. 5,3**).

Chiar și atunci când ni se pare că nu avem nimic, putem oferi totuși ceva : iertarea noastră, înțelegerea, mila, bunătatea, față de aproapele nostru – oferind bucuria care nu se va lua de la noi, Bucuria Noului Veșnic.

Oferind totul cu bunătațe, generozitate și disponibilitatea inimii, vom fi stăpâni pe Împărăția veșnică a Iubirii și a Bucuriei perfecte, carismă franciscană transmisă de opt veacuri de la Seraficul Părinte Francisc și însușită de acei pioși care s-au dedicat celui de-al III-lea Ordin, înființat în 1221 de acel “Corifeu al Sărăciei” – identificat în suferință cu Isus Cristos care l-a învrednicit cu stigmatele sale dureroase.

Marusia franciscana are sufletul ca o candelă curată – luminând împrejur pentru ca semenii ei să poată găsi drumul.

Ea ne dă totul, adică monada sufletului său pe care-l împarte precum Isus a împărțit pâinea și vinul apostolilor săi spre mântuire și spre amintire. Dăruind din toată inima are șansa de a dobândi înapoi însutit, înmiit, așa cum făgăduiește Mântuitorul.

Sacrificiul de dăruire față de aproapele este făcut din iubire față de Dumnezeu.

Un act de iubire îl constituie și buchetul de cuvinte înmiresmate, care, chiar dacă nu sunt meșteșugite exemplar, după regulile înaltei științe a vorbirii, căci nu de vorbe ducem lipsă, împrăstie o adiere de bună mireasmă în suflete. Ea întinde astfel pod de flori, punți și poteci de bunăvoință între oameni. Cuvintele ei simple și adânci sunt ca și semințele în mâna semănătorului. Ele vor încolți dacă vor găsi pământ rodnic, pământul de suflet deschis gata să le primească.

Marusica e o femeie în jur de 73 de ani, brunetă, îngrijită, cu trăsături frumoase și cu o anumită delicatețe-n mișcări și-n privire. Pe chipul său se întrevăd vestigiile unei frumuseți naturale, ale unei blândeți înnăscute, al unui surâs amar precum Marea-de-amar sau marea-amară conținută în numele sfânt pe care-l poartă cu demnitate și evlavie față de Măicuța noastră din Cer, avocata și mijlocitoarea noastră la Domnul.

Pioasă, timidă, devotată, ea și-a urmat cursul sortit al vieții devenind pe rând : soție, mamă, bunică, iar acum, străbunică. Toate cu aceeași supusă ascultare și smerenie, căci așa i-a lăsat ei Dumnezeu.

Și-a îndeplinit aceste “dregătorii” – aceste misiuni sfinte – la fel de firesc, fără să murmure, să cârtească, să se încrunte; cu acel surâs dezarmant de bunăvoință care-i este atât de propriu.

Nimic nu i s-a părut dificil sau imposibil, căci, atunci când iubești cu adevărat, poți sfărâma stâncile cu un singur gest. Poți ajunge pe stei dintr-o singură bătaie de aripi. Iubirea înaripează, înalță, îmbunătățește, edifică.

Sprijinită de iubire ca de Scara lui Iacob, și-a urmat îngerii însoțitori în suișul și coborâșul lor care unesc capetele Curcubeului, ba, într-un elan vertical, unesc azurul cu mama-țărăna, Mater Alma, cea care ne rabdă, ne ține pe toți cu îngăduință.

Pentru că nu și-a lipit niciodată sufletul de cele materiale, a ales să viețuiască în bună înțelegere cu Domnița Sărăcia, văzută ca o detașare voită de lucrurile acestei lumi, ce lesne sunt mâncate de rugină și roase de molii. Comorile la care-a râvnit și pe care și le-a adunat cu mială și parcimonie, sunt cele spirituale, fapte de bine, de evlavie și de jertfă față de aproapele, averi incomensurabile-n Cer, unde va avea de toate. S-ar părea cinică această alegere, dacă n-ar fi izvorâtă dintr-o profesiune de Credință sinceră și de neclintit.

Maria franciscana, tot din spirit de iubire și dăruire și-a însușit perfect Crezul Seraficului Părinte Francisc:

“Nu voi disprețui pe cine disprețuiește,
Nu voi blestema pe cine blestemă,
Nu voi judeca pe cel ce condamnă,
Îl voi iubi pe cel ce nu iubește.
Nu voi îndepărta pe nimeni de la inima mea.”

Cum poate oare Francisc de Assisi să constituie și astăzi un model de viață, o cale de urmat și să dea sens unei existențe, așa cum s-a dovedit de aproape opt sute de ani încoace? Simplu : lăsându-ne pătrunși de misterul său, pătrundem în universul mirific al misterului divin, care nu poate izvorî decât dintr-o iubire totală. Acest genial mesager evanghelic al păcii, acest propovăduitor itinerant mai seamănă și astăzi și va semăna până la sfârșitul veacurilor – cuvintele vieții eterne.

Numai cel ce primește știe să dăruiască. Simțind asaltul grației divine, cu o

gingașie emoționantă, Francisc instaurează înlăuntrul său imaginea lui Cristos. I-a oferit colțul cel mai înflorit al inimii sale. Se aruncase gol în marea lui Dumnezeu și se lăsa purtat de curenții divini.

Așteptând ceea ce este de neașteptat, disponibil și deschis sufletește, fără presupuneri sau condiționări, Francisc realiza lucrurile cele mai mari cu simplitate și lucrurile cele mai neînsemnate le făcea cu solemnitate.

Dumnezeu Însuși a fost însoțitorul său personal și călăuză sa. Nu a intrat în nici o schemă : nici călugăr, nici sacerdot, abia dacă îndeplinea funcția de diacon. Un iubitor de Cristos poate descoperi în epopeea franciscană, desăvârșirea creștină. “Când va sosi ziua în care voi putea să dovedesc bucuria desăvârșită de a suporta suferința? spunea Francisc.

Iar idealul franciscan era acesta : “Iubirea!” Iată cheia. A forma și a iubi. Dragostea face posibil imposibilul. Singurele arme invincibile pe pământ sunt cele ale iubirii. El descoperise cheia. Dacă gratitudinea este primul fruct al sărăciei : nu ai nimic – primești totul; al doilea fruct al sărăciei este pacea – fruct plin de parfum și dulceață.

Se pare că Marusia a găsit cheia acestei Iubiri transmisă peste veacuri de mentorul spiritual al celei de-a treia familii – familia laică.

Și mai ales beneficiază de acea Binecuvântare solemnă dată pentru frații din cele trei Ordine, până la sfârșitul veacurilor : “O fraților preaiubiți și fiilor în veci binecuvântați! Ascultați-mă pe mine, ascultați glasul Tatălui vostru. Mari lucruri am făgăduit, dar mai mari ne sunt făgăduite nouă; să îndeplinim pe acestea și să tindem spre acelea. Scurtă e plăcerea dar pedeapsa e veșnică. Puțin timp ține suferința dar bucuria e nesfârșită. Mulți sunt cei chemați, puțini sunt aleși, fiecare însă va primi răsplata după faptele sale.

Fraților, până când avem timp, să facem binele.”

Marusia! – o femeie simplă care a ales calea cea mai directă spre Bucuria perfectă.

MEMORIA HORINCEI: MAMA ARSENIA LA UN SECOL DE VIAȚĂ

11 noiembrie 2006. Ziua Sfinților mucenici Mina, Victor și Vichentie diaconul, zi de pomenire a Sfintei Mucenițe Ștefanița și a Preafericitului Părinte Teodor Mărturisitorul, egumenul studiilor, atâția sfinți mucenici și mărturisitori ai credinței într-o singură zi, este importantă pentru creștinătatea ortodoxă. Un motiv sporit de sărbătoare în această zi sfântă l-au avut credincioșii comunei Cavadinești: veterana satului împlinea, chiar în această zi, nici mai mult, nici mai puțin decât...un secol de viață. Mama Arsenia este o femeie robustă, sprijinită într-o cârjă pe care o poartă cu noblețe – “de fudulie”, mai mult ca să-i creeze o stare de siguranță -, și-a întâmpinat oaspeții, așa cum îi stă bine oricărui gospodar, - la ușă. Erau veniți să o cinstească oficialitățile comunei, reprezentantul cotidianului “Viața Liberă”, reporterul televiziunii din Galați, fotoreporterul, primarul, directorul căminului cultural, poeta comunei Lenuța Tăune și mulți alții.

Mătușa era înveșmântată frumos, ca de sfântă liturghie pentru jubileul secolului parcurs pe îndelete, ca țărancă mândră, frumoasă, vrednică, vioaie, care trecuse prin două războaie mondiale, avusese șapte nașteri, își crescuse copiii și-i aranjase la casele lor, apoi își îngropase cuviincios bărbatul, pe Nicolae Pecingine și pe 5 din cei 7 copii, după care vântuise mori de lacrimi de nu i se mai uscaseră obrazul nici până azi. Dar de bine, de rău, răzbătuse prin această “vale de lacrimi” până la această venerabilă vârstă.

Acum, detașată de slava și fala lumească, cu ochii surâzându-i îndepărtați, chemând zările sub dioptriile forte, le dădea binețe la oaspeți. Atmosfera începea să se învioneze, ca într-o zi însorită de primăvară. Toți voiau să-i intre în voie, să-i facă pe plac, să o întrebe dacă-și mai amintește de ei. În definitiv e un eveniment redutabil să dai mâna cu secolul...

Cât timp s-a întreținut cu oficialitățile, a fost adusă și țuica fiartă și gustările. Mama Arsenia fusese întâmpinată cu tradiționala “pâine și sare” pe un ștergar frumos cusut de mână, așa cum e datina la români.

-Mamă Arsenie, mă recunoști?

-D-apăi!... Aaaa... Ia dă-te mai aproape să te văd....Nu ești tu a lui Costică Tăune și a Mariei?

-Eu sunt mamă Arsenie...

-Aaa...păi, maică-ta era o fire vrednică și mândră. Și foarte veselă, nu se

dădea în lături de la joc. Și tac-tu a fost ajutor de primar când Niculaie al meu era primar prin '43'. Iaca-i am aici, într-o fotografie la coșerul lui Vasile Cristea, împreună cu bărbatu-miu. Uite ce brâu tricolor are legat de mijloc și cu capetele atârnate într-o parte, iar Costică Tăune, ajutorul lui e coala, cu un catastif în mână, ținea registrele cu cereale. Ia-n te uită ce pălării falnice, de oameni gospodari au toți, Dumnezeu să-i odihnească, s-or fi întâlnind acolo toți, în cer, laolaltă...

Arsenia și-a început poveștile, căci e neîntrecură. Când pornește pare că nu mai termină. Una izvorăște din alta și tot așa. Nu uită nici un amănunt, nu reia șirul, nu repetă. Spune o dată și bine. Ea e memoria Cavadieneștilor. Când cineva nu-și amintește vreun eveniment important vine la Arsenia, căci ea le are notate în cap de parcă ieri s-ar fi întâmplat. E o memorie ambulată, chiar dacă uneori merge în cârje.

Se așează cu toții la masă căci au ostenit de atâta povestit. Se aduc vin nohan, sărmăluțe moldovenești, cozonac, prăjiturele făcute de fiica Arseniei, Doina.

Mama Arsenia bea rachiul cu poftă și aburii îi ies pe gură și de pe buza cănușii.

-Care-i secretul, maică, de ai ajuns la o asemenea vârstă? vrea să știe cineva.

-Vă spun eu, zice Arsenia foarte serioasă și cu voce tainică de parcă ar împărtăși un secret de stat. Dimineța, când mă scol, beau o dușcă bună de rachiul, gust câteva lingurițe de miere curată de albine și mestec câțiva cocoșei de nucă. Apoi, dacă mai mi-e foame, îmi găsesc ceva, dacă nu, aistea-mi ajung. Mă țin tare și-mi dau putere. Sănătate curată! Doina are grijă și-mi trimite dulciuri și alte bunătațuri...

Deodată, în sunetul vioi al acordeonului mânuit de Aurel Mânăscurtă, se încinge o horă moldovenească. Mama Arsenia nu stă prea mult pe gânduri. Intră hotărâtă în joc spre uimirea și admirația asistenței care o îndeamnă din glas și gesturi să nu se lase. Dar nici ea nu se dă bătută, ținând măsura și ritmul pașilor în mod corect, săltând piciorul vioi în rând cu dansatorii.

După așa bucate alese, stropite din belșug cu vin nou a venit rândul tortului centenar. Mare minune! Sărbătorita nu s-a dat în lături și a stins lumânările din câteva suflări în acordurile de "Mulți Ani trăiască!"

Vrednica horinceancă, fiind emoționată și uimită de atâta cinste ce i se aduce, a exclamat la un moment dat:

-Da' ce-am făcut eu de mi se aduce atâta onoare? Că doar n-am murit încă să-mi aduceți mormane de flori! N-am primit în viața mea atâtea flori, nici măcar la cununia religioasă...

Petrecerea continuă cu râs și voie bună. I se înmânează darurile, prilej de emoție și bună dispoziție.

La sfârșit, bătrâna îi conduce pe toți cu privirea lungită spre poartă și o undă de nostalgie i se strecoară în glas, în suflet și printre gene, spunându-și sieși: "Cine

știe dacă la anu' voi mai putea sărbători la fel? Dacă bunul Dumnezeu m-o mai ține...”

Mama Arsenia e prima sărbătorită în acest fel în comună. Poate vor mai fi fost și alți centenari, cine știe. Dar nu li s-a acordat atenție de către oficialitățile timpului respectiv.

Dar mama Arsenia e o venerabilă văduvă, evlavioasă, cinstită, ținându-și o jumătate de veac singură gospodăria, cu râvnă și în bună orânduială, drept pentru care rămâne un bun exemplu de virtute civică.

18 noiembrie 2006

VIATA CA O RUGĂCIUNE

PETRUȚA ȘI MESERIA DE MAMĂ CREȘTINĂ

Povestea ei este simplă și cu atât mai adevărată. Și e aidoma cu a multor mame creștine din orice colț al țării și al lumii.

Născută la Galați, în urmă cu 54 de ani, Petruța a fost singurul copil al celor doi soți Maria și Dumitru Cercel, plecați dintre noi cu mulți ani în urmă. Copilăria ei a fost la fel ca a oricărui copil de vârsta ei, în acele vremuri incerte, la câțiva ani după încetarea războiului, când pâinea se vindea pe cartelă încă, banii erau puțini, îmbrăcămintea se vindea pe puncte și viața era destul de scumpă.

Părinții ei au muncit ca s-o țină la școală, tatăl ei era zugrav, mama – muncitoare la diverse întreprinderi de pe vremea aceea. A absolvit opt clase elementare într-o școală de pe malul Dunării, care astăzi poartă numele lui Mihai Eminescu. Mai mult n-a putut.

Adolescența nu i-a adus decât bucuriile simple pe care le gustă pe gratis . natura, florile, cântecul păsărelelor, care i-au înfrumusețat sufletul, sărbătorile religioase pe care le prăznuia în familie. Îi plăcea să citească de mică, să recite poeme, să cânte. Un suflet ca un lujer de crin care se desface în soarele primăvăratec.

N-a crescut mult în înălțime. A rămas firavă, plăpândă, delicată, “o mână de om”, dar cu o inimă uriașă. Suferind “ce prea multă inimă”, de “prea mult suflet” – zbatându-se neconținut să realizeze ceva, să nu se lase mai prejos, să trăiască demn și curat, cât mai creștinește.

Sufletul i-a rămas și astăzi frumos ca o biserică. Nu cunoaște invidia, ura, răzbunarea, gâlceava. Cutremurul sărăciei nu i-a ruinat sufletul ci, dimpotrivă, i l-a întărit, i l-a înfrumusețat. Și cu cât are mai puțin, cu atât oferă mai vârtos. Bunătate, frumusețe morală, delicatețe, prietenie desăvârșită, generozitate, florile inimii sale care se deschid și răspândesc miresme pentru cine e predispus să primească. De unde? – am putea noi întreba cu uimire. Unde găsește resurse să dăruie ceea ce nici ea nu posedă?

Dumnezeu o îmbogățește mereu cu avuții nevăzute, o întinerește, o înfrumusețează, îi umple brațele cu florile înmiresmate ale iubirii de aproapele. E mult, e puțin? E atât cât îi trebuie unui creștin care tinde spre mântuire.

O mamă – este știut – se mântuie prin pruncii săi, cărora le-a dat viață, i-a

crescut frumos, i-a închinat lui Dumnezeu și Preacuratei. Dragostea copiilor motivează și echilibrează în același timp. Copiii sunt pentru părinți victoria înaripată asupra timpului, asupra crucii.

De zece ori în viață, Petruța a umplut copaii cu prunci. Dumnezeu i-a așezat în pântec zece mlădițe. Apoi i le-a încredințat la sân și i-a spus : Ți-i dăruiesc pe toți. Ai grijă de ei pentru că sunt ai mei.

Poala ei înmiresmată de laptele cald al sânelui a devenit altar unde și-a adormit copiii, unde i-a legănat, unde le-a potolit fierbințelile, le-a alungat coșmarurile, i-a mângâiat și i-a sărutat.

O mamă cu zece copii. **“Mamă eroină”** – se numea în epoca nu demult apusă. De ce eroină? Pentru că pe parcursul celor zece nașteri, de-a lungul a peste treizeci de ani de căsătorie, au fost milioane de clipe de jertfă, de eroism matern.

Și-a planificat minuțios secunde, banii, alimentele, îmbrăcămintea, totul.

Copiii ei nu au haruri deosebite, nu sunt geniali, dar nici n-o dau de rușine pe mama lor. Sunt timizi, modești, cu bun simț moștenit, domoli, stângaci. Au învățat carte cât au putut. Băieții mai mari muncesc pe unde pot, pe la firme, întreprinderi și-n alte locuri ca să-și câștige existența. Cea dintâi născută, Olimpia-Nicoleta a luat calea mănăstirii și-L slujește pe Dumnezeu în mănăstirea “Petru Vodă”, județul Neamț, loc sfânt cu tradiție istorică și duhovnicească. Aici își va odihni osemintele părintele Calciu-Dimitreașă, trăitor în ultimii ani de viață în străinătate după ce timp de 21 de ani a fost închis și a suportat chinuri îngrozitoare fizice și morale în regimul trecut din partea comuniștilor.

Penultimul fiu, Sandu-Iulian calcă și el pe urmele Olimpiei și duce o viață evlavioasă, cu post, rugăciune și viață curată. Ceilalți copii, care cu serviciu, care pe lângă casă, o ajută pe mama lor, sar la nevoie în ajutorul celorlalți. Una peste alta își câștigă bucata zilnică de pâine, căci din pensia tatei nu e chip să trăiești...

Însă: nici unul nu s-a drogat, n-a furat, nu a luat viciul băuturii, nu s-a încăierat cu altcineva, n-a ajuns la închisoare, n-a fugit de acasă, n-a provocat părinților neajunsuri majore.

Mama lor nu pelacă niciodată de acasă fără să facă o lungă rugăciune și fără să se închine. Îi încredințează plecând, Maicii Preacurate. La fel, înainte de culcare, îi închină pe toți, iar pe cei plecați de acasă îi închină în gând.

Deși nu e o creștină practică (de altfel, nici nu ar reuși cu atâtea obligații!) – Petruța e foarte evlavioasă. Ea are încredere nestrămutată că Dumnezeu o înțelege și o ajută. N-a lăsat-o niciodată de izbeliște și i-a primit ruga curată de mamă.

Biserica este în sufletul ei curat, nealterat de prea multele încercări și necazuri. Se închină acolo, în taină, în legea ei, păstrând permanent contactul cu divinitatea. De sărbători, firesc, merge cu pruncii ei la biserica de care aparține, “Sfântul Antim”, aprinde lumânări, face pomană pentru cei plecați. Și are grijă ca măcar atunci masa

să îi fie îmbelșugată, să simtă și copiii că Isus s-a născut, a Isus a înviat, s-a înălțat și că Maica Domnului s-a ridicat cu trup și cu suflet la ceruri... Și dacă se nimerește cineva în vizită, îl omenește.

Petruța, o femeie simplă ca pământul și apa, a cărei demnitate creștinească este buletinul său de identitate.

Dumnezeu a dăruit-o cu prunci. Și ea nu i-a refuzat.

Acum, așteaptă cu jind nepoți care sunt pe drum și apoi, strănepoți, “dacă i-o la bunul Dumnezeu”, alături de care să poată să se bucure de cele bune și să învingă pe cele rele, prefîrînd anotimpurile printre degetele sale muncite, ale căror singure bijuterii sunt bobitele firave de rozariu.

La Marea Judecată Petruța se va înfățișa dreaptă, cu pruncii în jurul său, aninați de poală sau în brațe, să-i dăruie, la rîndul ei lui Dumnezeu, ca supremă ofrandă și cu mulțumirea secretă că aici, pe pământ și-a îndeplinit MISIUNEA DE MAMĂ CREȘTINĂ!

Galați, 1 decembrie 2006
Ziua Națională a Românilor

ZONIA

Zonia este protagonista cărții mele de amintiri numită **“O gură de copilărie”**. Mi-am ales-o pentru că ea a jucat un rol important în viața mea de copil și adolescent, creându-mi imaginea cuibului cu pușori neajutorați la care pasărea vine cu hrana în cioculeț să-i nutrească. Ea este prototipul mamei născătoare de prunci, atât cât i-a venit Dumnezeu. Și i-a hărăzit. Unsprezece. Pe care i-a crescut zăvoaie de oameni.

Născută la zi mare, în 14 octombrie când e sărbătorită Sfânta Cuvioasă Parascheva, Zonia face parte din categoria acelor femei care și-au purtat zestrea spirituală, oriunde au dus-o pașii. Ea a fost și a rămas o țărancă autentică deși a trăit toată viața la oraș.

Leagănul ei a fost satul Rugineni, în urmă cu 80 de ani. S-a pomenit apoi măritată la oraș cu Maricel Grecu, ceferist de meserie. Un om cu obraz smead, ochi pătrunzători, talie suplă, persuasiune în mișcări și vorbe. Fire de artist, deschis la orice formă de artă, iubitor de copii, mucalit, bun megieș, făcător de pace.

Ea, blondă, cu păr cănepiu cu reflexe solare, cu ochi de iguană, obraz palid, ten pergamentos, talie subțire de viespe, picioare uscate, ageră la vorbă și cu scânteii în priviri. Foarte comunicativă, veșnic cu mâinile-n șold sau împletite la sân, nervoasă, zvărlugă, iute la mânie, scăpărătoare la minte.

Au trăit mai bine de 50 de ani împreună, trecând prin toate: război, foamete, lipsuri, greutăți, sărăcie, certuri și împăcări, bucurii, împliniri prin copii, pe toate le-au dus, de bine de rău, până când, cu opt ani în urmă, Maricel s-a hotărât să plece singur și neînduplecat spre viața cea adevărată. Avea 77 de ani.

Zonia l-a plâns până i-au secat izvoarele ochilor, l-a boscorodit c-a lăsat-o singură, l-a blagoslovit și i-a făcut cele de rânduială, l-a iertat pentru micile și marile infidelități, i-a așezat tabloul în odaia curată, lângă icoană. Rugându-se Maicii Preacurate, îi întâlnește de fiecare dată privirile, ușor ironice dar drăgăstoase, se mai sfădesc puțin, îl mai întrebă câte unele, face o cruce în aer în dreptul lui, apoi îi întoarce spatele și-și șterge discret lacrimă furișată pe obrazul uscat, plecând la treburile zilnice care nu suferă amânare.

Zonia nu s-a mângâiat însă de plecarea prea grăbită a bărbatului ei. Și cam de pe-atunci a început să se gândească serios la propria plecare. La Grecu' ei, la tatăl celor unsprezece copii, omul gospodar, bun la toate, meșter iscusit în fierărie,

dulgherie și în genere, la orice meșteșug pe lângă casă.

Copiii au venit încă din primii ani de căsnicie, buluc, unul după celălalt, astfel că în 23 de ani, îi născuse pe toți, cam unul la doi ani. Maria, Gheorghe, Paraschiva, Lenuța, Tincuța, Voica, Costeluș, Rodica, Romeo, Eduard, Genoveva, acum oameni în toată firea, prima fată având în prezent 60 de ani, iar ultima, 37.

Zonia era deja bunică atunci când i s-au născut ultimii copii. Așa a fost dat să fie.

Viața ei n-a fost deloc roză. Și cum ar fi putut să fie cu atâtea **obezi** atârinate de biete și subțirelele ei glezne?

Zonia știa să ghicească în bobi (boghi, zicea ea). Ne dădea pe rând, la fiecare, când aveam câte-o urgență, un examen de dat, o călătorie de făcut, o întâlnire. Când cădea “bucurie la zi mare cu drum și dar de bani în casă” – ne bucuram într-adevăr cu toții apoi uitam pentru ce am dat și dacă a fost bucurie sau nu.

Pe prisma cimentuită a casei lor, vara, dormind ca moromeții, numărăm stelele, ne alegeam constelații, le dădeam nume și ne certam pentru ele. De altfel, până și nopțile păreau mai vrăjite, mai feerice mai bogate în stele, pe vremea aceea.

Zonia era neîntrecută la vorbă. Putea sta la taifas, la poartă, în drum, la canalul comunal, la piață, la biserică. Avea un har nemaipomenit de a înfiripa discuția. Știa să “ischitească” până și pe cel mai tăcut om. Dar știa să și povestească pentru că în ea se afla un izvor de povești și istorii uitate pe care din când în când le scotea la iveală, spre încântarea noastră, a copiilor.

Vorbe cu tâlc, întâmplări, născociri de dragul discuției, știa la perfecție cum să mânuiască arta conversației. Istoriile ei circulau din poartă în poartă, iar seara, la foc sau la fumat din frunze veștede (ca să gonească tântării) – poveștile deveneau “de groază”, despre bandiți ca Terente și despre Berilă, vestitul criminal care-și ucisese stăpânii brutari, cu toporul. Așa povești nu mai pomenise mahalaua.

Cu un copilaș la sân, ieșea în drum ori stătea pe pragul porții, ori pe un scăunaș și interpela vecinii. Strada era frecventată de lume care trecea pe acolo spre port, căci era prima stradă de la Dunăre lângă Spitalul Trancu-Iași care a devenit pe timpul copilăriei mele “Casa Copilului”.

Când apărea la colț vreun străin, Zonia mija ochii și dacă nu-l cunoștea, îl cerceta rapid cu ochii verzi, iscoditori, îl “prețalua”, apoi, în câteva momente știa de unde vine, unde se duce, pe cine caută, cu ce treabă, cât va sta și când va mai veni pe acolo. Era o memorie ambulantă care înmagazina toate aceste amănunte. Nimeni nu se supăra pe ea. Îi dădeau toți raportul ca la spovedanie, fiindcă Zonia știa cum să întrebe. Cu felul ei mucalit, se făcuse tuturor dragă.

Mi-a fost și îmi este și mie dragă Zonia. A rămas un pumn de femeie. Un fulg. O iei la subțioară.

Citește zilnic câte două ziare, în special “Faptul divers” – de care se lasă

fermecată pentru că vrea și acum să știe câte se mai întâmplă în lume. Are cel puțin cinci cărți începute, în diferite stadii de lectură. Joacă la cărți cu vecinii, seara stă la taifas cu Nazare, singurul vecin rămas, în afară de ea pe Strada Falezii cu casa nedemolată. În rest, pe locul unde era maidan întins, au apărut blocuri imense ori căsoaie enorme cu mai multe nivele. Nici un pic de curte, nici un pic de grădină, doar balcoane cu flori leșinate.

Dăunăzi Zonia a rămas blocată pe dinăuntru în casă și a apucat-o panica. Voia să spargă ușa cu toporul. Dar noroc că a venit fiu-su Gheorghe și a scos-o fără să mai fie vorba de stricat yala. Atunci ochii i l-au luminat a lacrimă, și-a făcut câteva cruci scurte și a bolborosit o rugăciune de mulțămintă. O apăruse Dumnezeu și de data asta. Altădată era să ia foc. De fiecare dată a scăpat-o Dumnezeu și Maica Precista.

Mereu cu gândul la vremurile când, an de an aproape, umplea copaia cu prunci, până roditorul ei sân devenise altar. Pe unii îi alăpta doi-trei ani, cât voia pruncul să sugă. Dulce-mieriu era laptele Zoniei, de aceea nu se îndurau pruncii să-l uite.

Își împletea cosițe subțiri, cânepii, cu reflexe solare, atunci când își dădea jos basmaua decolorată să-i fluture vântul podoaba. Cozile și le prindea în spelci sub formă de coc, la spate. Obrazul, tot palid, vântuit de griji, asuprit de dureri bine ascunse. Doar ochii-i fulgerau mândri, când nu mai putea duce poverile. Atunci suduia la răscruce și vai de cel ce se nimerea pe acolo. Cuțitul privirilor și se împlânta în carne, până-n prăsele. Limba ei ascuțită scrijela aerul. Și nu fără temei.

Era temută Zonia. Până și tata se ferea uneori din calea privirilor ei de drăgaică. Și mai ales, de vorbele ei șuierând a gâlceavă. Dar focul nu ținea mult. Se domolea subit și soarele din nou apărea de după coșurile de fum negricios, încălzind atmosfera, iscând surâsurile de acolo de unde dihonnia le împietrise.

Iar pricinile? Câteva zarzăre, o șipcă din gard scoasă de țânci, găinile care săreau dincolo de gard, câinele care lătra în vânt ori la lună, ghemotoacele de frunze răscolite și aduse în curtea vecină, cine știe ce vorbă circulând prin mahala...

După vreo oră se auzea din nou la gard: “Madam Adamescu, nu-i pe la voi împielitatul cel mic? Trimite-l acasă...”

Și negura se risipea ca de o mie de ani...

În lada de zestre dintre ferestre, Zonia păstra lucruri vechi, taine din vremi de demult, miros de levănțică și dulce-amar pelinul de mai. Unele pânzeturi miroseau puternic a naftalină împotriva moliilor și a fluturilor.

Acolo avea comorile casei. Dar nimeni n-avea acces căci era ferecată cu un lacăt uriaș prins într-un drug de fier și belciuge puternice.

Toți râvneau ca măcar o dată să pună mâna pe cheie, să arunce o privire înăuntru. Nu era chip. Tainele sunt în genere strașnic păzite.

Zonia știa să împletească pâine, colaci, cozonac, mucenici. Le frământa temeinic, ore în șir, apoi făcea cald în bucătărie să nu răcească aluatul, cocoloșit și învelit cu ștergere curate. În privința aceasta și nu numai, ea păstrase rânduielile țărănești deprinse de mică din părțile Bereștilor-Meriei, unde satul său, Rugineni, se pierdea printre coline domoale.

De Crăciun și de Paști, pe toate le făcea ca la țară. Aveau și un gust aparte. Și pâinea ei avea un miros și un gust special. Turtele dospite și coapte pe plita de fontă erau neasemuite. Duminica făcea tomogei din făină, lapte și zahăr. Fierbea aluatul acela făcut zdrențe și-l pudra cu zahăr. Ne băteam pe ei fiindcă oricâți ar fi făcut, tot nu ne era de ajuns. Tot duminica era zi de talcioc. Domnul Grecu strângea de aiurea, fleacuri cu sutele și miile, capace colorate, sticle, jumătăți de păpuși cu părul zbârlit și ochii coși, brățări de tinichea, curele de ceas, nasturi, catarama, alte gablonțuri, cuie, pioneze, șuruburi, relon, sfricele și altele de felul acesta. Le întindea pe ziare sau pe câte o țolică și-și aștepta mușteriii. Nu știu dacă vindea ceva dar îi plăcea comerțul. Vorba aceea : “Pierzi, câștigi, negustor te numești”. Era distracția lui să dea o raită prin talcioc, să vadă ce “noutăți” au mai adus talciocarii, ce vechituri “proaspete” au mai apărut, să mai întrebe de una, de alta, trecea ziua altfel, mai uita de griji.

O dată sau de două ori pe an, Domnul Grecu se interna în Staționar, un fel de spital al întreprinderii și-și făcea o “revizie generală” – R.C. (reparație capitală).

Era modul lui de a se odihni o săptămână-două, fără să facă nimic.

Zonia, cu pruncii – de! Era mamă eroină! Pentru asta, regimul trecut i-a dat o hârtie bătută la mașină și o sută de lei pe lună...

Când m-am reîntors după vreo 30 de ani în mahala, n-am mai cunoscut poarta, casa, curtea. Părea căsuța grecilor căzută-n genunchi, în smerenie, aplecată, supusă, îngrămădită, cu mult mai joasă, populată până la refuz cu lucruri de prisos, cu acareturi, hârburi. Abia puteai pătrunde în sală, de unde coteai la stânga spre odaia din față, singura locuibilă. Spațioasă, plină de mobile vechi, îmbătrânite și ele. Singurul obiect care distona cu atmosfera aceea era televizorul. Nici măsuța joasă, cu 12 scaune precum brâncușiana “Masă a tăcerii”, nu se zărea. Soba, cu plita din fontă groasă, deși era mai nouă, nici ea nu mă recunoștea, părea mai prietenoasă. Aș fi mâncat vreo doi cartofi copti în cuptor sau o felie de bostan copt cu zahăr pe deasupra. Dar mă așteptau bucate alese, căci amfîtrioana, împlinea opt decenii. Artificiile de pe torturile cu frișcă nu pridideau să arunce scânteii, lumânările pâlpăiau iar Zonia era prinsă de subțiori și de picioare de brațele vânjoase ale fiilor și ale nepoților și azvârlită în aer : Hei rup! în strigătele și uralele de “Mulți Ani trăiască!” ale liotei de descendenți din neamul grecesc.

Vacarmul era îngrozitor, dar avea darul de a nu te deranja, dimpotrivă. Am intrat în joc, dar la un moment dat m-a bufnit un plâns înnăbușit, cu noduri dureroase. Am revăzut umbrele alor mei, în casa de-alături, uimiți nespun că la Greci, toate luminile erau aprinse.

Ca să nu stric ceva din atmosfera aceea veselă, m-am abținut, dar un fior nostalgic nu m-a părăsit toată seara.

Cu mulți nepoți și cu cinci strănepoți, cu unsprezece copii în juru-i, Zonia, la 80 de ani, învăluită-n iubire din toate părțile – are acum timp să mediteze îndelung la viața ei atât de fecundă, atât de împlinită. La aniversare au venit cu toții “în păr”, s-o cinstească. A dansat, s-a bucurat, a lăcrimat, a scos fotografii din albume, a rememorat morți, și-a adus aminte. Florile de toamnă surâdeau în vase umile și neîncăpătoare pentru câte fire aveau de adăpostit și răcorit, câți ani împlinea atunci Zonia.

Citise în ziua aceea “Budulea Taichii” a lui Slavici și cartea stătea deschisă cu filele-n jos, la semn. Mai avea alte 4 cărți începute. Le știe acțiunea perfect, nu încurcă personajele, le reia exact de unde le-a lăsat, ziarul era nelipsit pe masă lângă ochelari. Zonia e la curent și cu politica și cu muzica ușoară și cea populară.

Fiica ei Voica Mariana și-a scos recent două albume CD cu muzică populară. Are o voce remarcabilă. La fiecare petrecere, se ascultă cu evlavie aceste înregistrări făcute în studiori specializate. Mezina, Genoveva e manager principal la o fiurmă Zeppter. Ceilați, cu drumurile și destinele lor, așezați la casele proprii, cu familii închegate, așteptându-și nepoții.

Oasele trudite, subțiri ale Zoniei așteaptă cumiți, să numere, să împartă, să scadă, să adune, chipurile, cele 320 de anoptimpuri adunate în această toamnă bogată și blândă...

Zonia știe un singur lucru : n-a trăit în zadar. Și-a împlinit datul. Eroismul de mamă creștină. Și în fața lui Dumnezeu se va prezenta cu cei unsprezece copii de mână, în brațe, agățați de poale, înconjurând-o ca în ziua aniversării celor opt decenii, presărându-i în cale flori albe. Florile virtuții creștinești, simbol al iubirii necondiționate față de Dumnezeu și față de semeni...

Galați, 14 octombrie 2006

ALEXANDRA GOARZĂ DANSÂND PE CURCUBEUL IDEII

“Jucării și vise descărcate”, volum în curs de apariție

Sinteză creatoare între particular și general, poezia Alexandrei Goarză reliefează profilul tutelar al adolescentului marcat de o experiență peste puterile sale, cu sufletul scindat între lumea aceasta și dorința de a accede spre alte lumi în care eventual și-ar putea găsi locul. Textele sale sunt presărate cu idei ori considerații filozofice și psihologice sui generis, cu vârful de lance îndreptat spre propria oglindă.

Fie că au un caracter interlocuțional, fie unul de tip confesiv ori solilocvial, textele Alexandrei Goarză degajă o forță expresivă și de sugestie metaforică punând în lumină : luciditatea, suferința acutizată ori cronicizată, jertfa, victoria asupra timpului, asupra sinelui, uneori înfrângerea dureroasă, lupta permanentă pentru a-și depăși stările. Nu s-ar putea spune, cu toate acestea, că Alexandra Goarză are un suflet permeabil, deschis. Poezia sa ține mai degrabă de un imaginar subconștient, pornind de la o imagine-matrice.

O insinuantă stare de oniro-luciditate, gustul pentru grotesc și morbid presărate pe un culoar spre marea poartă de Lumină, spre descătușare, îmblânzire, împăcare cu sine, iată simțămintele cele mai pregnante ce străbat rândurile, strecurându-se insidios printre spațiile nude dintre ele, înghițindu-le lacom...

În pofida unui orizont de așteptare specific vârstei sale biologice, avem de-a face cu o poezie de stare, în care abundă fixația, confuzia, oboseala, o anumită îndurerare, poate fără obiect, agitație, sufocare, cearcăn, dar și un crâmpei de lumină mai evident în “*Un ultim joc, poate*”: **“Iar pielea-mi este fină și sânul fericit/Te vreau te simt, zâmbim și ochii licăresc/ Vorbim în limbi distincte,/ Iar mâinile pe trup și ele își vorbesc...// Și mă sufoci în sărutări/ Eu îți șoptesc de iele/ Încep să îți dansez/ Pe ritmuri de curcubeu cu rouă/ Și-n vânt m-eliberez...”**

Tonul este uneori elegiac: **“Ce liniște-i acum în lumea mea/ M-așez încet la umbra ta/ Să-ți ascult pulsul.// În ritmuri lente-mi povestești de multe din trecut/ Și-mi zici ca pe ele să construiesc/ În cărămizi de suflet un liber drum./ / Mireasma frunzei tale ușor mă amețește/ Și-un soare parc-un pic palid în ochiu-mi licărește/ Începe să-mi dea iară un vis.”** (“*Reconectare sub nucul meu*”).

Inserționarea unor poeme traduse în limba engleză, italiană, spaniolă, induce o atmosferă de inedit și universalitate. De asemenea, apar în texte unele licențe poetice: **“mi-aduc aminte-a tale vorbe...”** etc.

E greu să fii conectat pe aceeași lungime de undă cu o persoană, să găsești o stare comună, un limbaj adecvat, cu atât mai mult pentru o persoană specială, trăind pe coordonate spirituale în conformitate cu propriile aspirații.

În cele 121 de texte amirosind a poezie, a proză, a eseu liric, autoarea încearcă să se confeseze, să ne ia martori, să ne atragă în universul său tainic, nu de fiecare dată frumos, mirific, fascinant, dar de cele mai multe ori tulburător, glisând într-un joc de aparențe și perplexități care se cer asumate, nu de unul singur, ci, revendică prezența sufletului-pereche, atât de arareori găsit, căutat uneori toată viața.

Se observă o tensiune dusă uneori până la paroxism și tendința de a echilibra forțele asupritoare și apăsătoare din afară, într-o oarecare măsură cu acelea dinăuntru. În felul acesta propria persoană devine un teren de luptă, un teatru de operațiuni. Și de aici rezultă, se pare, puțina încredere în sine, timiditatea, incongruența dintre gânduri și acțiuni, dorința de teribilism care nu-i e proprie, ci se manifestă doar pentru a-și demonstra sieși că e în stare de ceva. Și toate, pe fondul unei sensibilități exacerbate, acute, în care echilibrul precar se poate sfâșia în orice clipă, ducând la schisme psihice. De fapt, lucrurile nu sunt nici pe departe atât de complicate pe cât le facem noi. Dar și capacitatea de a complica lucrurile e apanajul creatorului trăind la o anumită incandescență spirituală. Adevărata fire însă răzbate uneori cu prospețimea și neprihănirea ghiocelului prin crusta zăpezii, dar, asemenea **mimozei pudica** se poate și închide în sine la cea mai mică atingere: **“Mă zbat și răbufnesc de tot;/ Mă-nchid la loc.”** (“*Lotus cu o mie de petale*”).

Uneori conținutul poemului nu se ridică la orizontul de așteptare al enunțului din titlu ori chiar îl eludează, după un anume flux interior, tensiune ori vibrație poetică (ex. “*Carnal*”; “*Doar în nori*” etc.).

“Spre starea de plenitudine deplină” visează poeta, o stare ideală, efervescentă, vibrândă, când orice atingere este eliberată de carnal de materie și devine una spirituală. Este starea vecină zborului pe care doar îngerii o pot atinge, ori spiritele cele mai luminate. Poeții însă tind, îndeobște, la incandescența acestei stări.

Se pare că greutatea materiei, statutul său ontologic, supus legilor gravitaționale de pământeană o împiedică pe autoare să-și desfășoare aripile în acel zbor spre zenit la care visează. Ori poate i-ar trebui alt aluat pentru aripi. Ușurința plutirii însă, nu-i îngăduie alternativa terestră de aceea, se află cu toată ființa, în bătaia celui dintâi zbor oniric. De fapt, stările de înnorare sunt doar aparente, pentru că nici protagonistă nu crede în ele. (Ex. ciclul de micropoeme intitulat: “*Oare?*”).

Tendința spre moarte ca trecere în eternul universal de Lumină și Armonie este un sentiment rar întâlnit la tineri. Aici însă este pregnantă și îmbracă uneori aspect de ispită: **“Ce suavă e moartea,/ Ca vântul îmi adie părul,/ Mă sărută când mușc mărul,/ E așa de dulce,/ Cu formele-i și vorbele-i te duce/Departe...”** (“**Eva, poate**”).

Aceste descărcări de gând, de vis, de cuget, cu aspect de fulger și nor așteptă, cu toate acestea înseninarea, calmul, pacea interioară, zâmbetul, iubirea, împlinirea:

"Somnu'a intrat în tine./Aripa grea se destinde.// În vis parcă te sufoci/ Aripa grea-ți face vânt;/ Și-ncepi ușor să îți revii./ Aripa grea—ți zâmbește.// Acum că bine te-ai răcorit./ Aripa grea te prinde de mână// Ca să puteți zbura liniștiți spre lumină./ Tu și aripa grea, dar neună..." ("Moarte lentă").

Pendulând între speranță și amăgire ca un suflet rătăcit între două lumi, poeta exclamă: *"Nu mai știi ce durere te strânge./ Începi să crezi că uiți/ dar scrii...cu sânge"* ("Viciu poate").

Predomină în recuzita poetei termeni elegiaci precum : uscat, târziu, sânge, moarte, umbre, nori, ploaie, gri, foarte mult întuneric, frig, lacrimi, tristețe, singurătate, suspin, trestii, sălcii, vânt, riduri, neună, amnezie, străinătate, înfricoșare, negru, rece, regret, lumânări, vânt rău, suflet rupt, trup crăpat, flori uscate, sentimente tulburi, apăsătoare, angoasante și anxioase, dorința de somn veșnic, de plecare, de detașare și nemulțumire adâncă.

Și totuși, *"Am lumină când răsare iarba./ Iubire când mă sărută zarea./ cântec când îmi cade ploaia/ dor și tristețe c-aud plânsete și jale/ Și poate-o mică alinare/ când îmi bate clopotul în depărtare... Căci totuși am să dorm mereu așa adânc"* ("Dorm").

Autoarea declară la un moment dat : *"E bine că am lumea mea/ De soare, ploaie, vânt cu cetini"* ("Se știi").

Exasperarea existențială e nota dominantă a gândurilor picurate în acest volum. Și acel soi de isterie propriu generației care nu are timp, nu are chef, nu are țel, nu are suport moral trainic, nici reazem, căci reazemul casei, piatra de temelie, reazemul sinelui e șubred încă dinainte de a fi construcția gata. Și în această atmosferă incertă, câțiva fiori lirici răzbat prin crusta cărnii oglindind lăuntru. E nevoie de ceva cu totul inefabil ca să umpli golul. Un gol incomensurabil care treptat ia formă de Dumnezeu, se mulează pe încăperile sufletului și rămâne acolo, până când ușile din nou se deschid și cel de afară întinde un deget să atingă imensitatea divină. Va putea oare, cu puținele simțuri omenești să-l simtă, să-l pătrundă, să se interfereze cu substanța divină? Dacă încercarea dă greș, omului nu-i mai rămâne decât să spună : *"Rămân tulbure și plină de amar/ Și vreau să uit de tot, în adânc să rămân/ Legată de nimic, legată de pământ."* ("Eu, într-o clipă").

De fapt, componenta spirituală are de suferit din pricina celei materiale, mai pregnantă și până când nu se creează un echilibru, omul pendulează între două extreme, răvășit, neîmpăcat, tulbure, incapabil să le concilieze și să se concilieze cu sine și cu semenii.

Miracolul vieții, atât de fascinant și tulburător, nu se poate să nu între în universul gândirii poetice a Alexandrei Goarză : *"Printr-un tunel al vieții/ Se chinuie s-ajungă/ Cu capu' greu, plin de păcate/ Coadă-l ajută/ și străbate tot/ Pân' la-o structură ovoidă, perfectă./ Inițiat acum, o taie/ Și o pătrunde./ Iar peste-un timp,/ Iese-un suflet cald și sfânt."* ("Fecundare").

De fapt, ce dorește autoarea ? *“Un curcubeu pe care să danseze/ singură-n lumile mele”* (**“Nici nu mai (vreau să) știu”**).

Ori, *“Mai bine m-aș lăsa/ în brațele naturii și luminii divine:/ să facă ce vrea cu mine:/ să mă atingă cu ploaia/ să mă sărute cu marea/ să mă iubească c-un soare/ Să mă adoarmă cu o stea”* (**“Nici nu mai (vreau să) știu”**).

Gândire și expresie mai curând budhiste, în construcții epice nude, așa cum vin îndeobște, lipsite de orice înfrumusețare, ca un descântec pentru piatră, într-o dulce simbioză ori empatie, autoarea simte că doar ea, piatra o înțelege, doar cu ea poate împărți cuvântul, iubirea, starea de entropie. *“Piatra mea, ce dragă-mi ești,/ Căci din brută ești cu suflet./ Ia-mă-n brațe, mă sărută;/ Acum bine șlefuită,/ Fă-mă să mă simt iubită!// Și de mână să dansăm în valuri,/ Să te-nvăț cum e pe maluri,/ Iară tu de-a tale ape,/ Mereu să vorbim în șoapte./ Numai vântul să ne știe,/ Piatra mea!// Să ne iubim în adâncuri,/ Mereu liberi și în pace,/ În lumea noastră,/ Plină de maluri, pietre și șoapte,/ Căci eu ți’s mal și tu o piatră/ Iubirea mea!”* (**“Construcție”**).

Și totuși, nu o dată, declară sentențios: *“Căci totuși, te iubesc,/ IDEE”* (**“Idee”**).

Unele poeme epice par de-a dreptul mesaje transmise ori primite pe e-mail (**“Ideea din vise”**).

Dacă ar avea mai multă încredere în constantele existenței: iubirea, înțelegerea, speranța, autoarea își va putea găsi un suport temeinic în spiritualitatea care o poate susține să-și desăvârșească zborul, acolo unde puțini pot ajunge.

Dincolo de aceste descărcări de gând, de vis, de sentimente, se ascunde cu toate acestea, ființa cea adevărată, cu sensibilitățile și fragilitățile sale, care, fără îndoială merită întreaga atenție.

Dansând pe gheața artificială a lucidității ori pe curcubeul IDEII, autoarea de față, prin exerciții de stil susținute, poate ajunge la o decantare, la o limpezire esențială, foarte aproape de poezia adevărată, ceea ce îi dorim din toată inima.

Galați, 12.XII, 2006

NANA ANTONIA
LOC PENTRU MULȚUMIRI SAU
FLOAREA RARĂ A RECUNOȘTINȚEI
PORTRET SPIRITUAL: SORA ANTONIA NATALIA IOAN

Dintotdeauna am strigat-o Nana sau Nănuța. Nu atât pentru faptul că sora ei Victoria mă botezase după numele său, ținându-mă în brațe cu mâna stângă pentru că avea o slăbiciune la dreapta și la piciorul drept, ci mai ales pentru că am simțit nevoia întotdeauna ca o persoană să-și reverse o oarecare maternitate spirituală asupra mea. Victorița, pe când era de vreo șaisprezece ani și-a exprimat dorința să boteze un copil. Și acela am fost eu. Părinții lor, Steluța și Anton Lobodă, la rândul lor o cununaseră pe mama mea cu primul ei soț, mai apoi mare invalid de război care și-a dat obolul cu propria viață la numai treizeci și șase de ani. Și astfel se pomenise mama tânără văduvă, în vârstă de 27 de ani, în 1946, imediat după terminarea războiului. Văduvă, deposedată de toate bunurile la care agonisise cu bărbatul ei Ion, scoasă afară din casă și alungată de soacră, la doar trei zile de la moartea lui Ion Bararu. De durere a paralizat și a rămas așa paralizată timp de doi ani, timp în care a fost îngrijită de o evreică, pe timp de foamete, care avea și ea casă grea, bărbat și copii. Dar evreica și-a zis : ‘Ia s-o ajutăm noi pe creștina asta, săraca!’ Și a repus-o pe picioare, a învățat-o din nou să meargă, să se miște, să mănânce singură etc. Dar asta-i altă poveste.

Îmi amintesc că în copilărie mergeam la nașii Lobodă. El era căruțaș și distribuia pâine la centrele de pâine din oraș. Nașa Steluța era foarte gospodină, blândă și bună la suflet. Mă jucam cu nepoții lor iar când aveam vreo cinsprezece ani și nașul își serba ziua de naștere, am dansat pentru prima dată în casa lor cu un bărbat însurat. Trebuie să fi fost nostimă, cu rochia mea de tafta neagră, cu romburi din fire de lame, tunsă băiețește și foarte naturală, că bărbatul care avea vreo 25 de ani m-a invitat la dans, motiv pentru care m-am înroșit ca un pepene. Am băjbăit câțiva pași totuși. Se dansa pe atunci twist, shake, pinguin. Eu le știam pe toate dar îmi era tare greu să mă desășor în fața străinilor. Noroc că a venit nevasta omului și mi-a atras atenția să nu mai dansez niciodată cu bărbatul ei, fapt care m-a făcut să roșesc și mai mult. Dar m-a lecuit pentru totdeauna să dansez la petreceri, îndeosebi cu bărbați căsătoriți. Aceasta a fost prima mea experiență în ceea ce privește dansul.

Și totuși, nașii erau oameni gospodari, locuind în cartierul Țiglina III, pe

când încă nu se construiseră blocurile, pe strada Vădeni. Nănuțele mele Victoria și Natalia mă priveau și ele cu simpatie. Mult timp, furată de valurile vieții, am pierdut legătura cu familia Lobodă. Abia mult mai târziu, în anul 1982, am descoperit cu uimire că nana Natalia locuia pe acelașai palier cu mama. Și așa am reluat legătura spirituală, care s-a adâncit în 1990, când am pășit amândouă în biroul părintelui Alois Donea, spunând că suntem ‘două oițe pierdute din turmă și avem nevoie de un sfat duhovnicesc’.

Ce a urmat apoi a întrecut toate planurile mele de viață și pot să spun că mi-a reorientat cu totul viața și modul de concepție a realității. Aveam 39 de ani, vârsta la care a nemurit Eminescu.

Acest prag, această cotitură de la 39 de ani constituie pentru mine un reper fundamental, căci, înainte de el nu mai contează nimic. Contează ce am făcut de atunci încoace și ființa care am devenit.

Adeseori în societate s-a încetățenit obiceiul de a trece cu vederea o faptă bună sau o realizare deosebită, dintr-o teamă, de cele mai multe ori nejustificată, ca omul pe care-l știm că le-a înfăptuit, poate cu prețul multor jertfe, să nu se mândrească, să nu ajungă la trufie sau la preamărirea propriei persoane. Atitudine justificată până la un punct, căci, ne învață Sfânta Carte, că ‘Doar cei smeriți vor fi înălțați’, iar Sfântul Francisc a iubit atât de mult umiliința încât deseori, le cerea fraașilor să-l înjosească, socotindu-se el însuși ‘un nimic’, în comparație cu Isus Cristos.

Chiar Isus le spusese discipolilor în Cuvântarea de pe Munte [Mt. 5,11-12] : ‘Fericiți sunteți dacă vă vor batjocori și vă vor prigoni, și minșind, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, din pricina mea. Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră mare e în ceruri.’

Fiecare dintre noi a experimentat măcar o dată acest lucru, după cum, de bună seamă, fiecare a contribuit la suferința aproapelui, cu un gest, cu o vorbă, cu o atitudine ostilă sau cu altă faptă.

Uneori, fără să vrem chiar, sădim în sufletul semenilor noștri flori amare și chiar otrăvitoare. Sunt bune umiliința și simplitatea și chiar am optat pentru ele atunci când ne-am consacrat în marea familie fanciscană seculară. Să nu exagerăm însă, socotind o virtute faptul de a-i scoate veșnic în față aproapelui nostru, până și cea mai mică greșeală, punându-l la punct în orice împrejurare și desconsiderându-l numai pentru a-i pune la încercare răbdarea, smerenia, gradul de ascultare. Să nu uităm că în fiecare om se reflectă chipul Mântuitorului nostru, și de modul cum vom ști să-l descoperim, depinde simpatia sau antipatia noastră.

Orice om, oricât de puternic ar fi și orice poziție ar ocupa în societate, are nevoie și de căldură, de o vorbă bună, de apreciere – chiar și tacit – de o mulțumire atunci când e cazul.

Puțină înțelegere și bunăvoință nu prisosesc nimănui pentru a se ști în felul acesta util și apreciat de către semenii și a nu sfârși prin a se retrage în însingurare departe de semenii săi.

Am petrecut împreună cu familia noastră franciscană seculară circa 13 ani alături de Nana Natalia, care era foarte devotată familiei și nu întotdeauna am știut aprecia eforturile ei aproape inumane de a se face folositoare unor frați și surori în nevoi fizice și morale. Căci Sora Antonia – după numele de franciscană, nu a precupețit nimic, nici sănătatea proprie, nici timp, nici bani, nici bunăvoință, nici iubire, atunci când sărea să ajute pe cineva.

Câți dintre noi au fost în stare și, de câte ori, să se interneze împreună cu un bolnav care nu-i este rudă, să-l îngrijească la spital și ambulatoriu, să-i facă mâncare, să-l curețe, să-l asiste spiritual cu rugăciuni până în ultima clipă și apoi, după marea trecere a acestuia, să se îngrijească de cele trebuincioase pentru a avea o înmormântare creștină. Ba mai mult, să se roage ani de zile pentru zeci de persoane decedate pentru ca Dumnezeu să aibă grijă, în bunătatea Sa, de sufletele lor. Măicuța Tereza de Calcutta a făcut așa întreaga viață, drept pentru care Nana și-a ales-o model de viață și sfințenie. Și nu a greșit pentru că, iată, la numai câțiva ani de la fericita ei trecere la cele veșnice, Papa Ioan Paul al II-lea i-a introdus cauza de beatificare, trecând-o în rândul sfinților. Trebuie să fim mândri că am avut șansa de a fi contemporani cu asemenea sfinți într-o lume care numai sfântă nu e...

Nu întotdeauna însă, eforturile unei persoane sunt apreciate. Se întâmplă chiar, ca tocmai cei cărora le faci un bine, să-ți întoarcă spatele sau chiar să se înverșuneze împotriva ta! De ce? De ce binele atrage răul? E o întrebare care a frământat mințile dintotdeauna. Isus însuși a experimentat nerecunoștința omenească. Sfinții ne dau un răspuns în acest sens.

Sora Antonia – Nana a fost și continuă să fie, o prezență vie în biserica noastră și nu numai la serviciile liturgice și devoțiunile de la care era nelipsită dar, așa putea spune, la toate treburile de obște. Căci nu exista vreun domeniu al vieții materiale și chiar spirituale în care să nu se fi implicat, cu reverența și smerenia de rigoare. O prezență discretă dar energetică și hotărâtă în același timp. Cu mult bun simț și cu autoritate maternă, ea-și aduna puișorii și le oferea căldura inimii sale. Un sfat, o vorbă bună, o mână întinsă, un umăr de plâns, un bănuț la nevoie, **din bănuțul văduvei**, cine dintre noi nu a experimentat aceasta? Dar nu numai ajutorul material substanțial l-a oferit din propriul ei buget modest, ci și îndrumare și sprijin, căci sora Antonia este primul apostol al Familiei Preasfintei Inimi a lui Isus și a format, la rândul său, 8 familii de rugători de câte 14 persoane fiecare familie. Prezență întotdeauna la devoțiunile ținute în prima zi de vineri din lună, și cele ale primei sâmbete din lună dedicate Inimii Neprihănite a Mariei și îndeobște, la orice eveniment plăcut sau neplăcut al comunității.

Activitatea sa caritativă, încă din anii 1991 și până azi, o activitate de pionierat s-ar putea spune, la Căminele de bătrâni de pe Războieni și Domnească, la orfelinatele de copii sau la azilele unde a îngrijit zeci de bolnavi, absolut benevol, stă mărturie ca niște mărgăritare adunate în Cer de către sora Antonia.

S-a gândit oare cineva în tot acest răstimp să-i mulțumească sau să-și exprime în vreun fel recunoștința față de persoana sa, având în vedere că ea însăși a fost și este o persoană suferindă?

Cine dintre noi a avut curajul să-și vândă locuința proprie și să depună în fondul franciscan terțiar sume mari și totodată, să ajute cu bani pe creștinii din fraternitate, să doneze în contul revistei ‘Steaua Dimineții’ sau să facă alte acte de caritate, absolut incredibile?

Măcar din când în când ar trebui să-i mulțumim prin gest și cuvânt celui ce ne-a făcut un bine. Măcar atât. Bunul simț, politețea, buna creștere trebuie să-și spună cuvântul în orice împrejurare, fără false prejudecăți. Să-i dăm aproapei atunci când merită, respectul cuvenit și, mai ales, la momentul potrivit, când acesta se află în preajma noastră și nu când e pe cale să se îndepărteze sau după ce nu mai e printre noi.

Fiecare a încercat regretul că nu a știut să prețuiască omul cât timp l-a avut lângă el și că la un moment dat e prea târziu să-și mai exprime intențiile. Regula de aur a creștinismului promulgată de Isus Cristos este clară. Cu măsura cu care măsoară, cu aceea și se va măsura.

Sora Antonia este un animator perfect, cu totul deschis către oameni pe care știe să-i adune, soldați nenumărați în Armata Maicii Domnului, mobilizându-i, chemându-i, animând colectivitatea.

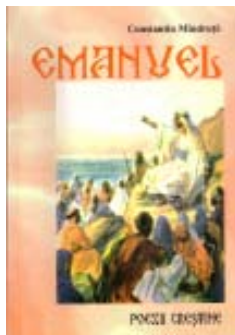
Ar fi ideal să avem curajul să-și spunem un cald ‘Mulțumesc’ și o dovadă de recunoștință pentru cei 13 ani de prezență creștină alături de noi, pe care Sora Antonia – Nana, ni i-a dăruit spontan și, fără teama de a greși, să-i exprimăm întreaga afectivitate chiar și acum, când e plecată de aproape patru ani în localitatea Carei, strămutată cu totul ca să urmeze visul fiului ei Valeriu. Și să sperăm că pierderea aceasta nu e definitivă și că ne-am câștigat în persoana sa un ambasador al prieteniei și dragostei fraterne pe meleagurile pe care, deja le-a cucerit, așa cum cucerești înălțimile cerești, la cei 78 de ani pe care e pe cale să-i împlinească în curând, dacă bunul Dumnezeu se va milostivi.

Și să-i dorim să nu se dezmintă niciodată și să împărtășe aceași căldură în jur pe oriunde s-ar duce, înființând noi nuclee de fraternitate franciscană, unde să domnească înțelegerea, armonia, toleranța, premisele iubirii franciscane. Așa să-i ajute Dumnezeu!

**MIRACOLUL DEVENIRII DE LA CONTINGENȚĂ LA
TRANSCENDENȚĂ**
CONSTANTIN MÎNDRUȚĂ, „Emanuel”, Poezii creștine,
Editura Zodia Fecioarei, Pitești, 2005.

Moto:

„Când zarea din privire-ntinerește
Te am în suflet și mă cred iubit”.

De la experiment literar la trăire autentică, poeziile creștine ale lui Constantin Mîndruță glisează sugestiv în realitatea contingentă și, o dată cu veghea de rugăciune și visul, se înalță în transcendent pe calea Luminii divine, singura de urmat de orice creștin pentru a-și asigura viața veșnică.

Îl aflăm pe autor în ipostaze creatoare diferite, de la poezia spirituală la cea satirico-umoristică și de expresie socială, creația sa constituindu-se într-o permanentă, plăcută și edificatoare surpriză.

Mesaj izvorând din străfunduri de suflet și răzbătând la suprafață ca un filon de aer reavăn înprospătând fibrele cele mai intime, apoi, prin undele ideatice atingând spații nebănuite, poemele care alcătuiesc volumul „**Emanuel**”, poezii creștine, Editura Zodia Fecioarei, Pitești, 2005, rezonează de la o tâmplă la cealaltă, atingând ochiul minții și întorcându-se ecou-bumerang înăuntru, acolo unde încheieturile sufletului îmbrățișează inima fiecăruia. Entropie de stări și imagini vădite-n Cuvânt cu alonjă subtilă în conștiințe.

Supraliminal și subliminal ideile au forța germinativă a bobului de grâu înmormântat în fărâma de lut, care, la timp potrivit, încolțește fărălege, mușcând sfios din razele blânde ale astrului zilei. Întremat, uimit de propria cutezanță bobul mărunț se deschide discret sub ochii și nările mirositorilor tineri.

Tăiate cu precizie în floarea de bazalt a versului clasic, poemele respiră aerul sfânt al ceremoniilor matrimoniale scăldate în ivoriul rochiei și al voalului de mireasă dar și în decența costumului impecabil și fără de pată al mirelui.

Este mai curând vorba de pregătirea pentru nunta celestă la care suntem invitați să participăm în straie alese și neprihănite. Căci nimeni n-ar îndrăzni să se înfățișeze în strai de prihană la întâlnirea cu Mirele.

Cu sufletele – candelele vii -, oaspeții așteaptă ospățul euharistic. Aceste versuri pot nutri și potoli setea la fel ca odinioară în Joia cea Mare a vânzării, Pâinea și Vinul, transformate în Trup și în Sânge, la Cina de Taină.

Dar ce dovadă mai „palpabilă” de iubire există decât kenoză hristică, nimicirea de Sine a Cuvântului Veșnic până la moarte și încă moartea pe cruce. Cuvântul venit în lume în chip de Om să slujească și nu să fie slujit, culminând cu : „*Și a primit blestem făcut să fie./ Noi să scăpăm de a mai fi blestem*” („**Dovada veșnică**”).

„Misterul credinței” – atât de adânc și de nepătruns, chiar și de ucenicii care s-au aflat în preajma Lui și au fost martori ai suferinței, morții iar apoi ai mormântului gol și implicit, ai Învierii – constituie arvuna mântuirii noastre : „*E Învierea veșnică dovadă/ De mântuire astfel împlinită./ Statornic inima în ea să creadă - / Împărăție de noi toți râvnită*” („**Dovada veșnică**”).

Îmbărbătarea, îndemnul la răbdare în necazuri și dureri care „*primate de la El devin averi*” („**Să-L așteptăm**”), stăruința în rugăciune, înfruntarea păcatului cu tărie, vor avea ca răsplată unirea definitivă, vederea lui Dumnezeu față către față : „*Vom fi atunci cu Domnul împreună/ Când măreția își va arăta*” („**Să-L așteptăm**”). De aceea noi trebuie : „*Să-L așteptăm, doar El ne poate duce/ La Tatăl Lui ce nu ne-a părăsit*” („**Să-L așteptăm**”).

Din mâna lui Mesia toate neajunsurile devin binecuvântări și „*făgăduința este mângâiere*” („**Nașterea din nou**”).

Constantin Mîndruță poate spune cu deplin temeii : „*Sunt un părtaș al Casei Sale,/ Călătoresc necunoscut,/ Nedespărțit pe a mea cale/ De Tatăl care m-a născut./ / Rămân în El ca nepăcat/ Și-aceasta-nseamnă mărturie/ Spre slava Celui ce-a iertat/ Prin jertfa Fiului simbric.*” („**Copil al lui Dumnezeu**”).

Întoarcerea la Cuvânt este punctul cheie, determinarea creștinului pe cale, în mersul și devenirea lui spre Patria cerească : „*Nimic pentru folosul tău,/ Ești mădular al Lui Hristos/ Și dacă crezi cuvântul Său/ Fii semenilor de folos./ Un duh smerit se lasă judecat,/ Smerenia mândriei e-n mormânt,/ Dacă trufia s-a-nrădăcinat,/ Să ne întoarcem la Cuvânt*” („**Smerenia**”).

Deși „*Greșim fără să ne gândim la Judecată,/ Așa ne înșelăm singuri iertarea./ Cu cât ea este mai îndepărtată/ Și drumul nostru a găsit pierzarea.*” („**Să nu uităm de Judecată**”) – autorul ne dă asigurări că Dumnezeu e dragoste-n credință și „*bunătatea, îngăduința și răbdarea/ Ne fac și mai bogați în pocăință*” („**Să nu uităm de Judecată**”).

O carte având ca personaj principal Divinitatea Supremă. O veste bună adusă de un Înger sau de Înaintemergătorul lui Dumnezeu, cel care netezea Căile Lui. „*Pocăiți-vă căci s-a apropiat Împărăția lui Dumnezeu*”. Kerigma vestită încă de

profeții Vechiului Legământ e foarte promițătoare : „Emanuel – Dumnezeu e cu noi!” Nu suntem singuri. Moartea pentru credincios nu există. Dumnezeu a sfâșiat băierele morții, s-a înălțat deasupra ei, a biruit-o, „cu moartea pre moarte călcând” – și ne va face și pe noi s-o biruim. „Boldul morții” – păcatul – nu mai are putere. Un mesaj îmbucurător de speranță străbate – fir roșu de foc – Dumnezeu vine, să-L așteptăm. El ne va mântui, ne va ierta păcatele luând asupra Sa totul din iubire pentru noi, ușa harului e deschisă, vom dobândi cetățenie în Cer : „*Trecând prin lume-aceasta peste toate/ Să vadă toți că suntem cu Iisus*” („**Cetățenie în Cer**”).

Ca să nu rămânem goi, Dumnezeu ne așează în suflete Duhul Său, partea de divinitate hărăzită fiecăruia. De felul cum înțelegem părtășia cu Dumnezeu depinde mântuirea noastră. Și aceasta deoarece : „*Cu Hristos în Dumnezeul Viu,/ Moartea nu-i îndeajunsă*” („**Chrisostom**”).

Din toate versurile răzbate îndemnul la iubire – poruncă sacră în Noul Legământ, lăsată chezașie ca Lege de Har prin care ne recunoaștem ca și creștini, fii ai Tatălui și frați ai lui Hristos, demni de cetățenia cerească: „*Să punem deci în fațe bunătațe/ Și să iubim așa cum El ne-a spus*” („**Cetățenie în Cer**”).

Veșnicia trebuie clădită aidoma unui sfânt edificiu încă din această viață, având ca temelie credința. „*Oricine crede, nu e judecat,/ Cere-ți iertare deci și te supune,/ Numai așa mai poți fi împăcat,/ Copacul unde cade va rămâne*” („**Încotro?**”).

În sfârșit, autorul ne îndeamnă la rugăciune smerită care e foarte plăcută lui Dumnezeu : „*Nu ridicăți spre Domnul doar oftări,/ Smerenie, supunere să vadă,/ Îngenuncheați în rugă și cărări/ Vor duce în a Raiului Livadă.// La fel spre Tată se ruga Iisus,/ Numai așa cu Dumnezeu vorbim,/ În inimi cercetează Cel de Sus/ Și nu le urgisește de-L iubim.// Să nu uităm Sfânta Rugăciune,/ Credința o va face ascultată,/ Doar inima înfrântă poate spune/ Că Dumnezeu nu uită niciodată.*” („**Să ne rugăm**”).

Un alt îndemn este acela de a fi noi înșine lumină lumii : „*Făclia de har luminează/ Și pentru noi ea este divină,/ Credința singură veghează,/ Cu ea suntem lumii lumină.*” („**Lumina**”).

Respectul, ascultarea față de bătrâni sunt de asemenea evidențiate în poeme și sunt plăcute Domnului care le-a lăsat drept porunci : „*Domnul stă celor mândri împotriva,/ Celor smeriți le dăruiește har,/ Bătrâni și tineri, fiți deopotrivă,/ Ca totul să nu fie în zadar.*” („**Alături**”).

Să nu îndepărtăm Lumina iubirii lăsată de Hristos, spune autorul : „*Ajută, Doamne, cu credință trează,/ Pe care nu mai știm că am primit-o,/ Lumina-n întuneric luminează/ Și întunericul n-a biruit-o.*” („**Lumina credinței**”).

La rândul-ne suntem izvoditori de lumină, particulele din Lumina lui Hristos: „*În fața Lui noi strălucim/ De la lumina Lui Hristos,/ Putem să ne deosebim/*

*Dumnezeiește de frumos.// Suntem pietre scânteietoare./ Domnul pe ele a săpat/
Numele nostru de răscumpărare./ Dar lumea nu îl vede de păcat” („Lumina
noastră”).*

Un lucru cert : „Nu avuția pământescă/ E legătura către veșnicie./ Iubirea
de făptura omenească/ Alegere în inimă să-ți fie.” („Iubirea”).

Porunca Iubirii trebuie să ne fie călăuză după modelul lui Hristos : „Porunca
e dulce și este durată/ O dată cu Crucea ce ne izbăvește.// Iubindu-ne, dragostea
noastră e sfântă./ De raza Golgotei eternă lucrată./ E de la Dumnezeu trimisă și
cântă/ În inima care cu ea e-mbrăcată.// De cei care sunt iubitorii de sine/ Nu e
pricepută venirea de Sus./ Mă rog pentru tine ca și pentru mine/ Iar Tatăl ne vede
la fel ca Iisus.” („Porunca Iubirii”).

Doar Iubirea Divină ne deschide Poarta spre nemurire: „Nu e o mântuire să
crezi în Dumnezeu/ Și demonii cred și se înfioară./ Hristos a murit în numele meu/
Iar eu I-am fost o povară.// Golgota respiră în sânge uitat./ Mi-e frică să pot a-
nțelege/ De ce Cel trimis pentru noi a-ndurat/ O moarte ce nimeni n-alege.// Există
poartă dincolo de Cer./ Spre nemurirea noastră-a fost lăsată./ Învață-mi, Doamne,
sufletul să sper/ Că răstignirea Ta mereu mă iartă.” („Poartă de Cer”).

Dacă vom putea conștientiza harul primit, ne vom face părtași sfințeniei în
har: „Ce har nemărginit ne este dat!/ Iubind ca El, intrăm în a Lui voie./ Numai
Iisus ne este Împărat/ E tot de ce putem avea nevoie.” („Har”).

Pâinea care ne trebuie – Iubirea - ne este dată și prin acest frumos volum de
poezii creștine, împletite cu Iubire de Dumnezeu și de semenii.

Galați, 2 ianuarie 2007

**MĂNĂSTIREA-NTR-UN CUVÂNT
SAU UN OM BUN PE MARGINEA PRĂPASTIEI
A.G.SECARĂ, „De veghe și de slăbiciune în mintea lui secară”,
Editura Opera Magna, Iași, 2006**

Nu-mi îngăduiam să închei periplul spiritual prin inima Cuvântului fără să iau act de recentul volum, cu totul remarcabil al originalului poet și exeget, prieten râvnit al scriitorilor – A.G. Secară, „De veghe și de slăbiciune în mintea lui secară”, apărut la Editura Opera Magna, Iași, 2006, cu trimitere vădită și recunoscută la volumul de referință al lui J.D. Sallinger, „De veghe în lanul de secară”.

Citindu-i cartea lui Adi George Secară te cuprinde o stranie râvnă să intri în competiție într-o olimpiadă a cuvintelor sacre, iluminate de flacăra purtată de maratonistul elen, să porți făclia albă a sportivului de cursă lungă, pe segmentul tău de umanitate, pe palierul, pe fășia ta de viață și s-o duci mai departe cu răsuflarea întretăiată și altul o va prelua din mână-ți cu alonjă subtilă, tremurând imperceptibil de efortul responsabil de a nu da greș, până ce, din mână în mână, lumina va ajunge în punctul cel mai înalt, pe Olimpul cunoașterii desăvârșite, care e „viața noastră cea de toate cuvintele”.

Și astfel, mereu într-un sprint, într-un efort continuu, scrijelat de cristalul propriei sări lăcrimându-ți prin pori, formând stalactite, până ce împleticit, beat de damful nădușelii precum mustangii tineri spumegând după ce-au străbătut o pădure virgină, cu privirile împleticite, să fii gata să te prăbușești în genunchi și pe greabăn, dar să te ridici numaidecât, sufocat de spaima numărătorii inverse și a dangătului de gong sau a fluieratului de țignal care abia așteaptă să vestească învingătorul. Nu, nu ți-ai terminat alergarea, îți reiei cursa cu puterile sleite în uralele celor de pe margini, nu știi dacă te huiduiesc ori te aclamă, oricum nu are nici o semnificație, tu îți fixezi numai ținta ca pe o Fată Morgană dansând în nisipul din ce în ce mai fierbinte, când limpede, când încețoșată.

Și deodată îți răsună-n auz : „Ce rost are să mori/ când nu crezi în perfecțiune/
ce rost are să zâmbești/ când nu crezi în plâns” (**Stăpânul poemelor nescrise, 5**).

Dureros de neînțeles e faptul că „fiecare dintre noi este toți ceilalți” – adevăr de la care nu te poți sustrage și că „oricât ți-ai ucide ticăloșia slăbiciunea/ urățenia ele vin înapoi de la ceilalți/ de la cei nesfârșiți și străini și dornici de/ sânge(le) cuvintelor noastre” (**Viața și alte vicii, 9**).

Din toate acestea martore rămân „doar cuvintele acești copii ai nopții/ interioare” (**VII, de mi-ar fi fost mamă angela marinescu**).

El poetul știe că: „a iubi înseamnă să știi/ să nu distrugi nici o speranță/ nici măcar a celui pe care nu-l poți iubi” (**Styx**).

În ipostaze diferite, când Borges, când Dante Alighieri, când Scaevola ori Brutus, uneori Spartacus, uneori Strigoii Poeziei universale, ori „k. hamletizând întâlnindu-l pe Svejk, adevăratul său tată” (**Exordiu III**), când reîncarnarea marelui Will, căutându-o pe Doamna brună din sonete, ori Casanova, ori Vergiliu, ori un gladiator revoltat, omul-incunabul care urlă cu tăcerea, Stăpânul de poeme, așa cum se autodefiniște, A.G.Secară știe că „fiecare sunet fiecare literă e un imperiu” (**Stăpânul poemelor nescrise, 9**).

„Toate poemele care nu vor fi scrise vreodată sunt/ oștirile mele prin ele respir eu istoriile avortate cu ele mă apăr/ de realitate/ adică de mine tăișul nu se atinge/ eu cad fără a mă zdrobi și mă zdrobesc/ fără să mă arunc de pe turnuri de televiziune/ eu am declarat război iubirilor/ care nu vor fi trăite vreodată iubirile conduse de marea zeiță preteasă/ eu sunt în război și am platoșă acest poem” (**„Stăpânul poemelor nescrise, 9**).

„Aștept lupta pe care nu o pot da/ fiindcă nu cred nici în victorii și nici în înfrângeri” – mai spune autorul în același (**Stăpânul poemelor nescrise, 10**). El mărturisește: „stătea într-un cuvânt./ stăpânul de poeme și încerca/ să pescuiască aruncându-și umbra/ apusul de soare/ toate stelele îi erau cicatrici/ și între dinți toate plajele/ îi scărșneau a toamnă frunzele/ se machiau/ iar el din ochii timpului/ își invita iubita și moartea la cină.” (**„Stăpânul poemelor nescrise, 6**).

Insertii livești prin epopeile homerice, prin dantesca **Divina Comedia**, prin universul sonetelor marelui Will, căutându-și Doamna brună și în genere în marea literatură universală, din care se adapă și se nutrește cu setea și foamea cărturarului rasat și elitist, cu răsfrângere subtilă în adâncul de sine, apar aproape în orice text al lui A.G.Secară.

Poetul urcă noaptea pe genunchii Luminii și privește prin oceanelor întors lumea, așa nudă cum se înfățișează dioptriilor forte ale căutătorului de comori de har, nu cele adânc împlântate în viscerele țărâni, dar în tainița celor patru cămări vitale și intime ale omului. O dată comorile găsite, le încearcă, așa cum încerci auru-n flăcări și argintul în apa de băut pe care-o purifică până la cristal. Așa cum caută fântânarul cu nuielușa de alun locul de naștere al izvorului sacru, cel care va potoli arșița pelegriului.

De la neliniștile lumii la pacea lui Cristos care ne îmbracă într-o aură sacră, drumul străbătut, nu lipsit de hârtoape, e de natură să-l transforme pe om, fie și pentru un timp, într-un altul.

Și această **metanoia** poate avea loc sub acoperișul de rugă denumit generic biserică : „În biserica aceea blând ne răpeam sufletele acolo/ stăteam ca pe-o faleză și priveam îngerii/ făcând valuri-valuri/ spărgându-se de umbra Cuvântului/ în jerbe

de artificii // în biserica aceea ne dădeam palmele unse cu pace/ ca untul pe pâine ne mânjeam cu ea/ peste tot peste nimic pe gură pe urechi pe gât/ obraji/ pe iluzii/ și ca niște copii pe malul mării/ ne ridicam z(m)eu moș crăciun de nisip/ necrezând în viclenia decăderii./ în vârstele valurilor. 28 ianuarie 1998 / Biserica Romano-Catolică Galați.” (**Din altă viață**).

Autopersiflant, poetul declară „eu cel mai scump om de pe fața ascunsă a/ pământului valorând cât tot ce-a fost/ înainte de a fi cuvântul și încă un pic”. (**Așadar eu nu sunt altceva decât viața mea**).

O poezie densă, populată de himere-dorințe, priponită-n realul-oniric, atât cât poate suporta ochiul și urechea până la maxima limită, ori depășind fruntariile imagisticii, abundând de metafore, sintagme îndrăznețe, metafore proaspete, antinomii, oximoroni, un adevărat corn al abundenței din care se răsfrâng mai toate figurile de stil cunoscute și altele inventate, o poezie care te incită și suscită la întrebări fără a aștepta totuși un răspuns explicit, valsând pe gheața naturală a lucidității.

E ceea ce ne oferă autorul care are „ambția discutabilă” de a nu fi decât „un om bun pe marginea/ prăpastiei care este fiecare dintre noi” (**Viața și alte vicii, 9**).

Un poet care spune cu nonșalanță : „Mă opresc și aș striga că nu vreau să fiu cehovian/ nici nietzschean nici kierkegaardian nici nici/ vreau să fiu doar visul celui care sunt/ eu de fapt vișinul primordial din paradis/ să nu fii decât zborul pescărușului nici foame/ nici sete nici eros nici trup nici suflet (...) inima mea cât un pumn arătat neființei.” (**Cehovieni**).

El mărturisește : „știu că-i o nebunie dar așa vrea să fiu/ altceva care să aibă grijă de cel care sunt acum/ cel care riscă uneori să moară de grija altuia (în sensul bun al/ zicalei) și parcă întotdeauna nu aș fi vrut să scriu ceea ce am/ scris ci ceva mult mai frumos mult mai seducător decât jertfa/ anei” (**Viața și alte vicii, 10**).

Din falanga poeților tineri și nonconformiști și totuși neîncadrându-se în nici un tipar, valoroși prin spiritul de frondă și curajul de a-și deschide toracele pentru a primi aer de zbor spre adâncul de Sus, A.G. Secară este o voce cât se poate de distinctă, nuanțată, timbrată și catifelată totodată, cu un ambitus care se prelungește dinspre zenit înspre nadir și ca o săgeată țâșnește dezinvolt înspre piscuri.

Exeget, publicist, eseist, deja un nume de referință în cultura **euromânească** și nu numai, acest poet cât se poate de original, cu rădăcini adânci în marea poezie universală, a ajuns la notorietatea pe care nu neapărat a râvnit-o, prin creația sa remarcabilă, din care, ne-a oferit și nouă crâmpie de har, spre împărtășire, fapt pentru care îi suntem recunoscători, că ne „este și îi și va fi de bună seamă”.

Ceea ce îi dorim cu toată sinceritatea și dragostea.

Galați, 8 ianuarie 2007

SUMAR

Argument. Cărțile prietenilor mei despre mine 5

CAPITOLUL I – MĂRTURISITORI DE CUVÂNT 7

Vasile I. Cireș și monumentul Cărții 8

80 de ani în slujba tiparului. Omagiu Angelei Popa 13

Păstor de raze în lumina lui Sirius. Alexandru Miran –
80 de ani de viață și 50 de ani de poezie 18

Cetate de refugiu – Poezia. Alexandru Miran –
poet și traducător al marilor opere clasice 26

Un preot franciscan slujitor la două altare:
Iosif Budău O.F.M.Conv. 36

Suferința Luminii – fântână de haruri celeste 40

“Unicul sens” – al Speranței spre un nou anotimp 42

Un poem numit simplu: Mama. 46

Exerciții de admirație: Elena Olariu – Simfonia pământului
– simfonia iubirii 49

Odaia cu vedere la față care duce spre veșnicia Copilăriei 56

Paul Sân-Petru și Poezia Arderii-de-tot 61

Sfântul Francisc – model paradigmatic în Urmarea lui Cristos 64

Eleonora Stamate sau nevoia de ninsoare albastră 79

Un Francisc al zilelor noastre: Pr. Eugen Blăjuț Sr. O.F.M.Conv.... 82

O viață cuprinsă în zece rânduri: Fratele Mihai Ianuș..... 87

Fidelitate în credință până la martiriu:

Profil spiritual Pr. Anton Demeter 92

“Vai mie dacă nu voi propovădui Evanghelia!” (1 Cor.9,16).

Părintele Johann Proschinger și predicarea Cuvântului divin 96

O cărămidă pentru Casa lui Dumnezeu și Poarta Cerului 101

Părintele Alois și Mănăstirea din suflet 104

Simfonia sufletului religios. Ion M. Gârleanu 111

CAPITOLUL II – DREGĂTORIA CUVÂNTULUI 114

Marta Cozmin și “Marea la ora șase” – văzută cu sufletul minții	115
Un Arhanghel de veghe pe Olimpul Horincei	123
Lenuța Tăune și liniștea din inima grâului	129
Cuvântul care întemeiază și armonia demnității umane: Elena Olariu	134
Arpegii târzii în plânsul fără de trup al iubirii: Stan M. Andrei	138
Ofranda Iubirii sau Poezia ca act de credință – Stan M. Andrei	141
Costică Oancă – Entropia iubirii într-o “Elegie pentru o sută de violoncele”	144
Aurelia Rînjea – Rost și devenire într-un anotimp al spiritului	149
Aurelia Rînjea – în căutarea omului – Metamorfoze	151
Paul Sân-Petru – Patriarhul sării la taifas cu piatra filozofală	153
“Al patrulea păcat” – al poetului Dionisie Duma	159
Dionisie Duma – Miresme de Cuvânt stropite cu agheazma iubirii	163
Entropia Luminii într-o stea fără asemuire: Stela Popescu-Temel	166
Copiii Mariei–Copiii Paradisului. In memoriam: Ștefan Munteanu – “Spre neștiut tărâm”	172
Alexandru Cvitenco – Un trubadur lucid dansând pe cuiele sufletului	175
Alexandru Cvitenco și Adevărul despre Lumină	180
Periplu orfic prin inima unui poet: Alexandru Cvitenco	183
Mariana Viki Vărtosu și lacrimile crucificate ale unei iubiri fără vacanță	185
Sufletul locului și sufletul oamenilor. Ana Călin – Popas la casa dintre ape	190
Ana Călin – “Un loc pentru fiecare” – sau virtutea iertării aproapelui	192
Vasile Sevastre Ghican și Adevărul despre Liniște	195

Mihai Zaharia și Amintirea Paradisului într-un mănunchi de cuvinte răsfirate	196
Lacrimile unui poet condamnat la realitate: Liviu Perjeru	199
Săndel Stamate – Antologia Zăpezilor în aerul de april, vindecându-ne rănila	201
Un umorist școlit la înaltele Academii ale Vieții: Ionel Adamescu	205

CAPITOLUL III – CANDOAREA CUVÂNTULUI..... 207

Un crâmpei din Univers într-o carte despre Copilărie: Elena Tudose – “Miresmele copilăriei”	208
Cu litere de dor – Copilăria. “Legănați de anotimpuri” – Geta Mocanu	210
Geta Mocanu “Bun găsit, Copilărie!”	213
Gheorghe Antohi și întemeierea de sine-n Cuvânt	215
Olimpia Sava – Îmblânzitor de cuvinte sub cupola Limbii Române	219
Poeziile Eco-Logice ale Olimpiei Sava	223
Nory Bellu și Camelia Elinor Bellu – Copilărie-ntr-un picior “La Porțile Visurilor”	227
Constantin Doca-Trincu – Un glas în căutarea tonului	232
Patria – a doua Ființă a Poetului Constantin Doca Trincu	236
Un Hidalgo al unui străbun meleag	239
Un rotund care devine Ființă și “Mugurii de rouă” ai lui Constantin Doca Trincu	241
Marin Năstase – Jocul de-a vremea și oamenii la Palatul de Viață veșnică	244

CAPITOLUL IV ICOANA CUVÂNTULUI 250

Marta Cozmin și Cuvântul care tămăduiește	251
Geta Mocanu și Icoana din suflet	256
Coculeana. Un buchet de zâmbete pentru o călătorie de vis	260
Seara din cuvinte și lucruri. Mărgărinta. Schiță de portret	263

Marusia franciscana și acel “Rotund” care se numește iubire	267
Memoria Horincei – Mama Arsenia la un secol de viață	270
Petruța. Viața ca o rugăciune și meseria de mamă creștină	273
Zonia	276
Alexandra Goarză dansând pe curcubeul ideii	281
Nana Antonia	285
Miracolul devenirii de la contingență la transcendență	289
Mănăstirea-ntr-un cuvânt sau un om bun pe marginea prăpastiei	293

Bun de tipar ianuarie 2007. Apărut 2007.

Format 16/61×86. Coli tipo 18,75

Tiparul executat la S.C. **GRAFPRINT** S.R.L.

Str. Nicolae Holban, nr. 10, Galați

Tel./ Fax.: 0236/ 318440